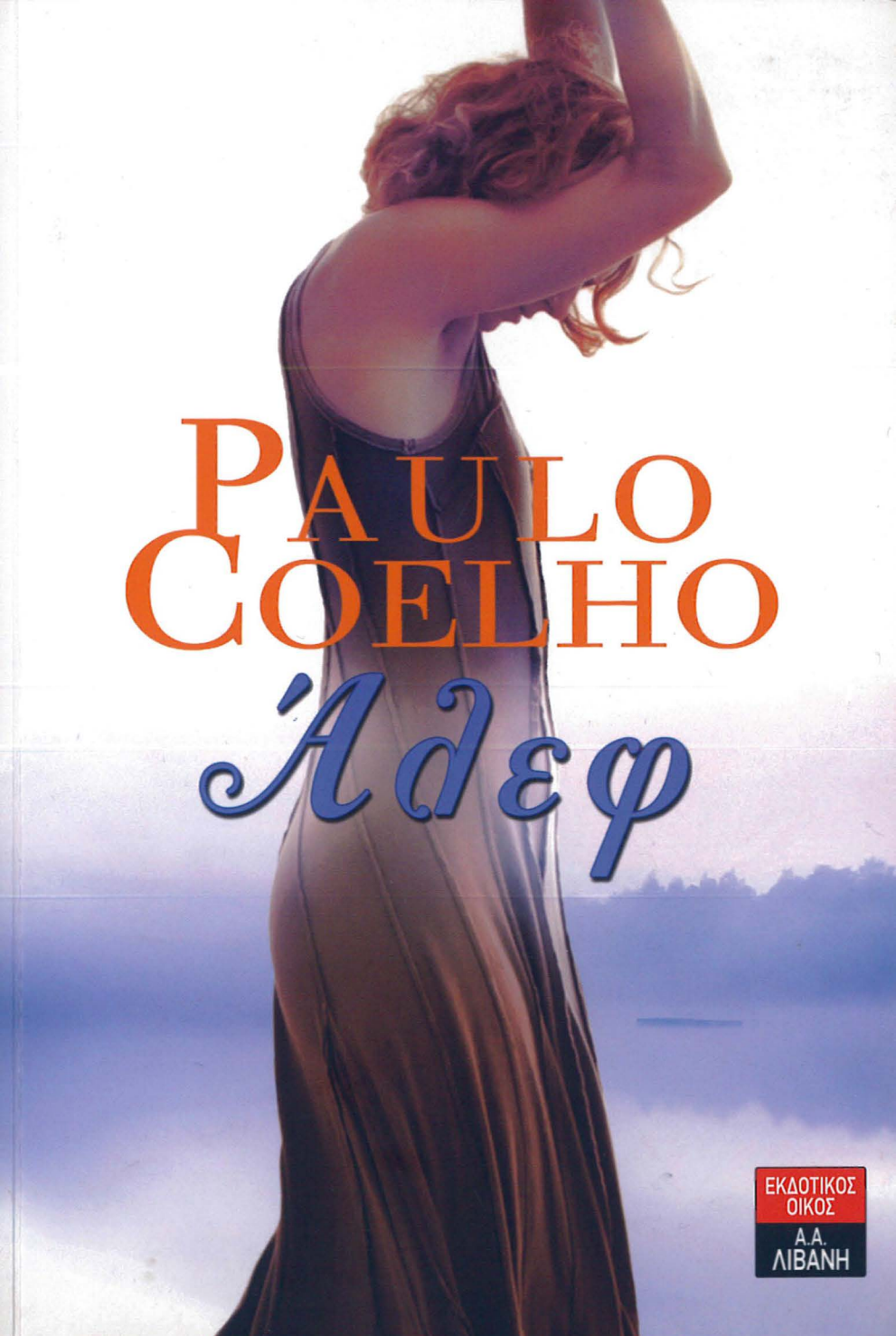
PAULO COELHO
Άδεφ
ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ
Α.Α. ΛΙΒΑΝΗ

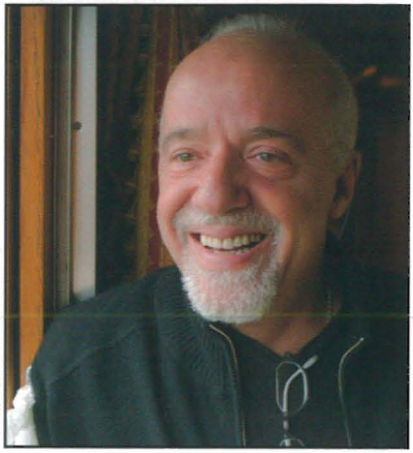

Φωτογραφία: DMYTRO SANIN

Ο Πάουλο Κοέλο θεωρείται από τους συγγραφείς με τη μεγαλύτερη επίδραση στην εποχή μας. Από τους πλέον πολυδιαβασμένους, τα βιβλία του έχουν πουλήσει περισσότερα από 135 εκατομμύρια αντίτυπα παγκοσμίως, έχουν κυκλοφορήσει σε πάνω από 168 χώρες κι έχουν μεταφραστεί σε 73 γλώσσες.

Γεννήθηκε στο Ρίο ντε Τζανέιρο το 1947 και ανακάλυψε νωρίς τη συγγραφική του κλίση. Εργάστηκε ως σκηνοθέτης, ηθοποιός θεάτρου, συνθέτης και δημοσιογράφος. Η συνεργασία του με το Βραζιλιάνο συνθέτη και τραγουδιστή Ραούλ Σέισας έδωσε μερικά από τα σπουδαιότερα κλασικά ροκ κομμάτια στη Βραζιλία. Το 1986, μια ιδιαίτερη συνάντηση τον ώθησε να κάνει το προσκύνημα στον Άγιο Ιάκωβο της Κομποστέλα. Ένα χρόνο μετά, έγραψε *Το Ημερολόγιο Ενός Μάγου*. Κατόπιν, κυκλοφόρησε *Ο Αλχημιστής*, βιβλίο με το οποίο ξεκίνησε η διεθνής πορεία του συγγραφέα.

Η επιτυχία ήταν τόση, ώστε το πορτογαλικό λογοτεχνικό και καλλιτεχνικό περιοδικό *Jornal de Letras* έγραψε: «*Ο Αλχημιστής* έχει σημειώσει τις περισσότερες πωλήσεις από κάθε άλλο βιβλίο που γράφτηκε ποτέ στα πορτογαλικά».

Ο Κοέλο έγραψε κι άλλα βιβλία, που έχουν αγγίξει την καρδιά ανθρώπων ανά τον κόσμο, ανάμεσα στα οποία τα *Έντεκα Λεπτά*, *Η Βερόνικα Αποφασίζει να Πεθάνει* και *Ζαχίρ*.

Από το 2002 είναι μέλος της Ακαδημίας Γραμμάτων της Βραζιλίας, ενώ το 2007 ανακηρύχτηκε Αγγελιαφόρος Ειρήνης των Ηνωμένων Εθνών. Το 2009 του απονεμήθηκε το Βραβείο Γκίνες 2009 για τον πιο πολυμεταφρασμένο συγγραφέα στον κόσμο για το βιβλίο *Ο Αλχημιστής*.

ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ

Βαλκυρίες

Ο Νικητής Είναι Μόνος

Μπρίντα

Η Μάγισσα του Πόρτο Μπέλο

Ζαχίρ

Έντεκα Λεπτά

Ο Διάβολος και η Δεσποινίδα Πριμ

Το Ημερολόγιο ενός Μάγου

Η Βερόνικα Αποφασίζει να Πεθάνει

Το Εγχειρίδιο του Πολεμιστή του Φωτός

Στις Όχθες του Ποταμού Πιέδρα
Κάθισα κι Έκλαψα

Το Πέμπτο Βουνό

Ο Αλχημιστής

Ο Αλχημιστής – εικονογράφηση: MOEBIOUS

Και ο Θεός Έπλασε τη Μητέρα
(συμμετοχή σε συλλογικό έργο)

ΑΛΕΦ

ΠΑΟΥΛΟ ΚΟΕΛΟ

ΑΛΕΦ

Μετάφραση από τα πορτογαλικά
ΜΑΤΑ ΣΑΛΟΓΙΑΝΝΗ

Ads

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΒΑΝΗ
ΑΘΗΝΑ

Σειρά: ΞΕΝΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
Τίτλος πρωτοτύπου: Ο ALEPH
Συγγραφέας: PAULO COELHO
Γλωσσική επιμέλεια: ΑΝΤΑ ΚΑΣΑΠΑΚΗ

Copyright © Paulo Coelho, 2010
www.paulocoelho.com

Εκδίδεται σε συμφωνία με τη Sant Jordi Asociados Agencia Literaria SLU, Βαρκελώνη, Ισπανία.
All rights reserved
www.santjordi-asociados.com

Copyright © 2011 για την ελληνική γλώσσα:
ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΒΑΝΗ ΑΒΕ
Σόλωνος 98 – 106 80 Αθήνα. Τηλ.: 210 3661200, Fax: 210 3617791
http://www.livanis.gr

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή, ολική, μερική ή περιληπτική, ή η απόδοση κατά παράφραση ή διασκευή του περιεχομένου του βιβλίου με οποιονδήποτε τρόπο, μηχανικό, ηλεκτρονικό, φωτοτυπικό, ηχογράφησης ή άλλο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη. Νόμος 2121/1993 και κανόνες του Διεθνούς Δικαίου που ισχύουν στην Ελλάδα.

Παραγωγή: Εκδοτικός Οργανισμός Λιβάνη

ISBN 978-960-14-2432-3

Ω Μαρία, που συνέλαβες χωρίς αμαρτία,
προσευχήσου για εμάς που προστρέχουμε σ' Εσένα.
Αμήν.

Ἄνθρωπός τις εὐγενής ἐπορεύθη εἰς χώραν μακράν λαβεῖν ἑαυτῷ βασιλείαν καί ὑποστρέψαι.

Το κατά Λουκάν Ευαγγέλιο,
κεφάλαιο ιθ', στίχος 12

Στον Ζ., που χάρη σε εκείνον συνεχίζω το δρόμο μου,
σε εσένα Σ.Ζ., που με προστατεύεις πάντα,
στη Χιλάλ, για τη συγχώρεση στην εκκλησία
του Νοβοσιμπίρσκ.

Η διάμετρος του Άλεφ θα πρέπει να ήταν δύο ή τρία εκατοστά, μέσα του όμως ήταν σύμπας ο κοσμικός χώρος, χωρίς την παραμικρή σμίκρυνση. Κάθε πράγμα (...) ήταν άπειρα πράγματα, γιατί το έβλεπα πεντακάθαρα απ' όλα τα σημεία του σύμπαντος.

Χόρχε Λουίς Μπόρχες, *Το Άλεφ**

* Μτφ. Αχιλλέας Κυριακίδης, εκδ. «Ύψιλον», Αθήνα 1999. (Σ.τ.Μ.)

Δε βλέπω, κι εσύ τα ξέρεις όλα. Ακόμα κι έτσι όμως, η ζωή μου δε θα είναι άχρηστη, επειδή ξέρω ότι θα ξανασυναντηθούμε, σε κάποια θεία αιωνιότητα.

Όσκαρ Ουάιλντ*

---

* Απόδοση νοήματος από το συγγραφέα του ποιήματος με τίτλο *The True Knowledge*. (Σ.τ.Ε.)

ΒΑΣΙΛΙΑΣ ΣΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ ΜΟΥ

Οχι!

Κι άλλο τελετουργικό; Πρέπει πάλι να καλέσω τις αόρατες δυνάμεις να εκδηλωθούν στον κόσμο του ορατού; Τι σχέση έχει αυτό με τον κόσμο στον οποίο ζούμε σήμερα; Οι νέοι τελειώνουν το πανεπιστήμιο και δε βρίσκουν δουλειά. Οι μεγαλύτεροι σε ηλικία συνταξιοδοτούνται χωρίς να έχουν χρήματα για να κάνουν κάτι. Οι εργαζόμενοι δεν έχουν χρόνο καν να ονειρευτούν – δουλεύουν από τις οχτώ το πρωί μέχρι τις πέντε το απόγευμα, πασχίζοντας να συντηρήσουν την οικογένεια, να πληρώσουν το σχολείο των παιδιών, αντιμετωπίζοντας αυτό που όλοι ξέρουμε με δυο λόγια ως «σκληρή πραγματικότητα».

Ο κόσμος δεν υπήρξε ποτέ τόσο διαιρεμένος όσο είναι σήμερα: θρησκευτικοί πόλεμοι, γενοκτονίες, έλλειψη σεβασμού προς τον πλανήτη, οικονομικές κρίσεις, κατάθλιψη, φτώχεια. Όλοι θέλουν άμεσα αποτελέσματα, για να λύσουν κάποια τουλάχιστον από τα προβλήματα της κοινωνίας ή τα προβλήματα στη δική τους ζωή. Τα πράγματα όμως φαντάζουν πιο μαύρα όσο προχωράμε προς το μέλλον.

Κι εγώ εδώ, να προσπαθώ να συνεχίσω το δρόμο μου σε μια πνευματική παράδοση που οι ρίζες της βρίσκονται στο μακρινό παρελθόν, μακριά από όλες τις προκλήσεις του παρόντος;

***

Μαζί με τον Ζ., που τον αποκαλώ Δάσκαλό μου, αν και μέσα μου έχουν αρχίσει να γεννιούνται κάποιες αμφιβολίες ως προς αυτό, κατευθύνομαι προς την ιερή βελανιδιά, που υπάρχει εδώ πάνω από πεντακόσια χρόνια τώρα ατενίζοντας με απάθεια τις αγωνίες των ανθρώπων. Το μόνο που την απασχολεί είναι να ρίχνει τα φύλλα της το χειμώνα και να τα αποκτά ξανά την άνοιξη.

Δεν αντέχω πια να γράφω για τη σχέση μου με τον Ζ., τον οδηγό μου στην Παράδοση. Έχω δεκάδες ημερολόγια γεμάτα σημειώσεις για τις συζητήσεις μας, που δεν τα διαβάζω ποτέ. Από τότε που τον γνώρισα στο Άμστερνταμ, το 1982, έμαθα και ξέμαθα να ζω καμιά εκατοστή φορές. Όταν ο Ζ. με διδάσκει κάτι καινούριο, πιστεύω ότι ίσως εκεί να βρίσκεται το βήμα που λείπει για να φτάσω στην κορυφή του βουνού, η νότα που δίνει νόημα σε μια ολόκληρη συμφωνία, το γράμμα που ανακεφαλαιώνει το βιβλίο. Περνάω μια περίοδο ευφορίας, που σιγά σιγά τελειώνει. Κάποια πράγματα μένουν για πάντα, ωστόσο οι περισσότερες ασκήσεις, οι πρακτικές εφαρμογές, τα διδάγματα χάνονται σε μια μαύρη τρύπα – ή έτσι μου φαίνεται τουλάχιστον.

***

Το έδαφος είναι βρεγμένο, υποθέτω ότι τα αθλητικά παπούτσια μου, που πλύθηκαν με τόση σχολαστικότητα πριν από δύο μέρες, σε μερικά βήματα θα ξαναγεμίσουν λάσπη, όσο κι αν προσέξω. Η αναζήτηση της γνώσης, της γαλήνης του πνεύματος και της επίγνωσης της ορατής και της αόρατης πραγματικότητας έχει γίνει ρουτίνα πια για μένα και δε φέρνει πλέον αποτελέσματα. Όταν ήμουν είκοσι δύο χρονών, αφοσιώθηκα στο να μαθητεύσω στη μαγεία. Περπάτησα σε πολλούς δρόμους, έφτασα στο χείλος της αβύσσου για χρόνια που είχαν σημασία, γλίστρησα κι έπεσα, παραιτήθηκα κι επέστρεψα. Φανταζόμουν πως στα πενήντα εννιά μου θα είχα πλησιάσει τον παράδεισο και την απόλυτη ηρεμία που νομίζω ότι βλέπω στο χαμόγελο των βουδιστών μοναχών. Το αντίθετο όμως: φαίνεται πως είμαι πιο μακριά από ποτέ.

Δεν έχω καταφέρει να βρω τη γαλήνη. Μερικές φορές έρχομαι σε σφοδρή σύγκρουση με τον εαυτό μου, η οποία μπορεί να διαρκέσει μήνες. Και οι στιγμές που βυθίζομαι στην αντίληψη μιας μαγικής πραγματικότητας διαρκούν μονάχα δευτερόλεπτα – αρκετό χρόνο για να ξέρω πως ο κόσμος αυτός υπάρχει, και επίσης αρκετό για να με αφήσει μέσα στην απογοήτευση που αδυνατώ να αφομοιώσω όσα μαθαίνω.

Φτάνουμε.

Όταν τελειώσει το τελετουργικό, θα του κάνω μια σοβαρή συζήτηση. Βάζουμε τα χέρια μας στον κορμό της ιερής βελανιδιάς.

***

Ο Ζ. λέει μια προσευχή των σούφι:

«Θεέ μου, όταν προσέχω τις φωνές των ζώων, το θρόισμα των δέντρων, το μουρμουρητό των νερών, το κελάηδισμα των πουλιών, το σφύριγμα του ανέμου ή τον πάταγο της βροντής, βλέπω μέσα τους την απόδειξη της ενότητάς Σου. Νιώθω ότι Εσύ είσαι η υπέρτατη δύναμη, η παντογνωσία, η υπέρτατη γνώση, η υπέρτατη δικαιοσύνη.

»Θεέ μου, Σε αναγνωρίζω στις δοκιμασίες που περνάω. Επίτρεψε, Θεέ μου, στην ικανοποίησή Σου να γίνει και δική μου. Να γίνω η χαρά Σου, η χαρά που νιώθει ένας Πατέρας για το παιδί Του. Και να Σε θυμάμαι με γαλήνη και αποφασιστικότητα, ακόμα κι όταν θα είναι δύσκολο να πω ότι Σε αγαπάω».

Κανονικά, αυτή τη στιγμή θα ένιωθα –για κλάσματα του δευτερολέπτου, πλην όμως θα 'ταν αρκετό– τη Μοναδική Παρουσία που κινεί τον Ήλιο και τη Γη και κρατάει τ' αστέρια στη θέση τους.

Σήμερα όμως δε θέλω να μιλήσω με το Σύμπαν. Μου αρκεί να μου δώσει τις απαντήσεις που χρειάζομαι ο άντρας που είναι δίπλα μου.

***

Απωτραβάει τα χέρια του από τον κορμό της βελανιδιάς, και κάνω το ίδιο κι εγώ. Μου χαμογελάει και του χαμογελάω κι εγώ.

Κατευθυνόμαστε προς το σπίτι μου, αμίλητοι και δίχως να βιαζόμαστε. Καθόμαστε στη βεράντα για να πιούμε καφέ, χωρίς ακόμα να λέμε τίποτα.

Κοιτάζω το τεράστιο δέντρο στη μέση του κήπου μου, με την κορδέλα δεμένη στον κορμό του, που την απέκτησε μετά από ένα όνειρο.

Βρίσκομαι στο χωριουδάκι Σεν Μαρτέν, στα Γαλλικά Πυρηναία, σ' ένα σπίτι που έχω μετανιώσει που το αγόρασα: με έχει καταλάβει, απαιτεί την παρουσία μου όποτε είναι δυνατό, γιατί χρειάζεται κάποιον να το φροντίζει, να διατηρεί την ενέργειά του ζωντανή.

«Δεν καταφέρνω πια να εξελιχθώ», ομολογώ, πέφτοντας όπως πάντα στην παγίδα τού να μιλήσω πρώτος. «Νομίζω ότι έχω φτάσει στα όριά μου».

«Ενδιαφέρον. Εγώ πάντα προσπαθούσα να ανακαλύψω τα όριά μου, κι ως τώρα δεν έχω καταφέρει να τα φτάσω. Το σύμπαν μου όμως δε συνεργάζεται ιδιαίτερα, συνεχίζει να μεγαλώνει και δε με βοηθάει να το γνωρίσω ολόκληρο», με προκαλεί ο Ζ.

Με ειρωνεύεται. Εγώ όμως συνεχίζω.

«Τι ήρθες να κάνεις σήμερα εδώ; Να προσπαθήσεις να με πείσεις ότι κάνω λάθος, όπως πάντα. Λέγε ό,τι θέλεις, αλλά να ξέρεις ότι τα λόγια δεν πρόκειται να αλλάξουν τίποτα. Δεν είμαι καλά».

«Γι' αυτό ακριβώς το λόγο ήρθα σήμερα εδώ. Έχω προαισθανθεί τι συμβαίνει εδώ και πολύ καιρό. Πάντα ωστόσο υπάρχει η κατάλληλη στιγμή για δράση», λέει ο Ζ., παίρνοντας ένα αχλάδι από το τραπέζι και στριφογυρίζοντάς το στα χέρια του. «Αν είχαμε μιλήσει νωρίτερα, δε θα ήσουν ακόμα ώριμος. Αν μιλούσαμε αργότερα, θα είχες ήδη σαπίσει».

Δαγκώνει το φρούτο και δείχνει να απολαμβάνει τη γεύση του. «Τέλειο. Η κατάλληλη στιγμή».

«Έχω πολλές αμφιβολίες. Και οι μεγαλύτερες απ' αυτές είναι αμφιβολίες που αφορούν την πίστη», επιμένω.

«Έξοχα. Η αμφιβολία είναι αυτή που κινεί τον άνθρωπο».

Όπως πάντα, ωραίες απαντήσεις και ωραίες εικόνες. Σήμερα όμως δεν πιάνουν.

«Θα σου πω τι νιώθεις», συνεχίζει ο Ζ. «Πως όλα όσα έχεις μάθει δεν έχουν βγάλει ρίζες, ότι μπορείς μεν να βυθιστείς στο μαγικό σύμπαν, αλλά δεν καταφέρνεις να παραμείνεις βουτηγμένος μέσα του. Ότι ίσως όλα αυτά να μην είναι παρά μια φαντασίωση που δημιουργεί ο άνθρωπος για να διώξει το φόβο του θανάτου».

Τα δικά μου ερωτήματα έχουν μεγαλύτερο βάθος: είναι αμφιβολίες για την πίστη.

Για ένα μόνο είμαι σίγουρος: υπάρχει ένα παράλληλο σύμπαν, πνευματικό, που παρεμβαίνει στον κόσμο στον οποίο ζούμε. Πέρα απ' αυτό, όλα τ' άλλα –ιερά βιβλία, οδηγοί, εγχειρίδια, τελετές– μου φαίνονται παράλογα. Και, το χειρότερο, χωρίς επίδραση που να διαρκεί.

«Θα σου πω τι έχω νιώσει εγώ», λέει ο Ζ. «Όταν ήμουν νέος, θαμπωνόμουν από όλα όσα μπορούσε να μου προσφέρει η ζωή, νόμιζα ότι μπορούσα να τα αποκτήσω όλα. Όταν παντρεύτηκα, έπρεπε να διαλέξω μονάχα ένα δρόμο, επειδή είχα να συντηρήσω τη γυναίκα που αγαπάω και τα παιδιά μου. Στα σαράντα πέντε μου, πριν γίνω επιτυχημένο στέλεχος σε κάποια επιχείρηση, είδα τα παιδιά μου να μεγαλώνουν

και να φεύγουν από το σπίτι και πίστεψα ότι όλα ήταν μια επανάληψη των όσων είχα ήδη ζήσει.

»Τότε ξεκίνησε για μένα η πνευματική αναζήτηση. Είμαι πειθαρχημένος άνθρωπος, και αφιέρωσα σ' αυτή όλη μου την ενέργεια. Πέρασα περιόδους ενθουσιασμού και έλλειψης πίστης, μέχρι που κάποια στιγμή έφτασα να νιώθω ό,τι κι εσύ σήμερα».

«Ζ., όσο κι αν προσπαθώ, δεν καταφέρνω να πω "Βρίσκομαι πιο κοντά στο Θεό και στον εαυτό μου"», του εξομολογούμαι κάπως απεγνωσμένα.

«Αυτό συμβαίνει επειδή κι εσύ, όπως και όλοι οι άνθρωποι στον πλανήτη, πίστεψες πως ο χρόνος θα σε δίδασκε τον τρόπο να πλησιάσεις το Θεό. Ο χρόνος όμως δε διδάσκει. Μας φέρνει μόνο κούραση, την αίσθηση ότι γερνάμε».

Η βελανιδιά μοιάζει να με κοιτάζει. Σκέφτομαι ότι μετράει τόσους αιώνες και το μόνο που έχει μάθει είναι πώς να παραμένει στο ίδιο μέρος.

«Γιατί πήγαμε να κάνουμε τελετή γύρω από τη βελανιδιά; Πώς μας βοηθάει αυτό να γίνουμε καλύτεροι άνθρωποι;»

«Επειδή οι άνθρωποι δεν κάνουν πια τελετές γύρω από βελανιδιές. Και όταν κάνεις κάτι που μπορεί να θεωρηθεί παράλογο, αγγίζεις κάτι βαθιά στην ψυχή σου, στο πιο αρχαίο κομμάτι της, εκείνο που βρίσκεται πιο κοντά στην απαρχή των πάντων».

Είναι αλήθεια. Τον ρώτησα τι ήξερε και πήρα την απάντηση που περίμενα. Πρέπει να εκμεταλλευτώ καλύτερα κάθε λεπτό κοντά του.

«Ήρθε η ώρα της αναχώρησης», λέει απότομα ο Ζ.

Κοιτάζω το ρολόι.

Του λέω ότι το αεροδρόμιο είναι κοντά, μπορούμε να συνεχίσουμε για λίγο την κουβέντα μας.

«Δεν εννοώ αυτό. Όταν πέρασα αυτό που περνάς τώρα κι εσύ, βρήκα την απάντηση σε κάτι που είχε συμβεί πριν γεννηθώ. Το ίδιο προτείνω να κάνεις κι εσύ».

Μετενσάρκωση; Πάντα με αποθάρρυνε από διαδικασίες επιστροφής σε περασμένες μου ζωές.

«Έχω πάει στο παρελθόν», του λέω. «Πρώτα όμως έμαθα από τον ίδιο μου τον εαυτό. Το έχουμε συζητήσει. Έχω δει δύο ενσαρκώσεις μου: ένα Γάλλο συγγραφέα του δέκατου ένατου αιώνα και...»

«Ξέρω».

«Έκανα λάθη που δεν μπορώ να τα επανορθώσω. Κι εσύ μου είπες να μην το ξαναεπιχειρήσω, γιατί το φταίξιμό μου θα γίνει ακόμα μεγαλύτερο. Το να ταξιδεύεις σε προηγούμενες ζωές είναι σαν να ανοίγεις μια τρύπα στο πάτωμα και να αφήνεις τη φωτιά από τον κάτω όροφο να κάψει το παρόν».

Ο Ζ. πετάει ό,τι απέμεινε από το αχλάδι στα πουλιά του κήπου και με κοιτάζει εκνευρισμένος.

«Σε παρακαλώ, μη λες ανοησίες. Μη με κάνεις να πιστέψω ότι έχεις στ' αλήθεια δίκιο κι ότι δεν έμαθες τίποτα τα τελευταία είκοσι τέσσερα χρόνια που περάσαμε μαζί».

Ναι, ξέρω τι εννοεί. Στη μαγεία –και στη ζωή– υπάρχει μόνο το παρόν, το ΤΩΡΑ. Ο χρόνος δε μετριέται με τον τρό-

πο που υπολογίζεται η απόσταση ανάμεσα σε δύο σημεία. Ο «χρόνος» δεν περνάει. Ο άνθρωπος δυσκολεύεται πολύ να επικεντρωθεί στο παρόν. Σκέφτεται πάντα τι έκανε, με ποιο τρόπο θα μπορούσε να το είχε κάνει καλύτερα, ποιες είναι οι συνέπειες των πράξεών του, γιατί δεν έκανε αυτό που έπρεπε. Ή τον απασχολεί το μέλλον, τι θα κάνει αύριο, τι μέτρα πρέπει να λάβει, ποιος κίνδυνος τον περιμένει στη γωνία, πώς να αποφύγει αυτό που δε θέλει και πώς να πετύχει αυτό που πάντα ονειρευόταν.

Ο Ζ. συνεχίζει.

«Όπως κι αν έχει, εδώ και τώρα αρχίζεις να αναρωτιέσαι: Μήπως πράγματι κάτι δεν πάει καλά; Ναι, κάτι δεν πάει καλά. Την ίδια στιγμή ωστόσο έχεις επίσης την αίσθηση ότι μπορείς να αλλάξεις το μέλλον σου φέρνοντας το παρελθόν στο παρόν. Το παρελθόν και το μέλλον υπάρχουν μονάχα στο μυαλό μας.

»Παρ' όλ' αυτά, τούτη η στιγμή είναι πέρα από το χρόνο: είναι η Αιωνιότητα. Οι Ινδοί χρησιμοποιούν τη λέξη "κάρμα", ελλείψει καλύτερης. Η έννοια όμως δεν εξηγείται επαρκώς. Δεν επηρεάζουν το παρόν σου τα όσα έκανες στην περασμένη σου ζωή. Αυτά που κάνεις στο παρόν θα απολυτρώσουν το παρελθόν σου και λογικά θα αλλάξουν το μέλλον».

»Δηλαδή...»

Κάνει μια παύση, όλο και πιο εκνευρισμένος που δεν μπορώ να καταλάβω τι προσπαθεί να μου πει.

«...Δεν αρκεί να κάθεσαι εδώ και να χρησιμοποιείς λέξεις που δε σημαίνουν τίποτα. Πήγαινε να πειραματιστείς,

ν' αποκτήσεις εμπειρίες. Ήρθε η ώρα της δικής σου αναχώρησης. Να ξανακατακτήσεις το βασίλειό σου, που το έχει διαβρώσει η ρουτίνα. Πάψε πια να επαναλαμβάνεις το ίδιο μάθημα, αυτό δε θα σε βοηθήσει να μάθεις κάτι καινούριο».

«Δεν πρόκειται περί ρουτίνας. Είμαι δυστυχισμένος».

«Το όνομα αυτού που νιώθεις είναι ρουτίνα. Νομίζεις ότι τα πράγματα είναι έτσι επειδή είσαι δυστυχισμένος. Άλλοι υπάρχουν μέσα από τα προβλήματά τους και μιλούν συνέχεια γι' αυτά, σαν από ψυχαναγκασμό: προβλήματα με τα παιδιά τους, με τους συζύγους τους, με το σχολείο, με τη δουλειά, με τους φίλους. Δεν κάθονται να σκεφτούν και να πουν "Είμαι εδώ. Είμαι αποτέλεσμα όλων όσα συνέβησαν και θα συμβούν, αλλά είμαι εδώ. Αν έκανα κάτι λάθος, μπορώ να το διορθώσω, ή τουλάχιστον να ζητήσω συγχώρεση γι' αυτό. Αν έκανα κάτι σωστά, είμαι πιο ευτυχισμένος και σε μεγαλύτερη επαφή με το τώρα"».

Ο Ζ. παίρνει μια βαθιά ανάσα και ολοκληρώνει.

«Εσύ δεν είσαι πια εδώ. Είναι ώρα να πηγαίνεις, για να ξαναγυρίσεις στο παρόν».

***

Αυτό φοβόμουν. Τον τελευταίο καιρό άφηνε υπονοούμενα ότι ήταν ώρα να αφοσιωθώ στον τρίτο ιερό δρόμο. Ωστόσο, η ζωή μου είχε αλλάξει πολύ από το μακρινό 1986, όταν το προσκύνημά μου στο Σαντιάγο δε Κομποστέλα με είχε φέ-

ρει πρόσωπο με πρόσωπο με το πεπρωμένο μου – ή το «σχέδιο του Θεού».

Τρία χρόνια αργότερα, έκανα το Δρόμο της Ρώμης, στην περιοχή στην οποία βρισκόμαστε τώρα, μια επίπονη και ανιαρή διαδικασία, στο πλαίσιο της οποίας ήμουν αναγκασμένος για εβδομήντα μέρες να κάνω κάθε πρωί όλα τα παράλογα πράγματα που είχα δει στον ύπνο μου το προηγούμενο βράδυ (θυμάμαι ότι είχα μείνει τέσσερις ώρες σε μια στάση λεωφορείου, χωρίς να συμβεί τίποτα το σπουδαίο).

Από τότε είχα υπακούσει πειθήνια σε όλα όσα απαιτούσε να κάνω η δουλειά μου. Στο κάτω κάτω, ήταν επιλογή μου και ευλογία για μένα. Άρχισα λοιπόν να ταξιδεύω σαν τρελός. Τα μεγαλύτερα μαθήματα μου τα δίδαξαν εκείνα ακριβώς τα ταξίδια.

Ή, μάλλον, πάντα ταξίδευα σαν τρελός, ήδη από τότε που ήμουν νέος.

Το τελευταίο διάστημα όμως ήταν σαν να ζούσα σε αεροδρόμια και ξενοδοχεία, και η αίσθηση της περιπέτειας άρχισε να παραχωρεί τη θέση της σε μια βαθιά ανία. Όταν παραπονιόμουν ότι δεν μπορούσα να μείνω πολύ καιρό σε ένα συγκεκριμένο μέρος, οι άλλοι εκπλήσσονταν: «Μα είναι τόσο ωραίο να κάνεις ταξίδια! Κρίμα που δεν έχω κι εγώ λεφτά για να κάνω το ίδιο!»

Το να ταξιδεύεις δεν είναι ποτέ θέμα χρημάτων, αλλά θάρρους. Πέρασα μεγάλο μέρος της ζωής μου γυρίζοντας τον κόσμο ως χίπης. Πόσα λεφτά να είχα τότε; Καθόλου. Με το ζόρι μού έφταναν για να πληρώνω τα εισιτήρια. Ακόμα

κι έτσι όμως, πιστεύω πως εκείνα τα χρόνια ήταν από τα καλύτερα της νιότης μου: έτρωγα άσχημα, κοιμόμουν σε σιδηροδρομικούς σταθμούς, δεν μπορούσα να επικοινωνήσω με τους γύρω μου γιατί δε μιλούσα τη γλώσσα του τόπου, ήμουν αναγκασμένος να εξαρτώμαι από τους άλλους μέχρι και για να βρω κάπου να μείνω τη νύχτα.

Έπειτα από πολύ καιρό στο δρόμο, ακούγοντας μια γλώσσα που δεν καταλαβαίνεις, χρησιμοποιώντας ένα νόμισμα που δεν ξέρεις την αξία του, περπατώντας σε δρόμους από τους οποίους δεν έχεις ξαναπεράσει, ανακαλύπτεις ότι το παλιό σου Εγώ, όπως και όλα όσα έχεις μάθει, είναι εντελώς άχρηστα μπροστά σε αυτές τις καινούριες προκλήσεις κι αρχίζεις να αντιλαμβάνεσαι ότι, θαμμένο στο υποσυνείδητό σου, υπάρχει κάτι πολύ πιο ενδιαφέρον, τολμηρό, ανοιχτό στον κόσμο και σε νέες εμπειρίες.

Έρχεται όμως μια μέρα που λες «Αρκετά!».

«Αρκετά! Τα ταξίδια έχουν γίνει πια για μένα μονότονη ρουτίνα».

«Όχι, δεν είναι αρκετά. Ποτέ δε θα είναι αρκετά», επιμένει ο Ζ. «Η ζωή μας είναι ένα συνεχές ταξίδι, από τη γέννηση ως το θάνατο. Το τοπίο αλλάζει, οι άνθρωποι αλλάζουν, οι ανάγκες παίρνουν άλλη μορφή, το τρένο όμως συνεχίζει να κινείται. Η ζωή είναι το τρένο, κι όχι ο σταθμός του τρένου. Κι εσύ ως τώρα δεν ταξίδευες, αλλά άλλαζες χώρες, κάτι εντελώς διαφορετικό».

Κουνάω το κεφάλι μου αρνητικά.

«Δε θα με βοηθήσει. Αν πρέπει να επανορθώσω για κάποιο

λάθος που έκανα σε άλλη ζωή –κι έχω βαθιά συνείδηση του λάθους αυτού–, μπορώ να το κάνω κι εδώ που βρίσκομαι. Σ' εκείνο το μπουντρούμι υπάκουα απλώς στις εντολές κάποιου που φαινόταν να γνωρίζει τις βουλές του Θεού: στις δικές σου.

»Εξάλλου, έχω ήδη γνωρίσει τουλάχιστον τέσσερις ανθρώπους από τους οποίους έχω ζητήσει συγχώρεση».

«Δεν ανακάλυψες όμως την κατάρα».

«Κι εσένα σε καταράστηκαν την ίδια εποχή. Το ανακάλυψες;»

«Ναι, εγώ ανακάλυψα την κατάρα μου. Κι ήταν πιο σκληρή από τη δική σου, να 'σαι σίγουρος γι' αυτό. Εσύ στάθηκες δειλός μία μόνο φορά, εγώ ήμουν άδικος περισσότερες. Αυτό όμως με απελευθέρωσε».

«Αφού πρέπει να ταξιδέψω στο χρόνο, γιατί πρέπει να ταξιδέψω στο χώρο;»

Ο Ζ. γελάει.

«Επειδή όλοι μας έχουμε πάντα μια ευκαιρία να εξιλεωθούμε. Για να γίνει όμως αυτό, πρέπει να συναντήσουμε τους ανθρώπους τους οποίους βλάψαμε και να ζητήσουμε συγχώρεση».

«Και πού θα πάω; Στην Ιερουσαλήμ;»

«Δεν ξέρω. Όπου δεσμευτείς να πας. Ανακάλυψε τι έχεις αφήσει στη μέση και ολοκλήρωσε το έργο σου. Θα σε καθοδηγήσει ο Θεός, γιατί εδώ και τώρα υπάρχουν όλα όσα έζησες κι όλα όσα θα ζήσεις. Τούτη τη στιγμή ο κόσμος δημιουργείται και καταστρέφεται. Εκείνοι που γνώρισες θα ξανάρθουν, εκείνοι που άφησες να φύγουν θα επιστρέψουν.

Μην προδώσεις τις χάρες που σου έχουν δοθεί. Αν καταλάβεις τι συμβαίνει σε σένα, θα μάθεις τι συμβαίνει σε όλο τον κόσμο.

»Μη νομίσεις ότι ήρθα για να φέρω την ειρήνη. Ήρθα για να φέρω μάχαιρα».*

* Παραφθορά του στίχου 34 του κεφαλαίου ι' από το κατά Ματθαίον Ευαγγέλιο. (Σ.τ.Μ.)

Η ΒΡΟΧΗ ΜΕ ΚΑΝΕΙ ΝΑ ΤΡΕΜΩ από το κρύο, και το πρώτο που σκέφτομαι είναι ότι θα πάθω γρίπη. Παρηγοριέμαι με τη σκέψη ότι όλοι οι γιατροί που έχω γνωρίσει λένε ότι τη γρίπη την προκαλεί ένας ιός κι όχι σταγόνες νερού.

Δεν καταφέρνω να μείνω στο εδώ και τώρα. Το κεφάλι μου είναι μύλος: Πού πρέπει να φτάσω; Πού πρέπει να πάω; Κι αν δεν μπορέσω να αναγνωρίσω τους ανθρώπους στο δρόμο μου; Σίγουρα αυτό έχει συμβεί κι άλλες φορές, και θα συμβεί ξανά – ειδάλλως, η ψυχή μου θα είχε βρει ήδη τη γαλήνη.

Πάνε πενήντα εννιά χρόνια που ζω με τον εαυτό μου και γνωρίζω κάποιες από τις αντιδράσεις μου. Στην αρχή της σχέσης μας, τα λόγια του Ζ. φάνταζαν εμπνευσμένα από ένα φως πολύ πιο δυνατό από εκείνον. Εγώ τα δεχόμουν όλα χωρίς δεύτερη κουβέντα, προχωρούσα ατρόμητος και ποτέ δεν το μετάνιωσα. Ο καιρός όμως περνούσε, οι επαφές μας έγιναν συχνότερες και μαζί τους ήρθε η συνήθεια. Παρόλο που ποτέ δε με απογοήτευσε στο παραμικρό, δεν μπορούσα πια να τον δω με το ίδιο μάτι. Έστω κι αν από υποχρέωση –την οποία αποδέχτηκα οικειοθελώς το Σεπτέμβριο του 1992, δέκα χρόνια αφότου τον γνώρισα– έπρεπε να τον υπακούω, δεν το έκανα πλέον με την ίδια πεποίθηση όπως πρώτα.

Κάνω λάθος. Εφόσον διάλεξα να ακολουθήσω τη συγκεκριμένη μαγική παράδοση, δε θα έπρεπε να έχω τώρα τέτοιου είδους αμφιβολίες. Είμαι ελεύθερος να την εγκαταλείψω όποτε θελήσω, αλλά κάτι με σπρώχνει να προχωρήσω. Έχει δίκιο, αυτό είναι πέρα για πέρα σίγουρο. Ωστόσο, έχω εξοικειωθεί με τη ζωή που ζω και δε μου χρειάζονται άλλες προκλήσεις. Μονάχα γαλήνη, ηρεμία.

Θα έπρεπε να είμαι ευτυχισμένος: είμαι πολύ πετυχημένος στο επάγγελμά μου, που θεωρείται από τα πιο δύσκολα στον κόσμο. Είμαι παντρεμένος εδώ και είκοσι εφτά χρόνια με τη γυναίκα που αγαπάω. Έχω την υγεία μου. Έχω γύρω μου ανθρώπους που μπορώ να εμπιστεύομαι. Γίνομαι πάντα αποδέκτης της αγάπης των αναγνωστών μου, όποτε τους συναντώ στο δρόμο. Κάποτε αυτά ήταν αρκετά, τα δύο τελευταία χρόνια όμως τίποτα δε φαίνεται να με ικανοποιεί.

Άραγε μήπως όλα αυτά είναι περαστικά; Δεν αρκεί να κάνω τις προσευχές που κάνω πάντα, να σέβομαι τη φύση ως τη φωνή του Θεού και να κοιτάζω την ομορφιά που υπάρχει γύρω μου; Για ποιο λόγο επιθυμώ να προχωρήσω παραπέρα, αφού είμαι πεπεισμένος ότι έχω φτάσει στα όριά μου;

ΓΙΑΤΙ ΝΑ ΜΗΝ ΕΙΜΑΙ ΣΑΝ ΤΟΥΣ ΦΙΛΟΥΣ ΜΟΥ;

Η βροχή πέφτει ολοένα και πιο έντονη, κι εγώ δεν ακούω τίποτα εκτός από το θόρυβο του νερού. Είμαι βρεγμένος ως το κόκαλο και δεν μπορώ να κουνηθώ. Δε θέλω να φύγω από εδώ, γιατί δεν ξέρω πού να πάω, έχω χαθεί. Ο Ζ. έχει δίκιο: αν είχα πράγματι φτάσει στα όριά μου, αυτό το αίσθημα της ενοχής και της απογοήτευσης θα είχε χαθεί. Όμως συνεχί-

ζει να υπάρχει. Φόβος και ρίγος. Όσο για το αίσθημα του ανικανοποίητου, δεν εξαφανίζεται, ο Θεός το έβαλε εκεί για ένα λόγο: πρέπει να αλλάξω τα πάντα, να προχωρήσω.

Το έχω ξαναζήσει αυτό. Όποτε αρνήθηκα να ακολουθήσω το πεπρωμένο μου, συνέβαινε στη ζωή μου κάτι πολύ δύσκολο για να το αντέξω. Κι αυτός είναι ο μεγάλος φόβος μου τούτη τη στιγμή: η τραγωδία. Η τραγωδία είναι μια ριζική αλλαγή στη ζωή μας που συνδέεται πάντα με την ίδια αρχή: την απώλεια. Όταν βρισκόμαστε μπροστά σε μια απώλεια, δεν έχει νόημα να προσπαθούμε να ξαναβρούμε αυτό που χάσαμε. Είναι καλύτερα να εκμεταλλευτούμε το μεγάλο κενό χώρο που άφησε πίσω του και να τον γεμίσουμε με κάτι καινούριο. Θεωρητικά, κάθε απώλεια γίνεται για το καλό μας. Στην πράξη, τότε αμφισβητούμε την ύπαρξη του Θεού και αναρωτιόμαστε: Μου αξίζει αυτό;

Κύριε, γλίτωσέ με από την τραγωδία και θα ακολουθήσω τη βουλή Σου.

Με το που ολοκληρώνω τη σκέψη μου, ο ουρανός γεμίζει από το φως μιας αστραπής και ακολουθεί το μπουμπουνητό.

Για μία ακόμα φορά, φόβος και ρίγος. Ένα σημάδι. Εγώ εδώ, να προσπαθώ να με πείσω ότι πάντα δίνω τον καλύτερό μου εαυτό και η φύση να μου λέει ακριβώς το αντίθετο: όποιος στ' αλήθεια τα έχει βρει με τη ζωή δε σταματά ποτέ να προχωράει. Ο ουρανός και η γη αυτή τη στιγμή έρχονται αντιμέτωποι σε μια καταιγίδα που, όταν περάσει, θα αφήσει τον αέρα πιο καθαρό και τα χωράφια γόνιμα, όμως μέ-

χρι τότε σπίτια θα καταστραφούν, αιωνόβια δέντρα θα πέσουν, παραδεισένια μέρη θα πλημμυρίσουν.

Πλησιάζει μια κίτρινη μορφή.

Παραδίνομαι στη βροχή. Πέφτουν κι άλλοι κεραυνοί, ενώ το αίσθημα της εγκατάλειψης αντικαθίσταται σιγά σιγά από κάτι θετικό – λες και η ψυχή μου πλύθηκε με το νερό της συγχώρεσης.

«Ευλόγησε και θα ευλογείσαι».

Οι λέξεις βγαίνουν από τα χείλη μου με φυσικότητα – η σοφία που δε γνωρίζω ότι είχα, που γνωρίζω ότι δεν ανήκει σε μένα, αλλά που μερικές φορές εκδηλώνεται και δε μου αφήνει περιθώριο αμφιβολίας για όσα έχω μάθει όλα αυτά τα χρόνια.

Το μεγάλο μου πρόβλημα ωστόσο είναι ότι, παρά τις στιγμές αυτές, αμφιβάλλω ακόμα.

Η κίτρινη μορφή στέκεται μπροστά μου. Είναι η γυναίκα μου, ντυμένη μ' ένα απ' αυτά τα φωσφοριζέ αδιάβροχα πανωφόρια που φοράμε όταν πηγαίνουμε περίπατο στα βουνά, σε μέρη όπου η πρόσβαση είναι δύσκολη. Αν ποτέ χαθούμε, θα είναι εύκολο να μας βρουν.

«Ξέχασες ότι είχαμε κανονίσει να πάμε για φαγητό».

Όχι, δεν το ξέχασα. Αφήνω πίσω μου την παγκόσμια μεταφυσική, όπου οι κεραυνοί είναι φωνή θεών, και επιστρέφω στην πραγματικότητα του ορεινού χωριού, του καλού κρασιού, του ψητού αρνιού, της χαρούμενης συζήτησης με φίλους που θα μας διηγηθούν τις περιπέτειές τους από ένα πρόσφατο ταξίδι με Χάρλεϊ Ντέιβιντσον.

Καθώς γυρίζουμε στο σπίτι για να αλλάξω ρούχα, της μεταφέρω με δυο λόγια τη συζήτηση που κάναμε με τον Ζ. νωρίτερα το ίδιο απόγευμα.

«Σου είπε πού πρέπει να πας;» με ρωτάει η γυναίκα μου.

«Να δεσμευτείς, μου είπε».

«Και είναι δύσκολο αυτό; Μη μουτρώνεις. Έχεις αρχίσει να φαίνεσαι μεγαλύτερος απ' όσο είσαι».

Ο ΕΡΒΕ ΚΑΙ Η ΒΕΡΟΝΙΚ έχουν άλλους δύο καλεσμένους, ένα ζευγάρι μεσήλικων Γάλλων.

Μου συστήνουν τον έναν ως «μέντιουμ» που γνώρισαν στο Μαρόκο.

Ο άντρας δε μου είναι ιδιαίτερα συμπαθής, αλλά ούτε και ιδιαίτερα αντιπαθής, απλώς αδιάφορος.

Ωστόσο, στη μέση του φαγητού, λέει στη Βερονίκ, σαν να έχει πέσει σε έκσταση:

«Να προσέχεις με το αυτοκίνητο. Θα πάθεις ατύχημα».

Τα λόγια του μου χτυπούν άσχημα στ' αφτιά. Αν η Βερονίκ τον πάρει στα σοβαρά, ο φόβος της θα αποτελέσει πόλο έλξης αρνητικής ενέργειας και τα πράγματα μπορεί να συμβούν όπως ακριβώς τα προέβλεψε αυτός.

«Ενδιαφέρον!» πετάγομαι, πριν προλάβει να αντιδράσει κάποιος άλλος. «Δεν έχω αμφιβολία ότι μπορείς να ταξιδέψεις στο χρόνο, στο παρελθόν ή στο μέλλον. Αυτό ακριβώς συζητούσα μ' ένα φίλο το απόγευμα».

«Μπορώ να δω. Όταν το επιτρέπει ο Θεός, μπορώ να δω. Ξέρω ποιος έχει υπάρξει, ποιος είναι και ποιος θα γίνει ο καθένας από τους ανθρώπους που κάθονται σ' αυτό εδώ το τραπέζι. Δεν κατανοώ το χάρισμά μου, αλλά το έχω αποδεχτεί εδώ και καιρό».

Η συζήτηση θα έπρεπε να περιστραφεί γύρω από το ταξίδι στη Σικελία με φίλους που μοιράζονται το ίδιο πάθος για τις κλασικές μηχανές Χάρλεϊ Ντέιβιντσον.

Ξαφνικά φαίνεται να παίρνει μια επικίνδυνη τροπή προς τα πράγματα που δε θέλω τώρα να αγγίξω. Απόλυτος συγχρονισμός.

Είναι η σειρά μου να μιλήσω.

«Ξέρεις επίσης ότι ο Θεός μάς επιτρέπει να το διακρίνουμε μόνο όταν επιθυμεί να αλλάξει κάτι».

Στρέφομαι στη Βερονίκ.

«Απλώς να προσέχεις», της λέω. «Όταν κάτι από το αστρικό επίπεδο μπαίνει σε αυτό το επίπεδο, χάνει μεγάλο μέρος της δύναμής του. Είμαι δηλαδή σχεδόν σίγουρος ότι αυτό που σου λέει δε θα συμβεί».

Η Βερονίκ μάς προσφέρει περισσότερο κρασί.

Φοβάται ότι εγώ και το μέντιουμ από το Μαρόκο θα τσακωθούμε. Δεν είναι αλήθεια. Ο άνθρωπος αυτός βλέπει στ' αλήθεια, κι αυτό με τρομάζει. Θα μιλήσω αργότερα με τον Ερβέ για το θέμα.

Ο άντρας περιορίζεται να με κοιτάζει – συνεχίζει να έχει το αφηρημένο ύφος κάποιου που έχει μπει σε μια διάσταση χωρίς να το έχει ζητήσει, αλλά που τώρα έχει καθήκον να εκφράσει αυτό που νιώθει. Θέλει να μου πει κάτι, προτιμά όμως να απευθυνθεί στη γυναίκα μου.

«Η ψυχή της Τουρκίας θα δώσει στον άντρα σου όλη της την αγάπη. Θα χύσει όμως το αίμα του πριν του αποκαλύψει αυτό που αναζητά».

Ακόμα ένα σημάδι που επιβεβαιώνει ότι δεν πρέπει να ταξιδέψω τώρα, σκέφτομαι, ενώ παράλληλα ξέρω ότι πάντα προσπαθούμε να ερμηνεύσουμε τα πράγματα σύμφωνα με αυτό που επιθυμούμε κι όχι όπως αυτά είναι.

ΤΟ ΚΙΝΕΖΙΚΟ ΜΠΑΜΠΟΥ

Το ότι βρίσκομαι σε αυτό το τρένο με κατεύθυνση από το Παρίσι στο Λονδίνο, στην Έκθεση Βιβλίου, είναι για μένα ευλογία. Κάθε φορά που έρχομαι στην Αγγλία θυμάμαι το 1977, όταν άφησα τη δουλειά μου στη δισκογραφική, αποφασισμένος να περάσω την υπόλοιπη ζωή μου ζώντας από τη λογοτεχνία. Είχα νοικιάσει ένα διαμέρισμα στην οδό Μπάσετ, είχα κάνει φίλους, είχα μελετήσει βαμπιρολογία, είχα γυρίσει την πόλη με τα πόδια, είχα κάνει σχέσεις με γυναίκες, είχα δει όλες τις ταινίες που παίζονταν και, πριν περάσει ένας χρόνος, είχα επιστρέψει στο Ρίο ντε Ζανέιρο ανίκανος να γράψω έστω μία αράδα.

Αυτή τη φορά θα μείνω στην πόλη μόνο τρεις μέρες. Μια συνάντηση με αναγνώστες, γεύματα σε ινδικά και λιβανέζικα εστιατόρια, συζητήσεις στο φουαγιέ του ξενοδοχείου για βιβλία, βιβλιοπωλεία και εκδότες. Δε σκοπεύω να επιστρέψω στο σπίτι μου στο Σεν Μαρτέν μέχρι το τέλος του έτους. Από εδώ θα πάρω το αεροπλάνο και θα γυρίσω στο Ρίο ντε Ζανέιρο, όπου θα ακούω τη μητρική μου γλώσσα στο δρό-

μο, θα πίνω χυμό από μούρα ασάι κάθε απόγευμα και θα βλέπω από το παράθυρό μου, χωρίς ποτέ να τη βαριέμαι, την ωραιότερη θέα στον κόσμο: την παραλία της Κοπακαμπάνα.

***

Λίγο πριν φτάσουμε, στο βαγόνι μπαίνει ένας νεαρός, κρατώντας στο χέρι ένα μπουκέτο τριαντάφυλλα, και κοιτάζει γύρω του. Παράξενο, δεν έχω δει ποτέ πλανόδιους πωλητές λουλουδιών στην υπερταχεία Eurostar.

«Χρειάζομαι δώδεκα εθελοντές», λέει δυνατά. «Όταν φτάσουμε, ο καθένας σας θα κρατάει από ένα τριαντάφυλλο. Με περιμένει η γυναίκα της ζωής μου και θα ήθελα να ζητήσω το χέρι της σε γάμο».

Προσφέρονται διάφοροι, ανάμεσα στους οποίους και εγώ, αλλά δε με διαλέγει. Παρ' όλ' αυτά, όταν φτάνουμε, αποφασίζω να ακολουθήσω κι εγώ τη μικρή ομάδα που σχηματίζεται. Ο νεαρός δείχνει μια κοπέλα που στέκεται στην αποβάθρα. Οι επιβάτες, ένας ένας, αρχίζουν να της δίνουν από ένα τριαντάφυλλο. Στο τέλος ο νεαρός τής δηλώνει δημόσια τον έρωτά του, όλοι χειροκροτούν και η κοπέλα σκύβει το κεφάλι, κατακόκκινη από την ντροπή. Αμέσως μετά φιλιούνται και φεύγουν αγκαλιασμένοι.

Ένας συνοδός, εργαζόμενος στο τρένο, παρατηρεί:

«Είναι το πιο ρομαντικό πράγμα που έχει συμβεί σ' αυτό το σταθμό από τότε που δουλεύω εδώ».

***

Η μοναδική συνάντηση με αναγνώστες που είχε προγραμματιστεί διήρκεσε μόνο πέντε ώρες, αλλά με γέμισε με θετική ενέργεια και μ' έκανε να αναρωτηθώ προς τι τόση ένταση και ανησυχία όλους αυτούς τους μήνες. Αν η πνευματική μου εξέλιξη μοιάζει να έχει φτάσει σ' ένα ανυπέρβλητο όριο, δεν είναι καλύτερα να κάνω λίγη υπομονή; Έζησα κάτι που ελάχιστοι άνθρωποι γύρω μου είχαν την ευκαιρία να ζήσουν.

Πριν από το ταξίδι, πήγα σ' ένα μικρό εκκλησάκι στην κοινότητα Μπαρμπαζάν Ντεμπά στα Πυρηναία. Εκεί ζήτησα από την Παναγία να με καθοδηγήσει με την αγάπη της και να με φωτίσει ώστε να διακρίνω όλα τα σημάδια που θα με οδηγούσαν στο να συναντηθώ με τον εαυτό μου. Ξέρω ότι βρίσκομαι μέσα στους ανθρώπους γύρω μου και ότι κι εκείνοι βρίσκονται μέσα σε μένα. Μαζί γράψαμε το Βιβλίο της Ζωής, με τις συναντήσεις μας που ορίζονται πάντα από το πεπρωμένο και με τα χέρια μας που ενώνονται στην πίστη ότι μπορούμε να κάνουμε τη διαφορά σ' αυτό τον κόσμο. Ο καθένας συνεργάζεται με μια λέξη, μια φράση, μια εικόνα, στο τέλος όμως όλα αρχίζουν να βγάζουν νόημα: η ευτυχία του ενός μετουσιώνεται στη χαρά του άλλου.

Πάντα θα ρωτάμε τα ίδια πράγματα. Πάντα θα έχουμε την ανάγκη να είμαστε αρκετά ταπεινοί για να δεχτούμε ότι η καρδιά μας καταλαβαίνει για ποιο λόγο βρισκόμαστε εδώ. Ναι, είναι δύσκολο να μιλάει κανείς με την καρδιά του, είναι όμως άραγε στ' αλήθεια απαραίτητο; Αρκεί να έχουμε πί-

στη, να ακολουθούμε τα σημάδια, να ζούμε τον Προσωπικό μας Μύθο και, αργά ή γρήγορα, θα συνειδητοποιήσουμε ότι είμαστε ένα κομμάτι από κάτι, ακόμα κι αν δεν μπορούμε να το συλλάβουμε με τη λογική. Η Παράδοση λέει ότι τη στιγμή πριν πεθάνουμε ο καθένας από μας συνειδητοποιεί το αληθινό νόημα της ζωής του. Κι εκείνη τη στιγμή γεννιέται η κόλαση ή ο παράδεισος.

Η κόλαση είναι να κοιτάξουμε πίσω μας τότε και να μάθουμε ότι χάσαμε μια ευκαιρία να τιμήσουμε το θαύμα της ζωής. Ο παράδεισος είναι να μπορούμε να πούμε εκείνη τη στιγμή «Έκανα μερικά λάθη, αλλά δεν έδειξα δειλία. Έζησα τη ζωή μου και έκανα εκείνο που έπρεπε να κάνω».

Έτσι, λοιπόν, δε χρειάζεται να ζήσω πρόωρα την κόλασή μου και να μετανιώνω που δεν κατάφερα να προχωρήσω σε αυτό που αντιλαμβάνομαι ως «Πνευματική Αναζήτηση». Πρέπει να συνεχίσω να πειραματίζομαι, ν' αποκτώ εμπειρίες, κι αυτό αρκεί. Ακόμα και όσοι δεν έκαναν όλα όσα θα μπορούσαν να είχαν κάνει έχουν ήδη συγχωρεθεί. Πλήρωσαν το τίμημα όσο ζούσαν, ήταν δυστυχισμένοι ενώ θα μπορούσαν να έχουν βρει τη γαλήνη και την αρμονία. Έχουμε όλοι εξιλεωθεί, είμαστε ελεύθεροι να προχωρήσουμε σε αυτό το δρόμο που δεν έχει αρχή και δε θα έχει ούτε τέλος.

***

Δεν έχω φέρει κανένα βιβλίο μαζί μου. Την ώρα που περιμένω να κατέβω για φαγητό με τους Ρώσους εκδότες μου,

ξεφυλλίζω ένα από τα περιοδικά που συνήθως υπάρχουν στα δωμάτια των ξενοδοχείων. Διαβάζω αδιάφορα ένα δημοσίευμα για τα κινέζικα μπαμπού. Όταν φυτευτεί ο σπόρος, δε φαίνεται τίποτα για περίπου πέντε χρόνια, εκτός από ένα μικρό βλαστό. Η ανάπτυξή του γίνεται υπόγεια: εκεί δημιουργείται ένα πολύπλοκο οικοδόμημα ριζών, που εκτείνεται κάθετα και οριζόντια κάτω από τη γη. Μετά, στο τέλος του πέμπτου χρόνου, το κινέζικο μπαμπού μεγαλώνει πολύ γρήγορα και το ύψος του φτάνει μέχρι τα είκοσι πέντε μέτρα.

Δε θα μπορούσα να είχα βρει κάτι πιο βαρετό για να περάσω την ώρα μου. Καλύτερα να κατέβω στο φουαγιέ του ξενοδοχείου και να χαζεύω την κίνηση.

***

Πίνω καφέ και περιμένω να έρθει η ώρα του φαγητού. Η Μόνικα, η ατζέντισσά μου και καλύτερή μου φίλη, κατεβαίνει κι αυτή και κάθεται μαζί μου στο τραπέζι. Συζητάμε μερικά πράγματα που δεν έχουν και τόσο μεγάλη σημασία. Βλέπω ότι είναι κουρασμένη, γιατί πέρασε ολόκληρη τη μέρα με επαγγελματίες από το χώρο του βιβλίου, ενώ ταυτόχρονα παρακολουθούσε από το τηλέφωνο, μαζί με την Αγγλίδα εκδότριά μου, τι συνέβαινε στη συνάντησή μου με τους αναγνώστες.

Η συνεργασία μας ξεκίνησε όταν εκείνη ήταν μόλις είκοσι ετών. Ήταν άλλη μία ενθουσιασμένη αναγνώστρια, πεπεισμένη ότι ένας Βραζιλιάνος συγγραφέας μπορούσε να

μεταφραστεί και να εκδοθεί έξω από τη χώρα του. Η Μόνικα παράτησε τις σπουδές της στη Σχολή Χημικών Μηχανικών του Ρίο ντε Ζανέιρο, εγκαταστάθηκε στην Ισπανία μαζί με το φίλο της και άρχισε να χτυπάει τις πόρτες των εκδοτικών οίκων στέλνοντάς τους επιστολές και εξηγώντας τους ότι έπρεπε να δώσουν σημασία στη δουλειά μου.

Μια μέρα πήγα στη μικρή πόλη της Καταλανίας όπου έμενε, την κάλεσα για έναν καφέ και της ζήτησα να τα αφήσει όλα αυτά κατά μέρος και να σκεφτεί περισσότερο τη ζωή της και το μέλλον της, αφού οι προσπάθειές της έπεφταν στο κενό. Αρνήθηκε. Μου είπε ότι δεν μπορούσε να γυρίσει στη Βραζιλία ηττημένη. Προσπάθησα να την πείσω ότι είχε νικήσει, ότι είχε κερδίσει τη μάχη της επιβίωσης (μοιράζοντας φυλλάδια και δουλεύοντας ως σερβιτόρα) κι ότι είχε αποκομίσει τη μοναδική εμπειρία τού να ζήσει μακριά από τη χώρα της. Η Μόνικα όμως αρνήθηκε ξανά. Έφυγα από την καφετέρια έχοντας την αίσθηση ότι χαράμιζε τη ζωή της, αλλά ότι δε θα κατάφερνα ποτέ να την κάνω να αλλάξει γνώμη, γιατί ήταν πολύ ξεροκέφαλη. Έξι μήνες αργότερα, η κατάσταση θα άλλαζε εντελώς, και άλλους έξι μήνες μετά η Μόνικα θα είχε αρκετά χρήματα για να αγοράσει δικό της διαμέρισμα.

Πίστεψε στο αδύνατο και, ακριβώς γι' αυτό, κέρδισε μάχες τις οποίες όλοι, μαζί κι εγώ, θεωρούσαμε χαμένες. Αυτή είναι η ιδιότητα του πολεμιστή: το να αντιλαμβάνεσαι ότι θέληση και θάρρος δεν είναι το ίδιο. Το θάρρος μπορεί να προσελκύσει φόβο και κολακεία, η δύναμη της θέλησης όμως απαιτεί υπομονή και συμβιβασμό. Οι άντρες και οι γυ-

ναίκες με μεγάλη δύναμη θέλησης είναι συνήθως μοναχικοί, γιατί αποπνέουν ψυχρότητα. Πολλοί θεωρούν τη Μόνικα λιγάκι ψυχρή, μα δε θα μπορούσαν να απέχουν περισσότερο από την πραγματικότητα: στην καρδιά της καίει μια μυστική φωτιά, τόσο δυνατή όσο και τότε που συναντηθήκαμε σ' εκείνη την καφετέρια. Παρ' όλα όσα έχει κατορθώσει, διατηρεί ακόμα τον ίδιο ενθουσιασμό.

Πάνω που είμαι έτοιμος να της αφηγηθώ την πρόσφατη κουβέντα μου με τον Z., για να της αποσπάσω λίγο την προσοχή απ' όσα την απασχολούν, εμφανίζονται στην καφετέρια του ξενοδοχείου οι δύο εκδότριες από τη Βουλγαρία. Πολλοί από τους συμμετέχοντες στην Έκθεση Βιβλίου μένουν σε αυτό το ξενοδοχείο. Μιλάμε περί ανέμων και υδάτων και σύντομα η Μόνικα αρχίζει να μπαίνει κι αυτή στη συζήτηση. Ως συνήθως, μία από τις δύο γυρίζει προς το μέρος μου και μου κάνει την καθιερωμένη ερώτηση:

«Πότε θα ξαναεπισκεφτείτε τη χώρα μας;»

«Αν μπορείτε να οργανώσετε το ταξίδι, την επόμενη βδομάδα. Το μόνο που θέλω είναι ένα δείπνο μετά την υπογραφή των αυτογράφων».

Με κοιτάζουν σαν να μην πιστεύουν στ' αφτιά τους.

ΤΟ ΚΙΝΕΖΙΚΟ ΜΠΑΜΠΟΥ!

Η Μόνικα με καρφώνει με το βλέμμα έντρομη.

«Θα δούμε το πρόγραμμά του...»

«...αλλά σίγουρα μπορώ να έρθω στη Σόφια την επόμενη βδομάδα», τη διακόπτω, και γυρίζω και της λέω στα πορτογαλικά: «Θα σου εξηγήσω αργότερα».

Η Μόνικα βλέπει ότι δεν αστειεύομαι, αλλά οι εκδότριες δείχνουν να αμφιβάλλουν. Με ρωτούν μήπως θα ήθελα να περιμένω λίγο, μέχρι να κάνουν μερικές ενέργειες για την προώθηση της επίσκεψής μου όπως πρέπει.

«Την επόμενη βδομάδα», επιμένω. «Διαφορετικά, θα το αφήσουμε για κάποια άλλη φορά».

Μόνο τότε συνειδητοποιούν ότι μιλάω σοβαρά. Στρέφονται προς τη Μόνικα, περιμένοντας λεπτομέρειες. Εκείνη ακριβώς τη στιγμή καταφθάνει ο Ισπανός εκδότης μου. Η συζήτηση στο τραπέζι διακόπτεται, γίνονται οι απαραίτητες συστάσεις και στη συνέχεια ακολουθεί η συνηθισμένη ερώτηση:

«Λοιπόν, ποτέ θα έχουμε τη χαρά να σας ξαναδούμε στη χώρα μας;»

«Αμέσως μετά την επίσκεψή μου στη Βουλγαρία».

«Και πότε θα είναι αυτό;»

«Σε δύο βδομάδες. Μπορούμε να κανονίσουμε μια βραδιά υπογραφής αυτογράφων στο Σαντιάγο δε Κομποστέλα, και ακόμα μία στη Χώρα των Βάσκων. Μ' ένα δείπνο μετά, για να γιορτάσουμε τις συναντήσεις, στο οποίο θα καλέσουμε και μερικούς αναγνώστες».

Οι Βουλγάρες εκδότριες δείχνουν να αμφιβάλλουν ξανά, ενώ η Μόνικα χαμογελάει βεβιασμένα.

Να δεσμευτείς! είχε πει ο Ζ.

Η καφετέρια αρχίζει να γεμίζει. Σε όλες τις μεγάλες εκθέσεις, είτε πρόκειται για εκθέσεις βιβλίων είτε για εκθέσεις βαρέων μηχανημάτων, οι επαγγελματίες μένουν όλοι σε δύο ή τρία ξενοδοχεία και οι περισσότερες δουλειές κλείνονται στα

φουαγιέ των ξενοδοχείων και στα γεύματα εργασίας, όπως αυτά που έχουν προγραμματιστεί γι' απόψε. Χαιρετάω όλους τους εκδότες και αποδέχομαι προσκλήσεις όσο εκείνοι επαναλαμβάνουν την αιώνια ερώτηση: «Πότε θα επισκεφτείτε τη χώρα μας;» Προσπαθώ να συντηρώ τη συζήτηση για αρκετή ώρα, ώστε να μη βρει η Μόνικα την ευκαιρία να με ρωτήσει τι τρέχει. Το μόνο που έχει να κάνει λοιπόν είναι να σημειώνει στην ατζέντα της τις δεσμεύσεις που αναλαμβάνω.

Κάποια στιγμή, διακόπτω την κουβέντα μου με τον Άραβα εκδότη για να μάθω πόσες επισκέψεις έχω κλείσει.

«Με φέρνεις σε πάρα πολύ δύσκολη θέση», μου λέει η Μόνικα στα πορτογαλικά, εκνευρισμένη.

«Πόσες;»

«Έξι χώρες, πέντε βδομάδες. Δεν ξέρεις ότι η έκθεση αυτή είναι για επαγγελματίες του χώρου των εκδόσεων και όχι για συγγραφείς; Δεν είσαι υποχρεωμένος να αποδεχτείς καμία πρόσκληση, θα αναλάβω εγώ...»

Καταφθάνει ο Πορτογάλος εκδότης, οπότε δεν μπορούμε πια να συνεχίσουμε να μιλάμε στη μυστική μας γλώσσα. Καθώς όμως δε λέει τίποτα πέρα από τις συνηθισμένες κοινοτοπίες, προσφέρομαι από μόνος μου.

«Δε θα με καλέσετε στην Πορτογαλία;»

Ομολογεί ότι ήταν κοντά μας κι ότι άκουσε τι λέγαμε με τη Μόνικα.

«Δεν αστειεύομαι. Θα ήθελα πολύ να κανονίσουμε μια βραδιά υπογραφής αυτογράφων στο Γκιμαράες και άλλη μία στη Φάτιμα».

«Δε θα ήθελα όμως να έχουμε ακυρώσεις την τελευταία στιγμή, ξέρεις...»

«Δεν πρόκειται να το ακυρώσω. Το υπόσχομαι».

Συμφωνεί, και η Μόνικα προσθέτει και την Πορτογαλία στην ατζέντα της: άλλες πέντε μέρες. Τέλος, μας πλησιάζουν και μας χαιρετούν και οι Ρώσοι εκδότες μου – ένας άντρας και μία γυναίκα. Η Μόνικα παίρνει μια βαθιά ανάσα ανακούφισης. Ώρα να με πάρει να πάμε στο εστιατόριο.

Την ώρα που περιμένουμε το ταξί μας, με τραβάει σε μια γωνιά.

«Έχεις τρελαθεί;» μου λέει.

«Εδώ και χρόνια, όπως ξέρεις. Έχεις υπόψη σου την ιστορία του κινέζικου μπαμπού; Για πέντε χρόνια είναι ένας απλός βλαστός και μεγαλώνουν μόνο οι ρίζες του. Κι από τη μια στιγμή στην άλλη γίνεται είκοσι πέντε μέτρα ύψος».

«Και τι έχει να κάνει αυτό με την παράνοια που μόλις είδα;»

«Θα σου μιλήσω αργότερα για τη συζήτηση που έκανα με τον Ζ. πριν από ένα μήνα. Αυτό που έχει σημασία όμως τώρα είναι αυτό που μου συμβαίνει: έχω επενδύσει δουλειά, χρόνο και κόπο, προσπάθησα να αναπτυχθώ με πολλή αγάπη και μεγάλη αφοσίωση, αλλά δε γινόταν τίποτα. Δεν έγινε τίποτα για χρόνια».

«Μα πώς δεν έγινε τίποτα; Δεν έχεις επίγνωση του ποιος είσαι;»

Φτάνει το ταξί. Ο Ρώσος εκδότης ανοίγει την πόρτα για να μπει η Μόνικα.

«Μιλάω για το πνευματικό κομμάτι. Νομίζω ότι είμαι κινέζικο μπαμπού κι ότι έφτασε ο πέμπτος χρόνος μου. Είναι ώρα να ανορθωθώ. Με ρώτησες αν έχω τρελαθεί, κι εγώ, αντί γι' άλλη απάντηση, αστειεύτηκα. Η αλήθεια είναι όμως ότι είχα αρχίσει να τρελαίνομαι. Να πιστεύω ότι όλα όσα μάθαινα δεν έπιαναν ρίζες».

Σε κλάσματα δευτερολέπτου, αμέσως μόλις έφτασαν οι Βουλγάρες εκδότριες, ένιωσα την παρουσία του Ζ. στο πλευρό μου και κατάλαβα τα λόγια του, παρόλο που αυτό έγινε αφότου είχα ξεφυλλίσει ένα περιοδικό κηπουρικής σε μια στιγμή απόλυτης ανίας. Η αυτοεξορία μου, που από τη μια μου είχε επιτρέψει να αντιληφθώ πολύ σημαντικά πράγματα για τον εαυτό μου, είχε και μια σοβαρή επίπτωση: η μοναξιά μού είχε γίνει συνήθεια. Το σύμπαν μου είχε περιοριστεί στους λίγους φίλους μου στα βουνά, σε απαντήσεις σε γράμματα και ηλεκτρονικές επιστολές και στην ψευδαίσθηση ότι «όλος ο υπόλοιπος χρόνος είναι δικός μου». Με δυο λόγια, μια ζωή χωρίς τα φυσιολογικά προβλήματα που προκύπτουν από τη συνύπαρξη με άλλους ανθρώπους, από την ανθρώπινη επαφή.

Αυτό ψάχνω όμως; Μια ζωή χωρίς προκλήσεις; Και ποια είναι η χάρη στο να ψάχνεις το Θεό έξω από τους ανθρώπους;

Ξέρω πολλούς που το έκαναν αυτό. Μια φορά, είχα μια σοβαρή και ταυτόχρονα αστεία συζήτηση με μια βουδίστρια μοναχή που είχε περάσει είκοσι χρόνια απομονωμένη σε μια σπηλιά στο Νεπάλ. Τη ρώτησα τι είχε πετύχει. «Πνευματι-

κό οργασμό», μου είπε. Της απάντησα ότι υπήρχαν πολύ πιο εύκολοι τρόποι για να έρθει κανείς σε οργασμό.

Ποτέ μου δε θα κατάφερνα να πάρω αυτό το δρόμο – δεν υπάρχει στον ορίζοντά μου. Πολύ απλά, δεν μπορώ. Δε θα το άντεχα να περάσω την υπόλοιπη ζωή μου αναζητώντας πνευματικούς οργασμούς ή ατενίζοντας τη βελανιδιά στον κήπο του σπιτιού μου και περιμένοντας τη σοφία να έρθει μέσα από την ενατένιση. Ο Ζ. το γνωρίζει αυτό, και με προκάλεσε να κάνω το ταξίδι τούτο για να συνειδητοποιήσω ότι ο δρόμος μου καθρεφτίζεται στα βλέμματα των άλλων και ότι, αν θέλω να βρω τον εαυτό μου, μου χρειάζεται αυτός ο χάρτης.

Ζητάω συγνώμη από τους Ρώσους εκδότες εξηγώντας τους ότι πρέπει να ολοκληρώσω μια συζήτηση με τη Μόνικα στα πορτογαλικά. Αρχίζω να της λέω μια ιστορία: ένας άντρας γλίστρησε κι έπεσε μέσα σε μια τρύπα. Πέρασε τότε ένας ιερέας κι ο άντρας τού ζήτησε να τον βοηθήσει να βγει έξω. Ο ιερέας τον ευλόγησε, αλλά συνέχισε το δρόμο του. Ώρες αργότερα, εμφανίστηκε ένας γιατρός. Ο άντρας τού ζήτησε βοήθεια, αλλά ο γιατρός περιορίστηκε να κοιτάξει από μακριά τις γρατσουνιές του, να του γράψει μια συνταγή και να του πει να αγοράσει τα φάρμακα από το πλησιέστερο φαρμακείο. Τέλος, ήρθε κάποιος που ο άντρας δεν είχε ξαναδεί ποτέ. Ο άντρας ξαναζήτησε βοήθεια κι ο ξένος ρίχτηκε μέσα στην τρύπα. «Και τώρα; Παγιδευτήκαμε και οι δύο!» Ο ξένος όμως του απάντησε: «Όχι, δεν παγιδευτήκαμε. Εγώ είμαι απ' αυτά τα μέρη και ξέρω πώς να βγούμε έξω».

«Πράγμα που σημαίνει...;» απορεί η Μόνικα.

«Ότι έχω ανάγκη από τέτοιους ξένους», της εξηγώ. «Οι ρίζες μου είναι έτοιμες, όμως δε θα καταφέρω να προχωρήσω χωρίς τη βοήθεια των άλλων. Όχι μόνο τη δική σου ή του Ζ. ή της γυναίκας μου, αλλά ανθρώπων που δεν έχω ξαναδεί ποτέ. Είμαι σίγουρος. Γι' αυτό και ζήτησα να οργανωθούν εκδηλώσεις μετά τις βραδιές υπογραφής αυτογράφων».

«Δεν ικανοποιείσαι ποτέ», γκρινιάζει η Μόνικα.

«Γι' αυτό με λατρεύεις», της αποκρίνομαι χαμογελαστός.

Η ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΣΤΟ ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟ έχει λίγο απ' όλα. Γιορτάζουμε κάποιες κατακτήσεις και προσπαθούμε να κανονίσουμε μερικές λεπτομέρειες. Φροντίζω να μην πολυανακατεύομαι, γιατί η Μόνικα είναι αυτή που έχει τον πρώτο λόγο σε ό,τι αφορά τις εκδόσεις. Κάποια στιγμή όμως γίνεται ξανά η ερώτηση, κι αυτή τη φορά απευθύνεται σ' εκείνη:

«Και πότε θα έχουμε τη χαρά να δούμε τον Πάουλο στη Ρωσία;»

Η Μόνικα αρχίζει να τους εξηγεί ότι το πρόγραμμά μου είναι πολύ φορτωμένο προς το παρόν, γιατί έχω πολλές υποχρεώσεις από την επόμενη βδομάδα. Τότε τη διακόπτω.

«Είχα πάντα ένα όνειρο. Προσπάθησα να το κάνω πραγματικότητα δύο φορές και δεν τα κατάφερα. Αν με βοηθήσετε, θα έρθω στη Ρωσία».

«Και ποιο είναι αυτό το όνειρο;»

«Να διασχίσω τη χώρα με το τρένο και να φτάσω ως τον Ειρηνικό Ωκεανό. Μπορούμε να κάνουμε μερικές στάσεις και να οργανώσουμε βραδιές υπογραφής αυτογράφων. Να τιμήσουμε τους αναγνώστες που δε θα έχουν ποτέ την ευκαιρία να έρθουν στη Μόσχα».

Τα μάτια του εκδότη μου λάμπουν από χαρά. Μιλούσε ακριβώς για τις ολοένα και αυξανόμενες δυσκολίες διανο-

μής σε μια χώρα τόσο μεγάλη, με εφτά διαφορετικές ζώνες ώρας.

«Πολύ ρομαντική ιδέα, πολύ ταιριαστή με την εικόνα του κινέζικου μπαμπού, αλλά όχι και πολύ πρακτική», παρατηρεί η Μόνικα γελώντας. «Ξέρεις ότι δε θα μπορέσω να έρθω μαζί σου, γιατί δεν πάει πολύς καιρός από τότε που γέννησα».

Ο εκδότης ωστόσο είναι ενθουσιασμένος. Παραγγέλνει τον πέμπτο του καφέ για απόψε, εξηγεί ότι θα τα αναλάβει όλα εκείνος, ότι τη Μόνικα μπορεί να την εκπροσωπήσει η βοηθός της, ότι δε χρειάζεται να την απασχολεί τίποτα: όλα θα πάνε καλά.

Έτσι, συμπληρώνω την ατζέντα μου με δύο συνεχόμενους μήνες ταξιδιού, αφήνοντας πίσω μου ανθρώπους πολύ ικανοποιημένους –αλλά και αγχωμένους, γιατί θα αναγκαστούν να οργανώσουν τα πάντα την τελευταία στιγμή–, μια ατζέντισσα και φίλη που με κοιτάζει με τρυφερότητα και σεβασμό και ένα δάσκαλο που δεν είναι εδώ, αλλά ξέρει ότι δεσμεύτηκα, ακόμα κι αν δεν καταλάβαινα τι εννοούσε.

Η βραδιά είναι κρύα και προτιμώ να επιστρέψω στο ξενοδοχείο με τα πόδια, τρομαγμένος με τον εαυτό μου, αλλά χαρούμενος, γιατί τώρα πια δεν μπορώ να γυρίσω πίσω.

Αυτό ακριβώς ήθελα. Αν πιστεύω ότι θα νικήσω, τότε και η νίκη θα πιστεύει σε μένα. Καμιά ζωή δεν είναι πλήρης χωρίς μια στάλα τρέλας. Ή, για να το πω με τα λόγια του Ζ., πρέπει να ξανακατακτήσω το βασίλειό μου. Αν μπορέσω να

καταλάβω τι συμβαίνει στον κόσμο, θα καταφέρω να καταλάβω τι συμβαίνει και σε μένα.

***

Στο ξενοδοχείο με περιμένει ένα μήνυμα από τη γυναίκα μου, που λέει ότι με ψάχνει και με παρακαλάει να την πάρω τηλέφωνο μόλις μπορέσω. Η καρδιά μου χτυπάει δυνατά, γιατί σπάνια μου τηλεφωνεί όταν ταξιδεύω. Της τηλεφωνώ αμέσως. Τα δευτερόλεπτα ανάμεσα στα χτυπήματα του τηλεφώνου μοιάζουν με αιωνιότητα. Επιτέλους το σηκώνει.

«Η Βερονίκ έπαθε ατύχημα με το αυτοκίνητο. Ήταν σοβαρό, αλλά δεν κινδυνεύει», μου ανακοινώνει ανήσυχη. Τη ρωτάω αν μπορώ να τηλεφωνήσω στη Βερονίκ τώρα, η απάντηση όμως είναι αρνητική. Η Βερονίκ είναι στο νοσοκομείο.

«Θυμάσαι το μέντιουμ;»

Ναι, θυμάμαι! Προέβλεψε κάτι και για μένα. Κλείνω το τηλέφωνο και παίρνω αμέσως τη Μόνικα, που βρίσκεται στο δωμάτιό της. Τη ρωτάω μήπως κανόνισα να επισκεφτώ την Τουρκία.

«Δε θυμάσαι ποιες προσκλήσεις δέχτηκες;»

Της απαντώ πως όχι. Ένιωθα ένα είδος ευφορίας όταν άρχισα να λέω ναι σε όλους τους εκδότες.

«Ξέρεις όμως ποιες είναι οι δεσμεύσεις που έχεις αναλάβει, έτσι δεν είναι; Προλαβαίνεις να ακυρώσεις αν το επιθυμείς».

Της λέω ότι δεν έχω πρόβλημα με τις δεσμεύσεις και ότι δεν πρόκειται περί αυτού. Η ώρα είναι περασμένη και είναι πολύ δύσκολο να της εξηγήσω για το μέντιουμ, για την πρόβλεψη, για το ατύχημα της Βερονίκ. Επιμένω να με ενημερώσει αν κανόνισα εκδήλωση στην Τουρκία.

«Όχι», μου απαντάει. «Οι Τούρκοι εκδότες μένουν σε άλλο ξενοδοχείο. Αλλιώς...»

Βάζουμε τα γέλια.

Μπορώ να κοιμηθώ ήσυχος.

ΤΟ ΦΑΝΑΡΙ ΤΟΥ ΞΕΝΟΥ

ΜΕΣΑ ΣΕ ΣΧΕΔΟΝ ΔΥΟ ΜΗΝΕΣ περιπλάνησης, η χαρά έχει επιστρέψει, όμως κάθε βράδυ αναρωτιέμαι αν θα παραμείνει κι όταν γυρίσω στο σπίτι μου.

Κάνω άραγε αυτό που πραγματικά χρειάζεται για να μεγαλώσει το κινέζικο μπαμπού;

Πέρασα ήδη από έξι χώρες, συναντήθηκα με τους αναγνώστες μου, διασκέδασα, προς το παρόν έχω απαλλαγεί από μια κατάθλιψη που απειλούσε να εγκατασταθεί μόνιμα, αλλά κάτι μου λέει ότι δεν έχω ξαναπάρει ακόμα πίσω το βασίλειό μου.

Όσα έχω κάνει δεν είναι πολύ διαφορετικά από τα ταξίδια των προηγούμενων χρόνων.

Έχει απομείνει μονάχα η Ρωσία. Και μετά τι; Δεσμεύομαι ξανά για να συνεχίσω το δρόμο μου ή σταματάω για να δω τα αποτελέσματα;

Δεν έχω καταλήξει ακόμα.

Ξέρω μόνο ότι ζωή χωρίς λόγο ύπαρξης είναι ζωή χωρίς αποτέλεσμα. Και δεν μπορώ να επιτρέψω να συμβεί κάτι τέ-

τοιο και σε μένα. Αν χρειαστεί, θα ταξιδεύω μέχρι το τέλος του έτους.

Βρίσκομαι στην πρωτεύουσα της Τυνησίας, την Τύνιδα. Όπου να 'ναι θα αρχίσει η εκδήλωση, και –δόξα σοι ο Θεός– η αίθουσα είναι γεμάτη.

Είχε κανονιστεί να με προλογίσουν δύο ντόπιοι διανοούμενοι. Στη μικρής διάρκειας συνάντηση που είχαμε πριν ξεκινήσουμε, ο ένας από τους δύο μου έδειξε ένα κείμενο που αντιστοιχούσε σε ομιλία δύο λεπτών, ενώ ο άλλος είχε γράψει μια διατριβή μισής ώρας για το έργο μου.

Ο συντονιστής εξήγησε πολύ προσεκτικά ότι ήταν αδύνατο να διαβαστεί η διατριβή, γιατί η εκδήλωση έπρεπε να διαρκέσει το πολύ πενήντα λεπτά. Φαντάζομαι πόσο πρέπει να κόπιασε ο άνθρωπος αυτός για να τη γράψει, αλλά ο συντονιστής είχε δίκιο: είμαι εδώ για να έρθω σε επαφή με τους αναγνώστες μου.

Ακολούθησε ένας σύντομος διαπληκτισμός. Ο συντάκτης της διατριβής μάς ανακοίνωσε ότι δεν επιθυμούσε πλέον να συμμετάσχει και αποχώρησε.

Η εκδήλωση αρχίζει. Οι παρουσιάσεις και οι ευχαριστίες διαρκούν το πολύ πέντε λεπτά και τώρα έχω όλο τον υπόλοιπο χρόνο στη διάθεσή μου για μια ανοιχτή συζήτηση.

Λέω ότι δε βρίσκομαι εδώ για να εξηγήσω τίποτα, ότι το ιδανικό θα ήταν να πάψει η εκδήλωση να είναι μια συνηθισμένη ομιλία του συγγραφέα και να μετατραπεί σε συζήτηση με το κοινό.

Μια κοπέλα κάνει την πρώτη ερώτηση: Ποια είναι τα σημάδια για τα οποία τόσο μιλάω στα βιβλία μου; Της εξηγώ ότι πρόκειται για μια γλώσσα εξαιρετικά προσωπική, την οποία αναπτύσσουμε κατά τη διάρκεια της ζωής μας, μέσα από επιτυχίες και από λάθη, μέχρι να συνειδητοποιήσουμε ότι μας καθοδηγεί ο Θεός. Κάποιος άλλος ρωτάει αν μ' έφερε ως τούτη εδώ τη μακρινή χώρα κάποιο σημάδι. Του απαντάω πως ναι, αλλά δεν μπαίνω σε λεπτομέρειες.

Η συζήτηση συνεχίζεται, ο χρόνος περνάει πολύ γρήγορα και πρέπει να βάλω μια τελεία.

Για την τελευταία ερώτηση διαλέγω στην τύχη, ανάμεσα στα εξακόσια άτομα που βρίσκονται στην αίθουσα, ένα μεσήλικα, με παχύ μουστάκι.

«Δε θέλω να κάνω καμία ερώτηση», λέει. «Θέλω μονάχα να πω ένα όνομα».

Και αναφέρει το όνομα μιας μικρής εκκλησίας στο Μπαρμπαζάν Ντεμπά, χτισμένης στη μέση του πουθενά, σε απόσταση χιλιάδων χιλιομέτρων από το σημείο που βρίσκομαι σήμερα και όπου μια μέρα τοποθέτησα μια επιγραφή για να ευχαριστήσω για ένα θαύμα. Είναι το όνομα της εκκλησίας στην οποία πήγα πριν από αυτή μου την περιπλάνηση για να ζητήσω από την Παναγία να με προστατεύει στην πορεία μου.

Δεν ξέρω πώς να συνεχίσω. Τα λόγια που ακολουθούν γράφτηκαν από έναν από τα άτομα που μίλησαν για το έργο μου και κάθονταν μαζί μου μπροστά στο κοινό.

«Και ξαφνικά, το Σύμπαν λες και σταμάτησε να κινείται μέσα στην αίθουσα. Συνέβησαν πολλά. Είδα τα δάκρυά σου. Είδα τα δάκρυα της γλυκιάς συζύγου σου, όταν ο ανώνυμος εκείνος αναγνώστης είπε το όνομα μιας εκκλησίας ξεχασμένης σε κάποια γωνιά του κόσμου.

»Έχασες τη μιλιά σου. Το χαμογελαστό σου πρόσωπο σοβάρεψε. Τα μάτια σου γέμισαν με δειλά δάκρυα, που τρεμόπαιζαν στην άκρη των βλεφαρίδων, σαν να ζητούσαν συγνώμη που βρίσκονταν εκεί χωρίς να τα έχουν καλέσει.

»Έψαξα με το βλέμμα κάτω στο κοινό τη γυναίκα μου και την κόρη μου, γιατί εκείνες αναζητώ κάθε φορά που νιώθω πως βρίσκομαι κοντά σε κάτι που δεν καταλαβαίνω. Ήταν και οι δύο εκεί, αλλά είχαν τα μάτια καρφωμένα πάνω σου, αμίλητες όπως όλοι, προσπαθώντας να σε στηρίξουν με το βλέμμα, λες και μπορεί ένα βλέμμα να στηρίξει έναν άνθρωπο.

»Τότε στράφηκα και κοίταξα την Κριστίνα, ζητώντας της βοήθεια, προσπαθώντας να καταλάβω τι συνέβαινε, πώς να διακόψω εκείνη τη σιωπή που έμοιαζε απέραντη. Και είδα ότι έκλαιγε κι εκείνη σιωπηλά, σαν να ήσασταν οι δυο σας νότες στην ίδια συμφωνία, λες και τα δάκρυά σας έσμιγαν παρά την απόσταση.

»Για μερικά ατέλειωτα δευτερόλεπτα δεν υπήρχε πια αίθουσα, ούτε κοινό ούτε τίποτα. Εσύ και η γυναίκα σου είχατε πάει κάπου όπου κανείς δεν μπορούσε να σας ακολουθήσει. Το μόνο που υπήρχε ήταν η χαρά της ζωής, που την αφηγούνταν μονάχα η σιωπή και η συγκίνηση.

»Οι λέξεις είναι δάκρυα που γράφτηκαν. Τα δάκρυα είναι λέξεις που πρέπει να αναβλύσουν. Διαφορετικά, καμιά χαρά δε λάμπει, καμιά λύπη δεν έχει τέλος. Γι' αυτό λοιπόν σ' ευχαριστώ για τα δάκρυά σου».

Έπρεπε να είχα πει στην κοπέλα που έκανε την πρώτη ερώτηση για τα σημάδια ότι να, αυτό ήταν σημάδι, που μι διαβεβαίωνε ότι ήμουν εκεί που έπρεπε να είμαι, στη σωστή στιγμή, παρόλο που ποτέ μου δεν πολυκατάλαβα τι με έφερε ως εδώ.

Νομίζω όμως ότι δε χρειάστηκε: μάλλον είχε καταλάβει.*

* Αμέσως μετά την εκδήλωση έψαξα να βρω τον άντρα με το μουστάκι. Το όνομά του ήταν Κριστιάν Ντελέμ. Μετά από εκείνο το περιστατικό, ανταλλάξαμε μερικά μηνύματα μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, όμως ποτέ δεν ξανασυναντηθήκαμε. Πέθανε στις 19 Ιουλίου 2009 στην πόλη Ταρμπ στη Γαλλία. (Σ.τ.Σ.)

ΠΕΡΠΑΤΑΜΕ ΧΕΡΙ ΧΕΡΙ με τη γυναίκα μου στο παζάρι της Τύνιδας, σε απόσταση δεκαπέντε χιλιομέτρων από τα ερείπια της Καρχηδόνας, που στο απώτερο παρελθόν είχε καταφέρει να αντιμετωπίσει την παντοδύναμη Ρώμη. Συζητάμε για το έπος του στρατηγού Αννίβα. Οι Ρωμαίοι περίμεναν να κινηθεί εναντίον τους διά θαλάσσης, καθώς τις δύο πόλεις χωρίζουν μόλις μερικές εκατοντάδες ναυτικά μίλια. Ο Αννίβας όμως διέβη την έρημο, διέσχισε τα στενά του Γιβραλτάρ με την τεράστια στρατιά του, πέρασε μέσα από την Ισπανία και τη Γαλλία, ανέβηκε τις Άλπεις με στρατιώτες και ελέφαντες και επιτέθηκε στην αυτοκρατορία από το Βορρά, σε μία από τις μεγαλύτερες στρατιωτικές επιχειρήσεις της ιστορίας.

Κατατρόπωσε όλους τους εχθρούς που συνάντησε στο δρόμο του, αλλά ξαφνικά –χωρίς να ξέρουμε μέχρι σήμερα γιατί– σταμάτησε και δεν επιτέθηκε στην πόλη της Ρώμης όταν η στιγμή ήταν κατάλληλη. Το μακροπρόθεσμο αποτέλεσμα αυτής της αναποφασιστικότητας ήταν η Καρχηδόνα να ισοπεδωθεί από τους Ρωμαίους.

«Ο Αννίβας σταμάτησε και ηττήθηκε», μονολογώ. «Ευχαριστώ που συνεχίζω, παρόλο που ήταν δύσκολο στην αρχή. Αρχίζω να συνηθίζω το ταξίδι».

Η γυναίκα μου κάνει ότι δε με άκουσε, γιατί έχει καταλά-

βει ότι προσπαθώ να πείσω τον εαυτό μου για κάτι. Πηγαίνουμε σε μια καφετέρια όπου έχουμε κανονίσει να συναντηθούμε με έναν αναγνώστη, τον Σαμίλ, ο οποίος επελέγη στην τύχη στο δείπνο που ακολούθησε μετά την εκδήλωση. Του ζητάω να αποφύγουμε τα μνημεία και τα τουριστικά αξιοθέατα και να μας δείξει πού βρίσκεται η πραγματική ζωή της πόλης.

Μας πηγαίνει σε ένα όμορφο κτίριο, όπου το 1754 ο ένας αδελφός σκότωσε τον άλλο. Ο πατέρας τους αποφάσισε να χτίσει το μέγαρο που βλέπουμε μπροστά μας για να στεγάσει ένα σχολείο και να κρατήσει ζωντανή τη μνήμη του δολοφονημένου γιου του. Παρατηρώ πως με τον τρόπο αυτό ο κόσμος θα θυμάται και το γιο που διέπραξε τη δολοφονία.

«Δεν είναι ακριβώς έτσι», απαντάει ο Σαμίλ. «Στην κουλτούρα μας, ο εγκληματίας μοιράζεται την ευθύνη μαζί με όλους αυτούς που του επέτρεψαν να διαπράξει το έγκλημα. Όταν ένας άνθρωπος δολοφονείται, εκείνος που του πούλησε το όπλο είναι εξίσου υπεύθυνος στα μάτια του Θεού. Ο μόνος τρόπος για να επανορθώσει ο πατέρας για κάτι που θεωρούσε λάθος του ήταν να μετατρέψει την τραγωδία σε κάτι που μπορούσε να βοηθήσει τους άλλους».

Ξαφνικά, σβήνουν όλα: η πρόσοψη του κτιρίου, ο δρόμος, η πόλη, η Αφρική. Κάνω ένα τεράστιο άλμα στο σκοτάδι και μπαίνω σ' ένα τούνελ που καταλήγει σ' ένα υγρό υπόγειο. Στέκομαι εκεί, μπροστά στον Ζ., σε μία από τις πολλές ζωές που έζησα, διακόσια περίπου χρόνια πριν από το έγκλημα που έγινε σε τούτο το σπίτι. Το βλέμμα του είναι σκληρό, σχεδόν επικριτικό.

Επιστρέφω στο παρόν με την ίδια ταχύτητα. Όλα συνέβησαν μέσα σε κλάσματα δευτερολέπτου· το κτίριο, ο Σαμίλ, η γυναίκα μου και το μουρμουρητό του δρόμου της Τύνιδας είναι και πάλι εδώ. Γιατί συνέβη αυτό; Γιατί οι ρίζες του κινέζικου μπαμπού επιμένουν ακόμα να δηλητηριάζουν το φυτό; Όλες οι εμπειρίες έχουν ήδη υπάρξει και το τίμημα έχει πληρωθεί.

«Εσύ στάθηκες δειλός μία μόνο φορά, εγώ ήμουν άδικος περισσότερες. Αυτό όμως με απελευθέρωσε», είχε πει ο Ζ. στο Σεν Μαρτέν. Ποιος; Εκείνος, που ποτέ δε με παρακινούσε να επιστρέψω στο παρελθόν, που ήταν κάθετα εναντίον των βιβλίων, των εγχειριδίων και των ασκήσεων που σου διδάσκουν τεχνικές πάνω στο θέμα.

«Αντί να καταφύγει στην εκδίκηση, που περιορίζεται στην τιμωρία, το σχολείο έδωσε τη δυνατότητα στη μόρφωση και στη σοφία να μεταδίδονται για περισσότερο από δύο αιώνες», καταλήγει ο Σαμίλ.

Δεν έχασα ούτε λέξη απ' όλα όσα είπε, παρ' όλ' αυτά είχα κάνει ένα τεράστιο άλμα στο παρελθόν.

«Αυτό είναι;»

«Ποιο;» με ρωτάει η γυναίκα μου απορημένη.

«Προχωράω. Αρχίζω να καταλαβαίνω. Όλα βγάζουν νόημα».

Νιώθω απέραντη ευφορία. Ο Σαμίλ δεν καταλαβαίνει τι ακριβώς συμβαίνει.

«Ποια είναι η στάση του Ισλάμ στο θέμα της μετενσάρκωσης;» ζητάω να μάθω.

Ο Σαμίλ με κοιτάζει έκπληκτος.

«Δεν έχω την παραμικρή ιδέα, δεν είμαι ουλεμάς», λέει.

Τον παρακαλάω να μάθει. Παίρνει το κινητό του κι αρχίζει να κάνει μερικά τηλεφωνήματα. Εγώ και η γυναίκα μου πηγαίνουμε σε μια καφετέρια, όπου παραγγέλνουμε δυνατό καφέ. Το δείπνο που μας περιμένει θα περιλαμβάνει θαλασσινά, είμαστε κουρασμένοι και πρέπει να αντισταθούμε στον πειρασμό να τσιμπολογήσουμε.

«Είχα ένα ντεζαβού», της εκμυστηρεύομαι.

«Όλοι έχουν καμιά φορά. Είναι η μυστηριώδης αίσθηση ότι έχουμε ξαναζήσει την παρούσα στιγμή. Δεν είναι ανάγκη να είσαι μάγος για να το κάνεις αυτό», αστειεύεται.

Φυσικά. Το ντεζαβού όμως είναι κάτι πολύ περισσότερο από μια έκπληξη την οποία ξεχνάμε αμέσως επειδή ποτέ δε χάνουμε χρόνο με κάτι που δεν έχει κανένα νόημα. Δείχνει ότι ο χρόνος δεν περνάει. Είναι ένα άλμα προς κάτι που έχουμε ήδη ζήσει και που επαναλαμβάνεται.

Ο Σαμίλ δε φαίνεται πουθενά.

«Όσο ο νεαρός μάς έλεγε την ιστορία του κτιρίου, βρέθηκα ξαφνικά στο παρελθόν, για κλάσματα του δευτερολέπτου. Είμαι σίγουρος ότι αυτό συνέβη όταν μας είπε ότι η ευθύνη δεν ανήκει μόνο στο δολοφόνο, αλλά και σε όλους εκείνους που δημιούργησαν τις συνθήκες για το έγκλημα. Την πρώτη φορά που συναντήθηκα με τον Ζ., το 1982, μου είπε κάτι για το δεσμό που με ενώνει με τον πατέρα του. Δεν αναφέρθηκε ποτέ ξανά στο θέμα, και εν τω μεταξύ το ξέχασα κι εγώ. Πριν από λίγο όμως τον είδα. Και ξέρω τι εννοούσε».

«Στη ζωή για την οποία μου μίλησες...;»

«Ακριβώς. Σ' εκείνη τη ζωή. Την εποχή της ισπανικής Ιεράς Εξέτασης».

«Αυτό πέρασε πια. Δεν αξίζει τον κόπο να γυρίζεις στο παρελθόν και να βασανίζεσαι για κάτι που έγινε τόσο παλιά».

«Δε βασανίζομαι. Έχω μάθει εδώ και καιρό ότι για να θεραπεύσω τις πληγές μου πρέπει να έχω το θάρρος να τις αντιμετωπίσω. Έμαθα επίσης να συγχωρώ τον εαυτό μου και να διορθώνω τα λάθη μου. Ωστόσο, από τότε που ξεκίνησε το ταξίδι μου, έχω την εντύπωση ότι έχω μπροστά μου ένα τεράστιο παζλ, που τα κομμάτια του μόλις αρχίζουν να φανερώνονται: κομμάτια αγάπης, μίσους, θυσίας, συγχώρεσης, χαράς, δυστυχίας. Γι' αυτό βρίσκομαι εδώ μαζί σου. Νιώθω πολύ καλύτερα, σαν να ψάχνω στ' αλήθεια την ψυχή μου, το βασίλειό μου, αντί να παραπονιέμαι ότι δεν μπορώ να αφομοιώσω όλα όσα έχω μάθει.

»Δεν τα καταφέρνω επειδή δεν καταλαβαίνω. Όταν καταλάβω όμως, η αλήθεια θα με απελευθερώσει».

***

Ο Σαμίλ επιστρέφει, φέρνοντας μαζί του ένα βιβλίο στα αραβικά. Κάθεται μαζί μας, συμβουλεύεται τις σημειώσεις του και γυρίζει τις σελίδες του βιβλίου με μεγάλο σεβασμό, μουρμουρίζοντας κάποιες λέξεις στη γλώσσα του.

«Μίλησα με τρεις ουλεμάδες», λέει τελικά. «Οι δύο με διαβεβαίωσαν ότι μετά το θάνατο οι δίκαιοι πάνε στον παρά-

δεισο. Ο τρίτος ωστόσο μου ζήτησε να συμβουλευτώ κάποιους στίχους από το Κοράνι».

Βλέπω ότι είναι αναστατωμένος.

«Ο πρώτος στίχος είναι από τη δεύτερη σούρα, ο στίχος 28: "Ο Αλλάχ θα προκαλέσει το θάνατό σας και μετά θα σας ξαναχαρίσει τη ζωή, και πάλι σ' Αυτόν θα γυρίσετε". Με συγχωρείτε αν η μετάφρασή μου δεν είναι απόλυτα σωστή, αλλά αυτό είναι το νόημα».

Ξεφυλλίζει πυρετωδώς το ιερό βιβλίο. Μεταφράζει τον επόμενο στίχο, το στίχο 154 από την ίδια σούρα: «Και μη θεωρείτε πως όσοι πεθαίνουν για τ' όνομα του Αλλάχ ότι είναι νεκροί, αντίθετα είναι ζωντανοί, εσείς όμως δεν το αισθάνεστε».

«Ακριβώς!»

«Έχω κι άλλους στίχους. Για να πω την αλήθεια όμως, δε νιώθω και πολύ άνετα με αυτή τη συζήτηση τώρα. Προτιμώ να μιλήσουμε για την Τύνιδα».

«Αρκεί», του απαντώ. «Οι άνθρωποι δε φεύγουν ποτέ. Είμαστε πάντα εδώ, στις τωρινές και στις παρελθούσες ζωές μας. Μάλιστα το θέμα αυτό εμφανίζεται και στη Βίβλο. Θυμάμαι ένα εδάφιο στο οποίο ο Ιησούς αναφέρεται στον Ιωάννη το Βαπτιστή σαν να πρόκειται για την ενσάρκωση του Ηλία: "καί εἰ θέλετε δέξασθαι, αὐτός ἐστιν Ἠλίας ὁ μέλλων ἔρχεσθαι".* Υπάρχουν κι άλλοι στίχοι που μιλούν γι' αυτό το ζήτημα».

* Το κατά Ματθαίον Ευαγγέλιο, κεφάλαιο ια', στίχος 14. (Σ.τ.Μ.)

Ο Σαμίλ αρχίζει να μας εξιστορεί κάποιους θρύλους για τη δημιουργία της πόλης και καταλαβαίνω ότι είναι ώρα να σηκωθούμε και να συνεχίσουμε τον περίπατό μας.

***

Σε μία από τις πύλες του παλιού οικοδομήματος υπάρχει ένα φανάρι. Ο Σαμίλ μάς εξηγεί το νόημά του.

«Εδώ βρίσκεται η πηγή ενός από τα γνωστότερα αραβικά γνωμικά: "Το φως φωτίζει μόνο τον ξένο"».

Σχολιάζει ότι το απόφθεγμα ταιριάζει πολύ στην κατάστασή μας: εκείνος ονειρεύεται να γίνει συγγραφέας και αγωνίζεται για την αναγνώριση στη χώρα του, ενώ εγώ, ένας Βραζιλιάνος συγγραφέας, είμαι ήδη γνωστός εδώ.

Του λέω ότι έχουμε κι εμείς ένα παρόμοιο ρητό: «Ουδείς προφήτης στον τόπο του». Έχουμε πάντα την τάση να δίνουμε αξία σε ό,τι έρχεται από μακριά, χωρίς να αναγνωρίζουμε τις ομορφιές που υπάρχουν γύρω μας.

«Ωστόσο», συνεχίζω, «πότε πότε πρέπει να γινόμαστε ξένοι και για τον εαυτό μας. Έτσι, το φως που κρύβεται στην καρδιά μας θα φωτίζει αυτά που πρέπει να φανούν».

Η γυναίκα μου μάλλον δεν παρακολουθεί τη συζήτηση. Κάποια στιγμή ωστόσο στρέφεται προς το μέρος μου και παρατηρεί:

«Έχει κάτι αυτό το φανάρι που δεν μπορώ να το εξηγήσω ακριβώς, αλλά που ισχύει για σένα τώρα. Όταν το καταλάβω, θα σου πω».

***

Παίρνουμε ένα μικρό υπνάκο, τρώμε με φίλους και βγαίνουμε ξανά για έναν περίπατο στην πόλη. Τότε μόνο καταφέρνει η γυναίκα μου να μου πει τι ένιωσε νωρίτερα το απόγευμα.

«Ταξιδεύεις, αλλά ταυτόχρονα δεν έχεις φύγει από το σπίτι. Για όσο είμαστε μαζί, θα συμβαίνει το ίδιο, επειδή έχεις κάποιον δίπλα σου που σε ξέρει και αυτό σου δίνει την ψεύτικη εντύπωση ότι όλα είναι οικεία. Γι' αυτό λοιπόν είναι ώρα να συνεχίσεις το δρόμο σου μονάχος. Η μοναξιά μπορεί να είναι μεγάλη και βασανιστική, αλλά θα φύγει αν έχεις περισσότερη επαφή με τους άλλους».

Κάνει μια παύση και συνεχίζει.

«Διάβασα κάποτε ότι δεν υπάρχουν δύο όμοια φύλλα σ' ένα δάσος με 100.000 δέντρα. Ούτε υπάρχουν δύο ίδια ταξίδια στον ίδιο δρόμο. Αν συνεχίσουμε το ταξίδι μας μαζί, προσπαθώντας να κάνουμε τα πράγματα να ταιριάξουν με τον τρόπο που βλέπουμε εμείς τον κόσμο, κανένας από τους δύο δε θα επωφεληθεί. Σε ευλογώ λοιπόν και σε αποχαιρετώ με το εξής: τα λέμε στη Γερμανία, στον πρώτο αγώνα του Μουντιάλ!»

ΑΝ ΦΥΣΗΞΕΙ ΠΑΓΩΜΕΝΟΣ ΑΝΕΜΟΣ

ΜΙΑ ΚΟΠΕΛΑ ΜΕ ΠΕΡΙΜΕΝΕΙ έξω από το ξενοδοχείο στη Μόσχα όταν καταφθάνω με τους εκδότες μου. Με πλησιάζει και μου πιάνει τα χέρια.

«Πρέπει να σας μιλήσω. Ήρθα από το Αικατερίνμπουργκ μόνο και μόνο γι' αυτό».

Είμαι κουρασμένος.

Ξύπνησα νωρίτερα απ' ό,τι συνηθίζω, αναγκάστηκα να αλλάξω αεροπλάνο στο Παρίσι γιατί δεν υπήρχε απευθείας πτήση και, ενώ προσπάθησα να κοιμηθώ στο ταξίδι, κάθε φορά που μ' έπαιρνε ο ύπνος έβλεπα ξανά και ξανά το ίδιο όνειρο, που δε μου άρεσε καθόλου.

Ο εκδότης μου μου εξηγεί ότι αύριο έχουμε μια βραδιά υπογραφής αυτογράφων και ότι σε τρεις μέρες θα βρισκόμαστε στο Αικατερίνμπουργκ, πρώτη στάση στο ταξίδι μας με το τρένο.

Της τείνω το χέρι για να την αποχαιρετίσω και προσέχω ότι τα χέρια της είναι πολύ κρύα.

«Γιατί δεν μπήκατε να με περιμένετε στο ξενοδοχείο;»

Ωστόσο, αυτό που θα ήθελα στην πραγματικότητα να τη ρωτήσω είναι πώς ανακάλυψε σε ποιο ξενοδοχείο μένω. Ίσως όμως να μην είναι και τόσο δύσκολο αυτό, δεν είναι δα και η πρώτη φορά που μου συμβαίνει.

«Διάβασα το μπλογκ σας τις προάλλες και συνειδητοποίησα ότι γράφετε για μένα».

Αναρτούσα τις σκέψεις μου για το ταξίδι σε ένα μπλογκ. Ήταν κάτι που βρισκόταν ακόμα σε πειραματικό στάδιο, και επειδή έστελνα τα κείμενα αρκετά νωρίτερα πριν ανέβουν, δεν ήξερα σε ποιο απ' όλα αναφερόταν. Παρ' όλ' αυτά, ήταν παραπάνω από σίγουρο ότι δε θα είχε καμία σχέση με την κοπέλα, την οποία είχα μόλις γνωρίσει.

Τείνει προς το μέρος μου ένα χαρτί, στο οποίο είναι τυπωμένο ένα κομμάτι του κειμένου μου.

Το ξέρω απέξω, παρόλο που δε θυμάμαι ποιος μου είπε την ιστορία. Ένας άντρας που έχει ανάγκη από χρήματα καταφεύγει στο αφεντικό του. Το αφεντικό του του θέτει μια πρόκληση: αν περάσει μια ολόκληρη νύχτα στην κορυφή του βουνού, θα πάρει μια γερή αμοιβή· αν όμως δεν τα καταφέρει, θα πρέπει να δουλέψει δωρεάν για μερικές μέρες.

Το κείμενο συνεχίζει ως εξής:

«Βγαίνοντας από το μαγαζί, είδε ότι ψυσούσε παγωμένος άνεμος. Φοβήθηκε και αποφάσισε να ρωτήσει τον καλύτερό του φίλο, τον Αϊντί, μήπως ήταν τρέλα το στοίχημα που είχε βάλει.

»Ο Αϊντί το σκέφτηκε λίγο και του απάντησε: "Θα σε βοηθήσω. Αύριο, όταν θα είσαι στην κορυφή του βουνού, κοίτα μπροστά σου. Θα βρίσκομαι στην κορυφή του γειτονικού βουνού και θα περάσω ολόκλη-

ρη τη νύχτα με μια ψωτιά που θα καίει για σένα. Θα τα καταφέρεις, και μετά θα σου ζητήσω κάτι σε αντάλλαγμα".

»Ο Αλί έφερε σε πέρας τη δοκιμασία και πήρε τα χρήματα. Ύστερα πήγε στο σπίτι του φίλου του και του είπε: "Μου ζήτησες αντάλλαγμα".

»Ο Αϊντί τού απάντησε: "Ναι, όχι όμως λεφτά. Υποσχέσου μου ότι, αν ποτέ ψυσήξει παγωμένος άνεμος στη δική μου ζωή, θ' ανάψεις για μένα τη ψωτιά της ψιλίας"».

Την ευχαριστώ για την αγάπη που μου δείχνει, της λέω ότι έχω δουλειά, αλλά ότι, αν θέλει να έρθει στη μοναδική βραδιά υπογραφής αυτογράφων που θα πραγματοποιηθεί στη Μόσχα, θα της υπογράψω με μεγάλη μου χαρά ένα αντίτυπο βιβλίου μου, όποιο επιθυμεί.

«Δεν ήρθα γι' αυτό. Ξέρω ότι θα διασχίσετε τη Ρωσία με το τρένο και θα έρθω μαζί σας. Όταν διάβασα το πρώτο σας βιβλίο, άκουσα μια φωνή να μου λέει ότι κάποτε ανάψατε για μένα μια ιερή φωτιά και ότι μια μέρα θα έπρεπε να σας το ανταποδώσω.

»Την ονειρεύτηκα πολλές φορές αυτή τη φωτιά· σκέφτηκα μέχρι να έρθω στη Βραζιλία να σας συναντήσω. Ξέρω ότι χρειάζεστε βοήθεια και είμαι εδώ γι' αυτό».

Όσοι είναι μαζί μου βάζουν τα γέλια. Εγώ προσπαθώ να είμαι ευγενικός.

Της απαντώ ότι θα τα πούμε την επομένη. Ο εκδότης λέει ότι με περιμένουν· εκμεταλλεύομαι την πρόφαση και την αποχαιρετώ.

«Με λένε Χιλάλ», λέει πριν φύγει.

Δέκα λεπτά αργότερα, βρίσκομαι στο δωμάτιό μου. Έχω ήδη ξεχάσει την κοπέλα που με πλησίασε έξω. Δε θυμάμαι το όνομά της, κι αν την ξανάβλεπα, δε θα την αναγνώριζα. Κάτι όμως με είχε ενοχλήσει κάπως. Τα μάτια της καθρέφτιζαν αγάπη και θάνατο μαζί.

ΓΔΥΝΟΜΑΙ ΤΕΛΕΙΩΣ, ανοίγω το ντους και μπαίνω από κάτω. Πρόκειται για ένα από τα αγαπημένα μου τελετουργικά.

Βάζω το κεφάλι μου κάτω από το νερό που τρέχει έτσι ώστε ο ήχος του να είναι το μόνο που ακούω – μ' αυτό τον τρόπο απομονώνομαι τελείως από τα πάντα, μεταφέρομαι σ' ένα διαφορετικό κόσμο. Σαν μαέστρος που έχει την προσοχή του σε κάθε όργανο της ορχήστρας, αρχίζω να διακρίνω κάθε ήχο, που μεταμορφώνεται σε λέξεις που δεν μπορώ να καταλάβω, αλλά ξέρω πως υπάρχουν.

Η κούραση, το άγχος, το αίσθημα αποπροσανατολισμού από τις τόσες χώρες που έχω αλλάξει, εξαφανίζονται όλα. Κάθε μέρα που περνάει, βλέπω ότι το μακρύ ταξίδι έχει σταδιακά το επιθυμητό αποτέλεσμα. Ο Ζ. είχε δίκιο, είχα αρχίσει να αφήνομαι να με δηλητηριάσει σιγά σιγά η ρουτίνα: τα μπάνια ήταν μόνο για να καθαρίσει το δέρμα, τα γεύματα για να τραφεί το σώμα μου, οι περίπατοι δεν είχαν άλλο στόχο απ' το να αποτρέψουν μελλοντικά καρδιακά προβλήματα.

Τώρα τα πράγματα αλλάζουν. Ανεπαίσθητα μεν, αλλά αλλάζουν. Τα γεύματα είναι στιγμές κατά τις οποίες μπορώ να τιμήσω την παρουσία και τα διδάγματα των φίλων, οι περίπατοι γίνονται ξανά διαλογισμός για το παρόν και ο ήχος

του νερού στ' αφτιά μου κάνει τη σκέψη μου να σιγάσει, με ηρεμεί και με βοηθά να ανακαλύπτω ξανά ότι αυτό που μας φέρνει πιο κοντά στο Θεό είναι οι μικρές στιγμές – αρκεί να μπορώ να δώσω στην καθεμία από αυτές την αξία που της πρέπει.

Όταν ο Ζ. μού είπε «Παράτα την άνεσή σου και πήγαινε να αναζητήσεις το βασίλειό σου», ένιωσα προδομένος, μπερδεμένος. Ένιωσα εγκατάλειψη. Περίμενα μια λύση ή μια απάντηση στα ερωτήματά μου, κάτι να με παρηγορήσει και να με αφήσει ξανά με τη γαλήνη στην ψυχή μου. Όλοι όσοι ρίχνονται στην αναζήτηση του βασιλείου τους ξέρουν ότι δε θα βρουν καθόλου αυτό παρά μονάχα προκλήσεις, μεγάλες περιόδους αναμονής, απρόσμενες αλλαγές – ή, χειρότερα, ότι δε θα βρουν τίποτα.

Υπερβάλλω. Αν εμείς ψάχνουμε κάτι, τότε μας ψάχνει κι αυτό.

Ακόμα κι έτσι, πρέπει να είναι κανείς έτοιμος για όλα. Αυτή τη στιγμή παίρνω την απόφαση που χρειαζόταν: αν δε βρω τίποτα στο ταξίδι μου με το τρένο, θα συνεχίσω να προχωράω, γιατί εκείνη τη μέρα στο ξενοδοχείο στο Λονδίνο κατάλαβα ότι οι ρίζες μου ήταν έτοιμες, αλλά η ψυχή μου πέθαινε λίγο λίγο εξαιτίας ενός πράγματος που είναι δύσκολο να το εντοπίσει κανείς – κι ακόμα δυσκολότερο να το αντιμετωπίσει.

Της ρουτίνας.

Η ρουτίνα δεν έχει καμία σχέση με την επανάληψη. Για να φτάσει κανείς στην τελειότητα πρέπει να επαναλαμβάνει και να εξασκείται.

Να εξασκείται και να επαναλαμβάνει, να φτάσει στο σημείο να κατέχει την τεχνική τόσο ώστε να γίνεται αυτόματα. Αυτό το έμαθα όταν ήμουν ακόμα παιδί, σε μια επαρχιακή πόλη της Βραζιλίας στην οποία παραθέριζε η οικογένειά μου. Με είχε συνεπάρει η δουλειά ενός σιδηρουργού που έμενε κοντά μας. Καθόμουν και κοίταζα για διάστημα που φαινόταν αιωνιότητα το σφυρί του να κατεβαίνει στο καυτό ατσάλι σπέρνοντας ολόγυρα σπίθες που έμοιαζαν με πυροτεχνήματα. Κάποτε με ρώτησε:

«Νομίζεις ότι κάνω συνέχεια το ίδιο πράγμα;»

Του απάντησα πως ναι.

«Κάνεις λάθος. Κάθε φορά που κατεβάζω το σφυρί, η ένταση του χτυπήματος διαφέρει. Άλλοτε είναι μεγαλύτερη, άλλοτε μικρότερη. Το έμαθα όμως αυτό μόνο επαναλαμβάνοντας την ίδια κίνηση για χρόνια, μέχρι να έρθει η στιγμή που, πλέον, δεν το σκέφτομαι – αφήνω το χέρι μου να οδηγήσει τη δουλειά μου».

Ποτέ μου δεν ξέχασα εκείνα τα λόγια.

ΤΟ ΝΑ ΜΟΙΡΑΖΕΣΑΙ ΤΗΝ ΨΥΧΗ ΣΟΥ

ΚΟΙΤΑΖΩ ΤΟΥΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΕΣ ΜΟΥ έναν έναν, τους δίνω το χέρι, τους ευχαριστώ για την παρουσία τους. Μπορεί το σώμα μου να βρίσκεται σε περιπλάνηση, αλλά όταν η ψυχή μου πετάει από τον έναν τόπο στον άλλο, δεν είμαι ποτέ μόνος. Είμαι οι πολλοί άνθρωποι που έχω γνωρίσει και που κατάλαβαν την ψυχή μου μέσα από τα βιβλία μου. Δεν είμαι ξένος εδώ στη Μόσχα, όπως δεν ήμουν ξένος στο Λονδίνο, στη Σόφια, στην Τύνιδα, στο Κίεβο, στο Σαντιάγο δε Κομποστέλα, στο Γκιμαράες και σε όλες τις πόλεις στις οποίες βρέθηκα τον τελευταίο ενάμιση μήνα.

Ακούω πίσω μου κάποιους να διαπληκτίζονται έντονα. Προσπαθώ να συγκεντρωθώ σ' αυτό που κάνω. Τα πνεύματα ωστόσο δε φαίνεται να ηρεμούν. Τελικά, κοιτάζω πίσω μου και ρωτάω τον εκδότη τι τρέχει.

«Εκείνη η κοπέλα από χτες. Λέει ότι θέλει να μείνει εδώ ο κόσμος να χαλάσει».

Δεν τη θυμάμαι την κοπέλα από χτες. Παρ' όλ' αυτά, τους παρακαλώ να κάνουν ό,τι μπορούν για να σταματήσουν οι φωνές και συνεχίζω να υπογράφω βιβλία.

Κάποιος κάθεται κοντά μου. Κάποιος από την ασφάλεια του βιβλιοπωλείου έρχεται να απομακρύνει τον ανεπιθύμητο επισκέπτη και αρχίζει νέος γύρος καβγά. Σταματάω αυτό που κάνω.

Δίπλα μου βρίσκεται η κοπέλα που τα μάτια της μαρτυρούν αγάπη και θάνατο μαζί. Την προσέχω για πρώτη φορά: μαύρα μαλλιά, μεταξύ είκοσι δύο και είκοσι εννιά ετών (είμαι πολύ κακός στο να υπολογίζω την ηλικία κάποιου), φθαρμένο δερμάτινο μπουφάν, τζιν παντελόνι και αθλητικά παπούτσια.

«Ψάξαμε ήδη την τσάντα της», με ενημερώνει ο άντρας της ασφάλειας. «Δεν υπάρχει πρόβλημα. Μόνο που δεν μπορεί να μείνει εδώ».

Εκείνη απλώς χαμογελάει. Ένας αναγνώστης που στέκεται απέναντί μου περιμένει να ολοκληρώσουμε την κουβέντα μας για να του υπογράψω τα βιβλία που κρατά. Συνειδητοποιώ ότι η κοπέλα δεν πρόκειται να φύγει από εδώ με κανένα τρόπο.

«Είμαι η Χιλάλ, με θυμάστε; Ήρθα για ν' ανάψω την ιερή φωτιά».

Λέω ότι τη θυμάμαι, πράγμα που είναι ψέμα. Ο κόσμος στην ουρά αρχίζει να ανυπομονεί, ο αναγνώστης απέναντί μου της λέει κάτι στα ρωσικά, και από τον τόνο της φωνής του καταλαβαίνω ότι δεν είναι κάτι ευχάριστο.

Υπάρχει μια πασίγνωστη παροιμία στα πορτογαλικά: «Ό,τι δε φτιάχνεται είναι φτιαγμένο». Δεν έχω χρόνο για κουβέντα τώρα, πρέπει να πάρω μια απόφαση αμέσως· έτσι,

της ζητάω να απομακρυνθεί λίγο ώστε να μπορέσω να έχω λίγο προσωπικό χρόνο με τους ανθρώπους που βρίσκονται στην αίθουσα. Συμμορφώνεται και στέκεται διακριτικά όρθια, σε μια λογική απόσταση.

Το επόμενο κιόλας λεπτό έχω ξεχάσει την ύπαρξή της και επικεντρώνομαι σε αυτό που κάνω. Όλοι με ευχαριστούν, ευχαριστώ κι εγώ με τη σειρά μου και οι τέσσερις ώρες της εκδήλωσης περνούν σαν να βρίσκομαι στον παράδεισο. Κάθε μία ώρα βγαίνω έξω να καπνίσω ένα τσιγάρο, αλλά δεν είμαι καθόλου κουρασμένος. Μετά από μια βραδιά υπογραφής αυτογράφων πάντα νιώθω ότι έχω φορτίσει τις μπαταρίες μου και ότι η ενέργειά μου είναι σε υψηλότερα επίπεδα από ποτέ.

Στο τέλος ζητάω ένα χειροκρότημα για την άριστη οργάνωση. Είναι ώρα να προχωρήσω για την επόμενη δέσμευση που έχω αναλάβει. Η κοπέλα της οποίας την ύπαρξη έχω ήδη ξεχάσει με πλησιάζει ξανά.

«Έχω κάτι σημαντικό να σας δείξω».

«Αδύνατο», αρνούμαι ευγενικά. «Με περιμένουν για φαγητό».

«Δεν είναι αδύνατο», μου απαντάει. «Είμαι η Χιλάλ, εγώ που σας περίμενα χτες στην είσοδο του ξενοδοχείου. Και μπορώ να σας δείξω αυτό που θέλω εδώ και τώρα, ενώ εσείς θα ετοιμάζεστε για να φύγετε».

Προτού προλάβω να αντιδράσω, βγάζει από την τσάντα της ένα βιολί κι αρχίζει να παίζει.

Οι αναγνώστες που είχαν αρχίσει να απομακρύνονται

επιστρέφουν σ' αυτό το απρόσμενο κοντσέρτο. Η Χιλάλ παίζει με τα μάτια κλειστά, σαν να βρίσκεται σε έκσταση. Κοιτάζω το δοξάρι, που, ενώ κινείται απλώς από τη μια μεριά στην άλλη και ίσα που αγγίζει τις χορδές, κάνει τις νότες ενός κομματιού που δεν έχω ξανακούσει ποτέ να μου λένε κάτι που όχι μόνο εγώ, αλλά και όλοι όσοι βρίσκονται εδώ έχουν ανάγκη να ακούσουν. Υπάρχουν στιγμές παύσης, στιγμές έκστασης, στιγμές που ολόκληρο το σώμα της χορεύει μαζί με το όργανο, αλλά ως επί το πλείστον κινεί τα χέρια της και τον κορμό της.

Κάθε νότα αφήνει μέσα στον καθένα από μας μια ανάμνηση, αλλά ολόκληρη η μελωδία αφηγείται μια ιστορία. Την ιστορία ενός ανθρώπου που ήθελε να πλησιάσει κάποιον που τον απέρριψαν πολλές φορές κι όμως επέμεινε. Όσο παίζει η Χιλάλ, θυμάμαι τις πολλές στιγμές μέχρι τώρα που η βοήθεια ήρθε ακριβώς από τους ανθρώπους για τους οποίους πίστευα ότι δεν είχαν τίποτα να προσθέσουν στη ζωή μου.

Όταν τελειώνει, δεν ακούγονται χειροκροτήματα, δεν ακούγεται τίποτα. Επικρατεί μια σιωπή σχεδόν απτή.

«Ευχαριστώ», της λέω.

«Μοιράστηκα ένα κομμάτι της ψυχής μου, μα έχω ακόμα πολύ δρόμο μέχρι να φέρω σε πέρας την αποστολή μου. Μπορώ να έρθω μαζί σας;»

Συνήθως αντιδρώ με δύο τρόπους όταν οι άλλοι επιμένουν πολύ: είτε απομακρύνομαι αμέσως είτε αφήνομαι να με συναρπάσουν τελείως. Δεν μπορώ να πω σε κανέναν ότι τα όνειρα είναι αδύνατα. Δεν έχουν όλοι τη δύναμη της Μό-

νικας σ' εκείνη την καφετέρια στην Καταλανία, κι αν καταφέρω να πείσω έστω κι έναν άνθρωπο να πάψει να αγωνίζεται για κάτι για το οποίο είναι σίγουρος ότι αξίζει τον κόπο, θα καταλήξω να πείσω κι εμένα τον ίδιο – κι όλη μου η ζωή θα πάει χαμένη ως συνέπεια αυτού.

Η μέρα ήταν καλή. Τηλεφωνώ λοιπόν στον πρέσβη και τον ρωτάω αν μπορώ να συμπεριλάβω ακόμα έναν καλεσμένο στο δείπνο. Μου απαντάει ευγενικά ότι οι αναγνώστες μου είναι ευπρόσδεκτοι.

***

Παρόλο που το περιβάλλον είναι επίσημο, ο πρέσβης της Βραζιλίας στη Ρωσία έχει την ικανότητα να κάνει όλους τους παρευρισκομένους να αισθάνονται άνετα. Η Χιλάλ έχει εμφανιστεί μ' ένα φόρεμα το οποίο προσωπικά βρίσκω τουλάχιστον κακόγουστο: είναι πολύχρωμο και έρχεται σε αντίθεση με την αυστηρή εμφάνιση των υπόλοιπων προσκεκλημένων. Οι διοργανωτές δεν ξέρουν πού ακριβώς να βάλουν αυτή την καλεσμένη της τελευταίας στιγμής, κι έτσι καταλήγουν να διαλέξουν τη θέση του τιμώμενου προσώπου, δίπλα στον οικοδεσπότη μας.

Πριν περάσουμε στο τραπέζι, ο καλύτερός μου φίλος στη Ρωσία, ένας βιομήχανος, με ενημερώνει ότι έχουμε προβλήματα με τη βοηθό του ατζέντη, που σε όλη τη διάρκεια του κοκτέιλ που προηγήθηκε του δείπνου τσακωνόταν με τον άντρα της στο τηλέφωνο.

«Για ποιο λόγο ακριβώς;»

«Φαίνεται πως είχες κανονίσει να πας στη λέσχη στην οποία είναι διευθυντής και τελικά το ακύρωσες».

Είναι αλήθεια. Στην ατζέντα μου ήταν σημειωμένο κάτι σαν «Συζήτηση για το μενού του ταξιδιού στη Σιβηρία» – μ' άλλα λόγια, το τελευταίο πράγμα που με απασχολούσε εκείνο το βράδυ, που είχα αποκομίσει μόνο θετική ενέργεια. Είχα ακυρώσει τη συνάντηση, που μου είχε φανεί σουρεαλιστική: δεν έχω συζητήσει για μενού ποτέ στη ζωή μου. Προτίμησα να γυρίσω στο ξενοδοχείο, να κάνω ντους και να ακούσω πάλι τον ήχο του νερού στ' αφτιά μου να με οδηγεί σε μέρη που δεν μπορώ να εξηγήσω ούτε καν στον εαυτό μου.

Μας σερβίρουν, αρχίζουν οι συνηθισμένες ταυτόχρονες συζητήσεις στο τραπέζι και κάποια στιγμή η πρέσβειρα ρωτάει ευγενικά τη Χιλάλ πληροφορίες για τον εαυτό της.

«Γεννήθηκα στην Τουρκία και ήρθα να σπουδάσω βιολί στο Αικατερίνμπουργκ όταν ήμουν δώδεκα χρονών. Ξέρετε πώς επιλέγονται οι μουσικοί;»

Όχι. Οι ταυτόχρονες συζητήσεις μονομιάς ατονούν. Μάλλον όλοι θέλουν να μάθουν περισσότερα γι' αυτή την αταίριαστη κοπέλα με το φριχτό φόρεμα.

«Κάθε παιδί που αρχίζει να παίζει ένα μουσικό όργανο μελετάει ένα συγκεκριμένο αριθμό ωρών κάθε βδομάδα. Στο στάδιο αυτό όλοι ενδέχεται να αποτελέσουν κάποτε μέλος μιας ορχήστρας. Ωστόσο, κάποια παιδιά, όσο μεγαλώνουν, αρχίζουν να μελετούν περισσότερο από τα άλλα. Τελικά, ξε-

χωρίζει μια μικρή ομάδα, γιατί μελετά σχεδόν σαράντα ώρες τη βδομάδα. Πάντα τυχαίνει κάποιος απεσταλμένος μιας μεγάλης ορχήστρας να επισκέπτεται τις μουσικές σχολές αναζητώντας καινούρια ταλέντα που στη συνέχεια τους προτείνεται να γίνουν επαγγελματίες. Αυτό συνέβη και στην περίπτωσή μου».

«Απ' ό,τι φαίνεται, ανακάλυψες την κλίση σου», σχολιάζει ο πρέσβης. «Δεν την έχουν όλοι αυτή την ευκαιρία».

«Δεν ήταν ακριβώς η κλίση μου. Έπαιζα για ώρες κάθε βδομάδα επειδή με κακοποίησαν σεξουαλικά όταν ήμουν δέκα χρονών».

Οι συζητήσεις στο τραπέζι σταματούν τελείως. Ο πρέσβης κάνει μια απόπειρα να αλλάξει θέμα λέγοντας ότι η Βραζιλία βρίσκεται σε διαπραγματεύσεις με τη Ρωσία στον τομέα των εισαγωγών-εξαγωγών βαρέων μηχανημάτων. Κανείς όμως απολύτως από τους παρευρισκομένους δεν ενδιαφέρεται για το εμπορικό ισοζύγιο της χώρας μου. Έτσι, αναλαμβάνω εγώ να επαναφέρω τον ειρμό της κουβέντας.

«Χιλάλ, αν δε σε φέρνουμε σε δύσκολη θέση, νομίζω ότι όλους εδώ μας ενδιαφέρει πολύ αυτή η σχέση ανάμεσα σε ένα κακοποιημένο κοριτσάκι και μια βιρτουόζο του βιολιού».

«Τι σημαίνει το όνομά σου;» τη ρωτάει η πρέσβειρα, σε μια απελπισμένη προσπάθεια να αλλάξει μια και καλή θέμα.

«Στα τουρκικά σημαίνει "ημισέληνος", το σχήμα που υπάρχει και στη σημαία της χώρας μου. Ο πατέρας μου ήταν

ακραίος εθνικιστής. Συνήθως το όνομα αυτό δίνεται σε αγόρια παρά σε κορίτσια. Νομίζω πως στα αραβικά έχει κι ένα άλλο νόημα, αλλά δεν ξέρω ποιο ακριβώς».

Δεν το βάζω κάτω.

«Για να γυρίσουμε στο προηγούμενο θέμα, θα σε πείραζε να μας πεις; Μεταξύ μας είμαστε».

Μεταξύ μας; Οι περισσότεροι από τους παρευρισκομένους γνωρίστηκαν κατά τη διάρκεια του δείπνου.

Όλοι δείχνουν πολύ απασχολημένοι με τα πιάτα, τα μαχαιροπίρουνα και τα ποτήρια τους και παριστάνουν ότι είναι επικεντρωμένοι στο φαγητό τους, αλλά κατά βάθος θέλουν σαν τρελοί να ακούσουν και την υπόλοιπη ιστορία. Η Χιλάλ απαντάει λες και μιλάει για το πιο φυσιολογικό πράγμα στον κόσμο.

«Ήταν ένας γείτονας, ένας κύριος που όλοι τον θεωρούσαν ευγενικό και πρόθυμο να προσφέρει τη βοήθειά του ανά πάσα στιγμή, τον κατάλληλο άνθρωπο για τις δύσκολες ώρες. Ήταν παντρεμένος, με δύο κόρες στην ηλικία μου. Κάθε φορά που πήγαινα στο σπίτι του για να παίξω με τα κορίτσια, με κάθιζε στα πόδια του και μου έλεγε όμορφες ιστορίες. Όμως παράλληλα με το χέρι του με χάιδευε στο σώμα μου, κάτι που στην αρχή το εξέλαβα απλώς ως ένδειξη τρυφερότητας. Σιγά σιγά, άρχισε να με αγγίζει στα γεννητικά μου όργανα, να μου ζητάει να αγγίξω κι εγώ τα δικά του, τέτοια».

Κοιτάζει τις άλλες πέντε γυναίκες στο τραπέζι και λέει:

«Νομίζω ότι δεν είναι και τόσο σπάνιο, δυστυχώς. Συμφωνείτε;»

Δεν απαντάει καμιά τους. Η διαίσθησή μου μου λέει ότι τουλάχιστον μία ή δύο από αυτές έχει ζήσει κάτι παρόμοιο.

«Τέλος πάντων, το πρόβλημα δεν ήταν αυτό», συνεχίζει η Χιλάλ. «Το χειρότερο ήταν ότι άρχισε να μου αρέσει, παρόλο που ήξερα ότι ήταν λάθος. Μέχρι που μια μέρα αποφάσισα να μην ξαναπάω εκεί, αν και οι γονείς μου επέμεναν ότι έπρεπε να παίζω με τις κόρες του γείτονα. Τότε μάθαινα βιολί, και τους είπα ότι δεν πήγαινα καλά στα μαθήματα κι ότι έπρεπε να μελετήσω περισσότερο. Έτσι, άρχισα να παίζω βιολί με μανία, απεγνωσμένα».

Κανείς δεν κουνιέται, κανείς δεν ξέρει τι να πει.

«Κι επειδή κουβαλούσα μέσα μου αυτή την ενοχή, επειδή τα θύματα καταλήγουν να θεωρούν τον εαυτό τους θύτες, αποφάσισα να τιμωρώ τον εαυτό μου, μέχρι και σήμερα ακόμα. Από τότε που αντιλαμβάνομαι τον εαυτό μου ως γυναίκα, ψάχνω σε όλες μου τις σχέσεις με τους άντρες τον πόνο, τη σύγκρουση, την απελπισία».

Καρφώνει το βλέμμα της πάνω μου. Το προσέχουν όλοι.

«Όμως τώρα αυτό θα αλλάξει, έτσι δεν είναι;»

Ως εκείνη τη στιγμή είχα τον έλεγχο της κατάστασης, τώρα όμως τον χάνω. Το μόνο που κάνω είναι να ψελλίσω «Ελπίζω πως ναι» και αλλάζω απότομα θέμα, φέρνοντας την κουβ . τα στο όμορφο κτίριο όπου στεγάζεται η πρεσβεία της Βραζιλίας στη Ρωσία.

***

Φεύγοντας, ρωτάω τη Χιλάλ πού μένει και στη συνέχεια παρακαλώ το βιομήχανο φίλο μου πριν με αφήσει στο ξενοδοχείο να την πάει στο σπίτι της. Δέχεται.

«Ευχαριστώ για το βιολί. Ευχαριστώ που μοιράστηκες την ιστορία σου με ανθρώπους που δεν έχεις ξαναδεί ποτέ στη ζωή σου. Κάθε πρωί, όταν το μυαλό σου θα είναι ακόμα άδειο, αφιέρωσε λίγο χρόνο στο Θείο. Ο αέρας κουβαλάει μια συμπαντική δύναμη την οποία κάθε πολιτισμός ονομάζει διαφορετικά, αλλά δεν έχει σημασία. Σημασία έχει να κάνεις αυτό που σου λέω. Πάρε βαθιά αναπνοή και ζήτα όλες οι ευλογίες που βρίσκονται στον αέρα να μπουν στο σώμα σου και να απλωθούν σε κάθε σου κύτταρο. Άσε την ανάσα σου να βγει αργά, προβάλλοντας πολλή χαρά και γαλήνη γύρω σου. Επανάλαβε πολλές φορές. Μ' αυτό τον τρόπο θεραπεύεις τον εαυτό σου και συμβάλλεις στο να θεραπευτεί και ο κόσμος».

«Τι εννοείτε;»

«Τίποτα. Κάνε την άσκηση. Θα σβήσει σιγά σιγά αυτό που νιώθεις για την αγάπη. Μην αφήσεις τον εαυτό σου να καταστραφεί από μια δύναμη που μπήκε στις καρδιές μας για να βελτιωθούν όλα. Με την εισπνοή σου να ρουφάς αυτό που υπάρχει στους ουρανούς και στη γη. Με την εκπνοή σου να σπέρνεις γύρω σου ομορφιά και ευφορία. Πίστεψέ με, θα έχει αποτέλεσμα».

«Μα δεν ήρθα ως εδώ για να μάθω μια άσκηση που μπορώ να βρω σε οποιοδήποτε βιβλίο γιόγκα», διαμαρτύρεται η Χιλάλ εκνευρισμένη.

Έξω από το παράθυρο του αυτοκινήτου περνάει η Μόσχα. Στην πραγματικότητα, αυτό που θα 'θελα στ' αλήθεια είναι να περπατήσω σ' αυτούς τους δρόμους, να πιω έναν καφέ, όμως η μέρα ήταν πολύ κουραστική και πρέπει να ξυπνήσω νωρίς την επομένη, γιατί έχω δεσμευτεί να κάνω διάφορα.

«Θα έρθω μαζί σας λοιπόν, έτσι δεν είναι;»

Δεν είναι δυνατό! Μα δεν έχει άλλο θέμα συζήτησης; Τη γνώρισα λιγότερο από είκοσι τέσσερις ώρες πριν – αν μπορούμε να χαρακτηρίσουμε «γνωριμία» μια τόσο ασυνήθιστη επαφή. Ο φίλος μου γελάει. Εγώ από την άλλη προσπαθώ να είμαι σοβαρός.

«Κοίτα να δεις, ήδη σε πήρα μαζί μου στο δείπνο του πρέσβη. Δεν το κάνω αυτό το ταξίδι για να προωθήσω τα βιβλία μου, αλλά...»

Διστάζω λίγο.

«...για προσωπικούς λόγους».

«Το ξέρω».

Με τον τρόπο που το λέει μου δίνει την εντύπωση ότι όντως ξέρει. Προτιμώ να μην ακούσω το ένστικτό μου.

«Ήδη έχω κάνει πολλούς άντρες να υποφέρουν κι έχω υποφέρει πολύ κι εγώ», συνεχίζει η Χιλάλ. «Το φως της αγάπης βγαίνει από την ψυχή μου, αλλά δεν μπορεί να προχωρήσει. Του κλείνει το δρόμο ο πόνος. Ακόμα κι αν εισπνέω και εκπνέω κάθε πρωί για το υπόλοιπο της ζωής μου, δε θα καταφέρω να βρω μια λύση γι' αυτό. Προσπάθησα να εκφράσω την αγάπη αυτή μέσω του βιολιού, αλλά ούτε κι αυ-

τό είναι αρκετό. Ξέρω ότι εσείς μπορείτε να με θεραπεύσετε και ότι εγώ μπορώ να θεραπεύσω αυτό που νιώθετε εσείς. Έχω ανάψει φωτιά στο διπλανό βουνό, μπορείτε να βασίζεστε πάνω μου».

Γιατί το λέει αυτό;

«Αυτό που μας πληγώνει είναι αυτό που μας θεραπεύει», λέει στη συνέχεια. «Η ζωή στάθηκε πολύ σκληρή μαζί μου, συγχρόνως όμως μου δίδαξε πολλά. Παρόλο που δεν το βλέπετε, το σώμα μου είναι γεμάτο πληγές, τραύματα που αιμορραγούν. Ξυπνάω κάθε πρωί θέλοντας να πεθάνω προτού τελειώσει η μέρα, κι όμως παραμένω ζωντανή, υποφέρω και αγωνίζομαι, αγωνίζομαι και υποφέρω, γαντζωμένη από τη βεβαιότητα ότι όλα αυτά θα τελειώσουν μια μέρα. Σας παρακαλώ, μη με αφήσετε μόνη εδώ. Το ταξίδι αυτό είναι η σωτηρία μου».

Ο φίλος μου σταματάει το αυτοκίνητο. Βάζει το χέρι του στην τσέπη και δίνει όλα του τα χρήματα στη Χιλάλ.

«Δεν του ανήκει το τρένο», λέει. «Πάρε, νομίζω ότι είναι υπεραρκετά για ένα εισιτήριο δεύτερης θέσης και τρία γεύματα τη μέρα».

Έπειτα απευθύνεται σε μένα:

«Ξέρεις τι περνάω. Η γυναίκα που αγαπούσα πέθανε, κι όσο κι αν εισπνεύσω και εκπνεύσω για όλη την υπόλοιπη ζωή μου, δε θα καταφέρω να είμαι ποτέ ξανά ευτυχισμένος. Τα τραύματά μου είναι ανοιχτά, το σώμα μου γεμάτο πληγές. Καταλαβαίνω απόλυτα τι εννοεί η κοπέλα. Ξέρω ότι κάνεις αυτό το ταξίδι για κάποιο λόγο που εγώ αγνοώ, αλλά μην την

αφήσεις έτσι. Αν πιστεύεις αυτά που γράφεις, δώσε στους ανθρώπους γύρω σου την ευκαιρία να αναπτυχθούν μαζί με σένα».

«Τέλεια, δε μου ανήκει το τρένο». Γυρίζω προς το μέρος της Χιλάλ. «Να ξέρεις όμως ότι θα υπάρχει συνέχεια κόσμος μαζί μας και ότι σπάνια θα έχουμε χρόνο να συζητήσουμε».

Ο φίλος μου ξεκινάει ξανά και οδηγεί αμίλητος για δεκαπέντε ακόμα λεπτά. Φτάνουμε σε ένα δρόμο όπου υπάρχει μια πλατεία με δέντρα. Η Χιλάλ λέει στο φίλο μου πού να σταματήσει, βγαίνει από τ' αμάξι και τον καληνυχτίζει. Βγαίνω κι εγώ και τη συνοδεύω ως την πόρτα του κτιρίου όπου βρίσκεται το σπίτι των φίλων της που τη φιλοξενούν.

Μου δίνει ένα πεταχτό φιλί στα χείλη.

«Ο φίλος σου κάνει λάθος, αλλά αν έδειχνα χαρά, θα μου ζητούσε τα χρήματα πίσω», λέει χαμογελώντας. «Δεν υποφέρω τόσο όσο εκείνος. Για την ακρίβεια, ποτέ μου δεν ήμουν πιο ευτυχισμένη απ' ό,τι είμαι τώρα, επειδή ακολούθησα τα σημάδια, έκανα υπομονή και ξέρω ότι αυτό θα αλλάξει τα πάντα».

Κάνει μεταβολή και μπαίνει μέσα.

Τότε μόνο, την ώρα που κατευθύνομαι πίσω στο αυτοκίνητο κοιτάζοντας το φίλο μου που βγήκε για να καπνίσει και χαμογελάει γιατί είδε το φιλί, την ώρα που ακούω τον άνεμο να φυσάει μέσα απ' τα δέντρα που ξαναζωντανεύουν χάρη στην άνοιξη, έχοντας επίγνωση ότι βρίσκομαι σε μια πόλη που αγαπάω χωρίς να τη γνωρίζω πολύ καλά, την ώρα που ψάχνω ένα τσιγάρο στην τσέπη μου ενώ ταυτόχρονα

σκέφτομαι ότι αύριο θα ξεκινήσει για μένα μια περιπέτεια που την ονειρευόμουν τόσο καιρό...

...τότε μόνο μου έρχεται στο μυαλό η πρόβλεψη του μέντιουμ που γνώρισα στο σπίτι της Βερονίκ. Κάτι μου είπε για την Τουρκία, αλλά δεν μπορώ να θυμηθώ τι ακριβώς.

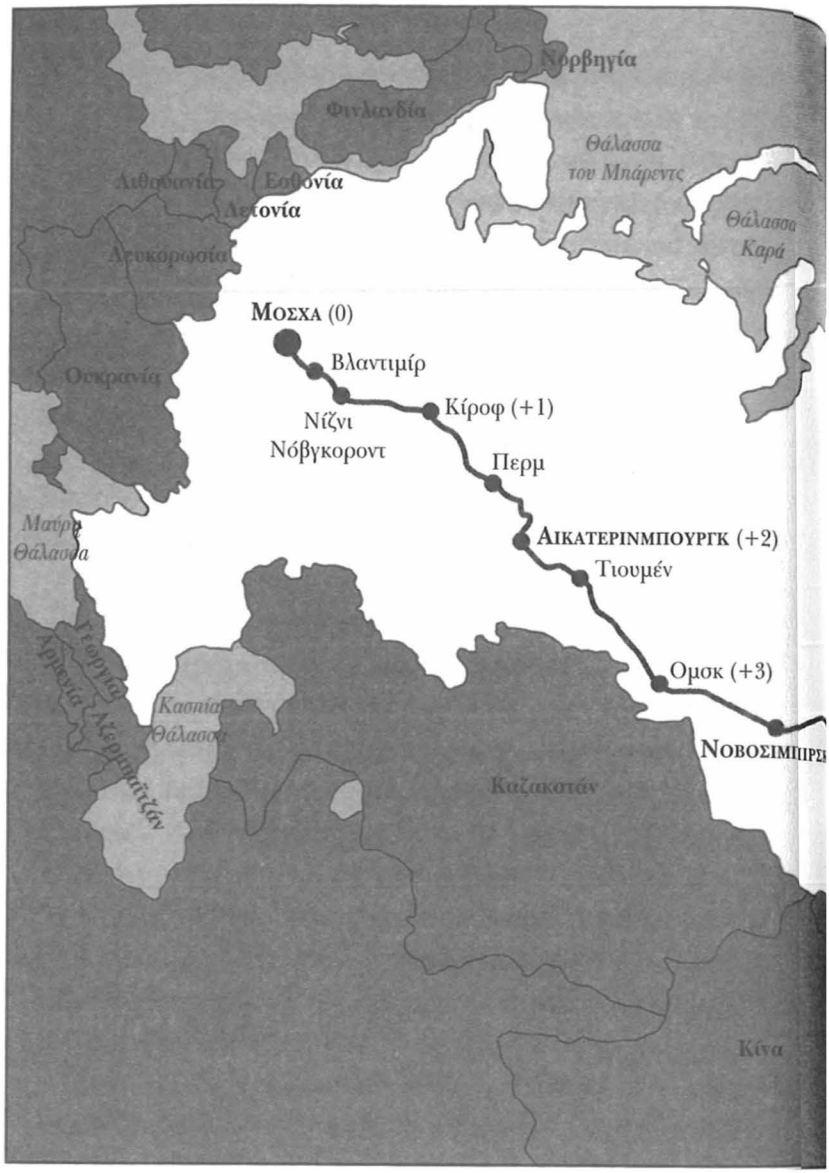
Νορβηγία
Φινλανδία
Θάλασσα
του Μπάρεντς
Θάλασσα
Καρά
Λιθουανία
Εσθονία
Λεττονία
Λευκορωσία
Ουκρανία
ΜΟΣΧΑ (0)
Βλαντιμίρ
Νίζνι
Νόβγκοροντ
Κίροφ (+1)
Περμ
ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΜΠΟΥΡΓΚ (+2)
Τιουμέν
Μαύρη
Θάλασσα
Γεωργία
Αρμενία
Αζερμπαϊτζάν
Κασπία
Θάλασσα
Ομσκ (+3)
ΝΟΒΟΣΙΜΠΙΡΣΚ
Καζακστάν
Κίνα
0 250 500 750 1.000 χλμ.
0 200 400 600 μίλια

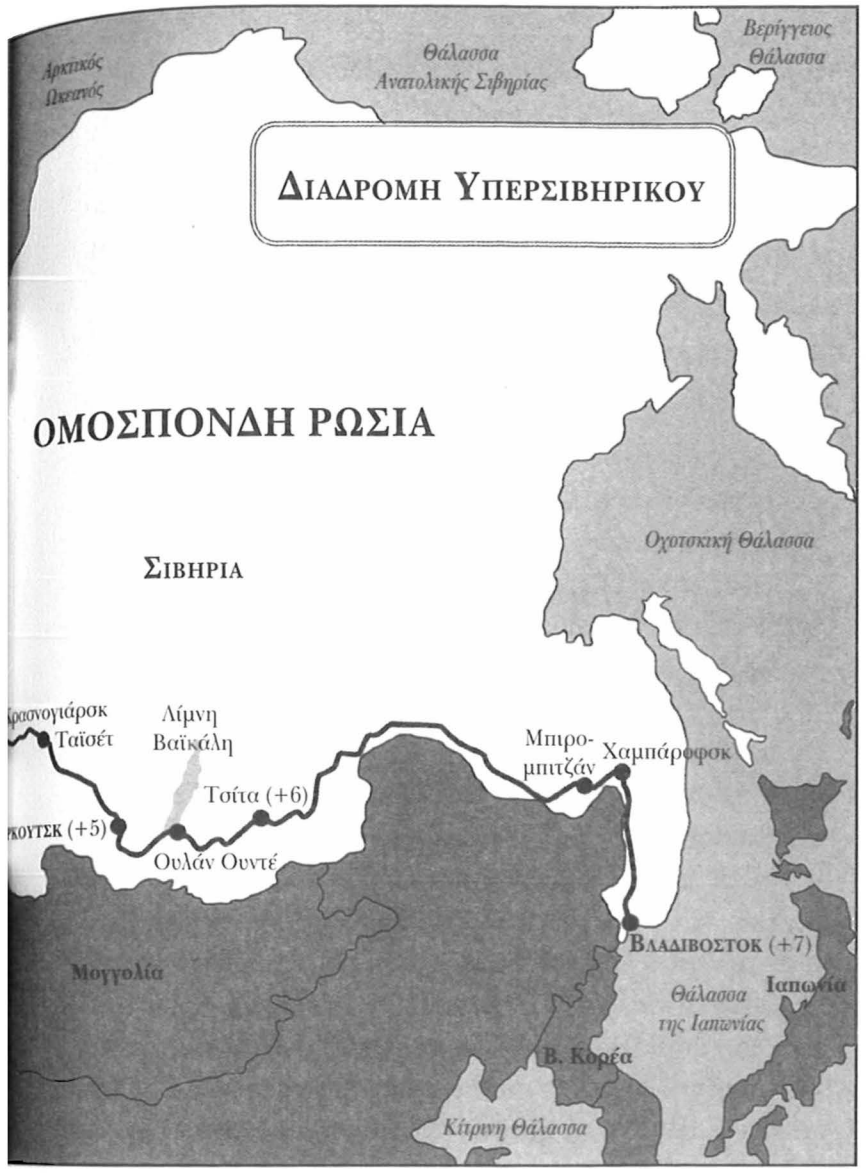

Οι αριθμοί εντός των παρενθέσεων αναφέρονται στη διαφορά ώρας κάθε πόλης με βάση αναφοράς τη Μόσχα.

9.288

Ο ΥΠΕΡΣΙΒΗΡΙΚΟΣ είναι ένα από τα τρία μεγαλύτερα σιδηροδρομικά δίκτυα στον κόσμο. Η διαδρομή μπορεί να ξεκινήσει απ' οποιονδήποτε σιδηροδρομικό σταθμό της Ευρώπης, ωστόσο το τμήμα που βρίσκεται στη Ρωσία έχει μήκος 9.288 χιλιόμετρα και συνδέει εκατοντάδες μικρές και μεγάλες πόλεις, με τις αμαξοστοιχίες να διανύουν το 76% της χώρας και εφτά διαφορετικές ζώνες ώρας. Την ώρα που μπαίνω στο σταθμό του τρένου στη Μόσχα, στις έντεκα το βράδυ, ο ήλιος έχει ήδη ανατείλει στο Βλαδιβοστόκ, στον προορισμό του.

Μέχρι τα τέλη του εικοστού αιώνα, λίγοι άνθρωποι τολμούσαν να ταξιδέψουν στη Σιβηρία, όπου έχει καταγραφεί η χαμηλότερη θερμοκρασία μόνιμα κατοικούμενης περιοχής στον πλανήτη: –71,2 βαθμοί Κελσίου, στην πόλη Οϊμιάκον. Στο παρελθόν, ενωνόταν με τον υπόλοιπο κόσμο μέσω των ποταμών της, που αποτελούσαν και την κύρια οδό μεταφοράς, πλην όμως ήταν παγωμένοι οχτώ μήνες το χρόνο. Ο πληθυσμός της ήταν ουσιαστικά απομονωμένος, παρόλο

που στα εδάφη της υπήρχε μεγάλο μέρος του φυσικού πλούτου της τότε Ρωσικής Αυτοκρατορίας. Για στρατηγικούς και πολιτικούς λόγους, ο τσάρος Αλέξανδρος Β' ενέκρινε την κατασκευή του σιδηροδρόμου. Το συνολικό του κόστος ξεπέρασαν μονάχα οι στρατιωτικές δαπάνες της Ρωσικής Αυτοκρατορίας κατά τη διάρκεια ολόκληρου του Α' Παγκόσμιου πολέμου.

Αμέσως μετά τη Ρωσική Επανάσταση του 1917, το σιδηροδρομικό δίκτυο χρησίμευσε ως κέντρο για μεγάλες μάχες στον εμφύλιο που ακολούθησε. Οι δυνάμεις που ήταν πιστές στον εκθρονισμένο αυτοκράτορα, και κυρίως η Τσεχοσλοβακική Λεγεώνα, χρησιμοποιούσαν θωρακισμένα βαγόνια που λειτουργούσαν σαν τανκς σε ράγες, κι έτσι κατάφερναν να απωθούν χωρίς πολλά προβλήματα τις επιθέσεις του Κόκκινου Στρατού για όσο διάστημα ανεφοδιάζονταν με πυρομαχικά και τρόφιμα που έρχονταν από την Ανατολή. Τότε ανέλαβαν δράση οι σαμποτέρ, ανατινάζοντας γέφυρες και κόβοντας τις επικοινωνίες. Οι αυτοκρατορικές δυνάμεις άρχισαν να υποχωρούν μέχρι την άκρη της ασιατικής ηπείρου· μεγάλο μέρος τους πέρασε στον Καναδά και στη συνέχεια σκορπίστηκε σε διάφορες χώρες του κόσμου.

Όταν μπήκα στο σταθμό της Μόσχας, η τιμή ενός εισιτηρίου από την Ευρώπη μέχρι τον Ειρηνικό Ωκεανό σε ένα κουπέ τεσσάρων ατόμων κόστιζε από 30 έως 60 ευρώ.

***

Πλησιάζω τον πίνακα με τα δρομολόγια των τρένων και κλικ! Η πρώτη φωτογραφία δείχνει αναχώρηση στις 23.15. Η καρδιά μου χτυπάει σαν τρελή, σαν να βρίσκομαι ξανά στο σπίτι που μεγάλωσα, με το ηλεκτρικό τρενάκι να γυρνάει γύρω γύρω στο δωμάτιο και το μυαλό μου να ταξιδεύει σε μέρη μακρινά, τόσο μακρινά όσο αυτό στο οποίο βρίσκομαι τώρα.

Έχω την εντύπωση ότι η κουβέντα μου με τον Ζ. στο Σεν Μαρτέν, λίγο παραπάνω από τρεις μήνες πριν, έγινε σε μια άλλη ζωή. Τι ηλίθιες ερωτήσεις που του έκανα! Ποιο είναι το νόημα της ζωής; Γιατί δεν εξελίσσομαι; Γιατί βλέπω τον κόσμο του πνεύματος να απομακρύνεται ολοένα και περισσότερο; Η απάντηση δε θα μπορούσε να είναι απλούστερη: επειδή δε ζούσα πια!

Τι ωραία που είναι να έχω ξαναγίνει παιδί, να νιώθω το αίμα να κυλάει στις φλέβες μου και τα μάτια μου να λάμπουν, ενθουσιασμένος με το θέαμα μιας αποβάθρας γεμάτης κόσμο, που μυρίζει λάδι και φαγητό, να ακούω τα φρένα άλλων τρένων που φτάνουν, τον οξύ ήχο των σφυριγμάτων και των βαγονιών που μεταφέρουν τις αποσκευές.

Το να ζεις σημαίνει να δοκιμάζεις, να αποκτάς εμπειρίες, όχι να κάθεσαι και να σκέφτεσαι για το νόημα της ζωής. Προφανώς δεν είναι απαραίτητο να διασχίσουν όλοι την Ασία ή να διανύσουν το Δρόμο του Αγίου Ιακώβου. Συνάντησα έναν αβά στην Αυστρία που δεν έβγαινε ποτέ από το μοναστήρι του Μελκ, παρ' όλ' αυτά όμως γνώριζε τον κόσμο πολύ καλύτερα από πολλούς άλλους που ταξιδεύουν συχνά.

Έχω ένα φίλο που βίωσε μεγάλες πνευματικές αποκαλύψεις την ώρα που κοιτούσε τα παιδιά του να κοιμούνται. Η γυναίκα μου, όταν αρχίζει να ζωγραφίζει έναν καινούριο πίνακα, πέφτει σε ένα είδος έκστασης και μιλάει με το φύλακα άγγελό της.

Εγώ όμως γεννήθηκα οδοιπόρος. Ακόμα κι όταν αισθάνομαι απέραντη νωθρότητα ή μου λείπει το σπίτι μου, μόλις κάνω το πρώτο βήμα με παρασύρει το αίσθημα του ταξιδιού. Στο σταθμό του Γιαροσλάβλ, καθώς κατευθύνομαι προς την αποβάθρα 5, συνειδητοποιώ ότι ποτέ μου δε θα καταφέρω να φτάσω εκεί που θέλω αν μένω συνέχεια στο ίδιο μέρος. Μπορώ να μιλήσω με την ψυχή μου μόνο σε ερήμους, σε πόλεις, σε βουνά, στους δρόμους.

Το βαγόνι μας είναι το τελευταίο του συρμού. Θα ενωθεί μαζί του, αλλά θα χωρίζεται όταν θα σταματάμε σε κάποιες πόλεις στη διαδρομή. Από εκεί που βρίσκομαι δε βλέπω τη μηχανή, μονάχα αυτό το τεράστιο ατσάλινο φίδι, γεμάτο Μογγόλους, Τατάρους, Ρώσους, Κινέζους, μερικοί από τους οποίους είναι καθισμένοι πάνω σε αποσκευές τεραστίων διαστάσεων και περιμένουν τις πόρτες του τρένου να ανοίξουν. Με πλησιάζουν διάφοροι για να μου μιλήσουν, εγώ όμως απομακρύνομαι, δε θέλω να σκέφτομαι τίποτα, παρά μόνο ότι είμαι εδώ, τώρα, έτοιμος για μία ακόμα αναχώρηση, για μια καινούρια πρόκληση.

***

Η στιγμή της παιδικής έκστασης διήρκεσε πέντε περίπου λεπτά, όμως ρούφηξα κάθε λεπτομέρεια, κάθε ήχο, κάθε μυρωδιά. Αργότερα δεν μπορούσα να θυμηθώ τίποτα, αλλά δεν έχει σημασία. Ο χρόνος δεν είναι κασέτα, που μπορούμε να την προχωρήσουμε ή να τη γυρίσουμε πίσω.

Ξέχνα ότι θα αφηγηθείς αυτή την εμπειρία σε άλλους. Ο χρόνος είναι εδώ. Επωφελήσου.

Πλησιάζω την ομάδα των ανθρώπων που θα με συντροφεύσουν στο ταξίδι και βλέπω ότι είναι όλοι πολύ ενθουσιασμένοι όπως κι εγώ. Με συστήνουν στο διερμηνέα που θα με συνοδεύσει. Τον λένε Γιάο. Γεννήθηκε στην Κίνα και κατέφυγε στη Βραζιλία όταν ήταν ακόμα παιδί, κατά τη διάρκεια του εμφυλίου στη χώρα του. Έχει σπουδάσει στην Ιαπωνία και είναι συνταξιούχος καθηγητής γλωσσών του Πανεπιστημίου της Μόσχας. Είναι καμιά εβδομηνταριά χρονών, ψηλός και ο μοναδικός από όλους εμάς που είναι άψογα ντυμένος με κοστούμι και γραβάτα.

«Το όνομά μου σημαίνει "πολύ μακρινός"», λέει, σπάζοντας τον πάγο.

«Το δικό μου όνομα σημαίνει "πετραδάκι"», του απαντάω χαμογελαστός. Στην πραγματικότητα, αυτό το χαμόγελο είναι χαραγμένο στο πρόσωπό μου από χτες το βράδυ, που δεν κατάφερα να κοιμηθώ σχεδόν καθόλου με τη σκέψη της περιπέτειας της επόμενης μέρας. Η διάθεσή μου δε θα μπορούσε να είναι καλύτερη.

Η πανταχού παρούσα Χιλάλ στέκεται κοντά στο βαγόνι μου, παρόλο που το δικό της κουπέ είναι μάλλον πολύ μα-

κριά από το δικό μου. Δε μου προκαλεί έκπληξη που τη βλέπω εδώ – το περίμενα. Της στέλνω ένα φιλί από απόσταση και μου αποκρίνεται μ' ένα χαμόγελο. Είμαι σίγουρος ότι θα ήταν εξαιρετικό αν καταφέρναμε να μιλήσουμε λίγο κάποια στιγμή στο ταξίδι.

Είμαι ήρεμος, προσέχω κάθε λεπτομέρεια γύρω μου, σαν θαλασσοπόρος που φεύγει σε αναζήτηση της *Mare Ignotum,* της μυστηριώδους θάλασσας. Ο διερμηνέας σέβεται τη σιωπή μου. Παρατηρώ όμως ότι κάτι τρέχει. Οι εκδότες φαίνονται ανήσυχοι. Ρωτάω τον Γιάο τι συμβαίνει.

Μου απαντάει ότι το άτομο που με εκπροσωπούσε στη Ρωσία δεν εμφανίστηκε. Θυμάμαι τη συζήτηση της προηγούμενης βραδιάς με το φίλο μου – αλλά τι σημασία έχει; Αν δεν ήρθε, δικό της πρόβλημα.

Βλέπω ότι η Χιλάλ λέει κάτι στην εκδότρια, όπως επίσης ότι η απάντηση είναι απότομη. Η Χιλάλ όμως δεν τα χάνει, όπως δεν τα έχασε τότε που της είπα ότι δε γινόταν να συναντηθούμε. Μου αρέσει ολοένα και περισσότερο η παρουσία της, η αποφασιστικότητά της, η στάση της. Οι δύο γυναίκες αρχίζουν να λογοφέρουν.

Ρωτάω ξανά το διερμηνέα τι συμβαίνει και μου εξηγεί ότι η γυναίκα είπε στη Χιλάλ να γυρίσει στο βαγόνι της. Χαμένος κόπος, σκέφτομαι· η κοπέλα θα κάνει ό,τι της έχει μπει στο κεφάλι. Διασκεδάζω με τα μόνα πράγματα που καταλαβαίνω: τον τόνο της φωνής και τη γλώσσα του σώματος. Κάποια στιγμή, αποφασίζω να παρέμβω. Πλησιάζω προς το μέρος τους, πάντα χαμογελαστός.

«Ας μη δημιουργήσουμε αρνητική ενέργεια τώρα. Είμ
στε όλοι χαρούμενοι και ενθουσιασμένοι, έτσι δεν είναι; Κ
μιά σας δεν έχει ξανακάνει αυτό το ταξίδι».

«Θέλει...»

«Αφήστε τη. Θα γυρίσει στο βαγόνι της αργότερα».

Η εκδότρια δεν επιμένει άλλο. Οι πόρτες ανοίγουν μ' έ
θόρυβο που αντηχεί στην αποβάθρα και ο κόσμος αρχίζ
να κινείται. Ποιος μπαίνει στα βαγόνια τούτη τη στιγμή;
σημαίνει το ταξίδι για κάθε επιβάτη; Μια καινούρια συν
ντηση με κάποιο αγαπημένο πρόσωπο, επίσκεψη στην ο
κογένεια, το κυνήγι ενός ονείρου για απόκτηση περιουσία
θριαμβευτική επιστροφή ή επιστροφή με σκυμμένο το κ
φάλι, ανακάλυψη, περιπέτεια, ανάγκη φυγής ή ανάγκη
βρεις κάτι. Το τρένο όσο πάει και γεμίζει με ενδεχόμενα.

Η Χιλάλ παίρνει τις αποσκευές της –δηλαδή ένα σακίδ
και μια χρωματιστή τσάντα– και ετοιμάζεται να ανέβει μ
ζί μας τα σκαλιά. Η άλλη γυναίκα χαμογελάει, σαν να είν
ικανοποιημένη με το αποτέλεσμα του καβγά, ξέρω όμως ό
θα εκδικηθεί με την πρώτη ευκαιρία. Δεν αξίζει τον κόπο
της εξηγήσω ότι με την εκδίκηση το καλύτερο που μπορ
να συμβεί είναι να γίνουμε ίδιοι με τους εχθρούς μας, εν
με τη συγχώρεση δείχνουμε μεγαλύτερη σοφία και εξυπν
δα. Νομίζω ότι, με εξαίρεση τους μοναχούς των Ιμαλαΐω
και τους αγίους στις ερήμους, όλοι έχουμε τέτοιου είδους σ
ναισθήματα, επειδή είναι κομμάτι της ανθρώπινης φύση
Δεν πρέπει να μας κατακρίνουν γι' αυτό.

***

Το βαγόνι μας αποτελείται από τέσσερα κουπέ με κρεβάτι, τουαλέτες, ένα μικρό κουπέ σαν σαλόνι –στο οποίο φαντάζομαι πως θα περνάμε τον περισσότερο χρόνο– και μια κουζίνα.

Πηγαίνω στο δικό μου κουπέ. Διπλό κρεβάτι, ντουλάπα, γραφείο με καρέκλα στραμμένη προς το παράθυρο, μια πόρτα που βγάζει σ' ένα από τα μπάνια. Παρατηρώ ότι στο βάθος υπάρχει άλλη μια πόρτα. Πλησιάζω, την ανοίγω και βλέπω ότι οδηγεί σ' ένα άδειο κουπέ. Απ' ό,τι καταλαβαίνω, τα δύο διαμερίσματα μοιράζονται το ίδιο μπάνιο.

Α, ναι, η κοπέλα που θα με εκπροσωπούσε και δεν ήρθε. Αλλά τι σημασία έχει;

Ακούγεται η σφυρίχτρα. Το τρένο αρχίζει να κινείται αργά. Τρέχουμε όλοι στο παράθυρο του κοινού κουπέ και αποχαιρετάμε ανθρώπους που δεν έχουμε ξαναδεί ποτέ, κοιτάζουμε την αποβάθρα που σιγά σιγά χάνεται, τα φώτα που περνάνε με ολοένα και αυξανόμενη ταχύτητα, τις ράγες που κυλούν πίσω μας, τα καλώδια του ηλεκτρικού που ίσα που διακρίνονται στο σκοτάδι. Μου κάνει εντύπωση η απόλυτη σιωπή που επικρατεί ανάμεσά μας. Κανείς μας δεν έχει διάθεση για κουβέντες· ονειρευόμαστε όλοι τι θα μπορούσε να συμβεί. Είμαι απολύτως σίγουρος ότι κανείς δε σκέφτεται αυτό που άφησε πίσω, αλλά αυτό που θα βρει παρακάτω.

Όταν εξαφανίζονται οι ράγες μέσα στη σκοτεινή νύχτα, καθόμαστε γύρω από το τραπέζι. Παρόλο που πάνω του

υπάρχει ένα καλάθι με φρούτα, φάγαμε στη Μόσχα, οπότ το μόνο που πραγματικά ξυπνάει το γενικότερο ενδιαφέρο είναι ένα αστραφτερό μπουκάλι βότκας, που ανοίγει αμέ σως. Πίνουμε και μιλάμε για τα πάντα εκτός από το ταξίδ – επειδή το ταξίδι είναι το παρόν και όχι αναμνήσεις του πα ρελθόντος. Πίνουμε κι άλλο κι αρχίζουμε να μιλάμε λίγο γι το τι περιμένει ο καθένας από μας τις επόμενες μέρες. Πί νουμε ξανά, και τώρα στην ατμόσφαιρα επικρατεί χαρά Έχουμε γίνει όλοι παιδικοί φίλοι.

Ο διερμηνέας μου μου μιλάει για τη ζωή του και τα ενδια φέροντά του: λογοτεχνία, ταξίδια, πολεμικές τέχνες. Τυχαί νει να έχω ασχοληθεί κι εγώ με την ίδια πολεμική τέχνη, τ αϊκίντο, όταν ήμουν νέος. Σχολιάζει χαριτολογώντας ότι, α κάποια στιγμή δεν έχουμε τι να πούμε, μπορούμε να κάνου με λίγη εξάσκηση στο στενό διάδρομο έξω από τα κουπέ.

Η Χιλάλ συζητάει με την εκδότρια, που δεν ήθελε να τη αφήσει να μπει. Ξέρω ότι και οι δυο τους καταβάλλουν προ σπάθεια για να προσπεράσουν την παρεξήγηση, όμως ξέρ επίσης ότι αύριο είναι μια άλλη μέρα, και ο συγχρωτισμό στον ίδιο περιορισμένο χώρο θα οξύνει τελικά τα προβλή ματα και σύντομα θα έχουμε κι άλλο καβγά. Ελπίζω να αρ γήσει.

Ο διερμηνέας σαν να διαβάζει τη σκέψη μου. Βάζει βότ κα στα ποτήρια όλων και μας μιλάει για τον τρόπο με το οποίο αντιμετωπίζονται οι συγκρούσεις στο αϊκίντο.

«Δεν πρόκειται ακριβώς για μάχη. Προσπαθούμε πάντ να ηρεμήσουμε το πνεύμα μας και να εντοπίσουμε την πη

γή απ' όπου προέρχονται όλα, απομακρύνοντας και το τελευταίο απομεινάρι κακίας ή εγωισμού. Αν προσπαθείς υπερβολικά να ανακαλύψεις τι το καλό ή κακό έχει ο διπλανός σου, θα ξεχάσεις την ψυχή σου και θα εξαντληθείς, θα ηττηθείς εξαιτίας της ενέργειας που σπατάλησες κρίνοντας τους άλλους».

Κανείς δε φαίνεται να ενδιαφέρεται γι' αυτό που λέει ένας άνθρωπος εβδομήντα χρονών. Η αρχική χαρά που έφερε η βότκα έχει αντικατασταθεί από μια γενική κόπωση. Κάποια στιγμή, πηγαίνω στο μπάνιο και, όταν επιστρέφω, το κοινό κουπέ είναι εντελώς άδειο.

Εκτός από τη Χιλάλ φυσικά.

«Πού πήγαν όλοι;» τη ρωτάω.

«Περίμεναν από ευγένεια να φύγετε εσείς. Πήγαν για ύπνο».

«Τότε πήγαινε κι εσύ».

«Αφού ξέρω ότι υπάρχει ένα άδειο κουπέ...»

Παίρνω την τσάντα της και το σακίδιο, την πιάνω απαλά από το μπράτσο και την οδηγώ στην πόρτα του βαγονιού.

«Μην παίζεις με την τύχη σου. Καληνύχτα».

Με κοιτάζει αμίλητη. Εντέλει παίρνει το δρόμο για το κουπέ της, που δεν έχω την παραμικρή ιδέα πού μπορεί να βρίσκεται.

Επιστρέφω στο κουπέ μου. Ο ενθουσιασμός παραχωρεί τη θέση του σε μια ατέλειωτη κούραση. Βάζω τον υπολογιστή πάνω στο γραφείο, τους αγίους μου –που με συνοδεύουν πάντα– δίπλα στο κρεβάτι και μπαίνω στο μπάνιο για να

βουρτσίσω τα δόντια μου. Συνειδητοποιώ ότι είναι πολύ πιο δύσκολο απ' ό,τι περίμενα: το τρένο κουνάει και δυσκολεύομαι να ισορροπήσω το ποτήρι με το μεταλλικό νερό που κρατάω στα χέρι μου. Έπειτα από μερικές απόπειρες, καταφέρνω επιτέλους να πετύχω το στόχο μου.

Βάζω το μπλουζάκι που φοράω όταν κοιμάμαι, καπνίζω ένα τσιγάρο, σβήνω το φως και κλείνω τα μάτια. Φαντάζομαι ότι το κούνημα του τρένου είναι σαν την κοιλιά της μάνας και ότι θα έχω μια νύχτα ευλογημένη από τους αγγέλους.

Ωραία ψευδαίσθηση.

ΤΑ ΜΑΤΙΑ ΤΗΣ ΧΙΛΑΛ

ΟΤΑΝ ΤΕΛΙΚΑ ΑΝΑΤΕΛΛΕΙ Ο ΗΛΙΟΣ, σηκώνομαι, φοράω τα ρούχα μου και πηγαίνω στο κοινό κουπέ. Είναι όλοι εκεί, μαζί και η Χιλάλ.

«Πρέπει να μου γράψετε μια άδεια για να μπορώ να γυρίσω εδώ», λέει, προτού καν με καλημερίσει. «Σήμερα ήταν Γολγοθάς για να έρθω εδώ, και οι ελεγκτές σε κάθε βαγόνι μού είπαν ότι θα με αφήνουν να περάσω μόνο αν...»

Την αγνοώ και καλημερίζω τους υπόλοιπους. Ρωτάω αν κοιμήθηκαν καλά.

Όχι, απαντούν. Απ' ό,τι φαίνεται, δε συνέβη μόνο σε μένα.

«Εγώ κοιμήθηκα πολύ καλά», συνεχίζει η Χιλάλ, χωρίς να ξέρει ότι προκαλεί την οργή όλων. «Το βαγόνι μου είναι στη μέση του τρένου και κουνάει πολύ λιγότερο απ' ό,τι αυτό. Αυτό είναι το χειρότερο για να ταξιδεύεις».

Ο εκδότης ετοιμάζεται να της πει καμιά χοντράδα, αλλά τελικά καταφέρνει να συγκρατηθεί. Η γυναίκα του κοιτάζει έξω από το παράθυρο και ανάβει τσιγάρο, για να κρύψει τον

εκνευρισμό της. Η άλλη γυναίκα δίπλα του, η εκδότρια, έχ πάρει ένα ύφος που δίνει ένα ξεκάθαρο μήνυμα σε όλου *Δε σας είπα εγώ ότι αυτή η κοπέλα είναι ενοχλητική;*

«Θα βάζω κάθε μέρα ένα απόφθεγμα στον καθρέφτη λέει ο Γιάο, με όψη ανθρώπου που έχει κοιμηθεί πολύ καλ

Σηκώνεται, πηγαίνει στον καθρέφτη που υπάρχει στο χω ρο και στερεώνει πάνω του ένα χαρτί που γράφει: «Όποιο θέλει να δει το ουράνιο τόξο πρέπει να μάθει να του αρέσι η βροχή».

Κανείς δεν ενθουσιάζεται με την αισιόδοξη φράση. Δε είναι ανάγκη να διαθέτει κανείς τηλεπαθητικό χάρισμα γι να ξέρει τι σκέφτεται ο καθένας από όλους όσοι είναι εκε *Θεέ μου, αυτό θα γίνεται για 9.000 χιλιόμετρα;*

«Έχω μια φωτογραφία στο κινητό μου που θα ήθελα ν σας τη δείξω», συνεχίζει η Χιλάλ. «Κι έφερα και το βιολί μο ζί μου, σε περίπτωση που θέλετε να ακούσετε μουσική».

Ακούμε ήδη μουσική, από το ραδιόφωνο στην κουζίνα Η ένταση στην ατμόσφαιρα αρχίζει να αυξάνεται επικίνδι να. Σύντομα κάποιος θα φανεί στ' αλήθεια επιθετικός και δ θα μπορώ πια να ελέγξω την κατάσταση.

«Σε παρακαλώ, άσε μας να πιούμε καφέ με την ησυχί μας. Κάτσε κι εσύ αν θέλεις. Μετά θα προσπαθήσω να κοι μηθώ. Και αργότερα θα δω τη φωτογραφία σου».

Βροντερός θόρυβος. Ένα τρένο περνάει δίπλα μας προ την αντίθετη κατεύθυνση. Αυτό συνέβαινε όλη τη νύχτα, μ εκπληκτική συχνότητα. Και το κούνημα του βαγονιού, αντ να μου θυμίζει μια τρυφερή μητέρα που κουνάει την κούνι

του παιδιού της για να το νανουρίσει, έμοιαζε περισσότερο με τις κινήσεις μπάρμαν που φτιάχνει ντράι μαρτίνι. Δεν αισθάνομαι καλά, και έχω ατέλειωτες τύψεις που ώθησα όλους αυτούς τους ανθρώπους να με ακολουθήσουν στην περιπέτειά μου. Αρχίζω να καταλαβαίνω γιατί το τρενάκι του λούνα παρκ λέγεται και «ρώσικα βουνά».

Η Χιλάλ και ο διερμηνέας προσπαθούν πολλές φορές να ανοίξουν συζήτηση, όμως κανείς στο τραπέζι –οι δύο εκδότες, η γυναίκα του εκδότη και ο συγγραφέας που είχε την ιδέα– δε συμμετέχει. Πίνουμε τον πρωινό καφέ μας αμίλητοι. Έξω από το παράθυρο, το τοπίο επαναλαμβάνεται συνεχώς: μικρές πόλεις - δάση, μικρές πόλεις - δάση.

«Πόση ώρα έχουμε για το Αικατερίνμπουργκ;» ρωτάει τον Γιάο ο εκδότης.

«Θα φτάσουμε νωρίς τα ξημερώματα».

Γενικός αναστεναγμός ανακούφισης. Μπορούμε, αν θέλουμε, να αλλάξουμε γνώμη και να πούμε ότι αρκετά, φτάνει ως εδώ η εμπειρία. Δεν είναι ανάγκη να ανέβεις στο βουνό για να μάθεις ότι είναι ψηλό. Δεν είναι ανάγκη να φτάσεις στο Βλαδιβοστόκ για να πεις ότι ταξίδεψες με τον Υπερσιβηρικό.

«Θα προσπαθήσω να ξανακοιμηθώ».

Σηκώνομαι. Η Χιλάλ σηκώνεται κι αυτή.

«Και το χαρτί; Η φωτογραφία στο κινητό;»

Ποιο χαρτί; Α, ναι, η άδεια για να μπορεί να έρχεται στο βαγόνι μας. Πριν προλάβω να μιλήσω, ο Γιάο γράφει κάτι στα ρωσικά και μου το δίνει να το υπογράψω. Όλοι στο βαγόνι –μαζί κι εγώ– τον κοιτάζουμε θυμωμένοι.

«Πρόσθεσε κάτι, σε παρακαλώ: "Μόνο μία φορά τη μ
ρα"».

Ο Γιάο κάνει αυτό που του ζητάω, σηκώνεται και λέει ό
θα απευθυνθεί σ' έναν από τους ελεγκτές του τρένου για ν
ζητήσει να του σφραγίσουν τη δήλωση.

«Και η φωτογραφία στο κινητό;»

Στην κατάσταση που είμαι, θα έλεγα ναι σε όλα για ν
μπορέσω να πάω στο κουπέ μου. Ζητάω από τη Χιλάλ να έρ
θει μαζί μου μέχρι το τέρμα του βαγονιού. Ανοίγουμε τη
πρώτη πόρτα και βγαίνουμε σ' ένα κουβούκλιο όπου βρίσκο
νται οι πόρτες εξόδου από την αμαξοστοιχία, καθώς κα
ακόμα μία που οδηγεί στο μπροστινό βαγόνι. Ο θόρυβος εί
ναι ανυπόφορος, γιατί, εκτός από το μεταλλικό ήχο που κά
νουν οι τροχοί πάνω στις ράγες, ακούγεται και ο τριγμός απ
τις πλατφόρμες που επιτρέπουν την πρόσβαση από το ένα
βαγόνι στο άλλο.

Η Χιλάλ μού δείχνει τη φωτογραφία στο κινητό της, ποι
κατά πάσα πιθανότητα έχει τραβηχτεί λίγο μετά την ανατο
λή. Είναι ένα μακρόστενο σύννεφο στον ουρανό.

«Λοιπόν; Βλέπετε;»

Ναι, βλέπω ένα σύννεφο.

«Μας παρακολουθούν».

Μας παρακολουθεί ένα σύννεφο που τώρα που μιλάμε θα
έχει εξαφανιστεί τελείως. Συνεχίζω να συμφωνώ με ό,τι λέει,
αρκεί η συζήτηση να τελειώσει μια ώρα αρχύτερα.

«Έχεις δίκιο. Θα τα πούμε αργότερα. Τώρα πήγαινε στο
κουπέ σου».

«Δεν μπορώ. Μου δώσατε την άδεια να έρχομαι εδώ μόνο μία φορά τη μέρα».

Η κούραση δε μου είχε επιτρέψει να σκεφτώ σωστά και δεν είχα συνειδητοποιήσει ότι είχα μόλις δημιουργήσει ένα τέρας. Αν έρχεται μία φορά τη μέρα, θα έρχεται το πρωί και θα φεύγει το βράδυ. Θα διορθώσω το λάθος αργότερα.

«Άκουσέ με: κι εγώ καλεσμένος είμαι σ' αυτό το ταξίδι. Θα μου άρεσε πολύ η συντροφιά σου συνέχεια, είσαι πάντα γεμάτη ενέργεια, δε δέχεσαι ποτέ αρνητική απάντηση, αλλά...»

Τα μάτια. Πράσινα, χωρίς κανένα ίχνος μακιγιάζ.

«...αλλά...»

Ίσως να φταίει στ' αλήθεια η εξάντληση. Αν δεν κοιμηθούμε για περισσότερο από ένα εικοσιτετράωρο, χάνουμε σχεδόν όλες μας τις αντιστάσεις. Σε αυτή την κατάσταση βρίσκομαι. Το κουβούκλιο, που δεν έχει κανένα έπιπλο και είναι φτιαγμένο μόνο από γυαλί και ατσάλι, αρχίζει να φαίνεται συγκεχυμένο. Ο θόρυβος βαθμιαία ελαττώνεται, η συγκέντρωση χάνεται, δεν έχω πια πλήρη συναίσθηση του ποιος είμαι ή του πού βρίσκομαι αυτή τη στιγμή. Κάνω μια προσπάθεια, αλλά δεν μπορώ να σκεφτώ σωστά. Ξέρω ότι της ζητάω να συμμορφωθεί, να γυρίσει από εκεί που ήρθε, όμως αυτό που βγαίνει από το στόμα μου δεν έχει καμία σχέση με αυτό που βλέπω.

Κοιτάζω το φως, ένα ιερό μέρος, και ένα κύμα έρχεται προς τα πάνω μου, γεμίζοντάς με γαλήνη και αγάπη, παρόλο που αυτά τα δύο σχεδόν ποτέ δεν πάνε μαζί. Βλέπω τον

εαυτό μου, την ίδια στιγμή όμως βρίσκονται εκεί ελέφαντες με σηκωμένες τις προβοσκίδες τους στην Αφρική, καμήλες στην έρημο, κόσμος που συζητάει σ' ένα μπαρ στο Μπουένος Άιρες, ένας σκύλος που διασχίζει το δρόμο, το πινέλο που κινείται στα χέρια μιας γυναίκας που σε λίγο θα ολοκληρώσει έναν πίνακα που απεικονίζει ένα τριαντάφυλλο, χιόνι που λιώνει σ' ένα βουνό στην Ελβετία, μοναχοί που ψέλνουν αλλόκοτους ύμνους, ένας προσκυνητής που φτάνει μπροστά στο ναό του Αγίου Ιακώβου, ένας βοσκός με τα πρόβατά του, στρατιώτες που μόλις ξύπνησαν και ετοιμάζονται για τον πόλεμο, τα ψάρια στον ωκεανό, οι πόλεις και τα δάση του κόσμου – όλα τόσο ξεκάθαρα και τόσο γιγάντια, τόσο μικρά και τόσο απαλά.

Βρίσκομαι στο Άλεφ, το σημείο όπου όλα υπάρχουν στο ίδιο μέρος ταυτόχρονα.

Βρίσκομαι σ' ένα παράθυρο και κοιτάζω τον κόσμο και τους μυστικούς του τόπους, την ποίηση που είναι χαμένη στο χρόνο και τις λέξεις που είναι ξεχασμένες στο χώρο. Τα μάτια αυτά μου λένε πράγματα που ούτε καν ξέρουμε ότι υπάρχουν κι όμως βρίσκονται εκεί, έτοιμα να τα ανακαλύψουν και να τα γνωρίσουν μονάχα οι ψυχές, όχι τα σώματα. Φράσεις που γίνονται απόλυτα κατανοητές αρκεί να μην προφερθούν. Συναισθήματα που ανυψώνουν και πνίγουν συνάμα.

Βρίσκομαι μπροστά σε πόρτες που ανοίγουν για κλάσματα του δευτερολέπτου και κλείνουν αμέσως μετά, αλλά επιτρέπουν να φανεί αυτό που υπάρχει πίσω τους: θησαυροί,

παγίδες, δρόμοι που δεν έχουν περπατηθεί και ταξίδια που δεν έχει φανταστεί κανείς.

«Γιατί με κοιτάζεις έτσι; Γιατί μου δείχνουν τα μάτια σου όλα αυτά;»

Δε μιλάω εγώ, αλλά η κοπέλα, ή γυναίκα, απέναντί μου. Τα μάτια μας μεταμορφώθηκαν σε καθρέφτες της ψυχής μας – ίσως όχι μόνο της ψυχής μας, αλλά κάθε ψυχής κάθε πλάσματος που αυτή τη στιγμή περπατά, αγαπά, γεννιέται και πεθαίνει, υποφέρει ή ονειρεύεται πάνω στον πλανήτη.

«Δεν είμαι εγώ... αλλά...»

Δεν καταφέρνω να ολοκληρώσω τη φράση μου, γιατί οι πόρτες συνεχίζουν να ανοίγουν και να αποκαλύπτουν τα μυστικά τους. Βλέπω ψέματα και αλήθειες, εξωτικούς χορούς μπροστά σε κάτι που μοιάζει με άγαλμα θεάς, ναυτικούς να παλεύουν με την αγριεμένη θάλασσα, ένα ζευγάρι καθισμένο σε μια παραλία να κοιτάζει αυτή την ίδια θάλασσα, που φαντάζει ήρεμη και φιλόξενη. Οι πόρτες εξακολουθούν να ανοίγουν, οι πόρτες των ματιών της Χιλάλ, και αρχίζω να βλέπω τον εαυτό μου, σαν να γνωριζόμαστε εδώ και πολύ, πάρα πολύ καιρό...

«Τι κάνεις;» με ρωτάει.

«Το Άλεφ...»

Τα δάκρυα της κοπέλας, ή γυναίκας, απέναντί μου θαρρείς και θέλουν να βγουν από μία απ' αυτές τις πόρτες. Κάποιος μου είπε ότι τα δάκρυα είναι το αίμα της ψυχής, κι αυτό αρχίζω να βλέπω τώρα, γιατί μπήκα σ' ένα τούνελ, κατευθύνομαι προς το παρελθόν, όπου επίσης με περιμένει εκείνη,

με τα χέρια της σε τέτοια θέση που δίνει την εντύπωση πως λέει την ιερότερη προσευχή που εκχώρησε ο Θεός στους ανθρώπους. Ναι, είναι εκεί, μπροστά μου, γονατισμένη στη γη και χαμογελαστή, και μου λέει ότι η αγάπη μπορεί να λυτρώσει τα πάντα, εγώ όμως κοιτάζω τα ρούχα μου, τα χέρια μου, το ένα κρατάει μια πένα...

«Σταμάτα!» ουρλιάζω.

Η Χιλάλ κλείνει τα μάτια.

Βρίσκομαι ξανά σ' ένα βαγόνι τρένου που κατευθύνεται στη Σιβηρία κι από εκεί στον Ειρηνικό Ωκεανό. Νιώθω ακόμα πιο κουρασμένος από πριν, καταλαβαίνω απόλυτα τι συνέβη, αλλά είμαι ανίκανος να το ερμηνεύσω.

Με αγκαλιάζει. Την αγκαλιάζω κι εγώ και της χαϊδεύω απαλά τα μαλλιά.

«Το 'ξερα», λέει. «Το 'ξερα ότι σε γνώριζα. Το 'ξερα από την πρώτη φορά που είδα τη φωτογραφία σου. Είναι σαν να έπρεπε να ξανασυναντηθούμε κάποια στιγμή σε αυτή τη ζωή. Το είπα στους φίλους και στις φίλες μου, που μου απάντησαν ότι παραληρούσα, ότι χιλιάδες άνθρωποι θα λένε το ίδιο για χιλιάδες άλλους ανθρώπους κάθε μέρα. Πίστεψα πως είχαν δίκιο, όμως η ζωή... η ζωή σ' έφερε εκεί που βρισκόμουν. Ήρθες να με συναντήσεις, έτσι δεν είναι;»

Σιγά σιγά, επανέρχομαι από την εμπειρία που μόλις είχα. Ναι, ξέρω τι εννοεί, επειδή εδώ και πολλούς αιώνες πέρασα μία από τις πόρτες που είδα τώρα μέσα στα μάτια της. Ήταν κι εκείνη εκεί, μαζί με άλλους ανθρώπους. Πολύ προσεκτικά, τη ρωτάω τι είδε.

«Τα πάντα. Νομίζω ότι ποτέ στη ζωή μου δε θα καταφέρω να το εξηγήσω. Όμως, μόλις έκλεισα τα μάτια, βρέθηκα σ' ένα μέρος όπου ένιωθα άνετα, όπου ένιωθα σιγουριά, σαν να ήταν... το σπίτι μου».

Όχι, δεν ξέρει για τι πράγμα μιλάει. Δεν ξέρει ακόμα. Ξέρω όμως εγώ. Παίρνω πάλι τα πράγματά της και την οδηγώ στο κοινό κουπέ.

«Δεν μπορώ να σκεφτώ, ούτε και να μιλήσω. Κάτσε εκεί, διάβασε κάτι, άσε με να ξεκουραστώ λίγο και θα επιστρέψω αμέσως. Αν σου πει κανείς τίποτα, πες ότι εγώ σου ζήτησα να μείνεις».

Κάνει αυτό που της λέω. Εγώ πηγαίνω στο κουπέ μου, πέφτω στο κρεβάτι με τα ρούχα και βυθίζομαι σε ύπνο βαθύ.

ΚΑΠΟΙΟΣ ΜΟΥ ΧΤΥΠΑΕΙ την πόρτα.

Ανοίγω τα μάτια. Έχει κιόλας βραδιάσει. Ή, μάλλον, πρέπει να έχει νυχτώσει για τα καλά. Κοιμόμουν όλη τη μέρα και τώρα θα δυσκολευτώ να ξανακοιμηθώ.

«Θα βγάλουν το βαγόνι και θα το αφήσουν στο σταθμό. Μην πάρεις πολλά πράγματα μαζί σου, απλώς όσα πιστεύεις ότι θα σου χρειαστούν για δύο διανυκτερεύσεις στην πόλη», συνεχίζει η φωνή απέξω.

Ανοίγω τις περσίδες στο παράθυρο. Αρχίζουν να φαίνονται φώτα έξω, το τρένο έχει ελαττώσει ταχύτητα. Όντως φτάνουμε. Πλένω το πρόσωπό μου και βάζω γρήγορα στο σακίδιό μου τα απαραίτητα για τις δύο μέρες που θα μείνουμε στο Αικατερίνμπουργκ. Σιγά σιγά, η πρωινή εμπειρία αρχίζει να επιστρέφει.

Όταν βγαίνω έξω, όλοι είναι ήδη όρθιοι στο διάδρομο, εκτός από τη Χιλάλ, που παραμένει καθισμένη στο ίδιο μέρος που την είχα αφήσει. Δε χαμογελάει, μου δείχνει μόνο ένα χαρτί.

«Ο Γιάο μού έδωσε την άδεια».

Ο Γιάο με κοιτάζει και ψιθυρίζει:

«Έχεις διαβάσει το *Τάο*;»

Ναι, έχω διαβάσει το *Τάο Τε Τσινγκ* –το βιβλίο που αποτελεί τη βάση του ταοϊσμού–, όπως και όλοι της γενιάς μου.

«Τότε ξέρεις ότι, *"αν ξοδεύεις την ενέργειά σου, θα παραμείνεις νέος"*». Μου κάνει ένα αδιόρατο νεύμα με το κεφάλι προς τη μεριά της κοπέλας, που είναι ακόμα καθισμένη. Βρίσκω το σχόλιό του κακόγουστο.

«Αν υπονοείς ότι...»

«Δεν υπονοώ τίποτα. Αν κατάλαβες λάθος, είναι επειδή αυτό έχεις στο μυαλό σου. Αφού δεν κατανοείς τη σημασία των λόγων του Λάο Τσε, αυτό που εννοούσα είναι το εξής: διώξε όλα όσα νιώθεις και θα ανανεωθείς. Απ' ό,τι αντιλαμβάνομαι, η κοπέλα είναι ο κατάλληλος άνθρωπος για να σε βοηθήσει».

Μήπως μίλησαν μεταξύ τους; Μήπως, όταν μπήκαμε στο Άλεφ, ο Γιάο περνούσε από κει και είδε τι συνέβαινε;

«Πιστεύεις ότι υπάρχει πνευματικός κόσμος; Ένα παράλληλο σύμπαν, όπου ο χρόνος και ο χώρος είναι αιώνιοι και πάντα παρόντες;» τον ρωτάω.

Τα φρένα αρχίζουν να τρίζουν. Ο Γιάο κουνάει το κεφάλι του καταφατικά, βλέπω ωστόσο ότι προσπαθεί να μετρήσει τα λόγια του. Τελικά απαντάει:

«Δεν πιστεύω στο Θεό όπως τον φαντάζεσαι εσύ. Πιστεύω όμως σε πολλά που εσύ ούτε καν τα φαντάζεσαι. Αν είσαι ελεύθερος αύριο το βράδυ, μπορούμε να βγούμε μαζί».

Το τρένο σταματάει. Η Χιλάλ τελικά σηκώνεται και μας πλησιάζει. Ο Γιάο χαμογελάει και την αγκαλιάζει. Όλοι φορούν τα πανωφόρια τους. Κατεβαίνουμε στο Αικατερίνμπουργκ στη 1.04 τα ξημερώματα.

ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΙΠΑΤΙΕΦ

Η ΠΑΝΤΑΧΟΥ ΠΑΡΟΥΣΑ ΧΙΛΑΛ έχει εξαφανιστεί. Κατέβηκα από το δωμάτιό μου περιμένοντας να τη βρω στο φουαγιέ του ξενοδοχείου, αλλά δεν ήταν εκεί. Παρόλο που πέρασα σχεδόν ολόκληρη την προηγούμενη μέρα ουσιαστικά ξερός στο κρεβάτι, κατάφερα να ξανακοιμηθώ και σε «στέρεο έδαφος». Τηλεφωνώ στο δωμάτιο του Γιάο και βγαίνουμε μια βόλτα. Αυτό ακριβώς χρειάζομαι τώρα – να περπατήσω, να αναπνεύσω καθαρό αέρα, να δω την άγνωστη πόλη και να την αισθανθώ δική μου.

Ο Γιάο μού δίνει διάφορες πληροφορίες για το Αικατερίνμπουργκ –είναι η τέταρτη μεγαλύτερη πόλη της Ρωσίας, έχει ορυκτό πλούτο, πράγματα δηλαδή που μπορεί κανείς να τα βρει σε οποιοδήποτε τουριστικό φυλλάδιο–, αλλά εγώ δεν έχω το παραμικρό ενδιαφέρον για όλα αυτά. Σταματάμε μπροστά σ' ένα οικοδόμημα που προφανώς είναι μια μεγάλη ορθόδοξη εκκλησία.

«Ο ναός του αίματος. Εδώ παλιά βρισκόταν το σπίτι ενός άντρα που λεγόταν Νικολάι Ιπάτιεφ. Ας μπούμε λίγο μέσα».

Δέχομαι, γιατί έχω αρχίσει να κρυώνω. Πλησιάζουμε ένα σημείο που μοιάζει με μικρό μουσείο, αλλά οι επιγραφές είναι όλες στα ρωσικά.

Ο Γιάο με παρατηρεί μ' ένα ύφος σαν να τα καταλαβαίνω όλα – όμως δεν καταλαβαίνω.

«Δε νιώθεις τίποτα;»

Λέω πως όχι. Φαίνεται να απογοητεύεται και επιμένει.

«Εσύ, που πιστεύεις σε παράλληλους κόσμους και στην αιωνιότητα της παρούσας στιγμής, δε νιώθεις απολύτως τίποτα;»

Μπαίνω στον πειρασμό να του πω ότι αυτό ακριβώς με έφερε εδώ: η συζήτησή μου με τον Ζ. και οι εσωτερικές μου συγκρούσεις σχετικά με την ικανότητά μου να συνδεθώ με την πνευματική πλευρά μου. Μόνο που τώρα αυτό δεν ανταποκρίνεται πια στην πραγματικότητα. Από τότε που έφυγα από το Λονδίνο είμαι άλλος άνθρωπος, κατευθύνομαι προς το βασίλειό μου και προς την ψυχή μου, κι αυτό με ηρεμεί και με κάνει ευτυχισμένο. Για κλάσματα του δευτερολέπτου, θυμάμαι το επεισόδιο στο τρένο, το βλέμμα της Χιλάλ, κι αμέσως μετά προσπαθώ να το βγάλω απ' το μυαλό μου.

«Αν δε νιώθω τίποτα, αυτό δε σημαίνει απαραίτητα ότι είμαι αποσυνδεδεμένος. Ίσως αυτή τη στιγμή η ενέργειά μου να είναι στραμμένη σε άλλο είδος ανακάλυψης. Βρισκόμαστε σ' έναν καθεδρικό ναό που φαίνεται να έχει χτιστεί πρόσφατα. Τι συνέβη εδώ;»

«Στο σπίτι του Νικολάι Ιπάτιεφ έπεσε η Ρωσική Αυτοκρατορία. Τη νύχτα της 16ης προς 17η Ιουλίου του 1918, η οι-

κογένεια του Νικόλαου Β', του τελευταίου τσάρου πασών των Ρωσιών, εκτελέστηκε μαζί με το γιατρό τους και τρεις υπηρέτες. Άρχισαν από τον τσάρο, που τον πυροβόλησαν πολλές φορές στο κεφάλι και στο στήθος. Οι τελευταίες που πέθαναν ήταν οι κόρες του, η Αναστασία, η Τατιάνα, η Όλγα και η Μαρία, που τις κάρφωσαν με ξιφολόγχες. Λένε ότι τα πνεύματά τους ακόμα περιπλανώνται εδώ, ψάχνοντας τα κοσμήματα που άφησαν πίσω τους. Λένε επίσης ότι ο Μπόρις Γέλτσιν, πρώην πρόεδρος της Ρωσίας, την εποχή που ήταν τοπικός αξιωματούχος έδωσε εντολή το παλιό σπίτι να κατεδαφιστεί. Αργότερα στη θέση του χτίστηκε μια εκκλησία, ώστε να μπορέσουν τα πνεύματα να φύγουν και η Ρωσία να αναπτυχθεί ξανά».

«Γιατί με έφερες εδώ;»

Για πρώτη φορά από τότε που γνωριστήκαμε στη Μόσχα, ο Γιάο δείχνει αμήχανος.

«Επειδή χτες με ρώτησες αν πιστεύω στο Θεό. Πίστευα, μέχρι που με χώρισε από τον άνθρωπο που αγαπούσα περισσότερο στον κόσμο, τη γυναίκα μου. Πάντα θεωρούσα ότι εγώ θα έφευγα πρώτος, αλλά αυτό δε συνέβη», συνεχίζει. «Τη μέρα που γνωριστήκαμε, ήμουν σίγουρος ότι την ήξερα από τότε που γεννήθηκα. Έβρεχε πολύ, εκείνη δε δέχτηκε την πρόσκλησή μου να πιούμε τσάι, όμως ήξερα ότι ήμασταν σαν τα σύννεφα που ενώνονται στον ουρανό και δεν μπορεί κανείς πια να πει πού αρχίζει το ένα και πού τελειώνει το άλλο. Ένα χρόνο αργότερα, ήμασταν παντρεμένοι, σαν να ήταν το πιο αναμενόμενο, το πιο φυσικό πράγμα στον

κόσμο. Κάναμε παιδιά, τιμούσαμε το Θεό και την οικογένεια... μέχρι που μια μέρα φύσηξε ο άνεμος και ξαναχώρισε τα σύννεφα».

Περιμένω να ολοκληρώσει.

«Δεν είναι δίκαιο. Δεν ήταν δίκαιο. Μπορεί να φαίνεται παράλογο, αλλά θα προτιμούσα να φεύγαμε όλοι μαζί για την άλλη ζωή, όπως ο τσάρος και η οικογένειά του».

Όχι, δεν έχει πει ακόμα όλα όσα θέλει να πει. Περιμένει να πω κάτι εγώ, εγώ όμως δε μιλάω. Φαίνεται πως τα φαντάσματα των νεκρών βρίσκονται πράγματι δίπλα μας.

«Και όταν είδα πώς κοιταζόσασταν με την κοπέλα στο τρένο, στο κουβούκλιο με τις πόρτες, θυμήθηκα τη γυναίκα μου, το πρώτο της βλέμμα, που προτού καν πούμε οτιδήποτε μου έλεγε ήδη "Είμαστε πάλι μαζί". Γι' αυτό αποφάσισα να σε φέρω εδώ. Για να σε ρωτήσω αν μπορείς να δεις αυτό που δεν μπορούμε εμείς, αν ξέρεις πού βρίσκεται εκείνη αυτή τη στιγμή».

Υπήρξε λοιπόν μάρτυρας της στιγμής που εγώ και η Χιλάλ μπήκαμε στο Άλεφ.

Κοιτάζω ξανά το χώρο, τον ευχαριστώ που με έφερε και του προτείνω να συνεχίσουμε τον περίπατό μας.

«Μην την κάνεις να υποφέρει την κοπέλα. Κάθε φορά που τη βλέπω να σε κοιτάζει, μου φαίνεται ότι γνωρίζεστε από καιρό».

Σκέφτομαι ότι αυτό δε θα έπρεπε να τον απασχολεί.

«Με ρώτησες στο τρένο αν θα ήθελα να έρθω μαζί σου κάπου που θα πήγαινες απόψε», του λέω. «Ισχύει η πρόταση;

Μπορούμε να το συζητήσουμε αργότερα... Είναι κρίμα πάντως που ποτέ δε με είδες να κοιτάζω τη γυναίκα μου να κοιμάται. Τότε θα διάβαζες τα μάτια μου και θα καταλάβαινες γιατί είμαστε μαζί εδώ και σχεδόν τριάντα χρόνια».

***

Το περπάτημα μου κάνει πολύ καλό στο σώμα μου και στην ψυχή μου. Είμαι απόλυτα συγκεντρωμένος στο παρόν· εδώ βρίσκονται τα σημάδια, οι παράλληλοι κόσμοι, τα θαύματα. Ο χρόνος δεν υπάρχει στην πραγματικότητα: ο Γιάο έχει το χάρισμα να μιλάει για το θάνατο του τσάρου σαν να συνέβη μόλις χτες, να δείχνει τις πληγές του από την αγάπη σαν να έγιναν πριν από δύο λεπτά, ενώ εγώ θυμάμαι την αποβάθρα του τρένου στη Μόσχα σαν να είναι κάτι από το μακρινό παρελθόν.

Καθόμαστε σ' ένα πάρκο και μένουμε σιωπηλοί χαζεύοντας τον κόσμο. Γυναίκες με τα παιδιά τους, άντρες βιαστικοί, νεαροί που κουβεντιάζουν σε μια γωνιά, γύρω από ένα ραδιόφωνο που παίζει δυνατά μουσική· κοπέλες μαζεμένες ακριβώς απέναντι, απορροφημένες σε μια συζήτηση πολύ ζωηρή, για κάποιο θέμα χωρίς καμία σημασία· ηλικιωμένοι με μακριά χειμωνιάτικα παλτά, παρόλο που έχει μπει πια η άνοιξη. Ο Γιάο αγοράζει δύο χοτ ντογκ και επιστρέφει.

«Είναι δύσκολο να είσαι συγγραφέας;» με ρωτάει.

«Όχι. Είναι δύσκολο να μάθεις τόσες ξένες γλώσσες;»

«Όχι. Αρκεί να δίνεις προσοχή».

«Συνέχεια δίνω προσοχή, αλλά ποτέ μου δεν κατάφερα να μάθω περισσότερα από αυτά που έμαθα όταν ήμουν μικρότερος».

«Κι εγώ δεν προσπάθησα ποτέ να γράψω, επειδή από τότε που ήμουν μικρός μου έλεγαν ότι πρέπει να μελετάω, να διαβάζω βαρετά πράγματα και να έχω πολλές επαφές με διανοούμενους. Σιχαίνομαι τους διανοούμενους».

Δεν ξέρω αν αυτό είναι σπόντα. Τρώω το χοτ ντογκ μου και δε χρειάζεται να απαντήσω. Η σκέψη μου πηγαίνει ξανά στη Χιλάλ και στο Άλεφ. Μήπως τρόμαξε και τώρα που βρίσκεται στην πόλη της αποφάσισε να μη συνεχίσει το ταξίδι; Μερικούς μήνες πριν, θα με ανησυχούσε πάρα πολύ μια διαδικασία που διακόπτεται στη μέση, θα νόμιζα ότι η μαθητεία μου εξαρτάται αποκλειστικά και μόνο από αυτή. Όμως σήμερα η μέρα είναι ηλιόλουστη, κι αν ο κόσμος φαίνεται γαληνεμένος, είναι επειδή είναι.

«Τι χρειάζεται για να γράψεις;» επιμένει ο Γιάο.

«Να αγαπάς. Όπως αγαπούσες εσύ τη γυναίκα σου. Ή, μάλλον, όπως αγαπάς εσύ τη γυναίκα σου».

«Μόνο αυτό;»

«Το βλέπεις αυτό το πάρκο απέναντί μας; Εκεί υπάρχουν διάφορες ιστορίες, που, παρόλο που τις έχουν αφηγηθεί πολλές φορές, πάντα αξίζει τον κόπο να τις επαναλαμβάνει κανείς. Ο συγγραφέας, ο τραγουδιστής, ο κηπουρός, ο διερμηνέας, είμαστε όλοι ο καθρέφτης της εποχής μας. Βάζουμε αγάπη και κάνουμε τη δουλειά μας. Στην περίπτωσή μου, η ανάγνωση είναι πολύ σημαντική φυσικά, όμως όποιος εμ-

μένει σε πανεπιστημιακά βιβλία και σε μαθήματα ύφους δε συνειδητοποιεί το βασικό: οι λέξεις είναι η ζωή βαλμένη στο χαρτί. Γι' αυτό λοιπόν ψάξε να βρεις τους ανθρώπους».

«Όποτε έβλεπα μαθήματα λογοτεχνικής συγγραφής στο πανεπιστήμιο όπου δίδασκα, μου φαίνονταν όλα...»

«...στημένα, φαντάζομαι», τον διακόπτω. «Κανείς δε μαθαίνει να αγαπά συμβουλευόμενος κάποιο εγχειρίδιο, κανείς δε μαθαίνει να γράφει παρακολουθώντας μαθήματα. Το θέμα δεν είναι να επιδιώξεις να συναναστρέφεσαι άλλους συγγραφείς, αλλά ανθρώπους με διαφορετικές ικανότητες, γιατί το να γράφεις δε διαφέρει από οποιαδήποτε άλλη δραστηριότητα που γίνεται με χαρά και ενθουσιασμό».

«Σκόπευες να γράψεις ένα βιβλίο για τις τελευταίες μέρες του τσάρου Νικόλαου Β';»

«Δεν είναι κάτι που με πολυενθουσιάζει. Η ιστορία έχει ενδιαφέρον, όμως το να γράφω είναι για μένα πάνω απ' όλα ένας τρόπος να ανακαλύπτω τον εαυτό μου. Αν έπρεπε να σου δώσω μια συμβουλή, θα ήταν αυτή: μην επιτρέπεις στη γνώμη των άλλων να σε φοβίζει. Μόνο η μετριότητα είναι σίγουρη. Πάρε λοιπόν τα ρίσκα σου και κάνε αυτό που επιθυμείς.

»Ψάξε να βρεις ανθρώπους που δε φοβούνται να κάνουν λάθη και γι' αυτό κάνουν λάθη. Για το λόγο αυτό η δουλειά τους δεν αναγνωρίζεται πάντα. Ωστόσο, αυτού του είδους οι άνθρωποι αλλάζουν τον κόσμο, και έπειτα από πολλά λάθη, καταφέρνουν να βρουν κάτι που κάνει τη διαφορά στην κοινότητά τους».

«Όπως η Χιλάλ».

«Ναι, όπως η Χιλάλ. Θέλω να σου πω κάτι πάντως: αυτό που ένιωθες για τη γυναίκα σου το νιώθω κι εγώ για τη δική μου. Δεν είμαι άγιος και δεν έχω κανένα σκοπό να γίνω, για να χρησιμοποιήσω όμως την παρομοίωσή σου, ήμασταν δύο σύννεφα και τώρα είμαστε μόνο ένα. Ήμασταν δύο παγάκια που τα έλιωσε ο ήλιος και τώρα είμαστε το ίδιο νερό».

«Παρ' όλ' αυτά, όταν είδα τον τρόπο που κοιταζόσασταν με τη Χιλάλ...»

Δε δίνω συνέχεια και σωπαίνει.

Στο πάρκο, οι νεαροί δεν κοιτάζουν ποτέ τις κοπέλες, που βρίσκονται σε απόσταση μερικών μόλις μέτρων από αυτούς – παρόλο που και οι δύο ομάδες ενδιαφέρονται πολύ η μία για την άλλη. Οι γεροντότεροι είναι επικεντρωμένοι στις αναμνήσεις τους από την παιδική τους ηλικία. Οι μητέρες χαμογελούν στα παιδιά τους σαν να έχουν μπροστά τους όλους τους καλλιτέχνες, τους εκατομμυριούχους και τους προέδρους της δημοκρατίας του μέλλοντος. Η εικόνα που ανοίγεται μπροστά στα μάτια μας συνθέτει ολόκληρη την ανθρώπινη συμπεριφορά.

«Έχω ζήσει σε πολλές χώρες», λέει ο Γιάο. «Προφανώς έχω περάσει πολύ βαρετές στιγμές, έχω βρεθεί απέναντι σε άδικες καταστάσεις, έχω αποτύχει όταν οι άλλοι περίμεναν από μένα το καλύτερο. Οι μνήμες αυτές όμως δεν έχουν την παραμικρή σχέση με τη ζωή μου. Τα πράγματα που έχουν σημασία ήταν οι στιγμές που άκουσα ανθρώπους να τραγουδούν, να διηγούνται ιστορίες, να απολαμβάνουν τη ζωή.

Έχασα τη γυναίκα μου πριν από είκοσι χρόνια. Κι όμως, μου φαίνεται σαν να ήταν μόλις χτες. Είναι ακόμα εδώ, καθισμένη σ' αυτό το παγκάκι μαζί μας, αναπολώντας τις χαρούμενες στιγμές που ζήσαμε μαζί».

Ναι, είναι εδώ. Αν μπορέσω να βρω τα σωστά λόγια, θα του το εξηγήσω.

Είμαι υπερευαίσθητος αυτή τη στιγμή, από τότε που είδα το Άλεφ και κατάλαβα τι εννοούσε ο Ζ. Δεν ξέρω αν θα καταφέρω να βρω μια λύση, τουλάχιστον όμως έχω επίγνωση του προβλήματος.

«Πάντα αξίζει τον κόπο να πεις μια ιστορία, ακόμα κι αν τη λες μονάχα στην οικογένειά σου. Πόσα παιδιά έχεις;»

«Δύο αγόρια και δύο κορίτσια. Δεν πολυενδιαφέρονται όμως για τις ιστορίες μου, απ' ό,τι φαίνεται τις έχω πει πολλές φορές. Θα γράψεις βιβλίο για το ταξίδι σου με τον Υπερσιβηρικό;»

«Όχι».

Ακόμα και να 'θελα, πώς θα μπορούσα να περιγράψω το Άλεφ;

ΤΟ ΑΛΕΦ

Η ΠΑΝΤΑΧΟΥ ΠΑΡΟΥΣΑ ΧΙΛΑΛ είναι ακόμα εξαφανισμένη.

Καταφέρνω να συγκρατηθώ κατά το μεγαλύτερο μέρος του δείπνου. Τους ευχαριστώ όλους για την οργάνωση της βραδιάς αυτογράφων, για τη μουσική και το ρωσικό χορό στη γιορτή που ακολούθησε (οι ορχήστρες στη Μόσχα και στις άλλες χώρες είχαν συνήθως διεθνή ρεπερτόριο) και ρωτάω αν της έδωσε κανείς τη διεύθυνση του εστιατορίου.

Με κοιτάζουν όλοι έκπληκτοι: και βέβαια όχι! Απ' ό,τι είχαν καταλάβει, η κοπέλα δε με άφηνε σε ησυχία. Πάλι καλά που δεν εμφανίστηκε κατά τη βραδιά υπογραφής αυτογράφων.

«Μπορεί να έδινε κι άλλη συναυλία με το βιολί της για να κλέψει την παράσταση», σχολιάζει η εκδότρια.

Ο Γιάο με κοιτάζει από την απέναντι πλευρά του τραπεζιού και καταλαβαίνει ότι εγώ εννοώ ακριβώς το αντίθετο: *Θα ήθελα πολύ να ήταν εδώ η Χιλάλ*. Γιατί όμως; Για να επισκεφτώ το Άλεφ ακόμα μια φορά και τελικά να μπω στην πόρτα που δεν έχει για μένα καμία καλή ανάμνηση; Ξέρω πού

θα με οδηγήσει αυτή η πόρτα. Έχω ξαναπάει εκεί άλλες τέ σεις φορές, και ποτέ δεν κατόρθωσα να βρω την απάντ ση που χρειαζόμουν. Δεν ξεκίνησα να ανακαλύψω αυτό ότ αποφάσισα να φύγω για το μακρύ ταξίδι που θα με έφερ πίσω στο βασίλειό μου.

Το δείπνο τελειώνει. Οι δύο προσκεκλημένοι που εκπρ σωπούν το αναγνωστικό κοινό και επελέγησαν τυχαία βγ ζουν φωτογραφίες και με ρωτούν αν θα ήθελα να δω την π λη. Ναι, θα ήθελα.

«Είχαμε κανονίσει κάτι», μου θυμίζει ο Γιάο.

Ο εκνευρισμός των εκδοτών, που πρώτα κατευθυνόταν μια κοπέλα που επέμενε να είναι συνεχώς παρούσα, αρχίζ να στρέφεται κατά του διερμηνέα που προσέλαβαν και πο τώρα απαιτεί την παρουσία μου, ενώ θα έπρεπε να συμβα νει το αντίθετο.

«Νομίζω ότι είναι κουρασμένος», παρεμβαίνει η εκδ τρια. «Ήταν δύσκολη η μέρα».

«Δεν είναι κουρασμένος. Η ενέργειά του είναι πολύ κο λή, χάρη στις αποψινές δονήσεις αγάπης».

Οι εκδότες έχουν δίκιο. Παρά την ηλικία του, ο Γιάο κά νει σαν να θέλει να δείξει σε όλους ότι κατέχει προνομιού χα θέση στο «βασίλειό» μου. Κατανοώ τη θλίψη του, καθώ έχει δει τη γυναίκα που αγαπούσε να φεύγει από τούτο το κόσμο, και όταν έρθει η ώρα, θα ξέρω τι να του πω και πώ Φοβάμαι όμως πως στην προκειμένη περίπτωση θέλει ν μου αφηγηθεί μια «φανταστική ιστορία, που θα γινότα εξαιρετικό βιβλίο». Το έχω ακούσει αυτό πολλές φορές, κι

ρίως από ανθρώπους που έχουν χάσει κάποιο αγαπημένο τους πρόσωπο.

Αποφασίζω να τους ικανοποιήσω όλους.

«Θα γυρίσω στο ξενοδοχείο με τα πόδια, μαζί με τον Γιάο. Ωστόσο, πρέπει να μείνω και λίγο μόνος. Θα είναι το πρώτο βράδυ μοναξιάς για μένα από τότε που ξεκινήσαμε».

***

Η θερμοκρασία έχει πέσει περισσότερο απ' ό,τι φανταζόμασταν, ο άνεμος έχει θεριέψει, το κρύο είναι ακόμα πιο τσουχτερό. Περνάμε από ένα δρόμο με κίνηση και βλέπω ότι δεν είμαι ο μόνος που θέλει να πάει κάπου ζεστά, προστατευμένα. Οι πόρτες των μαγαζιών κλείνουν, οι καρέκλες στοιβάζονται πάνω στα τραπέζια, οι φωτεινές επιγραφές η μία μετά την άλλη σβήνουν. Παρ' όλ' αυτά, ύστερα από μιάμιση μέρα κλεισμένος σ' ένα τρένο και ξέροντας ότι έχω ακόμα πάρα πολλά χιλιόμετρα μπροστά μου, πρέπει να εκμεταλλευτώ κάθε ευκαιρία που μου δίνεται για να ασκηθώ λιγάκι. Ο Γιάο σταματάει μπροστά σε μια καντίνα που πουλάει ποτά και παραγγέλνει δύο χυμούς πορτοκάλι. Δεν είχα σκοπό να πιω κάτι, ίσως όμως να είναι καλή ιδέα λίγη βιταμίνη C με τέτοια θερμοκρασία.

«Μην πετάξεις το ποτήρι».

Δεν καταλαβαίνω γιατί, αλλά δεν το πετάω. Συνεχίζουμε να περπατάμε σ' ένα δρόμο που μάλλον είναι ο κεντρικός

του Αικατερίνμπουργκ. Κάποια στιγμή, σταματάμε μπροστά σ' έναν κινηματογράφο.

«Τέλεια. Με την κουκούλα και το κασκόλ, δε θα σε αναγνωρίσει κανείς. Θα ζητιανέψουμε».

«Θα ζητιανέψουμε; Καταρχάς, έχω να το κάνω αυτό από τότε που ήμουν χίπης. Και πέραν αυτού, θα ήταν προσβολή για όσους το έχουν πραγματικά ανάγκη».

«Κι εσύ το έχεις ανάγκη. Όταν πήγαμε στο χώρο όπου ήταν το σπίτι της οικογένειας Ιπάτιεφ, υπήρχαν στιγμές που δεν ήσουν εκεί. Έδειχνες απόμακρος, χαμένος στο παρελθόν, σε όλα όσα έχεις καταφέρει και προσπαθείς να διατηρήσεις πάση θυσία. Ανησυχώ για την κοπέλα, κι αν θέλεις πράγματι να αλλάξεις λίγο, αν ζητιανέψεις τώρα, θα γίνεις άλλος άνθρωπος, πιο αθώος, πιο ανοιχτός».

Ανησυχώ κι εγώ για την κοπέλα. Του εξηγώ ωστόσο ότι καταλαβαίνω απόλυτα τι εννοεί. Εν τω μεταξύ, ένας από τους πολλούς λόγους που επέλεξα να κάνω το ταξίδι αυτό ήταν ακριβώς για να επιστρέψω στο παρελθόν, που είναι κάτω από τη γη, στις ρίζες μου. Είμαι έτοιμος να του πω την ιστορία για το κινέζικο μπαμπού, αλλά τελικά αλλάζω γνώμη.

«Αυτός που είναι δεμένος στο παρελθόν είσαι εσύ. Αντί να δεχτείς την απώλεια της γυναίκας σου, δε συμβιβάζεσαι με αυτό. Το αποτέλεσμα είναι εκείνη να παραμένει εδώ, δίπλα σου, προσπαθώντας να σε παρηγορήσει, ενώ θα έπρεπε να προχωράει με κατεύθυνση το Θείο Φως». Αμέσως μετά συμπληρώνω: «Κανείς δε χάνει κανέναν. Είμαστε όλοι μία και μοναδική ψυχή, που έχει ανάγκη να εξελιχθεί ώστε ο κό-

σμος να προχωρήσει και να ξανασυναντηθούμε. Η θλίψη δεν προσθέτει τίποτα».

«Μα δεν είναι όλο αυτό».

«Δεν είναι όλο», συμφωνώ. «Όταν έρθει η κατάλληλη στιγμή, θα σου εξηγήσω καλύτερα. Πάμε στο ξενοδοχείο».

Ο Γιάο τείνει το ποτήρι του και αρχίζει να ζητάει χρήματα από τους περαστικούς. Μου ζητάει να κάνω το ίδιο κι εγώ.

«Έμαθα στην Ιαπωνία, κοντά σε μοναχούς ζεν, το *Τακουχάτσου*, την περιπλάνηση για επαιτεία. Είναι μια διαδικασία που βοηθάει τα μοναστήρια, που ζουν από τις δωρεές, και αναγκάζει τους μαθητές να είναι ταπεινοί. Αλλά και κάτι ακόμα: εξαγνίζει την πόλη όπου κατοικούν οι μαθητές. Αυτό συμβαίνει επειδή ο δωρητής, ο επαίτης και η ίδια η ελεημοσύνη αποτελούν κομμάτι μιας σημαντικής αλυσίδας ισορροπίας.

»Εκείνος που ζητάει το κάνει επειδή το έχει ανάγκη, αλλά κι εκείνος που δίνει δίνει γιατί κι εκείνος το έχει ανάγκη. Η ελεημοσύνη χρησιμεύει ως συνδετικός κρίκος ανάμεσα σε δύο ανάγκες, και η ατμόσφαιρα της πόλης γίνεται όλο και καλύτερη, γιατί όλοι μπόρεσαν να κάνουν κάτι που χρειάζονταν να συμβεί. Εσύ βρίσκεσαι σε μια περιπλάνηση, είναι ώρα λοιπόν να βοηθήσεις τις πόλεις που επισκέπτεσαι».

Είμαι τόσο έκπληκτος, που δεν αντιδρώ. Ο Γιάο συνειδητοποιεί ότι μάλλον υπερέβαλε. Λέει να βάλουμε τα ποτήρια στις τσέπες μας.

«Όχι! Είναι στ' αλήθεια εξαιρετική αυτή η ιδέα!»

Μένουμε εκεί τα επόμενα δέκα λεπτά. Ο καθένας πιάνει από ένα πεζοδρόμιο, χοροπηδώντας από το ένα π στο άλλο για να ζεσταθεί, με το ποτήρι του απλωμένο στ περαστικούς. Στην αρχή εγώ απλώς κρατούσα το ποτ μπροστά μου, σιγά σιγά όμως κάμπτονται οι αναστολές μ και αρχίζω να ζητάω βοήθεια – ένας ξένος που έχει χαθε

Δεν είχα ποτέ μου το παραμικρό πρόβλημα να ζητ πράγματα. Στη ζωή μου έχω γνωρίσει πολλούς ανθρώπο που ενδιαφέρονται για τον άλλο, που είναι πολύ γενναιόδ ροι όταν έρχεται η ώρα να δώσουν και που νιώθουν απέρ ντη ικανοποίηση όταν κάποιος τους ζητάει τη συμβουλή τη στήριξή τους. Μέχρι εδώ καλά. Είναι άριστο να πράττε το καλό για τον πλησίον σου.

Από την άλλη, ξέρω πολύ λίγους ανθρώπους που μπορο να δεχτούν κάτι, ακόμα κι όταν τους δίνεται με αγάπη κ γενναιοδωρία. Φαίνεται πως η πράξη τού να δέχεσαι τοι κάνει να νιώθουν κατώτεροι, λες και το να εξαρτάσαι απ κάποιον είναι κάτι το επονείδιστο. Σκέφτονται: *Αν κάποι μου δίνει κάτι, είναι επειδή είμαι ανίκανος να το βρω με τις δικές μο δυνάμεις.* Ή: *Αυτός που μου δίνει θα ζητήσει μια μέρα ανταπόδοσ και μάλιστα με τόκους.* Ή, ακόμα χειρότερα: *Δεν αξίζω το καλ που θέλουν να μου κάνουν.*

Ωστόσο, τα δέκα λεπτά που βρίσκομαι εδώ μου θυμίζου ποιος έχω υπάρξει, με μορφώνουν, με απελευθερώνουν. Στ τέλος, όταν διασχίζω το δρόμο, έχω συγκεντρώσει στο ποτή ρι μου, που πρώτα είχε μέσα χυμό πορτοκάλι, ένα ποσό πο ισοδυναμεί με 11 δολάρια. Ο Γιάο έχει μαζέψει πάνω κάτ

τα ίδια. Σε αντίθεση με αυτό που είπε, ήταν μια ωραία επιστροφή στο παρελθόν· είχα ζήσει κάτι που είχα καιρό να ζήσω, κι έτσι μου είχε δοθεί η ευκαιρία να ανανεώσω όχι μόνο την πόλη, αλλά και τον εαυτό μου.

«Τι θα κάνουμε με τα λεφτά;» τον ρωτάω.

Η γνώμη μου για εκείνον αρχίζει να αλλάζει και πάλι. Ξέρει κάποια πράγματα, εγώ ξέρω κάποια άλλα, επομένως μπορούμε να συνεχίσουμε να διδάσκουμε ο ένας τον άλλο.

«Θεωρητικά, είναι δικά μας, επειδή μας τα έδωσαν. Φύλαξέ τα λοιπόν κάπου και χρησιμοποίησέ τα όταν θεωρήσεις ότι πρέπει».

Βάζω τα χρήματα στην αριστερή μου τσέπη με σκοπό να κάνω αυτό ακριβώς που μου λέει. Παίρνουμε το δρόμο της επιστροφής για το ξενοδοχείο με βήμα γοργό πλέον, καθώς το χρονικό διάστημα που περάσαμε έξω στην πόλη κάψαμε όλες τις θερμίδες του δείπνου.

***

Όταν φτάνουμε στο φουαγιέ, μας περιμένει η πανταχού παρούσα Χιλάλ. Μαζί της είναι μια πολύ όμορφη κυρία και ένας κύριος που φοράει κοστούμι και γραβάτα.

«Γεια», τη χαιρετώ. «Βλέπω ότι γύρισες στο σπίτι σου. Ήταν χαρά μου όμως που ταξίδεψες μαζί μου ως εδώ. Οι γονείς σου;»

Ο άντρας με το κοστούμι δεν αντιδρά, όμως η όμορφη κυρία χαμογελάει.

«Μακάρι! Η κοπέλα είναι μεγαλοφυΐα. Κρίμα που δεν καταφέρνει να αφοσιωθεί στο ταλέντο της. Ο κόσμος χά μια μεγάλη καλλιτέχνιδα!»

Η Χιλάλ δε δίνει καμία σημασία στα λόγια της, σαν μην την άκουσε καν. Γυρίζει προς το μέρος μου.

«"Γεια"; Μόνο αυτό έχεις να μου πεις μετά απ' ό,τι συνέ στο τρένο;»

Η γυναίκα μάς κοιτάζει έκπληκτη. Δεν είναι δύσκολο υποθέσω τι θα σκέφτεται: *Τι συνέβη στο τρένο; Δεν έχω συν σθηση ότι θα μπορούσα να είμαι πατέρας της κοπέλας;*

Ο Γιάο λέει ότι είναι ώρα να ανέβει στο δωμάτιό του. κύριος με το κοστούμι και τη γραβάτα δεν αντιδρά, κατά π σα πιθανότητα επειδή δε γνωρίζει αγγλικά.

«Τίποτα δε συνέβη στο τρένο. Τουλάχιστον τίποτα ο όσα φαντάζεστε! Κι όσο για σένα, δεσποινίς, τι ήθελες σου πω; Ότι μου έλειψες; Ήμουν πολύ απασχολημένος ό τη μέρα».

Η γυναίκα μεταφράζει τα λόγια μου για τον κύριο με γραβάτα και όλοι τους χαμογελούν, μαζί και η Χιλάλ. Κα λαβε από τα λόγια μου ότι μου έλειψε, αφού δε με είχε ρ τήσει αυτό κι εγώ το είπα αυθόρμητα.

Παρακαλώ τον Γιάο να μείνει λίγο ακόμα, γιατί δεν ξ ρω πού θα οδηγήσει αυτή η συζήτηση. Καθόμαστε και π ραγγέλνουμε τσάι. Η όμορφη γυναίκα συστήνεται ως δασκ λα βιολιού και εξηγεί ότι ο κύριος στη συντροφιά τους εί ο διευθυντής του τοπικού κονσερβατορίου.

«Θεωρώ ότι η Χιλάλ είναι από εκείνα τα μεγάλα ταλέν

που χαραμίζονται», υποστηρίζει η δασκάλα. «Είναι υπερβολικά ανασφαλής. Της το έχω πει πολλές φορές και της το ξαναλέω και τώρα. Δεν έχει εμπιστοσύνη στις δυνάμεις της, έχει την εντύπωση ότι δεν την αναγνωρίζουν, ότι ο κόσμος σιχαίνεται το ρεπερτόριό της. Δεν είναι αλήθεια».

Η Χιλάλ ανασφαλής; Θα έλεγα ότι έχω γνωρίσει λίγους ανθρώπους τόσο αποφασιστικούς όσο αυτή.

«Και όπως όλοι οι πολύ ευαίσθητοι άνθρωποι», συνεχίζει η δασκάλα με βλέμμα γλυκό και καλοσυνάτο, «είναι λίγο... ας πούμε... ασταθής».

«Ασταθής!» επαναλαμβάνει η Χιλάλ μεγαλόφωνα. «Μια ευγενική λέξη για να πει κανείς ΤΡΕΛΗ!»

Η δασκάλα την κοιτάζει τρυφερά και μετά γυρίζει ξανά προς το μέρος μου, περιμένοντας να πω κάτι. Δε λέω τίποτα.

«Ξέρω ότι εσείς μπορείτε να τη βοηθήσετε. Έμαθα ότι την είδατε να παίζει βιολί στη Μόσχα. Έμαθα και ότι τη χειροκρότησαν. Αυτό μας δίνει μια ιδέα για το ταλέντο της, επειδή ο κόσμος στη Μόσχα είναι πολύ απαιτητικός με τη μουσική. Η Χιλάλ είναι πειθαρχημένη, μελετάει περισσότερο απ' ό,τι οι άλλοι, έχει παίξει ήδη σε σημαντικές ορχήστρες εδώ στη Ρωσία και έχει ταξιδέψει στο εξωτερικό μαζί τους. Όμως κάτι συνέβη ξαφνικά και δεν μπόρεσε να βελτιωθεί άλλο».

Πιστεύω στη στοργικότητα αυτής της γυναίκας. Θεωρώ ότι θέλει πράγματι να βοηθήσει τη Χιλάλ και όλους εμάς. Όμως οι λέξεις «κάτι συνέβη ξαφνικά και δεν μπόρεσε να

βελτιωθεί άλλο» αντήχησαν στην καρδιά μου. Για τον ί
ακριβώς λόγο βρισκόμουν κι εγώ εκεί.

Ο κύριος με τη γραβάτα δεν μπορεί να συμμετάσχει
συζήτηση. Η παρουσία του εδώ είναι μάλλον για να υποσ
ρίξει την όμορφη γυναίκα με τα γλυκά μάτια και την τα
ντούχα βιολίστρια. Ο Γιάο παριστάνει ότι είναι επικεντρ
μένος στο τσάι του.

«Και τι μπορώ να κάνω εγώ;»

«Εσείς ξέρετε. Παρόλο που δεν είναι παιδί, οι γονείς
ανησυχούν. Δεν μπορεί να παρατήσει την καριέρα της
μέση και να αρχίσει να κυνηγάει μια ψευδαίσθηση».

Η όμορφη γυναίκα κάνει μια παύση. Αντιλαμβάνεται
τα λόγια της δεν ακούστηκαν και πολύ καλά.

«Εννοώ ότι μπορεί να πάει στον Ειρηνικό οποτεδήπο
όχι όμως τώρα, που κάνουμε πρόβες για μια καινούρια
ναυλία», αναδιατυπώνει.

Συμφωνώ. Δεν έχει σημασία όμως τι λέω εγώ, η Χιλάλ
κάνει ό,τι της καπνίσει. Νομίζω ότι έφερε αυτούς τους δ
εδώ για να με δοκιμάσει, για να δει αν είναι όντως καλο
χούμενη ή αν πρέπει να σταματήσει τώρα.

«Σας ευχαριστώ πολύ για την επίσκεψη. Σέβομαι τον
πο σας και την αφοσίωσή σας στη δουλειά», λέω και σηκ
νομαι, «αλλά δεν ήμουν εγώ αυτός που προσκάλεσε τη
λάλ. Δεν της πληρώνω εγώ τα εισιτήρια. Δεν τη γνωρίζω
λά».

Ψέματα. Αυτό λέει το βλέμμα της Χιλάλ. Παρ' όλ' αυ
συνεχίζω.

«Συνεπώς, αν αύριο βρεθεί στο τρένο για το Νοβοσιμπίρσκ, εγώ δε θα έχω καμία απολύτως ευθύνη. Για μένα καλύτερα να μείνει εδώ. Αν καταφέρετε να την πείσετε γι' αυτό, θα έχετε όχι μόνο τη δική μου ευγνωμοσύνη, αλλά και πολλών άλλων ανθρώπων στο τρένο».

Ο Γιάο και η Χιλάλ βάζουν τα γέλια.

Η όμορφη γυναίκα με ευχαριστεί, λέει ότι κατανοεί απόλυτα τη θέση μου και ότι θα της μιλήσει και θα της εξηγήσει λίγα πράγματα για την πραγματικότητα. Αποχαιρετιόμαστε, ο κύριος με το κοστούμι μού σφίγγει το χέρι, μου χαμογελά, κι εγώ, δεν ξέρω για ποιο λόγο, σκέφτομαι πως θέλει σαν τρελός να συνεχίσει η Χιλάλ το ταξίδι της. Μάλλον δημιουργεί πρόβλημα σε όλη την ορχήστρα.

Ο ΓΙΑΟ ΜΕ ΕΥΧΑΡΙΣΤΕΙ για την ξεχωριστή βραδιά και ανεβαίνει στο δωμάτιό του. Η Χιλάλ δεν κουνιέται από τη θέση της.

«Πάω για ύπνο. Άκουσες τη συζήτηση. Και για να είμαι ειλικρινής, δεν καταλαβαίνω τι πήγες να κάνεις στο κονσερβατόριο. Να ζητήσεις την άδεια να συνεχίσεις; Να πεις ότι ταξιδεύεις μαζί μας και να κάνεις τους συναδέλφους σου να ζηλέψουν;»

«Πήγα για να μάθω ότι υπάρχω. Μετά απ' αυτό που συνέβη στο τρένο, δεν είμαι πλέον σίγουρη για τίποτα. Τι ήταν αυτό;»

Καταλαβαίνω τι εννοεί. Θυμάμαι τη δική μου πρώτη επαφή με το Άλεφ, που ήταν εντελώς τυχαία, στο στρατόπεδο συγκέντρωσης του Νταχάου στη Γερμανία το 1982. Ήμουν ταραγμένος για μερικές μέρες, κι αν δεν ήταν η γυναίκα μου, θα ήμουν σίγουρος ότι είχα πάθει εγκεφαλικό.

«Τι συνέβη;» επιμένω.

«Κόντεψε να σπάσει η καρδιά μου, νόμιζα πως δε βρισκόμουν πια σ' αυτό τον κόσμο. Βίωσα τον απόλυτο πανικό και είδα το θάνατο από κοντά. Όλα γύρω μου έμοιαζαν παράξενα, κι αν δε με έπιανες από το μπράτσο, φοβάμαι ότι δε θα κατάφερνα να κουνηθώ. Είχα την αίσθηση ότι πολύ

σημαντικά πράγματα περνούσαν μπροστά από τα μάτια μου, αλλά δεν μπόρεσα να καταλάβω τίποτα απ' αυτά».

Η πρώτη μου παρόρμηση είναι να της πω «Συνήθισέ το».

«Το Άλεφ», λέω αντ' αυτού.

«Κάποια στιγμή κατά τη διάρκεια εκείνου του ακαθόριστου χρόνου που έμεινα σε μια έκσταση που δεν είχα ποτέ μου ξαναζήσει σε άκουσα να λες αυτή τη λέξη».

Και μόνο η ανάμνηση των όσων συνέβησαν την κάνει να φοβάται ξανά. Είναι ώρα να εκμεταλλευτώ τη στιγμή.

«Ακόμα νομίζεις ότι πρέπει να συνεχίσεις το ταξίδι;»

«Περισσότερο από ποτέ. Ο τρόμος απλώς με συνεπήρε. Θυμάσαι την ιστορία που διηγήθηκα στην πρεσβεία;»

Της λέω να πάει στο μπαρ και να φέρει καφέ. Μόνο εκείνη μπορεί να τα καταφέρει, γιατί είμαστε οι μοναδικοί πελάτες και ο μπάρμαν μάλλον περιμένει πώς και πώς να σβήσει τα φώτα. Κάνει αυτό που της ζητάω. Λογοφέρει με τον νεαρό, αλλά τελικά επιστρέφει με δύο φλιτζάνια τούρκικο καφέ. Ως Βραζιλιάνος δε με τρομάζει ο δυνατός καφές το βράδυ· κοιμάμαι καλά ή άσχημα, αλλά αυτό εξαρτάται από άλλα πράγματα.

«Δε γίνεται να εξηγήσει κανείς το Άλεφ, όπως είδες και μόνη σου. Στη μαγική Παράδοση παρ' όλ' αυτά εμφανίζεται με δύο τρόπους. Με βάση τον πρώτο, είναι ένα σημείο στο σύμπαν που περιλαμβάνει όλα τα άλλα σημεία, παρόντα ή παρελθόντα, μικρά ή μεγάλα. Γενικά, το ανακαλύπτουμε κατά λάθος, όπως στο τρένο. Για να γίνει αυτό, ο άνθρωπος –ή οι άνθρωποι– πρέπει να είναι σωματικά παρών στον τόπο όπου βρίσκεται. Αυτό το λέμε μικρό Άλεφ».

«Δηλαδή όλοι όσοι μπουν σε αυτό το βαγόνι και πάνε εκείνο το σημείο θα νιώσουν αυτό που νιώσαμε κι εμείς;»

«Αν με αφήσεις να ολοκληρώσω, μάλλον θα καταλάβε Ναι, θα το νιώσουν, όχι όμως όπως το νιώσαμε εμείς. Σ γουρα θα έχεις πάει σε κάποια γιορτή και θα έχεις ανακ λύψει ότι σε κάποιο συγκεκριμένο σημείο της αίθουσας ο σθάνεσαι καλύτερα και πιο ασφαλής απ' ό,τι στα υπόλοιπ Η σύγκριση ωχριά σε σχέση με το Άλεφ, ωστόσο η Θεϊ Ενέργεια ρέει με διαφορετικό τρόπο για τον καθένα μο Αν λοιπόν βρεις το σωστό μέρος για να σταθείς στη γιο τή, η ενέργεια αυτή σε βοηθάει να είσαι πιο σίγουρη κ περισσότερο παρούσα. Στην περίπτωση που κάποιος π ράσει από εκείνο το σημείο στο βαγόνι, θα νιώσει παράξ να, σαν να τα ξέρει όλα. Όμως δε θα σταθεί για να δώσ σημασία και η αίσθηση αυτή θα χαθεί το επόμενο κιόλ λεπτό».

«Πόσα τέτοια σημεία υπάρχουν στον κόσμο;»

«Δεν ξέρω ακριβώς. Εκατομμύρια».

«Ποιο είναι το δεύτερο πράγμα;»

«Πρώτα πρέπει να συμπληρώσω κάτι: το παράδειγμα τη γιορτή είναι απλώς μια σύγκριση. Το μικρό Άλεφ εμφ νίζεται πάντοτε τυχαία. Περπατάς σε ένα δρόμο ή κάθεσ κάπου και ξαφνικά βρίσκεται εκεί ολόκληρο το Σύμπαν. Τ πρώτο που νιώθεις είναι μια τεράστια επιθυμία να βάλεις κλάματα, όχι από θλίψη ούτε από χαρά, αλλά από συγκίν ση. Ξέρεις ότι *καταλαβαίνεις* κάτι, ακόμα κι αν δεν μπορε να το εξηγήσεις ούτε στον ίδιο σου τον εαυτό».

Ο μπάρμαν μάς πλησιάζει, λέει κάτι στα ρωσικά και μου δίνει να υπογράψω ένα σημείωμα. Η Χιλάλ με ενημερώνει ότι πρέπει να φύγουμε. Κατευθυνόμαστε προς την πόρτα. Σώθηκα!

«Συνέχισε: Ποιο είναι το δεύτερο πράγμα;»

Απ' ό,τι φαίνεται, η παρτίδα δεν τελείωσε ακόμα.

«Το δεύτερο πράγμα είναι το μεγάλο Άλεφ».

Καλά θα κάνω να της τα εξηγήσω όλα μαζί, τώρα που μπορεί ακόμα να επιστρέψει στο κονσερβατόριο και να ξεχάσει όλα όσα συνέβησαν.

«Το μεγάλο Άλεφ εμφανίζεται όταν δύο ή περισσότεροι άνθρωποι που συνδέονται πολύ στενά συναντιούνται τυχαία στο μικρό Άλεφ. Αυτές οι δύο διαφορετικές ενέργειες συμπληρώνουν η μία την άλλη και προκαλούν αλυσιδωτή αντίδραση. Αυτές οι δύο ενέργειες...»

Δεν ξέρω αν πρέπει να συνεχίσω, αλλά δε χρειάζεται. Η Χιλάλ ολοκληρώνει τα λόγια μου.

«Είναι ο θετικός και ο αρνητικός πόλος κάθε μπαταρίας, οποιασδήποτε μπαταρίας, αυτό που κάνει τη λάμπα να ανάψει. Μετατρέπονται στο ίδιο φως. Οι πλανήτες που έλκουν ο ένας τον άλλο και τελικά συγκρούονται. Οι εραστές που συναντιούνται έπειτα από πάρα πολύ καιρό. Το δεύτερο είναι αυτό που προκαλείται επίσης τυχαία όταν δύο άνθρωποι που επέλεξε το Πεπρωμένο για μια συγκεκριμένη αποστολή συναντιούνται στο σωστό μέρος».

Ακριβώς. Θέλω όμως να είμαι σίγουρος ότι κατάλαβε.

«Τι σημαίνει "σωστό μέρος";» τη ρωτάω.

«Εννοώ ότι δύο άνθρωποι μπορούν να ζήσουν μια ολόκληρη ζωή μαζί, να δουλεύουν μαζί ή να συναντηθούν μόνο μία φορά και να αποχαιρετιστούν για πάντα, επειδή δεν πέρασαν από το χειροπιαστό σημείο που κάνει αυτό που τους ένωσε στον κόσμο να αναβλύζει εκτός ελέγχου. Δηλαδή απομακρύνονται ο ένας από τον άλλο χωρίς να πολυκαταλάβουν τι τους έφερε κοντά. Όμως, αν το θέλει ο Θεός, όποιοι γνωρίζουν τον έρωτα μία φορά θα ξανασυναντηθούν».

«Όχι απαραίτητα. Αλλά οι άνθρωποι που είχαν κάποια σχέση, όπως εγώ και ο δάσκαλός μου, για παράδειγμα...»

«...παλιά, σε προηγούμενες ζωές», με διακόπτει. «Που, στη γιορτή που χρησιμοποίησες ως παράδειγμα, συναντιούνται στο μικρό Άλεφ και ερωτεύονται αμέσως ο ένας τον άλλο. Ο διάσημος κεραυνοβόλος έρωτας, ο έρωτας με την πρώτη ματιά».

Καλύτερα να συνεχίσω με το παράδειγμά της.

«Που δεν είναι "με την πρώτη ματιά", αλλά συνδέεται με μια σειρά πραγμάτων που έχουν ήδη συμβεί στο παρελθόν. Αυτό δε σημαίνει ότι ΟΛΕΣ οι συναντήσεις σχετίζονται με τον έρωτα. Οι περισσότερες συμβαίνουν επειδή υπάρχουν ακόμα άλυτα ζητήματα και χρειαζόμαστε μια καινούρια ενσάρκωση για να βάλουμε στη θέση τους όλα όσα έμειναν στη μέση. Διαβάζεις πράγματα που δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα».

«Σ' αγαπάω».

«Όχι, δεν εννοώ αυτό», απελπίζομαι. «Έχω ήδη γνωρίσει τη γυναίκα που έπρεπε σ' αυτή την ενσάρκωση. Άργησε τρεις

γάμους, αλλά τώρα δε σκοπεύω να την αφήσω για τίποτα στον κόσμο. Γνωριζόμαστε εδώ και πολλούς αιώνες και θα παραμείνουμε μαζί και στους αιώνες που θα έρθουν».

Η Χιλάλ όμως δε θέλει να ακούσει τη συνέχεια. Όπως και στη Μόσχα, μου δίνει ένα πεταχτό φιλί στα χείλη και βγαίνει έξω, στην παγωμένη νύχτα του Αικατερίνμπουργκ.

ΟΙ ΟΝΕΙΡΟΠΟΛΟΙ ΔΕ ΔΑΜΑΖΟΝΤΑΙ

Η ΖΩΗ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΤΡΕΝΟ, όχι ο σταθμός. Και μετά από σχεδόν δύο μέρες ταξιδιού, είναι κούραση, αποπροσανατολισμός, ένταση που μεγαλώνει για όσο διάστημα μια ομάδα ανθρώπων είναι περιορισμένη στο ίδιο μέρος και νοσταλγεί το διήμερο που περάσαμε στο Αικατερίνμπουργκ.

Τη μέρα που επρόκειτο να φύγουμε, βρήκα στη ρεσεψιόν του ξενοδοχείου ένα μήνυμα από τον Γιάο, που ρωτούσε αν θα ήθελα να κάνω λίγη εξάσκηση στο αϊκίντο, αλλά δεν του απάντησα. Είχα ανάγκη να μείνω μόνος για μερικές ώρες.

Πέρασα ολόκληρο το πρωινό κάνοντας όσο περισσότερη γυμναστική μπορούσα – που για μένα σημαίνει περπάτημα και τρέξιμο. Έτσι, μόλις θα επέστρεφα στο βαγόνι, θα ήμουν οπωσδήποτε αρκετά κουρασμένος για να κοιμηθώ. Κατάφερα να μιλήσω στο τηλέφωνο με τη γυναίκα μου – το κινητό μου δεν έπιανε στο τρένο. Της είπα ότι το ταξίδι με τον Υπερσιβηρικό ίσως να μην ήταν η καλύτερη ιδέα στον κόσμο, ότι δεν ήμουν σίγουρος αν θα φτάσω ως το τέλος, αλλά ότι σε κάθε περίπτωση αξίζει τον κόπο ως εμπειρία.

Μου απάντησε πως ό,τι κι αν αποφασίσω εκείνης της περισσεύει, να μην ανησυχώ, είναι πολύ απασχολημένη με τη ζωγραφική της. Α, και είδε ένα ακατανόητο όνειρο: βρισκόμουν, λέει, σε μια παραλία και κάποιος ερχόταν από τη θάλασσα και μου έλεγε ότι επιτέλους έφερνα σε πέρας την αποστολή μου. Μετά εξαφανιζόταν.

Τη ρώτησα αν αυτός ο κάποιος ήταν άντρας ή γυναίκα. Μου είπε ότι το πρόσωπό του το έκρυβε η κουκούλα του, κι έτσι δεν ήξερε να μου πει. Με ευλόγησε και μου επανέλαβε να μην ανησυχώ, ότι το Ρίο ντε Ζανέιρο είναι φούρνος, παρόλο που έχει μπει ήδη το φθινόπωρο, και να συνεχίσω το δρόμο μου χωρίς να δίνω σημασία στο τι λένε οι άλλοι.

«Στο ίδιο όνειρο ήταν μαζί σου στην παραλία και μια γυναίκα. Μεγάλη ή μικρή, δεν ξέρω ακριβώς».

«Υπάρχει μια κοπέλα εδώ. Δεν ξέρω ακριβώς πόσων χρονών είναι, αλλά μάλλον είναι κάτω από τριάντα».

«Να της έχεις εμπιστοσύνη».

***

Το απόγευμα συναντήθηκα με τους εκδότες, έδωσα μερικές συνεντεύξεις, δειπνήσαμε σ' ένα εξαιρετικό εστιατόριο και πήγαμε στο σταθμό γύρω στις έντεκα το βράδυ. Διασχίσαμε τα Ουράλια όρη –την οροσειρά που, νοητά, χωρίζει την Ευρώπη από την Ασία– μέσα στο σκοτάδι. Κανείς δεν έβλεπε απολύτως τίποτα.

Κι από εκεί και μετά η ρουτίνα επέστρεψε. Όταν πρόβα-

λαν οι πρώτες ακτίνες του ήλιου, παρακινημένες, θαρρείς, από κάποιο αόρατο σινιάλο, όλοι βρίσκονταν ξανά γύρω από το τραπέζι του πρωινού. Για μία ακόμα φορά, κανείς δεν είχε κλείσει μάτι. Ούτε και ο Γιάο, που φαίνεται συνηθισμένος σε αυτού του είδους τα ταξίδια. Δείχνει ολοένα και πιο κουρασμένος και θλιμμένος.

Όπως πάντα, η Χιλάλ περίμενε εκεί. Και όπως πάντα, είχε κοιμηθεί καλύτερα απ' όλους. Αρχίσαμε τη συζήτηση με παράπονα για το κούνημα του τρένου, φάγαμε, εγώ γύρισα στο κουπέ μου για να προσπαθήσω να κοιμηθώ, σηκώθηκα μετά από μερικές ώρες, πήγα στο κοινό κουπέ, είδα τους ίδιους ανθρώπους, μιλήσαμε για τα χιλιάδες χιλιόμετρα που μας περιμένουν, κοιτάξαμε έξω από το παράθυρο, ακούσαμε αδιάφορη μουσική από τα μεγάφωνα του τρένου.

Η Χιλάλ δε μιλούσε σχεδόν καθόλου. Καθόταν πάντα στην ίδια γωνιά, άνοιξε ένα βιβλίο και άρχισε να διαβάζει, όλο και πιο απούσα από την ομάδα. Κανείς δε φάνηκε να ενοχλείται από αυτό, εκτός από μένα, που θεώρησα τη συμπεριφορά της πλήρη έλλειψη σεβασμού απέναντι σε όλους. Ωστόσο, με τη σκέψη της εναλλακτικής προοπτικής, δηλαδή τα πάντοτε ανάρμοστα σχόλιά της, επέλεξα να μη θίξω το ζήτημα.

Τελείωσα τον πρωινό μου καφέ, γύρισα πάλι στο κουπέ μου, έγραψα λιγάκι, προσπάθησα ξανά να κοιμηθώ, λαγοκοιμήθηκα κάποιες ώρες – και η αίσθηση του χρόνου άρχισε πια να χάνεται όλο και περισσότερο, όλοι το παρατήρησαν. Κανέναν δεν τον νοιάζει αν είναι μέρα ή νύχτα, μας καθο-

δηγούν τα γεύματα, περίπου όπως φαντάζομαι ότι καθοδηγούν και τους φυλακισμένους.

Κάποια στιγμή, όλοι επέστρεψαν στο κοινό κουπέ. Σερβιρίστηκε το φαγητό, ήπιαμε περισσότερη βότκα απ' ό,τι μεταλλικό νερό και σωπάσαμε περισσότερο απ' ό,τι μιλούσαμε. Από τον εκδότη μου έμαθα πως, όταν δεν είμαι εκεί, η Χιλάλ παίζει ένα ανύπαρκτο βιολί, σαν να κάνει εξάσκηση. Ξέρω ότι το ίδιο κάνουν και οι σκακιστές: δουλεύουν παρτίδες ολόκληρες στο μυαλό τους, παρά την απουσία της σκακιέρας.

«Ναι, παίζει σιωπηλή μουσική για αόρατα όντα. Ίσως να το χρειάζονται».

***

Τρώμε πάλι πρωινό. Ωστόσο, σήμερα τα πράγματα είναι διαφορετικά. Όπως συμβαίνει με καθετί στη ζωή, έχουμε αρχίζει να συνηθίζουμε. Ο εκδότης μου παραπονιέται ότι το κινητό του δεν πιάνει καλά (το δικό μου δεν πιάνει ποτέ). Η γυναίκα του είναι ντυμένη σαν οδαλίσκη, κάτι που μου φαίνεται αστείο και παράλογο συνάμα. Παρόλο που δε μιλάει αγγλικά, συνεννοούμαστε πάντα πολύ καλά με χειρονομίες και με το βλέμμα. Η Χιλάλ αποφάσισε να συμμετάσχει στη συζήτηση· μας μιλάει λίγο για τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι μουσικοί να ζήσουν από τη δουλειά τους. Παρά το πρεστίζ που συνοδεύει το επάγγελμα, ένας επαγγελματίας μουσικός μπορεί να βγάζει λιγότερα από έναν οδηγό ταξί.

«Πόσων χρονών είσαι;» τη ρωτάει η εκδότρια.

«Είκοσι ενός».

«Δε σου φαίνεται».

Το «δε σου φαίνεται» μπορεί και να σημαίνει «φαίνεσαι μεγαλύτερη». Κάτι που είναι αλήθεια εξάλλου. Με τίποτα δε θα φανταζόμουν ότι είναι στ' αλήθεια τόσο μικρή.

«Ο διευθυντής του κονσερβατορίου ήρθε να με βρει στο ξενοδοχείο στο Αικατερίνμπουργκ», συνεχίζει η εκδότρια. «Μου είπε ότι είσαι μία από τις πιο ταλαντούχες βιολίστριες που έχει γνωρίσει. Αλλά είπε κι ότι ξαφνικά έχασες κάθε ενδιαφέρον για τη μουσική».

«Φταίει το Άλεφ», απαντάει, χωρίς να με κοιτάξει.

«Το Άλεφ;»

Στρέφουν όλοι το βλέμμα τους πάνω της έκπληκτοι. Εγώ κάνω πως δεν την άκουσα.

«Ακριβώς. Το Άλεφ. Δεν μπορούσα να το βρω, η ενέργεια δεν έρεε όπως περίμενα. Κάτι στο παρελθόν μου ήταν μπλοκαρισμένο».

Η συζήτηση έχει γίνει εντελώς σουρεαλιστική. Εγώ ακόμα δε μιλάω, ο εκδότης όμως προσπαθεί να ισορροπήσει την κατάσταση.

«Εξέδωσα ένα βιβλίο για τα μαθηματικά που έχει αυτή τη λέξη στον τίτλο. Στην τεχνική ορολογία σημαίνει "ο αριθμός που περιέχει όλους τους άλλους". Το βιβλίο πραγματευόταν την Καμπάλα και τα μαθηματικά. Στα μαθηματικά το Άλεφ χρησιμοποιείται για να περιγραφεί ο πληθάριθμος που ορίζει το άπειρο...»

Κανείς δε φαίνεται να παρακολουθεί την περιγραφή του. Έτσι, σταματάει στα μισά της πρότασης.

«Υπάρχει και στην Αποκάλυψη του Ιωάννη», λέω εγώ, σαν να είναι η πρώτη φορά που αναφέρομαι στο θέμα. «Όταν ο Αμνός λέει ότι είναι το άλφα* και το ωμέγα, εκείνος που είναι πέρα από το χρόνο. Είναι το πρώτο γράμμα του εβραϊκού, του αραβικού και του αραμαϊκού αλφαβήτου».

Η εκδότρια έχει πια μετανιώσει που έφερε τη Χιλάλ στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος. Σκέφτεται λοιπόν να την τσιγκλίσει λίγο ακόμα.

«Όπως και να 'χει, το ότι μια κοπέλα είκοσι ενός ετών, που μόλις βγήκε από τη σχολή μουσικής και έχει μια λαμπρή καριέρα μπροστά της, ήρθε στη Μόσχα από το Αικατερίνμπουργκ θα έπρεπε να είναι ήδη αρκετό».

«Ακόμα περισσότερο όταν είναι εξάρχουσα».

Η Χιλάλ είδε πόση σύγχυση προκάλεσε η προηγούμενη λέξη που χρησιμοποίησε και τώρα διασκεδάζει προκαλώντας την εκδότρια με άλλο ένα μυστηριώδη όρο. Η ένταση αυξάνεται. Ο Γιάο αποφασίζει να παρέμβει.

«Είσαι εξάρχουσα; Συγχαρητήρια!»

Μετά στρέφεται προς τους υπόλοιπους λέγοντας:

«Όπως ξέρετε όλοι, ο εξάρχων είναι το πρώτο βιολί της ορχήστρας. Είναι ο τελευταίος μουσικός που μπαίνει στη σκηνή πριν από το μαέστρο και κάθεται πάντα στην πρώτη

* Το άλεφ είναι το αντίστοιχο του γράμματος άλφα του ελληνικού αλφαβήτου. (Σ.τ.Μ.)

σειρά της ορχήστρας. Έχει την ευθύνη του κουρδίσματος όλων των οργάνων. Έχω μια ενδιαφέρουσα ιστορία να σας διηγηθώ, που, συμπτωματικά, συνέβη όταν βρισκόμουν στο Νοβοσιμπίρσκ, δηλαδή στην επόμενη στάση μας. Θέλετε να την ακούσετε;»

Συμφωνούν όλοι, σαν να ήξεραν τι ακριβώς σημαίνει αυτή η λέξη.

Η ιστορία του Γιάο δεν είναι και τόσο ενδιαφέρουσα, όμως αποσοβήθηκε ο καβγάς της Χιλάλ με την εκδότρια. Έπειτα από έναν πολύ βαρετό λόγο για τα τουριστικά θαύματα του Νοβοσιμπίρσκ, τα πνεύματα έχουν ηρεμήσει, όλοι σκέφτονται να ξαναγυρίσουν στα κουπέ τους και να προσπαθήσουν να ξεκουραστούν λιγάκι, κι εγώ, για μία ακόμα φορά, μετανιώνω για την ιδέα μου να διασχίσω μια ολόκληρη ήπειρο με τρένο.

«Ξέχασα να βάλω το σημερινό απόφθεγμα».

Ο Γιάο γράφει σ' ένα κίτρινο χαρτάκι «Οι ονειροπόλοι δε δαμάζονται» και το κολλάει στον καθρέφτη μαζί με το προηγούμενο.

«Ένας δημοσιογράφος της τηλεόρασης μας περιμένει σ' έναν από τους επόμενους σταθμούς και ρωτάει αν μπορεί να σου πάρει συνέντευξη», μου λέει ο εκδότης.

Φυσικά. Θα δεχτώ οτιδήποτε μπορεί να με αποσπάσει, οτιδήποτε μπορεί να κάνει το χρόνο να κυλήσει πιο γρήγορα.

«Γράψε για την αϋπνία», μου προτείνει. «Ποιος ξέρει, ίσως έτσι καταφέρεις να κοιμηθείς».

«Θέλω κι εγώ να σου πάρω συνέντευξη», πετάγεται η Χι-

λάλ. Παρατηρώ ότι βγήκε από το λήθαργο της προηγούμενης μέρας.

«Μίλα με τον εκδότη μου για να κλείσεις ραντεβού».

Σηκώνομαι, πηγαίνω στο κουπέ μου, κλείνω τα μάτια και περνάω τις δύο επόμενες ώρες αλλάζοντας συνεχώς πλευρό, όπως κάνω συνήθως. Το βιολογικό μου ρολόι έχει απορυθμιστεί πια τελείως. Όπως όλοι οι άνθρωποι που υποφέρουν από αϋπνίες, νομίζω ότι μπορώ να χρησιμοποιήσω το χρόνο αυτό για να συλλογιστώ και να σκεφτώ ενδιαφέροντα πράγματα – κάτι που αποδεικνύεται αδύνατο.

Ακούω ένα τραγούδι. Η πρώτη μου σκέψη είναι ότι η αντίληψη του πνευματικού κόσμου επέστρεψε χωρίς να χρειαστεί να καταβάλω την παραμικρή προσπάθεια. Σιγά σιγά όμως συνειδητοποιώ ότι, εκτός από τη μουσική, ακούω και το θόρυβο από τους τροχούς του τρένου πάνω στις ράγες, καθώς και των αντικειμένων που κουνιούνται πάνω στο τραπέζι μου.

Η μουσική είναι αληθινή. Και έρχεται από το μπάνιο. Σηκώνομαι και πάω να δω τι συμβαίνει.

Η Χιλάλ έχει βάλει το ένα της πόδι μέσα στην μπανιέρα και με το άλλο έξω παίζει το βιολί της, προσπαθώντας με δυσκολία να κρατήσει την ισορροπία της. Χαμογελάει μόλις με βλέπει, γιατί είμαι μόνο με το μποξεράκι. Η κατάσταση όμως μου φαίνεται τόσο φυσική, τόσο οικεία, που δεν κάνω την παραμικρή κίνηση να γυρίσω πίσω και να φορέσω το παντελόνι μου.

«Πώς μπήκες;»

Δε σταματάει να παίζει. Δείχνει με το κεφάλι της την πόρτα του γειτονικού κουπέ, με το οποίο το δικό μου έχει κοινό μπάνιο. Γνέφω καταφατικά και κάθομαι στην άλλη μεριά της μπανιέρας.

«Ξύπνησα σήμερα το πρωί και ήξερα ότι πρέπει να σε βοηθήσω να ξαναέρθεις σε επαφή με την ενέργεια του Σύμπαντος. Ο Θεός πέρασε από την ψυχή μου και μου είπε ότι, αν αυτό συμβεί σε σένα, θα συμβεί και σε μένα. Και μου ζήτησε να έρθω εδώ και να σε νανουρίσω».

Ποτέ μου δεν της ανέφερα ότι έχω νιώσει πως έχω χάσει την επαφή αυτή. Και η χειρονομία της με συγκινεί. Προσπαθούμε και οι δύο να κρατήσουμε την ισορροπία μας σ' ένα βαγόνι που σε πετάει δεξιά κι αριστερά· το δοξάρι αγγίζει τη χορδή, η χορδή βγάζει τον ήχο, ο ήχος απλώνεται στο χώρο, ο χώρος μεταμορφώνεται σε μουσικό χρόνο και η γαλήνη μεταδίδεται από ένα απλό όργανο. Το θείο φως που έρχεται από καθετί το δυναμικό, το ενεργό.

Η ψυχή της Χιλάλ βρίσκεται σε κάθε νότα, σε κάθε ακόρντο. Το Άλεφ μού αποκάλυψε ένα κομμάτι της γυναίκας που στέκεται απέναντί μου· δε θυμάμαι κάθε λεπτομέρεια της ιστορίας μας, όμως έχουμε ξανασυναντηθεί. Ελπίζω να μην ανακαλύψει ποτέ κάτω από ποιες συνθήκες έγινε. Αυτή ακριβώς τη στιγμή με τυλίγει στην ενέργεια της Αγάπης, όπως έκανε, κατά πάσα πιθανότητα, και στο παρελθόν. Μακάρι να συνεχίσει έτσι, επειδή αυτό είναι το μόνο που θα μας σώζει πάντα, ανεξάρτητα από τα λάθη που έχουμε κάνει. Η αγάπη είναι πάντα πιο δυνατή.

Αρχίζω να την ντύνω με τα ρούχα που φορούσε την τελευταία φορά που βρεθήκαμε μόνοι, πριν καταφθάσουν κι άλλοι άντρες στην πόλη και αλλάξουν όλη την ιστορία: κεντητό γιλέκο, λευκή μπλούζα με δαντέλα, μακριά φούστα μέχρι τον αστράγαλο, από μαύρο βελούδο με χρυσή κλωστή. Την ακούω να μιλάει για τις κουβέντες της με τα πουλιά και γι' αυτά που λένε στους ανθρώπους, παρόλο που οι άνθρωποι δεν τους δίνουν σημασία. Αυτή τη στιγμή είμαι ο φίλος της, ο εξομολόγος της, ο...

Σταματάω. Δε θέλω να ανοίξω αυτή την πόρτα, παρά μόνο αν είναι απολύτως απαραίτητο. Την έχω διαβεί άλλες τέσσερις φορές ως τώρα, και δεν έφτασα ποτέ πουθενά. Ναι, θυμάμαι και τις οχτώ γυναίκες που βρίσκονταν εκεί, ξέρω ότι μια μέρα θα έχω την απάντηση που λείπει, ωστόσο αυτό δε με εμπόδισε ποτέ από το να συνεχίσω τη ζωή μου στο παρόν. Την πρώτη φορά είχα τρομάξει πολύ, αμέσως μετά όμως κατάλαβα ότι η συγχώρεση λειτουργεί μονάχα για εκείνον που την αποδέχεται. Την αποδέχτηκα λοιπόν.

Στην Καινή Διαθήκη, κατά τη διάρκεια του Μυστικού Δείπνου, ο Χριστός λέει στους μαθητές του ότι ένας απ' αυτούς θα τον προδώσει κι ένας άλλος θα τον απαρνηθεί. Ο Ιούδας τον προδίδει και, τρελαμένος από τις τύψεις, αποφασίζει να κρεμαστεί. Ο Πέτρος τον αρνείται, όχι μία, αλλά τρεις φορές. Είχε αρκετό χρόνο στη διάθεσή του να το σκεφτεί, αλλά επέμεινε στο σφάλμα του. Αντί όμως να τιμωρήσει τον εαυτό του γι' αυτό, χρησιμοποιεί την αδυναμία του ως δύναμη. Αναδεικνύεται στον πρώτο μεγάλο κήρυκα του μηνύμα-

τος εκείνου τον οποίο εγκατέλειψε την ώρα που τον χρε ζόταν περισσότερο.

Το μήνυμα, δηλαδή της αγάπης, ήταν πολύ πιο σημαν κό από το σφάλμα. Ο Ιούδας δεν το κατάλαβε, ο Πέτρ όμως το χρησιμοποίησε ως εργαλείο στο έργο του.

Δε θέλω να ανοίξω αυτή την πόρτα, γιατί μοιάζει με φρα μα που συγκρατεί τον ωκεανό. Αρκεί μια μικρή τρύπα κα πίεση του νερού θα το σπάσει και θα πλημμυρίσει αυτό π δεν πρέπει να πλημμυρίσει. Βρίσκομαι σ' ένα τρένο κ υπάρχει μονάχα μια γυναίκα που τη λένε Χιλάλ, κατάγετ από την Τουρκία, είναι εξάρχουσα σε μια ορχήστρα και παί ζει βιολί στο μπάνιο. Αρχίζω να νυστάζω – το κόλπο της πι νει. Το κεφάλι μου πέφτει μπροστά, τα μάτια μου κλείνοι Η Χιλάλ σταματάει να παίζει και μου λέει να πάω να ξαπλ σω. Υπακούω.

Κάθεται σε μια καρέκλα και συνεχίζει να παίζει. Κ ξαφνικά δε βρίσκομαι πια στο τρένο, ούτε εκεί όπου την ι δα με τη λευκή μπλούζα. Κινούμαι σε ένα βαθύ τούνελ π θα με οδηγήσει στο τίποτα, στο βαρύ ύπνο των ονείρων. Τ τελευταίο που θυμάμαι πριν παραδοθώ στον ύπνο είναι φράση που κόλλησε το πρωί ο Γιάο στον καθρέφτη.

ΜΕ ΦΩΝΑΖΕΙ Ο ΓΙΑΟ.

«Ήρθε ο δημοσιογράφος».

Είναι μέρα ακόμα, το τρένο είναι σταματημένο σ' ένα σταθμό. Σηκώνομαι με το κεφάλι μου να γυρίζει, μισανοίγω την πόρτα και βλέπω τον εκδότη μου να στέκεται απέξω.

«Πόση ώρα κοιμήθηκα;»

«Όλη τη μέρα, νομίζω. Είναι πέντε το απόγευμα».

Του λέω ότι θέλω λίγο χρόνο, να κάνω ένα μπάνιο, να ξυπνήσω για τα καλά, για να μην πω πράγματα που αργότερα θα τα μετανιώσω.

«Μην ανησυχείς. Το τρένο θα μείνει εδώ όλη την επόμενη ώρα».

Ευτυχώς που είμαστε σταματημένοι. Το να κάνεις μπάνιο με το βαγόνι να κουνιέται είναι δύσκολο και επικίνδυνο. Μπορεί να γλιστρήσω, να χτυπήσω και το ταξίδι να τελειώσει με τον πιο ηλίθιο δυνατό τρόπο, σε νάρθηκα. Κάθε φορά που μπαίνω σ' εκείνη την μπανιέρα, νιώθω σαν να ισορροπώ σε σανίδα του σερφ. Σήμερα όμως είναι εύκολη υπόθεση.

Δεκαπέντε λεπτά αργότερα, βγαίνω έξω, πίνω καφέ με τους υπόλοιπους, με συστήνουν στο δημοσιογράφο και τον ρωτάω πόση ώρα θα χρειαστεί για τη συνέντευξη.

«Ας πούμε μία ώρα. Λέω να έρθω μαζί σας ως τον επόμενο σταθμό και...»

«Δέκα λεπτά. Μετά μπορείτε να κατέβετε εδώ που είμαστε, δε θέλω να σας αναστατώσω τη ζωή».

«Ναι, αλλά...»

«Δε θέλω να σας αναστατώσω», επιμένω. Στην πραγματικότητα, δε θα έπρεπε να είχα δεχτεί να δώσω καμία συνέντευξη, αλλά είχα δεσμευτεί σε μια στιγμή που το μυαλό μου δε λειτουργούσε σωστά. Ο σκοπός μου στο ταξίδι αυτό είναι άλλος.

Ο δημοσιογράφος κοιτάζει τον εκδότη, που στρέφει το κεφάλι του προς το παράθυρο. Ο Γιάο ρωτάει αν το τραπέζι είναι το κατάλληλο σημείο για να τραβήξει η κάμερα.

«Θα προτιμούσα το χώρο όπου βρίσκονται οι εξωτερικές πόρτες του τρένου», απαντάει ο δημοσιογράφος.

Η Χιλάλ με κοιτάζει. Εκεί βρίσκεται το Άλεφ.

Μα δεν έχει κουραστεί να κάθεται συνέχεια στο τραπέζι; Αναρωτιέμαι αν έμεινε να με κοιτάζει να κοιμάμαι, αφού πρώτα έπαιξε βιολί και μ' έστειλε σ' ένα μέρος χωρίς χρόνο και χωρίς χώρο. Θα έχουμε χρόνο, αρκετό χρόνο, για να μιλήσουμε αργότερα.

«Τέλεια», λέω στο δημοσιογράφο. «Μπορείτε να στήσετε την κάμερα. Από περιέργεια όμως, θα ήθελα να μου πείτε γιατί διαλέξατε έναν τόσο μικρό χώρο, με τόσο θόρυβο, όταν θα μπορούσαμε να κάνουμε τη συνέντευξη εδώ».

Ο δημοσιογράφος και ο καμεραμάν ωστόσο ήδη κατευθύνονται προς το σημείο εκείνο και οι υπόλοιποι τους ακολουθούμε.

«Γιατί αυτός ο τόσο μικρός χώρος;» ζητάω ξανά να μάθω, ενώ εκείνοι αρχίζουν να στήνουν τον εξοπλισμό.

«Για να δώσουμε στον τηλεθεατή την αίσθηση της πραγματικότητας. Εδώ διαδραματίζονται όλες οι ιστορίες του ταξιδιού. Οι άνθρωποι βγαίνουν από τα κουπέ τους και, επειδή ο διάδρομος είναι στενός, έρχονται να μιλήσουν εδώ. Οι καπνιστές συναντιούνται εδώ. Εδώ έρχεται κάποιος που έκλεισε ένα ραντεβού και δε θέλει να το μάθουν οι άλλοι. Όλα τα βαγόνια έχουν στις άκρες τους τέτοιους χώρους».

Στο κουβούκλιο αυτή τη στιγμή βρίσκομαι εγώ, ο δημοσιογράφος, ο εκδότης, ο διερμηνέας, η Χιλάλ και ένας μάγειρας που ήρθε να παρακολουθήσει τη συνέντευξη.

«Καλό θα ήταν να μην είχαμε θεατές».

Παρόλο που μια συνέντευξη για την τηλεόραση απευθύνεται πάντοτε σε θεατές, ο εκδότης και ο μάγειρας φεύγουν. Η Χιλάλ και ο διερμηνέας δεν κάνουν βήμα.

«Μπορείτε να έρθετε λίγο προς τα αριστερά;»

Όχι, δεν μπορώ. Εκεί βρίσκεται το Άλεφ, που το έχουν δημιουργήσει οι πολλοί άνθρωποι που βρέθηκαν κάποια στιγμή εδώ. Παρά το γεγονός ότι η Χιλάλ στέκεται σε ασφαλή απόσταση και παρότι ξέρω ότι δεν πρόκειται να βυθιστούμε σε αυτό το μοναδικό σημείο παρά μόνο αν βρεθούμε και οι δύο μαζί εκεί, προτιμώ να μην το ρισκάρω.

Η κάμερα ανοίγει.

«Πριν αρχίσουμε, είπατε ότι σκοπός του ταξιδιού σας δεν ήταν οι συνεντεύξεις και η προώθηση των βιβλίων σας. Μπο-

ρείτε να μας πείτε γιατί αποφασίσατε να ταξιδέψετε με τον Υπερσιβηρικό;»

«Επειδή το ήθελα. Ήταν όνειρό μου από τότε που ήμουν έφηβος. Δεν υπάρχει τίποτα το πολύπλοκο σ' αυτό».

«Απ' ό,τι καταλαβαίνω, ένα τρένο όπως αυτό δεν είναι και το πιο άνετο μέρος του κόσμου».

Ενεργοποιώ τον αυτόματο πιλότο μου και αρχίζω να δίνω απαντήσεις χωρίς να πολυσκέφτομαι. Οι ερωτήσεις διαδέχονται η μία την άλλη: με ρωτάει για την εμπειρία, για τις προσδοκίες μου, τις συναντήσεις με τους αναγνώστες. Απαντάω υπομονετικά και με σεβασμό, θέλοντας όμως σαν τρελός να τελειώσουμε σύντομα. Υπολογίζω νοερά ότι έχουν περάσει κιόλας τα δέκα λεπτά, ωστόσο ο δημοσιογράφος συνεχίζει τις ερωτήσεις. Διακριτικά, για να μη με πιάσει η κάμερα, του κάνω νόημα με το χέρι για να του δείξω ότι τελειώνουμε. Σαστίζει κάπως, αλλά δεν τα χάνει.

«Ταξιδεύετε μόνος;»

Ξαφνικά αναβοσβήνει μπροστά στα μάτια μου ένα φωτάκι που λέει «Προσοχή!». Φαίνεται πως η φήμη έχει κυκλοφορήσει ήδη. Συνειδητοποιώ πως αυτός ήταν ο ΜΟΝΟΣ λόγος για την απρογραμμάτιστη συνέντευξη.

«Όχι βέβαια. Δεν είδατε πόσοι άνθρωποι βρίσκονταν στο τραπέζι;»

«Φαίνεται όμως πως η εξάρχουσα του Κονσερβατορίου του Αικατερίνμπουργκ...»

Καλός δημοσιογράφος, άφησε την πιο δύσκολη ερώτηση για το τέλος.

Παρ' όλ' αυτά, δεν είναι η πρώτη συνέντευξη που δίνω στη ζωή μου. Τον διακόπτω.

«Ναι, βρίσκεται κι αυτή στο τρένο. Όταν το έμαθα, της ζήτησα να επισκέπτεται το βαγόνι μας όποτε το επιθυμεί. Λατρεύω τη μουσική».

Του δείχνω τη Χιλάλ.

«Πρόκειται για μια πολύ ταλαντούχα κοπέλα, που μας δίνει πότε πότε την ευχαρίστηση να απαντήσουμε στις ερωτήσεις της».

«Αν έχουμε χρόνο...»

Προφανώς ο δημοσιογράφος δε βρίσκεται εδώ για να μιλήσει για μουσική, αποφασίζει όμως να μην επιμείνει στο θέμα της Χιλάλ και περνάει στην επόμενη ερώτηση.

«Τι είναι για σας ο Θεός;»

«ΟΠΟΙΟΣ ΓΝΩΡΙΖΕΙ ΤΟ ΘΕΟ ΔΕΝ ΤΟΝ ΠΕΡΙΓΡΑΦΕΙ. ΟΠΟΙΟΣ ΠΕΡΙΓΡΑΦΕΙ ΤΟ ΘΕΟ ΔΕΝ ΤΟΝ ΓΝΩΡΙΖΕΙ».

Οπ!

Η φράση μού προκαλεί έκπληξη. Παρόλο που μου έχουν κάνει τη συγκεκριμένη ερώτηση άπειρες φορές, η απάντηση του αυτόματου πιλότου είναι πάντα: «Όταν ο Θεός παρουσιάστηκε στον Μωυσή, είπε "ἐγώ εἰμί ὁ ὤν". Έτσι, είναι αυτό που εκφράζει το κατηγόρημα, είναι η ενέργεια».

Ο Γιάο πλησιάζει.

«Τέλεια, η συνέντευξη τελείωσε. Ευχαριστούμε για το χρόνο σας».

ΟΠΩΣ ΤΑ ΔΑΚΡΥΑ ΣΤΗ ΒΡΟΧΗ

Μπαινω στο δωματιο μου και αρχίζω να σημειώνω πυρετωδώς αυτά που μόλις συζητήσαμε με τους άλλους. Σύντομα θα φτάσουμε στο Νοβοσιμπίρσκ. Δεν πρέπει να ξεχάσω τίποτα, καμία λεπτομέρεια. Δεν έχει σημασία ποιος ρώτησε τι. Αν κατορθώσω να καταγράψω τις απαντήσεις μου, θα έχω εξαιρετικό υλικό για περισυλλογή.

***

Όταν ολοκληρώνεται η συνέντευξη, ξέρω ότι ο δημοσιογράφος θα μείνει για λίγο εδώ, γι' αυτό παρακαλώ τη Χιλάλ να πάει στο κουπέ της και να φέρει το βιολί της. Έτσι, μπορεί να την τραβήξει ο καμεραμάν και η δουλειά της να παρουσιαστεί στο ευρύ κοινό. Ο δημοσιογράφος όμως λέει ότι πρέπει να κατέβει αμέσως και να στείλει το υλικό στο κανάλι. Εν τω μεταξύ, έρχεται η Χιλάλ με το βιολί της, που το είχε αφήσει στο άδειο κουπέ δίπλα στο δικό μου.

Η εκδότρια αντιδρά.

«Αν θέλεις να μείνεις εδώ, πρέπει να μοιραστείς μαζί μας τα έξοδα για τη μίσθωση του βαγονιού. Καταλαμβάνεις το λίγο χώρο που έχουμε για εμάς».

Μάλλον κάτι μαρτύρησε το βλέμμα μου, γιατί δεν επιμένει.

«Αφού είσαι έτοιμη για τη συναυλία, γιατί δεν παίζεις κάτι;» την παροτρύνει ο Γιάο.

Παρακαλώ να αποσυνδέσουν τα μεγάφωνα του τρένου και της προτείνω να παίξει κάτι σύντομο, πολύ σύντομο. Αυτό κάνει λοιπόν.

Η ατμόσφαιρα καθαρίζει τελείως. Αυτό μάλλον έγινε αντιληπτό κι απ' τους υπόλοιπους, επειδή έφυγε μεμιάς η συσσωρευμένη κούραση. Με κυριεύει μια βαθιά γαλήνη, πολύ πιο έντονη από αυτή που ένιωσα πριν από μερικές ώρες στο δωμάτιό μου.

Γιατί παραπονέθηκα πριν από λίγους μήνες ότι δεν ήμουν συνδεδεμένος με τη Θεϊκή Ενέργεια; Τι ανοησία! Πάντα είμαστε συνδεδεμένοι με τη Θεϊκή Ενέργεια, η ρουτίνα είναι αυτό που δε μας επιτρέπει να το αναγνωρίσουμε.

«Θέλω να μιλήσω», λέω. «Δεν ξέρω ακριβώς τι θα πω, επομένως ρωτήστε με ό,τι θέλετε».

Το λέω αυτό επειδή δεν πρόκειται να μιλήσω εγώ. Αλλά δεν έχει νόημα να το εξηγήσω.

«Μ' έχεις ξανασυναντήσει κάπου στο παρελθόν;» ρωτάει η Χιλάλ.

Εδώ; Μπροστά σε όλο τον κόσμο; Αυτό θέλει να της πω;

«Δεν έχει σημασία. Αυτό που πρέπει να σκεφτείς είναι

πού βρίσκεται τώρα ο καθένας από μας. Έχουμε τη συνήθεια να μετράμε το χρόνο όπως μετράμε την απόσταση μεταξύ Μόσχας και Βλαδιβοστόκ. Δεν είναι αυτό όμως. Ο χρόνος δεν κινείται, ούτε και σταματάει. Ο χρόνος αλλάζει. Εμείς καταλαμβάνουνε ένα σημείο σε αυτή τη συνεχή αλλαγή, το Άλεφ μας. Η ιδέα ότι ο χρόνος περνάει έχει σημασία αν θέλουμε να ξέρουμε τι ώρα θα φύγει το τρένο, πέρα απ' αυτό όμως δεν έχει και μεγάλη χρησιμότητα. Ούτε καν για να μαγειρέψουμε. Κάθε φορά που φτιάχνουμε ένα φαγητό είναι διαφορετικό. Είναι ξεκάθαρο αυτό;»

Η Χιλάλ έσπασε τον πάγο και τώρα αρχίζουν όλοι τις ερωτήσεις.

«Δεν είμαστε καρπός αυτών που μαθαίνουμε;»

«Μάθαμε στο παρελθόν, αλλά δεν είμαστε καρπός αυτού. Υποφέραμε στο παρελθόν, αγαπήσαμε στο παρελθόν, κλάψαμε και χαμογελάσαμε στο παρελθόν. Αυτό όμως δε μας χρησιμεύει για το παρόν. Το παρόν έχει τις δικές του προκλήσεις, το δικό του καλό και κακό. Δεν μπορούμε να ρίξουμε το φταίξιμο στο παρελθόν ή να το μακαρίζουμε για κάτι που συμβαίνει τώρα. Κάθε καινούρια εμπειρία αγάπης δεν έχει καθόλου μα καθόλου να κάνει με τις εμπειρίες του παρελθόντος: είναι πάντοτε καινούρια».

Μιλάω μαζί τους, αλλά ταυτόχρονα μιλάω και με τον εαυτό μου.

«Μπορεί να κάνει κάποιος την αγάπη να μείνει στάσιμη στο χρόνο;» ρωτάω. «Μπορούμε να δοκιμάσουμε, αλλά θα κάνουμε τη ζωή μας κόλαση. Όχι, δεν είμαι παντρεμένος

σχεδόν τριάντα χρόνια με τον ίδιο άνθρωπο, είναι ψέμα: ούτε εκείνη ούτε εγώ είμαστε ίδιοι, γι' αυτό και παραμένει η σχέση μας πιο ζωντανή από ποτέ. Δεν περιμένω από αυτή να συμπεριφέρεται όπως συμπεριφερόταν όταν γνωριστήκαμε. Ούτε κι εκείνη θέλει να είμαι ίδιος με τον άντρα που ήμουν όταν τη γνώρισα. Η αγάπη είναι πέρα από το χρόνο. Ή, μάλλον, η αγάπη είναι ο χώρος σε ένα και μοναδικό σημείο, το Άλεφ, που πάντα μεταμορφώνεται».

«Οι άνθρωποι δεν είναι συνηθισμένοι σε κάτι τέτοιο. Θέλουν να μένουν όλα...»

«...Και η μοναδική συνέπεια είναι ο πόνος», διακόπτω. «Δεν είμαστε αυτό που θέλουν οι άνθρωποι να είμαστε. Είμαστε αυτοί που αποφασίζουμε να είμαστε. Πάντα είναι εύκολο να ρίχνεις το φταίξιμο στους άλλους. Μπορείς να περάσεις τη ζωή σου ολόκληρη ρίχνοντας το φταίξιμο στον κόσμο, όμως οι επιτυχίες σου ή οι αποτυχίες σου είναι αποκλειστικά δική σου ευθύνη. Μπορείς να προσπαθήσεις να κάνεις το χρόνο να σταματήσει, όμως το μόνο που θα καταφέρεις θα είναι να σταματήσεις την ενέργειά σου».

Το τρένο φρενάρει απότομα και όλοι τρομάζουν. Συνεχίζω να συνειδητοποιώ αυτό που λέω, παρόλο που δεν είμαι σίγουρος ότι με παρακολουθούν και οι υπόλοιποι.

«Φανταστείτε ότι το τρένο δε φρενάρει, ότι γίνεται ένα ατύχημα και όλα τελειώνουν. Όλες οι μνήμες, τα πάντα, χάνονται όπως τα δάκρυα στη βροχή, όπως είπε το ανδροειδές στην ταινία *Μπλέιντ Ράνερ*. Είναι άραγε όντως έτσι; Τίποτα δε χάνεται, όλα μένουν φυλαγμένα στο χρόνο. Πού είναι

κρυμμένο το πρώτο μου φιλί; Σε μια γωνιά του εγκεφά
μου; Σε μια σειρά ηλεκτρικών παλμών που είναι ήδη ο
νεργοποιημένοι; Το πρώτο μου φιλί είναι πιο ζωντανό (ποτέ, δε θα το ξεχάσω ποτέ μου. Με βοηθά να συνθέσω Άλεφ μου».

«Αυτή τη στιγμή όμως υπάρχουν διάφορα πράγματα ι πρέπει να αντιμετωπίσω».

«Αυτά τα πράγματα βρίσκονται σ' εκείνο που εσύ ονο ζεις "παρελθόν" και περιμένουν μια απόφαση σε αυτό π ονομάζεις "μέλλον"», εξηγώ. «Σε μουδιάζουν, σε μολύνουν ι δε σε αφήνουν να κατανοήσεις το παρόν. Το να λειτουργ μόνο με την εμπειρία σημαίνει ότι επαναλαμβάνεις παλ λύσεις για καινούρια προβλήματα. Ξέρω πολλούς ανθρώπο που έχουν δική τους ταυτότητα μόνο όταν μιλούν για τα πρ βλήματά τους. Έτσι υπάρχουν, επειδή έχουν προβλήμα που σχετίζονται με αυτό που θεωρούν "ιστορία" τους».

Κανείς δε μιλάει, κι εγώ συνεχίζω.

«Χρειάζεται μεγάλη προσπάθεια για να απελευθερωθο με από τη μνήμη, όταν τα καταφέρουμε όμως, αρχίζουμε ν ανακαλύπτουμε ότι είμαστε πιο ικανοί απ' όσο νομίζαμ Κατοικούμε σ' αυτό το γιγάντιο σώμα, το Σύμπαν, στο οπο βρίσκονται όλες οι λύσεις και όλα τα προβλήματα. Να επ σκέπτεστε την καρδιά σας αντί για το παρελθόν σας. Το Σ μπαν υφίσταται πολλές αλλαγές και το περικλείει εντός το Ονομάζουμε καθεμία από αυτές τις αλλαγές "ζωή". Όμω όπως αλλάζουν τα κύτταρα στο σώμα μας, αλλά εμείς παρ μένουμε οι ίδιοι, ο χρόνος δεν περνάει, απλώς αλλάζει. Ν

μίζετε ότι είστε οι ίδιοι άνθρωποι που βρίσκονταν στο Αικατερίνμπουργκ και έκαναν κάτι. Δεν είστε. Εγώ δεν είμαι ο ίδιος άνθρωπος που ήμουν όταν άρχισα να μιλάω. Το τρένο δε βρίσκεται στο ίδιο σημείο όπου η Χιλάλ έπαιξε το βιολί της. Έχουν αλλάξει τα πάντα, μα δεν μπορούμε να το δούμε καθαρά».

«Μια μέρα όμως ο χρόνος αυτής της ζωής τελειώνει», παρατηρεί ο Γιάο.

«Τελειώνει; Ο θάνατος είναι η πύλη για μια άλλη διάσταση».

«Εν τω μεταξύ, παρά τα όλα όσα λες, οι αγαπημένοι μας κι εμείς οι ίδιοι θα φύγουμε μια μέρα».

«Ποτέ δε χάνουμε τους αγαπημένους μας, ποτέ», λέω με σιγουριά. «Είναι μαζί μας, δε χάνονται από τη ζωή μας. Απλώς βρίσκονται σε διαφορετικά δωμάτια. Δεν μπορώ να δω τι έχει το βαγόνι που βρίσκεται μπροστά μου, όμως υπάρχουν σε αυτό άνθρωποι που ταξιδεύουν ταυτόχρονα με μένα, με εσάς, με όλο τον κόσμο. Το γεγονός ότι δεν μπορούμε να τους μιλήσουμε, να μάθουμε τι συμβαίνει στο άλλο βαγόνι, δεν έχει καμία σημασία: αυτοί βρίσκονται εκεί ούτως ή άλλως. Έτσι, αυτό που ονομάζουμε "ζωή" είναι ένα τρένο με πολλά βαγόνια. Κάποτε βρισκόμαστε στο ένα, κάποτε στο άλλο. Άλλοτε διασχίζουμε το ένα για να μπούμε στο άλλο, όταν ονειρευόμαστε ή όταν αφήνουμε τον εαυτό μας να παρασυρθεί από το παράδοξο».

«Όμως δεν μπορούμε να τους δούμε, ούτε να επικοινωνήσουμε μαζί τους».

«Μπορούμε. Κάθε βράδυ περνάμε σε άλλο επίπεδο, τ
ώρα που κοιμόμαστε. Μιλάμε με τους ζωντανούς, με αυτο
που θεωρούμε νεκρούς, με αυτούς που βρίσκονται σε άλ
διάσταση, με τον εαυτό μας – με τον άνθρωπο που υπήρξ
με και που θα υπάρξουμε μια μέρα».

Η ενέργεια γίνεται πιο ρευστή, ξέρω ότι μπορεί να χά
τη σύνδεση από τη μια στιγμή στην άλλη.

«Η αγάπη πάντα νικά αυτό που αποκαλούμε "θάνατ
Γι' αυτό δεν πρέπει να κλαίμε για τους αγαπημένους μ
γιατί συνεχίζουν να είναι αγαπημένοι μας και παραμένο
δίπλα μας. Δυσκολευόμαστε πολύ να το αποδεχτούμε αυ
Αν δεν το πιστεύετε, δεν έχει νόημα να συνεχίσω να σας εξ
γώ».

Βλέπω πως ο Γιάο έχει σκύψει το κεφάλι. Αυτό που
ρώτησε πριν απαντιέται τώρα.

«Κι αυτοί που μισούμε;»

«Δεν πρέπει να υποτιμάμε ούτε τους εχθρούς μας π
περνούν στην άλλη όχθη», αποκρίνομαι. «Στη μαγική Π
ράδοση έχουν το παράξενο όνομα "ταξιδιώτες". Δεν εννο
ότι μπορούν να κάνουν κακό εδώ. Δεν μπορούν, εκτός
τους το επιτρέψετε εσείς, επειδή στην πραγματικότητα β
σκόμαστε εδώ μαζί τους κι εκείνοι βρίσκονται εδώ μαζί μ
Στο ίδιο τρένο. Ο μόνος τρόπος να λύσουμε το πρόβλημα
ναι να διορθώσουμε τα λάθη μας και να ξεπεράσουμε τις
γκρούσεις. Αυτό θα συμβεί κάποια στιγμή, παρόλο που
ρικές φορές χρειάζονται πολλές "ζωές" για να έχουμε αυ
το αποτέλεσμα. Συναντιόμαστε και αποχαιρετιόμαστε γ

όλη την αιωνιότητα. Μετά από κάθε αναχώρηση ακολουθεί μια επιστροφή, μετά από κάθε επιστροφή ακολουθεί πάντα μια αναχώρηση».

«Είπες όμως ότι είμαστε μέρος του όλου. Δεν υπάρχουμε».

«Υπάρχουμε με τον ίδιο τρόπο που υπάρχει ένα κύτταρο. Μπορεί να προκαλέσει καρκίνο και να καταστρέψει, να επηρεάσει μεγάλο μέρος του οργανισμού. Ή να μεταδώσει παντού τις χημικές ουσίες που φέρνουν χαρά και ευεξία. Δεν είναι όμως άνθρωπος».

«Τότε γιατί τόσες συγκρούσεις;»

«Για να προχωρήσει το Σύμπαν. Για να κινηθεί το σώμα. Δεν είναι προσωπικό. Ακούστε».

Ακούν, αλλά δε με προσέχουν. Καλύτερα να είμαι πιο ξεκάθαρος.

«Αυτή τη στιγμή η ράγα και ο τροχός βρίσκονται σε σύγκρουση κι εμείς ακούμε τον ήχο από το τρίξιμο του μετάλλου. Όμως αυτό που δίνει λόγο ύπαρξης στον τροχό είναι η ράγα κι αυτό που δίνει λόγο ύπαρξης στη ράγα είναι ο τροχός. Ο ήχος του μετάλλου δεν έχει σημασία. Είναι απλώς μια εκδήλωση, δεν είναι κραυγή διαμαρτυρίας».

Η ενέργεια έχει σχεδόν διαλυθεί. Συνεχίζουν να μου κάνουν ερωτήσεις, όμως δεν μπορώ να τους απαντήσω με συνάφεια. Όλοι καταλαβαίνουν ότι είναι ώρα να σταματήσω.

«Ευχαριστώ», λέει ο Γιάο.

«Μην ευχαριστείς. Άκουγα κι εγώ».

«Μιλάς για...»

«Δε μιλάω για κάτι το συγκεκριμένο και μιλάω για όλα. Είδατε ότι άλλαξα τη στάση μου απέναντι στη Χιλάλ. Δε θα έπρεπε να το πω εδώ, επειδή δε θα τη βοηθήσει καθόλου. Το αντίθετο: μπορεί κάποιο αδύναμο πνεύμα να νιώσει κάτι που μόνο μειώνει τον άνθρωπο, αυτό που αποκαλούμε φθόνο. Ωστόσο, η συνάντησή μου με τη Χιλάλ άνοιξε μια πόρτα. Όχι αυτή που ήθελα, αλλά μια άλλη. Πέρασα σε μια άλλη διάσταση της ζωής μου. Σ' ένα άλλο βαγόνι, όπου υπάρχουν πολλές συγκρούσεις που δεν έχουν επιλυθεί. Με περιμένουν εκεί, πρέπει να πάω».

«Άλλη διάσταση, άλλο βαγόνι...»

«Ακριβώς. Βρισκόμαστε αιωνίως στο ίδιο τρένο, μέχρι να αποφασίσει ο Θεός να το σταματήσει για κάποιο λόγο που μόνο Εκείνος γνωρίζει. Καθώς όμως είναι αδύνατο να μείνουμε μονάχα στο δικό μας κουπέ, περνάμε από τη μια μεριά στην άλλη, από τη μια ζωή στην άλλη, σαν να συμβαίνουν με διαδοχική σειρά. Αυτό δεν ισχύει: είμαι αυτός που υπήρξα και αυτός που θα υπάρξω. Όταν γνώρισα τη Χιλάλ έξω από το ξενοδοχείο όπου έμενα στη Μόσχα, μου μίλησε για μια ιστορία που είχα γράψει για μια φωτιά στην κορυφή ενός βουνού. Υπάρχει κι άλλη μία ιστορία για την ιερή φωτιά, που θα σας την πω αμέσως:

»Ο μεγάλος ραβίνος Ίσραελ Σεμ Τοβ, όταν έβλεπε το λαό του να πέφτει θύμα κακομεταχείρισης, πήγαινε στο δάσος, άναβε μια ιερή φωτιά και έκανε μια ειδική δέηση, ζητώντας προστασία από το Θεό. Και ο Θεός έστελνε ένα θαύμα.

»Αργότερα, ο μαθητής του, ο Μαγκίντ ντε Μέζριχ, ακο-

λουθώντας τα βήματα του δασκάλου του, πήγαινε στο ίδιο σημείο του δάσους και έλεγε: "Άρχοντα του Σύμπαντος, εγώ δεν ξέρω πώς να ανάψω την ιερή φωτιά, ξέρω όμως ακόμα την ειδική δέηση. Άκουσέ με, σε παρακαλώ!" Το θαύμα συνέβαινε.

»Μία γενιά μετά, ο ραβίνος Μοσέ-λεΐμπ οφ Σασόβ πήγαινε στο δάσος κι έλεγε: "Εγώ δεν ξέρω πώς να ανάψω την ιερή φωτιά και δεν ξέρω και την ειδική δέηση, θυμάμαι όμως ακόμα την τοποθεσία. Βοήθησέ μας, Κύριε!" Και ο Κύριος βοηθούσε.

»Μετά από πενήντα χρόνια, ο ραβίνος Ίσραελ ντε Ριζίν μιλούσε με το Θεό από την αναπηρική του πολυθρόνα: "Δεν ξέρω να ανάψω την ιερή φωτιά, δε γνωρίζω την προσευχή και δεν μπορώ καν να πάω στην τοποθεσία στο δάσος. Το μόνο που μπορώ να κάνω είναι να διηγηθώ αυτή την ιστορία ελπίζοντας ο Θεός να με ακούσει".

»Τώρα μιλάω μονάχα εγώ και όχι πια η Θεϊκή Ενέργεια. Όμως, παρόλο που δεν ξέρω πώς να ξανανάψω την ιερή φωτιά, ούτε καν για ποιο λόγο άναψε εξαρχής, μπορώ τουλάχιστον να διηγηθώ μια ιστορία.

»Να της φερθείτε τρυφερά».

Η Χιλάλ κάνει πως δεν άκουσε. Ή, μάλλον, όλοι κάνουν πως δεν άκουσαν.

ΤΟ ΣΙΚΑΓΟ ΤΗΣ ΣΙΒΗΡΙΑΣ

ΕΙΜΑΣΤΕ ΟΛΟΙ ΨΥΧΕΣ που περιπλανώνται στον κόσμο, ζώντας τις ζωές μας την ίδια στιγμή, έχοντας όμως την εντύπωση ότι περνάμε από τη μία ενσάρκωση στην άλλη. Όλα όσα έχουν να κάνουν με τον κωδικό της ψυχής μας δεν ξεχνιούνται ποτέ και κατά συνέπεια επηρεάζουν τα υπόλοιπα.

Κοιτάζω τη Χιλάλ με αγάπη, την αγάπη που καθρεφτίζεται στο χρόνο. Δεν ήταν ποτέ δική μου και δε θα γίνει ποτέ, γιατί έτσι είναι γραμμένο. Μπορεί να είμαστε δημιουργοί και δημιουργήματα, είμαστε όμως και μαριονέτες στα χέρια του Θεού, και υπάρχει ένα όριο που δεν μπορούμε να το υπερβούμε, επειδή έτσι ορίστηκε, για λόγους που δεν τους γνωρίζουμε. Μπορεί να φτάσουμε πολύ κοντά, να βάλουμε το πόδι μας στο νερό του ποταμού, ωστόσο μας είναι απαγορευμένο να βουτήξουμε μέσα και να αφήσουμε το ρεύμα να μας παρασύρει.

Ευχαριστώ τη ζωή που μου έδωσε την ευκαιρία να την ξανασυναντήσω τη στιγμή που το είχα ανάγκη. Αρχίζω επιτέλους να αποδέχομαι την ιδέα ότι θα χρειαστεί να διαβώ

εκείνη την πόρτα για πέμπτη φορά, ακόμα κι αν πάλι δεν ανακαλύψω την απάντηση. Ευχαριστώ για δεύτερη φορά τη ζωή επειδή πρώτα φοβόμουν και τώρα δε φοβάμαι πια. Και για τρίτη φορά ευχαριστώ τη ζωή που κάνω αυτό το ταξίδι.

Διασκεδάζω που τη βλέπω να ζηλεύει απόψε. Παρόλο που είναι ταλαντούχα βιολίστρια, πραγματική πολεμίστρια όταν έρχεται η ώρα να αποκτήσει αυτό που επιθυμεί, δεν έχει πάψει να είναι παιδί και δε θα πάψει ποτέ – σαν εμένα και όλους εκείνους που πραγματικά επιθυμούν το καλύτερο που μπορεί να προσφέρει η ζωή. Μόνο ένα παιδί είναι ικανό για κάτι τέτοιο.

Εγώ προκάλεσα τη ζήλια της, επειδή έτσι θα μάθει πώς είναι όταν θα χρειαστεί να αντιμετωπίσει τη ζήλια των άλλων. Θα αποδεχτώ την άνευ όρων αγάπη της, γιατί, όταν θα ξαναγαπήσει άνευ όρων, θα ξέρει πού πατάει.

***

«Το λένε και Σικάγο της Σιβηρίας».

Σικάγο της Σιβηρίας. Συνήθως οι παραλληλισμοί είναι πολύ παράξενοι. Πριν από τον Υπερσιβηρικό, το Νοβοσιμπίρσκ είχε λιγότερους από 8.000 κατοίκους. Τώρα ο πληθυσμός του έχει ξεπεράσει το 1,4 εκατομμύριο, χάρη σε μια γέφυρα που επέτρεψε στο σιδηρόδρομο να συνεχίσει την πορεία του, όλο ατσάλι και κάρβουνο, με κατεύθυνση τον Ειρηνικό Ωκεανό.

Λένε ότι η πόλη έχει τις ωραιότερες γυναίκες στη Ρωσία.

Αρκεί μια ματιά για να διαπιστώσω ότι η φήμη ανταποκρίνεται πλήρως στην αλήθεια – αν και δε σκέφτηκα να κάνω τη σύγκριση και σε άλλα μέρη από τα οποία περάσαμε. Αυτή τη στιγμή εγώ, η Χιλάλ και μία από αυτές τις θεές του Νοβοσιμπίρσκ στεκόμαστε μπροστά σε κάτι αποκομμένο από την πραγματικότητα: ένα τεράστιο άγαλμα του Λένιν, του ανθρώπου που έκανε τις ιδέες του κομουνισμού πράξη. Δεν υπάρχει τίποτα λιγότερο ρομαντικό απ' το να βλέπεις αυτό τον άνθρωπο με το μουσάκι να ατενίζει το μέλλον, αλλά να μην μπορεί να βγει από το άγαλμα και να αλλάξει τον κόσμο.

Το σχόλιο περί Σικάγου το έκανε η θεά, μια μηχανικός που τη λένε Τατιάνα, γύρω στα τριάντα (ποτέ δεν πέφτω μέσα όσο αφορά τις ηλικίες, αλλά παρ' όλ' αυτά δημιουργώ τον κόσμο μου με βάση τις εικασίες που κάνω), η οποία μετά την υπογραφή αυτογράφων και το δείπνο αποφάσισε να μας συνοδεύσει στον περίπατο που θα κάναμε. Το «στέρεο έδαφος» μου δίνει την αίσθηση ότι βρίσκομαι σε άλλο πλανήτη. Δυσκολεύομαι να συνηθίσω ένα έδαφος που δεν κουνιέται συνέχεια.

«Πάμε σ' ένα μπαρ να πιούμε κάτι και μετά πάμε για χορό. Χρειαζόμαστε την άσκηση».

«Αφού είμαστε κουρασμένοι», παρατηρεί η Χιλάλ.

Κάτι τέτοιες στιγμές μεταμορφώνομαι στη γυναίκα που έμαθα να είμαι και διαβάζω το μήνυμα που κρύβουν τα λόγια της: *Θέλεις να μείνεις μόνος μαζί της.*

«Αν είσαι κουρασμένη, μπορείς να γυρίσεις στο ξενοδοχείο. Εγώ θα μείνω με την Τατιάνα».

Η Χιλάλ αλλάζει θέμα.

«Θα ήθελα να σου δείξω κάτι».

«Δείξ' το μου τότε. Δεν είναι ανάγκη να είμαστε οι δυο μας. Εξάλλου, γνωριζόμαστε λιγότερο από δέκα μέρες, έτσι δεν είναι;»

Αυτό αποτελεί συντριπτικό πλήγμα για τη στάση της, που έμοιαζε να λέει «Είμαι μαζί του». Η Τατιάνα ζωηρεύει, όχι για χάρη μου, αλλά επειδή οι γυναίκες είναι από τη φύση τους εχθροί μεταξύ τους. Λέει ότι θα χαρεί πολύ να μου δείξει τη νυχτερινή ζωή του «Σικάγου της Σιβηρίας».

Ο Λένιν μάς κοιτάζει απτόητος από το βάθρο του, προφανώς συνηθισμένος σε όλα αυτά. Αν, αντί να θελήσει να δημιουργήσει τον παράδεισο του προλεταριάτου, είχε αφοσιωθεί στη δικτατορία της αγάπης, τα πράγματα θα είχαν εξελιχθεί καλύτερα.

«Ελάτε μαζί μου λοιπόν».

Ελάτε μαζί μου; Πριν προλάβω να αντιδράσω, η Χιλάλ αρχίζει να περπατά με αποφασιστικό βήμα. Θέλει να αντιστρέψει το παιχνίδι και να αποφύγει έτσι το χτύπημα, ωστόσο η Τατιάνα πέφτει στην παγίδα. Αρχίζουμε και οι τρεις να περπατάμε στην πλατιά λεωφόρο που καταλήγει στη γέφυρα.

«Την ξέρεις την πόλη;» ρωτάει η θεά κάπως έκπληκτη.

«Εξαρτάται από το τι εννοείς με το "ξέρεις". Τα ξέρουμε όλα. Όταν παίζω βιολί, αντιλαμβάνομαι την ύπαρξη...»

Ψάχνει κατάλληλα τα λόγια. Τελικά καταφέρνει να βρει κάτι που καταλαβαίνω, το οποίο όμως αφήνει την Τατιάνα έξω από τη συζήτηση.

«...ενός τεράστιου και ισχυρού "πεδίου πληροφοριών" ρω μου. Δεν είναι κάτι που μπορώ να το ελέγχω, αλλά πο ελέγχει αυτό, και με οδηγεί στο σωστό ακόρντο όποτε ε αμφιβολία. Δε χρειάζεται να γνωρίζω την πόλη, παρά μον να της επιτρέψω να με οδηγήσει εκεί που αυτή επιθυμεί».

Η Χιλάλ ανοίγει ολοένα και περισσότερο το βήμα τ Προς έκπληξή μου, η Τατιάνα κατάλαβε απόλυτα τα λό της.

«Μου αρέσει πολύ να ζωγραφίζω», λέει. «Αν και είμ επαγγελματίας μηχανικός, όταν έχω μπροστά μου έν άδειο καμβά, ανακαλύπτω ότι κάθε άγγιγμα του πινέλου ναι οπτικός διαλογισμός, ένα ταξίδι που με οδηγεί στην ε τυχία που δεν μπορώ να βρω στη δουλειά μου και που ελπ ζω να μη χαθεί ποτέ».

Ο Λένιν θα 'χει μάλλον παρακολουθήσει πολλές φορ αυτό που μόλις συνέβη. Στην αρχή δύο δυνάμεις συγκρού νται επειδή υπάρχει μια τρίτη που πρέπει να διατηρηθεί να κατακτηθεί. Λίγο αργότερα, οι δύο αυτές δυνάμεις έχοι συμμαχήσει και η τρίτη έχει πια παραμεριστεί – ή πάψει ν έχει σημασία. Το μόνο που κάνω είναι να ακολουθώ τις δύ γυναίκες, που πλέον δίνουν την εντύπωση παιδικών φίλω συζητούν ζωηρά στη γλώσσα τους και έχουν ξεχάσει τη ύπαρξή μου. Παρόλο που κάνει ακόμα κρύο –νομίζω ότι ο αυτή την περιοχή μάλλον κάνει κρύο όλο το χρόνο, γιατί βρι σκόμαστε πια στη Σιβηρία–, ο περίπατος με αναζωογονεί μου φτιάχνει το κέφι ολοένα και περισσότερο. Κάθε χιλιό μετρο που διατρέχω με οδηγεί πίσω στο βασίλειό μου. Υπήρ

ξε μια στιγμή στην Τυνησία που πίστεψα πως αυτό δε θα συνέβαινε ποτέ, όμως η γυναίκα μου είχε δίκιο: όντας μόνος, είμαι πιο ευάλωτος, αλλά και πιο ανοιχτός.

Με κουράζει το να τις ακολουθώ. Αύριο θα αφήσω σημείωμα στον Γιάο με το οποίο θα του ζητώ να κάνουμε λίγη εξάσκηση στο αϊκίντο. Μέχρι τώρα το μυαλό μου λειτουργεί περισσότερο από το σώμα μου.

***

Σταματάμε στη μέση του πουθενά, σε μια πλατεία εντελώς άδεια, που στη μέση της υπάρχει ένα σιντριβάνι. Το νερό είναι παγωμένο. Η Χιλάλ αναπνέει γρήγορα. Αν συνεχίσει έτσι, το υπερβολικό οξυγόνο θα της δώσει την εντύπωση ότι αιωρείται. Είναι ένα είδος έκστασης που δε με εντυπωσιάζει πια.

Η Χιλάλ είναι τελετάρχισσα ενός θεάματος που δε γνωρίζω. Μας ζητάει να πιαστούμε από το χέρι και να κοιτάξουμε το σιντριβάνι.

«Παντοδύναμε Θεέ», λέει στη συνέχεια, αναπνέοντας ακόμα γρήγορα, «στείλε τους αγγελιαφόρους Σου τώρα στα τέκνα Σου, που βρίσκονται εδώ με την καρδιά ανοιχτή για να τους δεχτούν».

Συνεχίζει με μια πολύ γνωστή επίκληση. Παρατηρώ ότι το χέρι της Τατιάνας αρχίζει να τρέμει, σαν να πέφτει κι εκείνη σε έκσταση. Η Χιλάλ φαίνεται να βρίσκεται σε επαφή με το Σύμπαν ή με αυτό που χαρακτήρισε «πεδίο πληροφοριών».

Εξακολουθεί να προσεύχεται, ενώ το χέρι της Τατιάνας σταματάει να τρέμει. Σφίγγει το δικό μου με όλη της τη δύναμη. Δέκα λεπτά αργότερα, το τελετουργικό τελειώνει.

Αναρωτιέμαι αν πρέπει αν πω αυτό που σκέφτομαι. Η κοπέλα ωστόσο είναι γεμάτη γενναιοδωρία και αγάπη, της αξίζει να το ακούσει.

«Δεν κατάλαβα», λέω.

Δείχνει σαστισμένη.

«Είναι ένα τελετουργικό για να πλησιάζουμε τα πνεύματα», εξηγεί.

«Και πού το έμαθες;»

«Σ' ένα βιβλίο».

Να συνεχίσω τώρα ή να περιμένω, για να της πω αυτό που σκέφτομαι όταν θα είμαστε οι δυο μας; Αφού η Τατιάνα πήρε κι εκείνη μέρος στο τελετουργικό, αποφασίζω να συνεχίσω.

«Με όλο το σεβασμό γι' αυτό που αναζήτησες, και με όλο το σεβασμό για τον άνθρωπο που έγραψε το βιβλίο, νομίζω ότι είσαι εντελώς αποπροσανατολισμένη. Σε τι χρησιμεύει αυτό το τελετουργικό με τον τρόπο που έγινε; Συναντώ χιλιάδες ανθρώπους πεπεισμένους ότι επικοινωνούν με το Σύμπαν και ότι λόγω αυτού σώζουν την ανθρωπότητα. Κάθε φορά που δεν έχει αποτελέσματα, γιατί στην πραγματικότητα δε λειτουργεί έτσι, χάνουν ένα μέρος απ' την ελπίδα τους. Έτσι, προχωρούν στο επόμενο βιβλίο ή στο επόμενο σεμινάριο, που πάντα έχει κάτι καινούριο. Σε μερικές βδομάδες ωστόσο έχουν ξεχάσει αυτά που έμαθαν και η ελπίδα τους σιγά σιγά χάνεται τελείως».

Η Χιλάλ φαίνεται έκπληκτη. Θέλησε να μου δείξει κάτι άλλο πέρα από το ταλέντο της στο βιολί, αλλά μπήκε σε επικίνδυνα νερά, στη μοναδική περιοχή στην οποία η ανοχή μου είναι μηδενική. Η Τατιάνα μάλλον νομίζει ότι έχω πολύ κακούς τρόπους, γι' αυτό σπεύδει να υπερασπιστεί την καινούρια της φίλη.

«Μα οι προσευχές δε μας φέρνουν πιο κοντά στο Θεό;»

«Θα σου απαντήσω με μια άλλη ερώτηση: Αν προσεύχεσαι και ξαναπροσεύχεσαι, θα κάνεις τον ήλιο να ανατείλει αύριο; Όχι βέβαια. Ο ήλιος ανατέλλει επειδή υπακούει σε έναν παγκόσμιο κανόνα. Ο Θεός είναι κοντά μας, ανεξάρτητα από τις προσευχές που κάνουμε».

«Εννοείς ότι οι προσευχές είναι άχρηστες;» επιμένει η Τατιάνα.

«Επ' ουδενί. Αν δεν ξυπνήσεις νωρίς, ποτέ δε θα μπορέσεις να δεις τον ήλιο να ανατέλλει. Αν δεν προσευχηθείς, ακόμα κι αν ο Θεός είναι κοντά, ποτέ δε θα κατορθώσεις να προσέξεις την παρουσία Του. Αν όμως πιστεύεις ότι θα σε οδηγήσουν κάπου τέτοιου είδους επικλήσεις, τότε καλύτερα να πας να ζήσεις στην έρημο Σονόρα στην Αμερική ή να περάσεις την υπόλοιπη ζωή σου σε κανένα άσραμ στην Ινδία. Στον πραγματικό κόσμο, ο Θεός βρίσκεται περισσότερο στο βιολί της κοπέλας που μόλις ολοκλήρωσε την προσευχή της».

Η Τατιάνα ξεσπάει σε αναφιλητά. Τόσο εγώ όσο και η Χιλάλ δεν ξέρουμε τι να κάνουμε. Περιμένουμε να σταματήσει να κλαίει και να μας πει τι αισθάνεται.

«Ευχαριστώ», λέει. «Παρόλο που για σένα ήταν άχρηστο,

ευχαριστώ. Έχω εκατοντάδες πληγές, που τις κουβαλάω σα μου ενώ παράλληλα είμαι αναγκασμένη να συμπερι ρομαι σαν να είμαι ο πιο χαρούμενος άνθρωπος στον κόσ Τουλάχιστον σήμερα ένιωσα ότι κάποιος μ' έπιασε απ χέρι και μου είπε "Δεν είσαι μόνη, έλα μαζί μας, δείξε μ αυτά που ξέρεις". Ένιωσα πως με αγαπούν, ένιωσα χρή μη, σημαντική».

Στρέφεται προς τη Χιλάλ και συνεχίζει.

«Ακόμα κι όταν αποφάσισες ότι ξέρεις την πόλη καλύ ρα από μένα, που γεννήθηκα και έζησα εδώ όλη μου τη ζω δεν ένιωσα ανάξια ούτε προσβεβλημένη. Πίστεψα, ε ήμουν πια μόνη, κάποιος θα μου έδειχνε αυτά που δε γν ρίζω. Στ' αλήθεια δεν είχα ξαναδεί ποτέ μου αυτό το σιντ βάνι, και τώρα, κάθε φορά που θα νιώθω άσχημα, θα έρχ μαι εδώ και θα ζητάω από το Θεό να με προστατεύσει. Ξ ρω ότι τα λόγια δε σημαίνουν τίποτα το ιδιαίτερο. Έχω κ νει παρόμοιες προσευχές πολλές φορές στη ζωή μου, χωρ να εισακουστώ ποτέ, και κάθε φορά έχανα όλο και περισσ τερο την πίστη μου. Σήμερα όμως συνέβη κάτι, επειδή ήσ σταν άγνωστοι και όχι ξένοι».

Και δε σταματάει εδώ.

«Είσαι πολύ πιο νέα από μένα», απευθύνεται στη Χιλά «δεν έχεις υποφέρει όσο εγώ, δεν ξέρεις τη ζωή, αλλά είσ τυχερή. Είσαι ερωτευμένη με έναν άντρα, κι έτσι έκανες εμένα να ερωτευτώ τη ζωή. Τώρα πια θα μου είναι πιο ε κολο να ερωτευτώ έναν άντρα».

Η Χιλάλ χαμηλώνει το βλέμμα. Δε θέλει να τ' ακούσει ό

αυτά. Ίσως να σκόπευε να τα πει, όμως ένας άλλος άνθρωπος τα λέει στην πόλη του Νοβοσιμπίρσκ, στη Ρωσία, στην πραγματικότητα που είναι έτσι όπως τη φανταζόμαστε παρόλο που διαφέρει πολύ από την πραγματικότητα που δημιούργησε ο Θεός στη γη. Αυτή τη στιγμή παλεύει μέσα της ανάμεσα στις λέξεις που βγαίνουν από την καρδιά της Τατιάνας και τη λογική, που επιμένει να διακόψει αυτή την τόσο μοναδική στιγμή με μια προειδοποίηση: «Το έχουν προσέξει όλοι. Το καταλαβαίνουν και στο τρένο».

«Δε θα το εξηγήσω περισσότερο, ωστόσο μόλις συγχώρεσα τον εαυτό μου κι αισθάνομαι πιο ανάλαφρη», συνεχίζει η Τατιάνα. «Δεν καταλαβαίνω τι ήρθατε να κάνετε εδώ, ούτε γιατί μου ζητήσατε να έρθω μαζί σας, επιβεβαιώνεται όμως αυτό που ένιωθα: οι άνθρωποι συναντιούνται όταν πρέπει να συναντηθούν. Μόλις έσωσα τον εαυτό μου».

Στην πραγματικότητα, η έκφρασή της έχει αλλάξει. Η θεά έχει μεταμορφωθεί σε νεράιδα. Ανοίγει την αγκαλιά της για τη Χιλάλ, που ανταποκρίνεται. Αγκαλιάζονται. Η Τατιάνα με κοιτάζει και μου κάνει νόημα με το κεφάλι ζητώντας μου να πλησιάσω, όμως εγώ δεν κουνιέμαι. Η Χιλάλ έχει ανάγκη την αγκαλιά αυτή περισσότερο από μένα. Θέλησε να δείξει το μαγικό, έδειξε το συμβατικό, και το συμβατικό μετατράπηκε σε μαγικό επειδή βρέθηκε εκεί μια γυναίκα που μπόρεσε να αλλάξει την ενέργεια αυτή και να την κάνει ιερή.

Παραμένουν αγκαλιασμένες. Εγώ κοιτάζω το παγωμένο νερό του σιντριβανιού· ξέρω ότι θα ξαναρχίσει να ρέει μια

μέρα κι ότι μετά θα ξαναπαγώσει κι ύστερα θα ρέει ξανά. Το ίδιο συμβαίνει και με την καρδιά μας. Υπακούει στο χρόνο, αλλά δε μένει παγωμένη για πάντα.

Η Τατιάνα βγάζει από την τσάντα της μια επαγγελματική κάρτα. Διστάζει για λίγο, αλλά τελικά τη δίνει στη Χιλάλ.

«Αντίο», λέει. «Στην κάρτα υπάρχει το τηλέφωνό μου, αλλά ξέρω ότι δε θα σας ξαναδώ ποτέ. Ίσως όλα όσα είπα τώρα να προέκυψαν από μια στιγμή αθεράπευτου ρομαντισμού και σύντομα τα πράγματα να γίνουν όπως ήταν πριν. Ήταν όμως πολύ σημαντικό για μένα».

«Αντίο», αποκρίνεται η Χιλάλ. «Αφού ξέρω το δρόμο για το σιντριβάνι, θα βρω και το δρόμο για το ξενοδοχείο».

Μου δίνει το μπράτσο της. Περπατάμε μες στο κρύο και, για πρώτη φορά από τότε που γνωριστήκαμε, νιώθω γι' αυτή ερωτική επιθυμία. Την αφήνω στην είσοδο του ξενοδοχείου και της λέω ότι έχω ανάγκη να περπατήσω λίγο ακόμα, μόνος, να σκεφτώ για τη ζωή.

Ο ΔΡΟΜΟΣ ΤΗΣ ΓΑΛΗΝΗΣ

ΔΕΝ ΠΡΕΠΕΙ. Δε γίνεται. Και –πρέπει να το επαναλάβω χίλιες φορές στον εαυτό μου– δε θέλω.

Ο Γιάο γδύνεται και μένει με το μποξεράκι. Παρά τα εβδομήντα τόσα χρόνια του, το σώμα του είναι όλο μυς. Βγάζω τα ρούχα μου κι εγώ.

Το έχω ανάγκη αυτό. Όχι τόσο επειδή είμαι τόσες μέρες κλεισμένος στο τρένο, αλλά επειδή η επιθυμία μου έχει αρχίσει να βγαίνει εκτός ελέγχου. Παρόλο που αποκτά γιγαντιαίες διαστάσεις μόνο όταν είμαστε μακριά ο ένας από τον άλλο, δηλαδή όταν εκείνη είναι στο κουπέ της ή όταν εγώ έχω μια επαγγελματική υποχρέωση, ξέρω ότι δε θέλω πολύ για να υποκύψω. Το ίδιο συνέβη και στο παρελθόν, την πρώτη φορά που συναντηθήκαμε, όπως εγώ τη φαντάζομαι τουλάχιστον. Όποτε απομακρυνόταν από κοντά μου, δεν μπορούσα να τη βγάλω από το μυαλό μου· όποτε ήταν πάλι προσιτή, ορατή, χειροπιαστή, οι δαίμονες εξαφανίζονταν και δε χρειαζόταν να ελέγχω ιδιαίτερα τον εαυτό μου.

Γι' αυτό πρέπει να μείνει εδώ. Τώρα. Πριν να είναι πια αργά.

Ο Γιάο φοράει το κιμονό του, και κάνω το ίδιο κι εγώ. Περπατάμε αμίλητοι προς το χώρο της προπόνησης, το ντότζο, που ο Γιάο κατάφερε να εντοπίσει μετά από τρία τέσσερα τηλεφωνήματα. Υπάρχει πολύς κόσμος που κάνει προπόνηση. Κατευθυνόμαστε προς μια ελεύθερη γωνιά.

Ο Δρόμος της Γαλήνης είναι απέραντος και αντικατοπτρίζει το μεγάλο σχέδιο που φτιάχτηκε στον κόσμο του ορατού και του αοράτου. Ο πολεμιστής είναι ο θρόνος του Θείου και υπηρετεί πάντα έναν ανώτερο σκοπό. Λόγια ενός αιώνα, ειπωμένα από τον Μοριχέι Ουεσίμπα, που δημιούργησε το αϊκίντο.

Ο δρόμος για το σώμα της είναι η διπλανή πόρτα. Θα χτυπήσω, θα ανοίξει και δε θα με ρωτήσει τι θέλω. Μπορεί να το διαβάσει στα μάτια μου. Ίσως φοβηθεί. Ίσως πει «Πέρνα, την περίμενα αυτή τη στιγμή. Το σώμα μου είναι ο θρόνος του Θείου, χρησιμεύει για να εκδηλωθούν σ' αυτό όλα όσα ζήσαμε σε μια άλλη διάσταση».

Ο Γιάο κι εγώ κάνουμε την παραδοσιακή υπόκλιση και τα βλέμματά μας αλλάζουν. Τώρα είμαστε έτοιμοι για τη μάχη.

Στη φαντασία μου, χαμηλώνει κι εκείνη το κεφάλι, σαν να λέει «Είμαι έτοιμη, σφίξε με, πιάσε με απ' τα μαλλιά».

Ο Γιάο κι εγώ πλησιάζουμε ο ένας τον άλλο, πιανόμαστε από τα πέτα του κιμονό του άλλου, παίρνουμε την κατάλληλη στάση και η μάχη ξεκινά. Ένα δευτερόλεπτο μετά, βρίσκομαι στο έδαφος. Δεν πρέπει να τη σκέφτομαι. Επικαλούμαι το πνεύμα του Ουεσίμπα, που έρχεται να με βοηθήσει

μέσα από τις διδαχές του, και καταφέρνω να επιστρέψω στο ντότζο, στον αντίπαλό μου, στη μάχη, στο αϊκίντο, στο Δρόμο της Γαλήνης.

Ο νους σου πρέπει να βρίσκεται σε αρμονία με το Σύμπαν. Το σώμα σου πρέπει να παρακολουθεί το Σύμπαν. Εσύ και το Σύμπαν είστε ένα.

Όμως η ένταση του χτυπήματος μ' έφερε ακόμα πιο κοντά της. Κάνω το ίδιο. Την πιάνω απ' τα μαλλιά, τη ρίχνω στο κρεβάτι, πέφτω από πάνω της. Αυτό είναι η αρμονία με το Σύμπαν: ένας άντρας και μια γυναίκα που μεταμορφώνονται σε μία και μόνη ενέργεια.

Σηκώνομαι. Πάνε χρόνια που έχω να αγωνιστώ, το μυαλό μου έχει ξεφύγει, έχω ξεχάσει πώς να κρατάω την ισορροπία μου. Ο Γιάο περιμένει να συνέλθω. Βλέπω τη στάση του και θυμάμαι τη θέση που πρέπει να έχουν τα πόδια μου. Στέκομαι μπροστά του με το σωστό τρόπο και ξαναπιανόμαστε απ' τα πέτα.

Για μία ακόμα φορά, απέναντί μου δεν είναι ο Γιάο, αλλά η Χιλάλ. Της κρατάω τα χέρια κάτω, πρώτα με τα δικά μου χέρια και μετά με τα γόνατά μου. Αρχίζω να της ξεκουμπώνω την μπλούζα.

Πετάγομαι ξανά στον αέρα, χωρίς να καταλάβω πώς έγινε. Βρίσκομαι στο έδαφος και κοιτάζω τις λάμπες νέον στο ταβάνι, αδυνατώντας να χωνέψω πώς άφησα τις αντιστάσεις μου τόσο γελοιωδώς χαμηλές. Ο Γιάο μού δίνει το χέρι για να με βοηθήσει να σηκωθώ, αλλά αρνούμαι. Μπορώ να το κάνω και μόνος μου.

Γι' άλλη μια φορά, πιανόμαστε απ' τα πέτα του κιμονό μας. Γι' άλλη μια φορά, η φαντασία μου ταξιδεύει μακριά. Επιστρέφω στο κρεβάτι, η μπλούζα είναι ξεκούμπωτη, βλέπω τα μικρά στήθη με τις ανασηκωμένες ρώγες που σκύβω να φιλήσω, ενώ εκείνη τινάζεται, με ένα μείγμα ικανοποίησης και αναστάτωσης για την πρώτη κίνηση.

«Συγκεντρώσου», λέει ο Γιάο.

«Συγκεντρωμένος είμαι».

Λέω ψέματα και το ξέρει. Παρόλο που δεν μπορεί να διαβάσει τη σκέψη μου, καταλαβαίνει ότι δεν είμαι εκεί. Το σώμα μου έχει πάρει φωτιά εξαιτίας της αδρεναλίνης που κυκλοφορεί στο αίμα μου, εξαιτίας των δύο πτώσεων και όλων όσα έπεσαν μαζί με τα χτυπήματα: της μπλούζας, του τζιν, των αθλητικών παπουτσιών που πετάχτηκαν μακριά. Είναι αδύνατο να προβλέψω το επόμενο χτύπημα, όμως μπορώ να δράσω με το ένστικτο, με προσοχή και...

Ο Γιάο αφήνει το πέτο του κιμονό μου και μου πιάνει το δάχτυλο, διπλώνοντάς το με μια κλασική κίνηση. Ένα δάχτυλο μονάχα και παραλύει ολόκληρο το σώμα. Ένα δάχτυλο και όλα τ' άλλα δε λειτουργούν. Προσπαθώ να μην ουρλιάξω, αλλά βλέπω αστεράκια και ξαφνικά το ντότζο θαρρείς και εξαφανίζεται – τόσο μεγάλος είναι ο πόνος.

Στην αρχή ο πόνος σαν να θέλει να με κάνει να επικεντρωθώ εκεί που πρέπει: στο Δρόμο της Γαλήνης. Αμέσως όμως παραχωρεί τη θέση του στην αίσθηση ότι εκείνη μου δαγκώνει τα χείλη ενώ φιλιόμαστε. Δεν έχω πια τα γόνατά μου πάνω στα χέρια της. Με σφίγγει δυνατά, μπήγει τα νύ-

χια της στην πλάτη μου, ακούω τα βογκητά της στο αριστερό μου αφτί. Τα δόντια της χαλαρώνουν, το κεφάλι της κουνιέται και με φιλάει.

Να εκπαιδεύσεις την καρδιά σου. Αυτή είναι η πειθαρχία που χρειάζεται ο πολεμιστής. Αν καταφέρεις να την ελέγξεις, θα νικήσεις τον αντίπαλο.

Αυτό προσπαθώ να κάνω. Αρχίζω να συνέρχομαι από το χτύπημα και πιάνω ξανά το κιμονό του Γιάο. Εκείνος σκέφτεται ότι νιώθω ταπεινωμένος, καθώς πρόσεξε ότι χρόνια εξάσκησης έχουν πάει χαμένα, και είναι πέρα για πέρα σίγουρο ότι την επόμενη φορά θα με αφήσει να του επιτεθώ.

Διαβάζω τη σκέψη του, διαβάζω τη σκέψη της, αφήνομαι. Η Χιλάλ με ξαπλώνει ανάσκελα, ανεβαίνει πάνω μου, μου λύνει τη ζώνη και αρχίζει να μου ξεκουμπώνει το παντελόνι.

Ο Δρόμος της Γαλήνης ρέει σαν ποτάμι, γιατί δεν αντιστέκεται σε τίποτα, έχει κερδίσει προτού ξεκινήσει. Η τέχνη της γαλήνης είναι ανίκητη, επειδή κανείς δε μάχεται ενάντια σε κανέναν, παρά μονάχα ενάντια στον εαυτό του. Νίκησε τον εαυτό σου και θα νικήσεις όλο τον κόσμο.

Ναι, αυτό κάνω τώρα. Το αίμα μου κυλάει πιο γρήγορα από ποτέ, ο ιδρώτας κάνει τα μάτια μου να τσούζουν και προς στιγμήν μου θολώνει την όραση. Ο αντίπαλός μου ωστόσο δεν εκμεταλλεύεται το πλεονέκτημά του. Με δυο κινήσεις του σώματός μου, βρίσκεται στο έδαφος.

«Μην το κάνεις αυτό», του λέω. «Δεν είμαι παιδί που πρέπει οπωσδήποτε να κερδίσει. Η μάχη μου αυτή τη στιγμή

δίνεται σε άλλο επίπεδο. Μη με αφήνεις να κερδίσω χωρίς να το αξίζω, χωρίς να νιώσω τη χαρά ότι είμαι ο καλύτερος».

Καταλαβαίνει και μου ζητάει συγνώμη. Δεν παλεύουμε, αλλά εξασκούμαστε στο Δρόμο. Ξαναπιάνει το κιμονό μου, εγώ ετοιμάζομαι για ένα χτύπημα που θα έρθει από τα δεξιά, αλλά που την τελευταία στιγμή αλλάζει κατεύθυνση: το ένα χέρι του Γιάο μ' έχει γραπώσει από το μπράτσο, το οποίο στρίβει με τέτοιο τρόπο ώστε αναγκάζομαι να γονατίσω για να μη μου το σπάσει.

Παρά τον πόνο, ξέρω ότι όλα είναι καλύτερα. Ο Δρόμος της Γαλήνης μοιάζει με μάχη, αλλά δεν είναι. Είναι η τέχνη τού να γεμίζεις εκείνο που ήταν κενό και να αδειάζεις εκείνο που περισσεύει. Ρίχνω εκεί όλη μου την ενέργεια και η φαντασία μου αρχίζει να φεύγει από το κρεβάτι, από την κοπέλα με τα μικρά στήθη και τις ανασηκωμένες ρώγες που μου ξεκουμπώνει το παντελόνι ενώ ταυτόχρονα μου χαϊδεύει το όργανο. Σε τούτη τη μάχη παλεύω ενάντια στον εαυτό μου και πρέπει να κερδίσω πάση θυσία, ακόμα κι αν χρειαστεί να πέσω και να σηκωθώ πολλές φορές. Σιγά σιγά σβήνουν τα φιλιά που δε δόθηκαν ποτέ, οι οργασμοί που θα έρχονταν, τα χάδια μετά το σεξ, που θα ήταν βίαιο και άγριο, ρομαντικό και χωρίς κανένα όριο και καμιά προκατάληψη.

Βρίσκομαι στο Δρόμο της Γαλήνης, η ενέργειά μου ξοδεύεται εκεί, ρέει με το ποτάμι που δεν αντιστέκεται σε τίποτα και που γι' αυτό κατορθώνει να συνεχίσει την πορεία του ως το τέλος, να φτάσει στη θάλασσα όπως σκόπευε.

Ξανασηκώνομαι. Ξαναπέφτω. Αγωνιζόμαστε γύρω στη μισή ώρα ακόμα, χωρίς να δίνουμε σημασία στους άλλους ανθρώπους που είναι κι εκείνοι εδώ, επίσης συγκεντρωμένοι σε αυτό που κάνουν, ψάχνοντας να βρουν τη σωστή στάση που θα τους βοηθήσει να κρατούν την τέλεια στάση και στην καθημερινότητά τους.

Στο τέλος είμαστε και οι δύο καταϊδρωμένοι και εξαντλημένοι. Με συγχαίρει, τον συγχαίρω κι εγώ και κατευθυνόμαστε προς τις ντουζιέρες. Τις μάζεψα για τα καλά, αλλά δεν έχω σημάδια στο σώμα μου – όταν τραυματίζεις τον αντίπαλο, τραυματίζεις τον εαυτό σου. Το να ελέγχεις την επιθετικότητά σου για να μη βλάψεις τον αντίπαλο είναι ο Δρόμος της Γαλήνης.

Αφήνω το νερό να κυλήσει πάνω στο κορμί μου, να πλύνει όλα όσα έχουν συσσωρευτεί και να διαλύσει τη φαντασία μου. Όταν επιστρέψει η επιθυμία μου –γιατί θα επιστρέψει, το ξέρω–, θα παρακαλέσω τον Γιάο να ξαναβρεί ένα μέρος για να κάνουμε εξάσκηση στο αϊκίντο, ακόμα κι αν το μέρος αυτό είναι ο διάδρομος του τρένου, όπως λέγαμε στην αρχή, και θα ξαναμπώ στο Δρόμο της Γαλήνης.

Η ζωή είναι εξάσκηση. Όταν εξασκούμαστε, προετοιμαζόμαστε γι' αυτό που έρχεται. Η ζωή και ο θάνατος χάνουν τη σημασία τους, υπάρχουν μονάχα προκλήσεις, που γίνονται δεκτές με χαρά και ξεπερνιούνται με ηρεμία.

***

«Είναι κάποιος που θέλει να σου μιλήσει», μου λέει ο Γιάο την ώρα που ντυνόμαστε. «Του είπα ότι θα το κανόνιζα, γιατί του χρωστάω μια χάρη. Θα μου κάνεις το χατίρι;»

«Μα αύριο φεύγουμε πολύ νωρίς», του θυμίζω.

«Λέω για την επόμενη στάση μας. Φυσικά, είμαι απλώς ο διερμηνέας. Αν δε θέλεις, θα του πω ότι δεν έχεις χρόνο».

Δεν είναι απλώς ο διερμηνέας και το ξέρει. Είναι ένας άνθρωπος που καταλαβαίνει πότε χρειάζομαι βοήθεια, ακόμα κι όταν δε γνωρίζει για ποιο λόγο.

«Εντάξει τότε, θα το κάνω», υποχωρώ.

«Θέλω να ξέρεις ότι έχω μεγάλη πείρα στις πολεμικές τέχνες», δηλώνει. «Όταν ο Ουεσίμπα ανέπτυσσε το Δρόμο της Γαλήνης, δεν είχε στο μυαλό του μόνο να υποτάξει το χειροπιαστό εχθρό. Κάθε φορά που υπήρχε ξεκάθαρη ένταση στο δρόμο του μαθητή, νικούσε και τον εσωτερικό εχθρό».

«Είναι καιρός που έχω να αγωνιστώ».

«Δεν το πιστεύω. Ίσως να είναι καιρός που έχεις να κάνεις εξάσκηση, όμως ο Δρόμος της Γαλήνης παραμένει μέσα σου. Όταν τον μάθουμε, ποτέ δεν τον ξεχνάμε».

Ξέρω πού το πάει. Θα μπορούσα να διακόψω τη συζήτηση εδώ και τώρα, αλλά τον αφήνω να συνεχίσει. Είναι άνθρωπος κοσμογυρισμένος, έμπειρος, ψημένος στις δυσκολίες, που επέζησε παρόλο που αναγκάστηκε να αλλάξει κόσμους πολλές φορές σε τούτη τη ζωή. Δεν έχει νόημα να προσπαθώ να του κρύψω κάτι.

Τον παροτρύνω να συνεχίσει.

«Δεν πάλευες μαζί μου. Πάλευες μ' εκείνη».

«Έτσι είναι».

«Τότε λοιπόν θα συνεχίσουμε να κάνουμε εξάσκηση κάθε φορά που θα μας δίνεται η ευκαιρία κατά τη διάρκεια του ταξιδιού. Θέλω να σ' ευχαριστήσω γι' αυτό που είπες στο τρένο, όταν συνέκρινες τη ζωή και το θάνατο με το πέρασμα από το ένα βαγόνι στο άλλο, και που εξήγησες ότι το κάνουμε αυτό πολλές φορές στη ζωή μας. Για πρώτη φορά από τότε που έχασα τη γυναίκα μου κοιμήθηκα ήρεμα. Συναντήθηκα μαζί της στα όνειρά μου και είδα ότι ήταν ευτυχισμένη».

«Αυτά που είπα τα έλεγα και στον εαυτό μου».

Τον ευχαριστώ που ήταν καλός αντίπαλος και που δε με άφησε να κερδίσω μια μάχη την οποία δεν άξιζα να κερδίσω.

Ο ΔΑΚΤΥΛΙΟΣ ΤΗΣ ΦΩΤΙΑΣ

ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΑΝΑΠΤΥΞΕΤΕ μια στρατηγική που να αξιοποιεί όλα όσα βρίσκονται γύρω σας. Ο καλύτερος τρόπος να προετοιμάζεται κανείς για μια πρόκληση είναι να έχει στα χέρια του την απεριόριστη ικανότητα να ανταποκρίνεται.

Κατάφερα επιτέλους να αποκτήσω πρόσβαση στο διαδίκτυο. Είχα την ανάγκη να θυμηθώ όλα όσα είχα μάθει για το Δρόμο της Γαλήνης.

Η αναζήτηση της γαλήνης είναι ένας τρόπος προσευχής, που δημιουργεί φως και ζεστασιά. Ξέχνα για λίγο τον εαυτό σου, μάθε ότι στο φως βρίσκεται η σοφία και στη ζεστασιά η συμπόνια. Στην πορεία σου σε τούτο τον πλανήτη, προσπάθησε να παρατηρείς τη μορφή που έχουν στην ουσία ο ουρανός και η γη. Κάτι τέτοιο είναι δυνατό μόνο όταν δεν αφήνεις το φόβο να σε παραλύσει, όταν αποφασίζεις ότι η κάθε σου κίνηση και η κάθε σου στάση ανταποκρίνονται σε αυτό που σκέφτεσαι.

Κάποιος μου χτυπάει την πόρτα. Είμαι τόσο συγκεντρωμένος, που δυσκολεύομαι να αντιληφθώ τι συμβαίνει. Η πρώτη μου αντίδραση είναι να μην απαντήσω, σκέφτομαι

όμως ότι ίσως έγινε κάτι – διαφορετικά, ποιος θα τολμούσε να ξυπνήσει κάποιον τέτοια ώρα;

Καθώς κατευθύνομαι προς την πόρτα, συνειδητοποιώ ότι υπάρχει κάποιος που θα είχε το θάρρος να κάνει κάτι τέτοιο.

Η Χιλάλ στέκεται έξω από την πόρτα μου, φορώντας κόκκινο μπλουζάκι και το παντελόνι της πιτζάμας της. Αμίλητη, μπαίνει στο δωμάτιό μου και ξαπλώνει στο κρεβάτι μου.

Ξαπλώνω κι εγώ δίπλα της. Με πλησιάζει και την παίρνω αγκαλιά.

«Πού ήσουν;» με ρωτάει.

Το «Πού ήσουν;» είναι κάτι παραπάνω από μια απλή φράση. Κάποιος που ρωτάει κάτι τέτοιο λέει επίσης «Μου έλειψες», «Θα ήθελα να ήμουν κι εγώ μαζί σου», «Πρέπει να μου λες τι κάνεις».

Δεν της απαντάω, μονάχα της χαϊδεύω τα μαλλιά.

«Τηλεφώνησα στην Τατιάνα και βγήκαμε το βράδυ μαζί», λέει. Απαντάει σε μια ερώτηση που δεν της έκανα. «Είναι δυστυχισμένη», συνεχίζει, «και η δυστυχία είναι μεταδοτική. Μου είπε ότι έχει μια δίδυμη αδελφή που είναι ναρκομανής, που δεν μπορεί να βρει δουλειά, ούτε και να κάνει μια φυσιολογική σχέση. Η δυστυχία της Τατιάνας όμως δεν οφείλεται σε αυτό, αλλά στο ότι η ίδια είναι επιτυχημένη, όμορφη, ότι οι άντρες την επιθυμούν, έχει μια δουλειά που της αρέσει και, παρόλο που έχει πάρει διαζύγιο, έχει ήδη γνωρίσει έναν άντρα που είναι ερωτευμένος μαζί της. Το

πρόβλημά της είναι ότι, κάθε φορά που βλέπει την αδελφή της, νιώθει ένα απαίσιο σύμπλεγμα ενοχής. Πρώτα απ' όλα γιατί δεν μπορεί να κάνει τίποτα. Δεύτερον, επειδή η δική της νίκη κάνει την ήττα της αδελφής της χειρότερη. Αυτό σημαίνει λοιπόν ότι ποτέ μας δεν είμαστε ευτυχισμένοι, όποιες κι αν είναι οι συνθήκες. Η Τατιάνα δεν είναι ο μόνος άνθρωπος στον κόσμο που σκέφτεται έτσι».

Συνεχίζω να της χαϊδεύω τα μαλλιά.

«Θυμάσαι αυτό που είπα στην πρεσβεία, έτσι δεν είναι; Είναι όλοι πεπεισμένοι ότι έχω ένα ταλέντο εκπληκτικό, ότι είμαι μεγάλη βιολίστρια κι ότι στην καριέρα μου θα γνωρίσω την αναγνώριση και τη δόξα. Η δασκάλα μου σου είπε κάτι τέτοιο, και μετά πρόσθεσε ότι είμαι πολύ ανασφαλής, ασταθής. Δεν είναι αλήθεια. Κατέχω την τεχνική, ξέρω πού να αναζητήσω την έμπνευση, όμως ΔΕ γεννήθηκα γι' αυτό, και κανείς δεν πρόκειται να με πείσει για το αντίθετο. Το βιολί είναι για μένα ένας τρόπος να ξεφεύγω από την πραγματικότητα, το πύρινο άρμα μου που με οδηγεί μακριά από τον εαυτό μου, και χάρη σ' αυτό είμαι ζωντανή. Επέζησα για να μπορέσω να συναντήσω έναν άνθρωπο που θα μ' έσωζε από το μίσος που νιώθω. Όταν διάβασα τα βιβλία σου, κατάλαβα ότι ο άνθρωπος αυτός ήσουν εσύ. Φυσικά».

«Φυσικά».

«Επιχείρησα να βοηθήσω την Τατιάνα λέγοντάς της ότι από πολύ μικρή προσπαθώ να καταστρέψω όλους τους άντρες που με πλησιάζουν, μόνο και μόνο επειδή ένας από αυτούς προσπάθησε ασυνείδητα να με καταστρέψει. Δε με

πιστεύει όμως, νομίζει ότι είμαι παιδί ακόμα. Δέχτηκε να με συναντήσει για να αποκτήσει πρόσβαση σε σένα».

Κουνιέται, με πλησιάζει ακόμα περισσότερο. Νιώθω τη ζεστασιά του σώματός της.

«Με ρώτησε αν μπορεί να έρθει μαζί μας μέχρι τη λίμνη Βαϊκάλη. Λέει ότι, παρόλο που το τρένο περνάει από το Νοβοσιμπίρσκ κάθε μέρα, ποτέ της δεν είχε λόγο να το πάρει. Τώρα έχει».

Όπως ακριβώς το περίμενα, τώρα που είμαστε μαζί στο κρεβάτι νιώθω μόνο τρυφερότητα για την κοπέλα που βρίσκεται δίπλα μου. Σβήνω το φως και το δωμάτιο φωτίζεται μονάχα από τις σπίθες της ηλεκτροσυγκόλλησης από τη διπλανή οικοδομή.

«Της είπα όχι. Ότι, ακόμα κι αν πάρει το τρένο, δε θα καταφέρει να έρθει ως το βαγόνι που βρίσκεσαι. Οι ελεγκτές δε σε αφήνουν να περνάς από βαγόνια της μιας κατηγορίας σε βαγόνια της άλλης. Κατάλαβε ότι δεν την ήθελα».

«Οι άνθρωποι εδώ δουλεύουν όλη τη νύχτα», της λέω.

«Με ακούς;»

«Σε ακούω, αλλά δε σε καταλαβαίνω. Ένας άνθρωπος προσπαθεί να με πλησιάσει με τον ίδιο τρόπο που προσπάθησες κι εσύ. Αντί να τη βοηθήσεις, την απομακρύνεις τελείως».

«Επειδή φοβάμαι. Φοβάμαι ότι θα σε πλησιάσει υπερβολικά και θα χάσεις το ενδιαφέρον σου για μένα. Επειδή ξέρω ακριβώς ποια είμαι και τι κάνω εδώ, όλα αυτά μπορεί να χαθούν από τη μια στιγμή στην άλλη».

Κινώ το αριστερό μου χέρι και βρίσκω τα τσιγάρα. Ανάβω ένα για μένα και ένα για εκείνη. Βάζω το σταχτοδοχείο πάνω στο στήθος μου.

«Με θέλεις;» με ρωτάει.

Νιώθω μια παρόρμηση να της πω «Ναι, σε θέλω όταν είσαι μακριά, όταν είσαι απλώς μια φαντασίωση στο μυαλό μου. Σήμερα έδωσα έναν αγώνα επί σχεδόν μία ώρα ενώ παράλληλα σκεφτόμουν εσένα, το κορμί σου, τα πόδια σου, το στήθος σου, και η μάχη κατανάλωσε μονάχα ένα απειροελάχιστο μέρος της ενέργειας αυτής. Είμαι ένας άντρας που αγαπάει και σε θέλω. Δεν είμαι ο μόνος που σε θέλει, δεν είμαι ο μοναδικός παντρεμένος άντρας που επιθυμεί μια γυναίκα που δεν είναι η δική του. Όλοι μας απιστούμε με τη σκέψη, ζητάμε συγνώμη και μετά απιστούμε ξανά. Και δεν είναι ο φόβος της αμαρτίας που με κάνει να βρίσκομαι εδώ, με σένα στην αγκαλιά μου, και να μην αγγίζω το σώμα σου. Δεν έχω τέτοιες ενοχές. Υπάρχει όμως κάτι πολύ πιο σημαντικό από το να κάνω έρωτα μαζί σου τώρα. Γι' αυτό μένω δίπλα σου ήρεμος, κοιτάζοντας το δωμάτιο του ξενοδοχείου να φωτίζεται από τις σπίθες της διπλανής οικοδομής».

«Φυσικά και σε θέλω. Πολύ. Είμαι άντρας κι εσύ μια πολύ ελκυστική γυναίκα. Εξάλλου, νιώθω μεγάλη τρυφερότητα για σένα, που κάθε μέρα μεγαλώνει. Θαυμάζω σε σένα το ότι γίνεσαι εύκολα από κοριτσάκι γυναίκα κι από γυναίκα κοριτσάκι. Σαν το δοξάρι που αγγίζει τις χορδές του βιολιού και παίζει μια θεϊκή μελωδία».

Η καύτρα των τσιγάρων μας κοκκινίζει.

Δύο ρουφηξιές.

«Και τότε γιατί δε με αγγίζεις;»

Σβήνω το τσιγάρο μου κι εκείνη το δικό της.

Συνεχίζω να της χαϊδεύω τα μαλλιά και να προσπαθώ να κάνω το ταξίδι στο παρελθόν.

«Πρέπει να κάνω κάτι πολύ σημαντικό και για τους δυο μας. Θυμάσαι το Άλεφ;»

Πρέπει να περάσω την πόρτα που μας τρόμαξε.

«Εγώ τι πρέπει να κάνω;»

«Τίποτα. Απλώς να μείνεις δίπλα μου».

Αρχίζω να φαντάζομαι ένα δακτύλιο χρυσού φωτός να ανεβαίνει και να κατεβαίνει στο σώμα μου.

Αρχίζει από τα πόδια, σκαρφαλώνει μέχρι το κεφάλι και επιστρέφει.

Στην αρχή δυσκολεύομαι να συγκεντρωθώ, όσο πάει όμως κινείται με μεγαλύτερη ταχύτητα.

Ναι, μπορεί. Ο δακτύλιος της φωτιάς είναι πέρα από αυτό τον κόσμο.

«Δεν υπάρχει τίποτα χειρότερο απ' το να σε απορρίπτουν. Το φως σου συναντιέται με το φως μιας άλλης ψυχής, πιστεύεις ότι θα ανοίξουν τα παράθυρα να μπει ο ήλιος, ότι οι πληγές του παρελθόντος θα κλείσουν επιτέλους. Και ξαφνικά δε γίνεται τίποτα απ' όσα φανταζόσουν. Ίσως να πληρώνω για όλους τους άντρες που έκανα να υποφέρουν».

Το χρυσό φως, που πρώτα ήταν απλώς μια απόπειρα του μυαλού μου, μια κλασική, γνωστή άσκηση για να γυρίζεις στις περασμένες σου ζωές, αρχίζει να κινείται μόνο του.

«Όχι, δεν πληρώνεις τίποτα, ούτε κι εγώ. Να θυμάσαι αυτό που είπα στο τρένο: ζούμε τώρα όλα όσα συμβαίνουν στο μέλλον. Αυτή ακριβώς τη στιγμή, σ' ένα ξενοδοχείο του Νοβοσιμπίρσκ, ο κόσμος δημιουργείται και καταστρέφεται. Εξιλεωνόμαστε για όλες μας τις αμαρτίες, αν αυτό θέλουμε».

Όχι μονάχα στο Νοβοσιμπίρσκ, αλλά παντού στο Σύμπαν, ο χρόνος πάλλεται σαν την τεράστια καρδιά του Θεού, διαστέλλεται και συστέλλεται.

Με πλησιάζει περισσότερο και νιώθω τη μικρή καρδούλα της δίπλα μου να χτυπάει κι εκείνη ολοένα και πιο δυνατά.

Ο χρυσός δακτύλιος γύρω από το σώμα μου κινείται όλο και πιο γρήγορα.

Την πρώτη φορά που έκανα αυτή την άσκηση –λίγο μετά αφότου διάβασα ένα βιβλίο που δίδασκε «πώς να ανακαλύψετε τα μυστήρια των περασμένων ζωών»–, βρέθηκα στη Γαλλία, στα μισά του δέκατου ένατου αιώνα, και είδα τον εαυτό μου να γράφει ένα βιβλίο που πραγματευόταν τα ίδια θέματα για τα οποία γράφω ακόμα σήμερα.

Έμαθα το όνομά μου, πού ζούσα, με τι πένα-φτερό έγραφα και ποια ήταν η φράση που είχα μόλις ολοκληρώσει. Τρόμαξα τόσο ώστε επέστρεψα αμέσως στο παρόν, στην παραλία της Κοπακαμπάνα, στο δωμάτιο που η γυναίκα μου κοιμόταν ήσυχα στο πλευρό μου.

Την επόμενη μέρα έψαξα να μάθω τα πάντα για το ποιος ήμουν, και μία βδομάδα αργότερα αποφάσισα να με ξανασυναντήσω.

Δεν έπιασε. Όσο κι αν προσπάθησα, δεν έπιασε ποτέ.

Μίλησα για το θέμα αυτό με τον Ζ. Μου εξήγησε ότι υπάρχει κάτι σαν την τύχη του πρωτάρη, που το δημιούργησε ο Θεός μόνο και μόνο για να αποδείξει ότι κάτι τέτοιο είναι εφικτό. Όμως αυτό δεν κρατάει για πολύ κι όλα γίνονται όπως πριν. Μου είπε να μην το ξανακάνω, παρά μόνο αν είχα κάποιο σοβαρό θέμα να λύσω σε κάποια από τις προηγούμενες ζωές μου. Διαφορετικά, ήταν απλώς χάσιμο χρόνου.

Χρόνια αργότερα, με σύστησαν σε μια γυναίκα στην πόλη του Σάο Πάολο. Ομοιοπαθητικός, πετυχημένη και με μεγάλη συμπόνια για τους ασθενείς της. Κάθε φορά που συναντιόμασταν, ένιωθα σαν να την ήξερα ήδη. Μιλήσαμε γι' αυτό και μου είπε πως ένιωθε κι εκείνη το ίδιο.

Μια ωραία ημέρα, βρισκόμασταν στο μπαλκόνι του ξενοδοχείου μου, κοιτάζοντας την πόλη, όταν της πρότεινα να κάνουμε μαζί την άσκηση του δακτυλίου. Βρεθήκαμε στην πόρτα που είδα όταν η Χιλάλ κι εγώ ανακαλύψαμε το Άλεφ.

Εκείνη τη μέρα η γιατρός με αποχαιρέτισε μ' ένα χαμόγελο, αλλά δεν κατάφερα ποτέ να την ξαναβρώ. Δεν απαντούσε στα τηλεφωνήματά μου, αρνήθηκε να με δεχτεί όταν πήγα στην κλινική όπου εργαζόταν και κατάλαβα ότι δεν είχε νόημα να επιμείνω.

Η πόρτα ωστόσο είχε ανοίξει. Η μικρή τρύπα στο φράγμα είχε γίνει μεγάλη και από μέσα ξεπηδούσε το νερό με ολοένα και μεγαλύτερη ορμή. Με το πέρασμα των χρόνων, συνάντησα άλλες τρεις γυναίκες που μου προκαλούσαν την ίδια αίσθηση, ότι γνωριζόμασταν δηλαδή, μόνο που δεν έκα-

να ξανά το λάθος που είχα κάνει με τη γιατρό και εκτέλε
την άσκηση μόνος.

Καμιά τους δεν έμαθε ποτέ ότι ήμουν υπεύθυνος για κ
τι φριχτό που τους είχε συμβεί σε κάποια περασμένη το
ζωή.

Το ότι έμαθα το λάθος μου δε με παρέλυσε ποτέ. Ήμο
πραγματικά αποφασισμένος να το διορθώσω. Οχτώ γυνα
κες είχαν υπάρξει θύματα της τραγωδίας, και ήμουν σίγο
ρος ότι τελικά μία από αυτές θα μου έλεγε πώς ακριβώς ε
χε τελειώσει εκείνη η ιστορία. Κι αυτό γιατί τα ήξερα σχ
δόν όλα, εκτός από την κατάρα που μου είχαν ρίξει.

Έτσι, λοιπόν, επιβιβάστηκα στον Υπερσιβηρικό και, σχ
δόν μία δεκαετία αργότερα, βυθίστηκα ξανά στο Άλεφ.

Η πέμπτη γυναίκα βρίσκεται τούτη τη στιγμή δίπλα μοι
και λέει πράγματα που δε με ενδιαφέρουν πια, γιατί ο δα
κτύλιος της φωτιάς κινείται ολοένα και πιο γρήγορα.

Όχι, δε θέλω να την πάρω μαζί μου εκεί όπου πρωτοσι
ναντηθήκαμε.

«Μόνο οι γυναίκες πιστεύουν στην αγάπη. Όχι οι άντρες»
μου λέει.

«Οι άντρες πιστεύουν στην αγάπη», διαφωνώ.

Συνεχίζω να της χαϊδεύω τα μαλλιά. Οι χτύποι της καρ
διάς μου αρχίζουν να λιγοστεύουν. Φαντάζομαι ότι τα μάτια
της είναι κλειστά, ότι νιώθει πως την αγαπούν, ότι αισθάνε
ται προστατευμένη, και η ιδέα της απόρριψης εξαφανίζεται
τόσο γρήγορα όσο εμφανίστηκε.

Η αναπνοή της γίνεται πιο αργή. Κουνιέται ξανά, αυτι

τη φορά όμως για να βολευτεί καλύτερα. Κουνιέμαι κι εγώ: παίρνω το σταχτοδοχείο από το στήθος μου, το βάζω ξανά στο κομοδίνο και την κλείνω στην αγκαλιά μου.

Ο χρυσός δακτύλιος κινείται πια με απίστευτη ταχύτητα, από τα πόδια μου προς το κεφάλι κι από το κεφάλι προς τα πόδια.

Και ξαφνικά νιώθω ότι ο αέρας γύρω μου σείεται, σαν να έγινε έκρηξη.

Τα γυαλια μου είναι θολά. Τα νύχια μου βρόμικα. Το κεφ
δε φωτίζει καλά, βλέπω όμως τα μανίκια του ρούχου που φο
ράω: είναι χοντροκομμένο και κακοφτιαγμένο. Μπροστ
μου υπάρχει ένα γράμμα. Πάντα το ίδιο γράμμα.

Κόρδοβα, 11 Ιουλίου 1492

Αγαπητέ,

Έχουν μείνει στη διάθεσή μας ελάχιστα όπλα, ανάμεσα στα οποία και η Ιερά Εξέταση, που έχει αποτελέσει στόχο των σφοδρότερων επιθέσεων.

Η κακοπιστία ορισμένων και η προκατάληψη άλλων κάνουν τον ιεροεξεταστή να φαίνεται τέρας. Σε μια τόσο δύσκολη και κρίσιμη στιγμή, όταν αυτή η υποτιθέμενη Μεταρρύθμιση θρέψει την επανάσταση στα σπίτια και την αναρχία στους δρόμους, συκοφαντώντας το δικαστήριο του Ιησού και κατηγορώντας το για βασανιστήρια και θηριωδίες, εμείς είμαστε η εξουσία! Και η εξουσία έχει καθήκον να τιμωρεί με την εσχάτη των ποινών όσους θέτουν σε σοβαρό κίνδυνο το κοινό καλό, ακρωτηριάζοντας το μέλος που μολύνει ένα άρρωστο σώμα έτσι ώστε να μην ακολουθήσουν κι άλλα το παράδειγμά του. Είναι επομένως κάτι παραπάνω από δίκαιο να τιμωρούνται με την ποινή του θανάτου εκείνοι που, διαδίδοντας πεισμα-

τικά την αίρεση, κάνουν πολλές ψυχές να πέσουν στις φωτιές της κόλασης.

Οι γυναίκες αυτές νομίζουν ότι έχουν το ελεύθερο να κηρύσσουν το δηλητήριο των σφαλμάτων τους, να σπέρνουν τη λαγνεία και τη λατρεία του Σατανά. Μάγισσες, ιδού περί τίνος πρόκειται! Η πνευματική τιμωρία δεν είναι πάντοτε αρκετή. Οι περισσότεροι άνθρωποι δεν είναι σε θέση να την κατανοήσουν. Η Εκκλησία πρέπει να έχει –και έχει– το δικαίωμα να καταγγέλλει αυτό που είναι λάθος και να απαιτεί από τις Αρχές ρηξικέλευθη αντιμετώπιση.

Οι γυναίκες αυτές ήρθαν για να απομακρύνουν τον άντρα από τη γυναίκα του, τον αδελφό από την αδελφή, τον πατέρα από τα παιδιά. Η Εκκλησία είναι αναμφίβολα μια μητέρα γεμάτη ευσπλαχνία, πάντα έτοιμη να συγχωρέσει. Το μόνο που μας απασχολεί είναι να τις κάνουμε να μετανοήσουν, ώστε να μπορέσουμε να παραδώσουμε στο Δημιουργό τις ψυχές τους εξαγνισμένες. Μέχρι να ομολογήσουν τις τελετές τους, τις μηχανορραφίες τους, τα μάγια που έριξαν στην πόλη, στην οποία τώρα βασιλεύουν το χάος και η αναρχία, κλιμάκωσε τις τιμωρίες τους – σαν θεία τέχνη, στην οποία αναγνωρίζει κανείς τον εμπνευσμένο λόγο του Ιησού.

Φέτος καταφέραμε ήδη να διώξουμε τους μουσουλμάνους, οδηγημένοι από το νικηφόρο χέρι του Ιησού. Είχαν σχεδόν κυριεύσει την Ευρώπη, όμως με την Πίστη οδηγό νικήσαμε όλες τις μάχες. Έφυγαν και οι Εβραίοι, και όσοι έμειναν θα μεταστραφούν με το μαχαίρι.

Χειρότερη από τους αλλόθρησκους ωστόσο είναι η προδοσία όσων έλεγαν πως πιστεύουν στον Ιησού και την ίδια στιγμή μας μαχαίρωναν πισώπλατα. Κι εκείνοι όμως θα τιμωρηθούν εκεί που δεν το περιμένουν. Είναι απλώς θέμα χρόνου.

Αυτή τη στιγμή πρέπει να επικεντρώσουμε τις δυνάμεις μας σε εκείνους που με δόλιο τρόπο μπήκαν στο κοπάδι μας, λύκοι αληθινοί ντυμένοι με προβιά. Έχετε την ευκαιρία να δείξετε σε όλους ότι ποτέ το κακό δε θα περάσει απαρατήρητο, επειδή, αν πετύχουν τους σκοπούς τους αυτές οι γυναίκες, η είδηση θα διαδοθεί, το κακό παράδειγμα θα δοθεί, ο άνεμος θα γίνει θύελλα, θα αποδυναμωθούμε, οι Άραβες θα επιστρέψουν, οι Εβραίοι θα ενωθούν ξανά και χίλια πεντακόσια χρόνια αγώνων για την εν Χριστώ Ειρήνη θα θαφτούν.

Λένε ότι τα βασανιστήρια άρχισαν να χρησιμοποιούνται από το δικαστήριό μας. Μέγα λάθος! Το αντίθετο: όταν τα βασανιστήρια έγιναν δεκτά από το ρωμαϊκό δίκαιο, η Εκκλησία αρχικά τα απέρριψε. Και τώρα, σπρωγμένοι από την ανάγκη, τα υιοθετούμε κι εμείς, η χρήση τους όμως είναι ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗ! Ο Πάπας επέτρεψε, αλλά δε διέταξε, να χρησιμοποιούνται βασανιστήρια σε σπάνιες περιπτώσεις. Η άδεια αυτή παρά ταύτα περιορίζεται αυστηρά στους αιρετικούς. Ο κάθε κώδικας αυτού του ιεροδικείου, που τόσο άδικα σπιλώνεται, είναι σοφός, συνάδει με την εντιμότητα και τη λογική. Αφού απαγγελθεί η οποιαδήποτε κατηγορία, πάντα επιτρέπουμε στους αμαρτωλούς τη χάρη της θείας κοινωνίας μετά την εξομολόγηση, πριν επιστρέψουν για ν' αντιμετωπίσουν την κρίση των Ουρανών, όπου θα αποκαλυφθούν μυστικά που δε γνωρίζουμε. Αυτό που μας ενδιαφέρει περισσότερο είναι να σώσουμε αυτές τις πτωχές ψυχές, και ο ιεροεξεταστής έχει το δικαίωμα να προβεί σε ανάκριση και να ορίσει τις μεθόδους που θα εφαρμοστούν προκειμένου ο ένοχος να ΟΜΟΛΟΓΗΣΕΙ. Μέχρι εκεί παρεμβαίνει, εφαρμόζοντας κάποιες φορές βασανιστήρια, κυρίως όμως με τη μορφή που προαναφέρθηκε.

Εντούτοις, οι αντίπαλοι της θείας δόξας μάς κατηγορούν, μας απο-

καλούν άκαρδους δήμιους, χωρίς να αντιλαμβάνονται ότι η Ιερά Εξέταση κάνει χρήση των βασανιστηρίων με μέτρο και με επιείκεια, άγνωστη ως τώρα στα αστικά δικαστήρια της εποχής μας! Βασανιστήρια μπορούν να χρησιμοποιηθούν μόνο ΜΙΑ φορά σε κάθε δίκη, κι έτσι ελπίζω να μη σπαταλήσεις τη μοναδική ευκαιρία που έχεις. Αν δεν ενεργήσεις σωστά, το δικαστήριο θα χάσει την αξιοπιστία του και θα αναγκαστούμε να αφήσουμε ελεύθερες εκείνες που ήρθαν σε τούτο τον κόσμο μόνο για να σπείρουν το σπόρο της αμαρτίας. Είμαστε όλοι αδύναμοι, μόνο ο Κύριος είναι δυνατός. Εκείνος όμως μας δίνει δύναμη όταν μας κάνει την τιμή να μας επιτρέπει να αγωνιζόμαστε για να δοξαστεί το όνομά Του.

Δεν έχεις το δικαίωμα να κάνεις λάθος. Αν αυτές οι γυναίκες είναι ένοχες, πρέπει να ομολογήσουν προτού μπορέσουμε να τις παραδώσουμε στην ευσπλαχνία του Πατρός.

Παρόλο που είναι η πρώτη σου φορά και που η καρδιά σου είναι γεμάτη με αυτό που θεωρείς συμπόνια, αλλά που στην πραγματικότητα δεν είναι παρά αδυναμία, να θυμάσαι ότι ο Ιησούς δε δίστασε να σηκώσει το μαστίγιο εναντίον των εμπόρων στο Ναό. Ο Ανώτερός σου θα αναλάβει να σου δείξει τη σωστή διαδικασία έτσι ώστε, όταν έρθει η σειρά σου να ενεργήσεις στο μέλλον, να μπορείς να χρησιμοποιήσεις το μαστίγιο, τον τροχό, ό,τι έχεις στη διάθεσή σου, δίχως το πνεύμα σου να φανεί αδύναμο. Να θυμάσαι ότι δεν υπάρχει μεγαλύτερη ευλάβεια από το θάνατο στην πυρά. Είναι ο σωστότερος τρόπος εξαγνισμού. Η φωτιά καίει το σώμα, αλλά καθαρίζει την ψυχή, που θα μπορεί μετά να αναληφθεί στη δόξα του Κυρίου!

Το έργο σου είναι θεμελιώδους σημασίας προκειμένου να τηρηθεί η τάξη, να ξεπεράσει η χώρα μας τις εσωτερικές της δυσκολίες, να ξα-

νακατακτήσει τη δύναμή της η Εκκλησία, που απειλείται από την κακοήθεια, και να αντηχήσει ξανά ο λόγος του Αμνού στις καρδιές των ανθρώπων. Μερικές φορές είναι απαραίτητο να χρησιμοποιούμε το φόβο ώστε η ψυχή να ξαναβρίσκει το δρόμο της. Μερικές φορές είναι απαραίτητο να καταφεύγουμε στον πόλεμο για να κατορθώσουμε να ζήσουμε με ειρήνη. Δεν έχει σημασία το πώς μας κρίνουν τώρα, γιατί θα μας δικαιώσει το μέλλον και το έργο μας θα αναγνωριστεί.

Ωστόσο, ακόμα κι αν οι άνθρωποι στο μέλλον δεν κατανοήσουν αυτό που κάναμε και ξεχάσουν ότι αναγκαστήκαμε να φανούμε σκληροί για να μπορέσουν όλοι να ζήσουν με την πραότητα που κηρύσσει ο Υιός, θα γνωρίζουμε την ανταμοιβή που μας περιμένει στους Ουρανούς.

Τα ζιζάνια του κακού πρέπει να βγαίνουν από τη γη προτού βγάλουν ρίζες και μεγαλώσουν. Βοήθα τον Ανώτερό σου να πράξει το ιερό καθήκον του, χωρίς μίσος γι' αυτά τα πτωχά πλάσματα, αλλά και χωρίς οίκτο για το Πονηρό.

Να θυμάσαι ότι υπάρχει κι άλλο δικαστήριο στους Ουρανούς, στο οποίο θα κληθείς να λογοδοτήσεις για το πώς ανταποκρίθηκες στις επιθυμίες του Θεού στη γη.

Αδελφός Τ.Τ.,
Τάγμα των Δομινικανών

ΝΑ ΠΙΣΤΕΥΕΙΣ ΑΚΟΜΑ ΚΙ ΟΤΑΝ ΔΕ ΣΕ ΠΙΣΤΕΥΟΥΝ

ΠΕΡΝΑΜΕ ΤΗ ΝΥΧΤΑ χωρίς να κουνηθούμε. Ξυπνάω και τη βρίσκω στην αγκαλιά μου, ακριβώς στην ίδια θέση που βρισκόμασταν πριν από το χρυσό δακτύλιο. Με πονάει ο αυχένας μου από την ακινησία.

«Έλα να σηκωθούμε. Πρέπει να κάνουμε κάτι».

Γυρίζει πλευρό και λέει κάτι σαν «Ο ήλιος ανατέλλει πολύ νωρίς στη Σιβηρία τέτοια εποχή».

«Έλα να σηκωθούμε. Πρέπει να βγούμε. Πήγαινε στο δωμάτιό σου, ντύσου και θα συναντηθούμε κάτω».

***

Ο πορτιέρης του ξενοδοχείου μού δίνει ένα χάρτη και μου λέει πού πρέπει να πάω. Είναι πέντε λεπτά απόσταση με τα πόδια.

Η Χιλάλ δίπλα μου διαμαρτύρεται γιατί ο μπουφές του πρωινού δεν έχει ανοίξει ακόμα.

Στρίβουμε δύο φορές και σύντομα βρισκόμαστε εκεί που έπρεπε να φτάσω.

«Μα αυτό είναι... εκκλησία!»

Ναι, εκκλησία.

«Σιχαίνομαι να ξυπνάω νωρίς. Κι ακόμα περισσότερο σιχαίνομαι... αυτό».

Μου δείχνει έναν τρούλο σε σχήμα κρεμμυδιού, βαμμένο σε μπλε χρώμα, που στην κορυφή του έχει ένα σταυρό.

Οι πόρτες είναι ανοιχτές και μερικές ηλικιωμένες κυρίες μπαίνουν μέσα. Κοιτάζω γύρω μου και βλέπω ότι ο δρόμος είναι εντελώς έρημος, δεν υπάρχει καθόλου κίνηση.

«Θέλω να κάνεις κάτι για μένα».

Επιτέλους χαμογελάει για πρώτη φορά σήμερα. Της ζητάω κάτι! Είναι απαραίτητη στη ζωή μου!

«Είναι κάτι που μόνο εγώ μπορώ να το κάνω;»

«Ναι, μόνο εσύ. Μονάχα μη με ρωτήσεις γιατί σου το ζητάω».

***

Την παίρνω από το χέρι και την οδηγώ μέσα. Δεν είναι η πρώτη φορά που μπαίνω σε ορθόδοξη εκκλησία. Ποτέ μου δεν έμαθα τι πρέπει να κάνω, εκτός από το να ανάβω τα λεπτά κεριά που υπάρχουν εκεί και να προσεύχομαι στους αγίους και στους αγγέλους να με φυλούν. Παρ' όλ' αυτά, πάντα με γοητεύει η ομορφιά αυτών των ναών, που έχουν την ιδανική αρχιτεκτονική: οροφή σε σχήμα θόλου, που θυμίζει τον ουρανό,

κεντρικό κλίτος χωρίς κανένα στασίδι, πλευρικές αψίδες, εικονίσματα που οι αγιογράφοι έχουν δουλέψει με χρυσό, προσευχή και νηστεία, μπροστά στα οποία κάποιες από τις κυρίες που μόλις μπήκαν σκύβουν και φιλούν το τζάμι που τα προστατεύει.

Όπως συμβαίνει σε όλους, τα πράγματα αρχίζουν να μπαίνουν στη θέση τους όταν επικεντρωνόμαστε σε αυτό που θέλουμε. Παρά τα όσα έζησα κατά τη διάρκεια της νύχτας, παρόλο που δεν κατάφερα να προχωρήσω πέρα από το γράμμα που είχα μπροστά μου, έχουμε ακόμα καιρό μέχρι το Βλαδιβοστόκ, και η ψυχή μου είναι ήρεμη.

Η Χιλάλ δείχνει κι αυτή γοητευμένη από την ομορφιά του χώρου. Μάλλον έχει ξεχάσει ότι βρισκόμαστε σε εκκλησία. Πλησιάζω μια κυρία που κάθεται σε μια γωνιά κι αγοράζω τέσσερα κεριά. Ανάβω τα τρία μπροστά σε μια εικόνα που μου φαίνεται πως είναι του Αγίου Γεωργίου και προσεύχομαι για μένα, για την οικογένειά μου, για τους αναγνώστες μου και τη δουλειά μου. Ανάβω το τέταρτο κερί και το πηγαίνω στη Χιλάλ.

«Σε παρακαλώ, κάνε ό,τι σου ζητήσω. Κράτα αυτό το κερί».

Ενστικτωδώς, κοιτάζει δεξιά κι αριστερά, ελέγχοντας αν μας βλέπει κανείς. Μάλλον σκέφτεται ότι αυτό που κάνουμε δε δείχνει σεβασμό ή δεν αρμόζει στο χώρο όπου βρισκόμαστε. Όμως παύει να τη νοιάζει την αμέσως επόμενη στιγμή. Σιχαίνεται τις εκκλησίες, και δεν είναι υποχρεωμένη να συμπεριφέρεται όπως όλος ο κόσμος.

Η φλόγα του κεριού καθρεφτίζεται στα μάτια της. Χαμηλώνω το κεφάλι. Δε νιώθω την παραμικρή ενοχή, μονάχα αποδοχή και έναν απόμακρο πόνο, που εκδηλώνεται σε μια άλλη διάσταση και που πρέπει να τον δεχτώ.

«Σε πρόδωσα. Και σου ζητώ να με συγχωρέσεις».

«Με την Τατιάνα!»

Φέρνω τα δάχτυλά μου στα χείλη της. Δεν πρέπει να ξεχνάω ότι, παρά τη δύναμη της θέλησής της, τον τρόπο που αγωνίζεται, το ταλέντο της, είναι μόνο είκοσι ενός ετών. Έπρεπε να είχα διατυπώσει τη φράση διαφορετικά.

«Όχι, δεν ήταν με την Τατιάνα. Σε παρακαλώ, συγχώρεσέ με».

«Δεν μπορώ να σε συγχωρέσω για κάτι που δεν ξέρω τι είναι».

«Θυμήσου το Άλεφ. Θυμήσου τι ένιωσες εκείνη τη στιγμή. Προσπάθησε να φέρεις μέχρι αυτό εδώ το ιερό μέρος κάτι που δε γνωρίζεις, αλλά που βρίσκεται στην καρδιά σου. Αν χρειαστεί, φαντάσου μια συμφωνία που σου αρέσει να παίζεις κι άσ' τη να σε οδηγήσει ως εκεί που πρέπει να πας. Μόνο αυτό έχει σημασία τώρα. Λόγια, εξηγήσεις και ερωτήσεις δε θα χρησιμεύσουν σε τίποτα, παρά θα μπερδέψουν ακόμα περισσότερο κάτι που είναι ήδη αρκετά περίπλοκο. Απλώς συγχώρεσέ με. Η συγχώρεση αυτή πρέπει να βγει από τα βάθη της ψυχής σου, της ψυχής που περνάει από σώμα σε σώμα και που μαθαίνει ενώ ταξιδεύει στο χρόνο που δεν υπάρχει και στο χώρο που είναι άπειρος.

»Ποτέ δεν μπορούμε να πληγώσουμε την ψυχή, γιατί πο-

τέ δεν μπορούμε να πληγώσουμε το Θεό. Ωστόσο, μένουμε αιχμάλωτοι της μνήμης, κι αυτό γεμίζει με δυστυχία τη ζωή μας, παρόλο που έχουμε όλα όσα χρειάζονται για να είμαστε ευτυχισμένοι. Μακάρι να μπορούσαμε να ήμασταν εδώ ολόκληροι, σαν να είχαμε μόλις ξυπνήσει στον πλανήτη Γη και να βρισκόμασταν μέσα σε ένα ναό γεμάτο χρυσάφι. Όμως δεν μπορούμε».

«Δεν ξέρω για ποιο λόγο πρέπει να συγχωρέσω τον άντρα που αγαπώ. Ίσως να υπάρχει ένας και μόνος λόγος: επειδή δεν έχω ακούσει ποτέ κάτι αντίστοιχο από τα χείλη σου».

Μυρωδιά από λιβάνι απλώνεται στο χώρο. Μπαίνουν οι ιερείς για την πρωινή λειτουργία.

«Ξέχνα ποια είσαι αυτή τη στιγμή και πήγαινε εκεί όπου βρίσκεται εκείνη που υπήρξες πάντα. Εκεί θα βρεις τα σωστά λόγια για τη συγχώρεση και θα με συγχωρέσεις μ' αυτά».

Η Χιλάλ προσπαθεί να αντλήσει έμπνευση από τους τοίχους τους καλυμμένους με χρυσοποίκιλτες εικόνες, από τις κολόνες, από τον κόσμο που μπαίνει στην εκκλησία, από τις φλόγες των αναμμένων κεριών. Κλείνει τα μάτια, ακολουθώντας ίσως την υπόδειξή μου και φέρνοντας στο μυαλό της τις νότες ενός κομματιού.

«Δε θα το πιστέψεις. Μου φαίνεται ότι βλέπω ένα κοριτσάκι... ένα κοριτσάκι που δεν είναι πια εδώ και που θέλει να γυρίσει...»

Της ζητάω να ακούσει τι της λέει το κοριτσάκι.

«Σε συγχωρεί. Όχι επειδή αγίασε, αλλά επειδή δεν αντέ-

χει πια να κουβαλάει αυτό το μίσος. Το μίσος κουράζει. Δεν ξέρω αν αλλάζει κάτι στον Ουρανό ή στη Γη, αν σώζει ή καταδικάζει την ψυχή μου, ωστόσο είμαι εξαντλημένη και το συνειδητοποιώ μόλις τώρα. Συγχωρώ τον άντρα που θέλησε να με καταστρέψει όταν ήμουν δέκα χρονών. Ήξερε τι έκανε, εγώ όχι. Πίστεψα όμως πως έφταιγα εγώ, μίσησα εκείνον και τον εαυτό μου, μίσησα όλους όσοι με πλησίαζαν, και τώρα η ψυχή μου ελευθερώνεται».

Όχι, δεν περίμενα κάτι τέτοιο.

«Συγχώρεσε τους πάντες και τα πάντα, συγχώρεσε κι εμένα όμως», την παρακαλώ. «Βάλε με κι εμένα στη συγχώρεσή σου».

«Συγχωρώ τους πάντες και τα πάντα, μαζί κι εσένα, που δε γνωρίζω το αδίκημά σου. Σε συγχωρώ επειδή σε αγαπώ, κι επειδή εσύ δε με αγαπάς· σε συγχωρώ επειδή με βοηθάς να είμαι πάντα κοντά στο δαίμονά μου, ακόμα κι αν δεν τον έχω σκεφτεί εδώ και χρόνια. Σε συγχωρώ επειδή με απορρίπτεις και χάνεται η δύναμή μου· σε συγχωρώ επειδή δεν καταλαβαίνεις ποια είμαι και τι κάνω εδώ. Σε συγχωρώ και συγχωρώ και το δαίμονα που άγγιζε το σώμα μου τότε που δεν πολυκαταλάβαινα τι είναι η ζωή. Άγγιζε το σώμα μου, αλλά παραμόρφωνε την ψυχή μου».

Ενώνει τα χέρια της σε στάση προσευχής. Θα ήθελα η συγχώρεση να είναι μόνο για μένα, όμως η Χιλάλ συγχωρεί όλο τον κόσμο της. Ίσως να είναι καλύτερα έτσι.

Το κορμί της αρχίζει να τρέμει. Τα μάτια της γεμίζουν δάκρυα.

«Πρέπει να γίνει εδώ; Πρέπει να είναι σε εκκλησία; Πάμε έξω, κάτω από τον ουρανό, σε παρακαλώ!»

«Πρέπει να γίνει σε εκκλησία. Μια μέρα θα το κάνουμε κάτω από τον ουρανό, σήμερα όμως πρέπει να γίνει σε εκκλησία. Συγχώρεσέ με, σε παρακαλώ».

Κλείνει τα μάτια και σηκώνει τα χέρια προς την οροφή. Μια γυναίκα που μπαίνει την κοιτάζει και κουνάει το κεφάλι της με αποδοκιμασία. Βρισκόμαστε σε ιερό χώρο, οι τελετουργίες εδώ είναι διαφορετικές, πρέπει να σεβαστούμε την παράδοση. Κάνω πως δεν τη βλέπω και ανακουφίζομαι με τη διαπίστωση ότι η Χιλάλ μιλάει τώρα με το Πνεύμα, που υπαγορεύει τις προσευχές και τους πραγματικούς νόμους, και τίποτα στον κόσμο δεν μπορεί να της αποσπάσει την προσοχή.

«Απελευθερώνομαι από το μίσος μέσω της συγχώρεσης και της αγάπης. Κατανοώ ότι ο πόνος, όταν δεν μπορεί να αποφευχθεί, υπάρχει για να με κάνει να προχωρήσω προς τη δόξα. Καταλαβαίνω ότι όλα είναι πλεγμένα μεταξύ τους, όλοι οι δρόμοι συναντιούνται, όλα τα ποτάμια κατευθύνονται προς την ίδια θάλασσα. Γι' αυτό είμαι κι εγώ τώρα το όργανο της συγχώρεσης. Συγχώρεσης για αδικήματα που διαπράχθηκαν, ένα που γνωρίζω και ένα που δε γνωρίζω».

Ναι, της μιλάει κάποιο πνεύμα. Ξέρω το πνεύμα και την προσευχή, που την έμαθα πριν από χρόνια στη Βραζιλία. Το πνεύμα ανήκει σ' ένα αγοράκι, όχι σε κοριτσάκι. Η Χιλάλ όμως επαναλαμβάνει τις λέξεις που βρίσκονται στο Σύμπαν περιμένοντας να χρησιμοποιηθούν όποτε χρειαστεί.

Η Χιλάλ μιλάει χαμηλόφωνα, όμως η ακουστική μέσα στο ναό είναι τόσο τέλεια, ώστε όλα όσα λέει μοιάζουν να αντηχούν παντού.

«Συγχωρώ για τα δάκρυα που με έκαναν να χύσω.

»Συγχωρώ για τους πόνους και τις απογοητεύσεις.

»Συγχωρώ για την προδοσία και το ψέμα.

»Συγχωρώ για τη συκοφαντία και τη δολοπλοκία.

»Συγχωρώ για το μίσος και το διωγμό.

»Συγχωρώ για τα χτυπήματα που με τραυμάτισαν.

»Συγχωρώ για τα κατεστραμμένα μου όνειρα.

»Συγχωρώ για τις πεθαμένες ελπίδες.

»Συγχωρώ για την έλλειψη αγάπης και το ψθόνο.

»Συγχωρώ για την αδιαφορία και τη μνησικακία.

»Συγχωρώ για την αδικία στο όνομα της δικαιοσύνης.

»Συγχωρώ για την οργή και την κακομεταχείριση.

»Συγχωρώ για την παραμέληση και τη λησμονιά.

»Συγχωρώ τον κόσμο με όλο του το κακό».

Κατεβάζει τα χέρια, ανοίγει τα μάτια και φέρνει τα χέρια στο πρόσωπό της. Την πλησιάζω για να την αγκαλιάσω, αλλά μου κάνει νόημα.

«Δεν τελείωσα».

Κλείνει ξανά τα μάτια και κοιτάζει προς τα πάνω.

«Συγχωρώ και τον εαυτό μου. Μακάρι οι κακοτυχίες του παρελθόντος να μη βαραίνουν πια την καρδιά μου. Στη θέση της στενοχώριας και της πικρίας βάζω την κατανόηση και τη συναίσθηση. Στη θέση της αντιδραστικότητας βάζω τη μουσική που βγαίνει από το βιολί μου. Στη θέση του

πόνου βάζω τη λησμονιά. Στη θέση της εκδίκησης βάζω τη νίκη.

»Θα έχω από τη φύση μου την ικανότητα

»Να αγαπάω πέρα από κάθε αδιαφορία,

»Να πονάω ακόμα κι όταν έχω χάσει τα πάντα,

»Να δουλεύω χαρούμενη ακόμα και μέσα σε πάσης φύσεως εμπόδια,

»Να τείνω το χέρι ακόμα κι όταν βρίσκομαι στην απόλυτη μοναξιά και εγκατάλειψη,

»Να στεγνώνω τα δάκρυά μου ακόμα κι όταν κλαίω με λυγμούς,

»Να πιστεύω ακόμα κι όταν δε με πιστεύουν».

Ανοίγει τα μάτια, βάζει τα χέρια της στο κεφάλι μου και, με όλο το κύρος που έρχεται από Ψηλά, λέει:

«Ας γίνει έτσι. Θα γίνει έτσι».

Godf@ther only for Greek.to
ENJOY!!!

Από κάπου μακριά ακούγεται ένας κόκορας. Είναι το σημάδι. Την παίρνω από το χέρι και βγαίνουμε έξω, κοιτάζοντας την πόλη που αρχίζει να ξυπνάει. Εκείνη είναι κάπως έκπληκτη με αυτά που είπε· εγώ νιώθω ότι η συγχώρεση ήταν η σημαντικότερη στιγμή του ταξιδιού μου ως τώρα. Δεν είναι όμως το τελευταίο βήμα: πρέπει να μάθω τι συμβαίνει όταν διαβάζω το γράμμα.

Φτάνουμε στο ξενοδοχείο πάνω στην ώρα για να πιούμε καφέ με τους υπόλοιπους, να φτιάξουμε τα πράγματά μας και να πάμε στο σταθμό του τρένου.

«Η Χιλάλ θα κοιμηθεί στο άδειο κουπέ στο βαγόνι μα ανακοινώνω.

Κανείς δε σχολιάζει. Φαντάζομαι τι περνάει από το μι λό τους και δεν μπαίνω στον κόπο να εξηγήσω ότι δεν εί καθόλου έτσι.

«*Korkmaz igit*», λέει η Χιλάλ.

Από την έκπληξη που δείχνουν όλοι, μαζί και ο διερμ νέας μου, μάλλον δε μίλησε στα ρωσικά.

«*Korkmaz igit*», επαναλαμβάνει. Που στα τουρκικά σημ νει «ατρόμητο παλικάρι».

ΤΑ ΦΥΛΛΑ ΤΟΥ ΤΣΑΓΙΟΥ

ΟΛΟΙ ΦΑΙΝΕΤΑΙ να έχουν προσαρμοστεί περισσότερο στις συνθήκες του ταξιδιού. Το τραπέζι είναι το κέντρο αυτού του σύμπαντος, και μαζευόμαστε κάθε μέρα εκεί για να φάμε πρωινό, μεσημεριανό, βραδινό, να μιλήσουμε για τη ζωή και τις προσδοκίες μας για το τι μας περιμένει. Η Χιλάλ έχει πλέον εγκατασταθεί στο βαγόνι μας, κάθεται μαζί μας στα γεύματα, χρησιμοποιεί το μπάνιο μου για να κάνει το καθημερινό της ντους, παίζει μανιωδώς βιολί κατά τη διάρκεια της μέρας και συμμετέχει ολοένα και λιγότερο στις συζητήσεις μας.

Σήμερα μιλάμε για τους σαμάνους της λίμνης Βαϊκάλης, που θα είναι η επόμενη στάση μας. Ο Γιάο εκφράζει την επιθυμία του να μου γνωρίσει έναν απ' αυτούς.

«Θα δούμε όταν φτάσουμε».

Μετάφραση: Δε με ενδιαφέρει και πολύ.

Δε νομίζω όμως ότι θα τον αποθαρρύνει αυτό. Μία από τις πιο γνωστές αρχές στις πολεμικές τέχνες είναι η αρχή της μη αντίστασης. Οι καλοί πολεμιστές χρησιμοποιούν πάντα την ενέργεια του χτυπήματος ενάντια σ' εκείνον που το κα-

ταφέρνει. Έτσι, όσο περισσότερη ενέργεια ξοδέψω σε λόγια τόσο λιγότερο πεπεισμένος θα είμαι γι' αυτά που λέω, και σύντομα θα είναι εύκολο να κυριαρχήσει κανείς πάνω μου.

«Θυμάμαι την κουβέντα μας πριν φτάσουμε στο Νοβοσιμπίρσκ», λέει η εκδότρια. «Μας εξηγούσες ότι το Άλεφ είναι ένα σημείο έξω από εμάς, αλλά ότι, όταν δύο άνθρωποι ερωτεύονται, μπορούν να μεταφέρουν το σημείο αυτό οπουδήποτε. Οι σαμάνοι πιστεύουν ότι είναι προικισμένοι με ειδικές δυνάμεις και ότι μόνο εκείνοι μπορούν να έχουν τέτοια οράματα».

«Αν μιλάμε για τη μαγική Παράδοση, η απάντηση είναι "Το σημείο αυτό είναι εκτός". Αν μιλάμε για την ανθρώπινη παράδοση, οι ερωτευμένοι μπορούν, κάποιες στιγμές, αλλά μόνο σε πολύ εξαιρετικές περιστάσεις, να βιώσουν την εμπειρία του Όλου. Στην πραγματική ζωή έχουμε τη συνήθεια να θεωρούμε τους εαυτούς μας ξεχωριστά όντα, όμως ολόκληρο το Σύμπαν είναι ένα και μοναδικό πράγμα, η ίδια ψυχή. Έτσι, για να δημιουργήσουμε το Άλεφ με τέτοιο τρόπο, χρειάζεται κάτι πολύ έντονο: ένας δυνατός οργασμός, μια μεγάλη απώλεια, μια σύγκρουση που να φτάνει στα άκρα, μια στιγμή έκστασης μπροστά σε κάτι σπάνιας ομορφιάς».

«Οι συγκρούσεις τουλάχιστον δε λείπουν», παρεμβαίνει η Χιλάλ. «Παντού γύρω μας υπάρχουν συγκρούσεις, όπως σε αυτό εδώ το βαγόνι».

Η κοπέλα, που το τελευταίο διάστημα είναι αμίλητη, μάλλον έχει ξαναγυρίσει στην αρχή του ταξιδιού και προκαλεί μια κατάσταση που έχει ήδη εξομαλυνθεί. Κατέκτησε το έδα-

φος και θέλει να αποδείξει τη νεοαποκτηθείσα δύναμή της. Η εκδότρια ξέρει ότι τα λόγια της ειπώθηκαν για την ίδια.

«Οι συγκρούσεις είναι για ψυχές που δεν έχουν μεγάλη οξυδέρκεια», απαντάει, προσπαθώντας να γενικεύσει, αλλά πετυχαίνοντας το στόχο. «Ο κόσμος είναι μοιρασμένος ανάμεσα σ' εκείνους που με καταλαβαίνουν και σ' εκείνους που δε με καταλαβαίνουν. Στη δεύτερη περίπτωση, τους αφήνω απλώς να βασανίζονται παλεύοντας να κερδίσουν τη συμπάθειά μου».

«Περίεργο, κι εγώ κάπως έτσι είμαι», αποκρίνεται η Χιλάλ, περνώντας στην αντεπίθεση. «Πάντα φανταζόμουν τον εαυτό μου όπως είμαι και πάντα κατόρθωνα να φτάσω εκεί που ήθελα. Ενδεικτικό παράδειγμα το ότι τώρα κοιμάμαι σε αυτό το βαγόνι».

Ο Γιάο σηκώνεται. Φαίνεται πως δεν έχει την υπομονή να αντέξει μια τέτοια συζήτηση.

Ο εκδότης με κοιτάζει. Τι περιμένει να κάνω; Να πάρω μέρος κι εγώ;

«Δεν ξέρεις τι λες», αντιγυρίζει η εκδότρια, καρφώνοντας με το βλέμμα τη Χιλάλ. «Πάντα πίστευα ότι ήμουν έτοιμη για όλα, μέχρι που γέννησα το γιο μου. Είχα την εντύπωση ότι ο κόσμος είχε καταρρεύσει στο κεφάλι μου, ένιωσα αδύναμη, ασήμαντη, ανίκανη να τον προστατεύσω. Ξέρεις ποιοι νομίζουν ότι μπορούν να τα κάνουν όλα; Τα παιδιά. Έχουν εμπιστοσύνη, δε φοβούνται, πιστεύουν στη δύναμή τους και αποκτούν αυτό ακριβώς που θέλουν.

»Τα παιδιά όμως μεγαλώνουν. Αρχίζουν να αντιλαμβάνο-

νται ότι δεν είναι και τόσο παντοδύναμα, ότι εξαρτώνται από τους άλλους για να επιζήσουν. Τότε αγαπούν, ελπίζουν να βρουν ανταπόκριση και, καθώς η ζωή τους προχωράει, το επιθυμούν ολοένα και περισσότερο. Είναι έτοιμα να θυσιάσουν τα πάντα, μαζί και την παντοδυναμία τους, για να πάρουν σε αντάλλαγμα την αγάπη που δίνουν. Κι έτσι, καταλήγουμε εκεί που βρισκόμαστε σήμερα: ενήλικες που κάνουμε τα πάντα για να μας αποδέχονται και να μας αγαπούν».

Ο Γιάο έχει επιστρέψει, αλλά στέκεται όρθιος, ισορροπώντας στο χέρι του ένα δίσκο με μια τσαγιέρα και πέντε φλιτζάνια.

«Γι' αυτό ρώτησα για το Άλεφ και την αγάπη», συνεχίζει η εκδότρια. «Δεν αναφερόμουν σε κάποιο άντρα. Υπήρχαν στιγμές που κοιτούσα το παιδί μου να κοιμάται και έβλεπα όλα όσα συνέβαιναν στον κόσμο: το μέρος απ' όπου είχε έρθει, τα μέρη στα οποία θα πήγαινε, τις δοκιμασίες που θα έπρεπε να περάσει για να φτάσει εκεί που ονειρευόμουν να φτάσει. Μεγάλωσε, η αγάπη μου εξακολουθούσε να είναι το ίδιο έντονη, το Άλεφ όμως εξαφανίστηκε».

Ναι, είχε καταλάβει τι είναι το Άλεφ.

Τα λόγια της ακολουθεί μια σιωπή γεμάτη σεβασμό. Η Χιλάλ είναι εντελώς αφοπλισμένη.

«Αισθάνομαι χαμένη», παραδέχεται. «Φαίνεται πως οι λόγοι που είχα για να φτάσω εκεί που βρίσκομαι τώρα δεν υφίστανται πια. Μπορώ να κατέβω στον επόμενο σταθμό, να γυρίσω στο Αικατερίνμπουργκ, να αφοσιωθώ στο βιολί για όλη μου τη ζωή και να συνεχίσω να μην τα καταλαβαίνω όλα

αυτά. Και τη μέρα που θα πεθάνω να αναρωτηθώ: Για ποιο λόγο ήμουν εγώ εδώ;»

Της αγγίζω το μπράτσο.

«Έλα μαζί μου».

Είχα σκοπό να σηκωθώ και να την οδηγήσω στο Άλεφ, να την κάνω να ανακαλύψει για ποιο λόγο είχε πάρει την απόφαση να διασχίσει τη Ρωσία με το τρένο, να προετοιμαστώ για οποιαδήποτε αντίδραση και να δεχτώ αυτό που θα αποφάσιζε. Θυμήθηκα τη γιατρό που δεν ξανασυνάντησα ποτέ. Δε θα ήταν διαφορετικά με τη Χιλάλ.

«Μια στιγμή», μας διακόπτει ο Γιάο.

Μας ζητάει να καθίσουμε ξανά. Μοιράζει τα φλιτζάνια και αφήνει την τσαγιέρα στο κέντρο του τραπεζιού.

«Όταν ζούσα στην Ιαπωνία, έμαθα την ομορφιά των απλών πραγμάτων. Η απλούστερη και συνάμα πολυπλοκότερη εμπειρία μου ήταν όταν έπινα τσάι. Σηκώθηκα με μοναδικό μου σκοπό να κάνω αυτό: να εξηγήσω ότι, παρά τις συγκρούσεις μας, τις δυσκολίες μας, την τσιγκουνιά μας και τη γενναιοδωρία μας, μπορούμε να είμαστε λάτρεις του απλού. Οι σαμουράι άφηναν τα σπαθιά τους έξω, έμπαιναν στην αίθουσα, κάθονταν στη σωστή στάση και έπιναν τσάι ακολουθώντας μια τελετή με πολλές και περίπλοκες λεπτομέρειες. Κατά τη διάρκειά της, μπορούσαν να ξεχάσουν τον πόλεμο και να αφοσιωθούν μόνο στη λατρεία της ομορφιάς. Ας κάνουμε το ίδιο κι εμείς».

Γεμίζει ένα ένα τα φλιτζάνια. Εμείς περιμένουμε χωρίς να μιλάμε.

«Πήγα να φέρω τσάι επειδή είδα δύο σαμουράι έτοιμους για μάχη. Όταν γύρισα όμως, οι ξακουστοί πολεμιστές είχαν αντικατασταθεί από δύο ψυχές που καταλάβαιναν η μία την άλλη χωρίς να χρειαστεί τίποτα απ' όλα αυτά. Ας πιούμε ωστόσο μαζί. Ας συγκεντρώσουμε τις δυνάμεις μας στην προσπάθεια να φτάσουμε την Τελειότητα μέσα από τις ατελείς κινήσεις της καθημερινότητας. Πραγματική σοφία είναι να σεβόμαστε τα απλά πράγματα που κάνουμε, γιατί μπορούν να μας μεταφέρουν εκεί που έχουμε ανάγκη να πάμε».

Πίνουμε με σεβασμό το τσάι που μας σέρβιρε ο Γιάο. Τώρα που έχω λάβει τη συγχώρεση, μπορώ να νιώσω τη γεύση που είχαν τα φύλλα όταν ήταν ακόμα νεαρά. Μπορώ να γεράσω μαζί τους, να στεγνώσω στον ήλιο, να με μαζέψουν ροζιασμένα χέρια, να μεταμορφωθώ σε ρόφημα και να δημιουργήσω αρμονία γύρω μου. Κανείς μας δε βιάζεται. Στο ταξίδι αυτό καταστρέφουμε και ξαναχτίζουμε συνέχεια τους εαυτούς μας.

Όταν τελειώνουμε, λέω ξανά στη Χιλάλ να με ακολουθήσει. Της αξίζει να μάθει και να αποφασίσει μόνη της.

ΕΙΜΑΣΤΕ στο κουβούκλιο όπου βρίσκονται οι πόρτες του τρένου. Ένας άντρας πάνω κάτω στην ίδια ηλικία με μένα μιλάει με μια κυρία ακριβώς στο σημείο του Άλεφ. Λόγω της ενέργειας που υπάρχει στο σημείο αυτό, μπορεί να μείνουν για ώρα.

Περιμένουμε λίγο. Φτάνει και κάποιος τρίτος, ανάβει τσιγάρο και πλησιάζει τους άλλους δύο. Η Χιλάλ προτείνει να γυρίσουμε πίσω.

«Ο χώρος αυτός είναι μόνο για εμάς», επισημαίνει. «Δε θα έπρεπε να βρίσκονται εδώ, αλλά στο προηγούμενο βαγόνι».

Της λέω να μην κάνει τίποτα. Μπορούμε να περιμένουμε.

«Γιατί ήσουν τόσο επιθετική, ενώ εκείνη ήθελε να κάνετε ανακωχή;» τη ρωτάω.

«Δεν ξέρω. Νιώθω πως έχω χαθεί. Σε κάθε σταθμό, κάθε μέρα, νιώθω όλο και πιο έντονα πως έχω χαθεί. Νόμιζα ότι είχα την ακατανίκητη ανάγκη να ανάψω τη φωτιά στο βουνό, να σταθώ δίπλα σου, να σε βοηθήσω να φέρεις σε πέρας μια αποστολή την οποία δε γνωρίζω. Το φανταζόμουν πως θα αντιδρούσες όπως αντέδρασες, πως θα έκανες ό,τι μπορούσες για να μη συμβεί αυτό. Και προσευχήθηκα να καταφέρω να υπερπηδήσω όλα τα εμπόδια, να αντέξω, να ταπεινωθώ, να με προσβάλουν, να με απορρίψουν και να με κοι-

τάξουν με περιφρόνηση, όλα αυτά στο όνομα μιας αγάπης που δεν υποψιαζόμουν απλώς ότι υπάρχει, αλλά που υπάρχει στ' αλήθεια.

»Τελικά έφτασα πολύ κοντά: στο διπλανό κουπέ, που ήταν άδειο επειδή ο Θεός θέλησε ο άνθρωπος που θα έμενε εκεί να αλλάξει γνώμη την τελευταία στιγμή. Δεν την πήρα η ίδια αυτή την απόφαση: ήρθε από Ψηλά, είμαι σίγουρη. Ωστόσο, για πρώτη φορά από τότε που μπήκα σε αυτό το τρένο με κατεύθυνση τον Ειρηνικό Ωκεανό, δε θέλω να προχωρήσω παρακάτω».

Καταφθάνει ένα ακόμα άτομο και πλησιάζει τους άλλους τρεις. Έχει μαζί του τρία κουτάκια μπίρα. Απ' ό,τι φαίνεται, η συζήτηση θα κρατήσει πολύ.

«Ξέρω τι εννοείς. Νομίζεις ότι έχεις φτάσει στο τέρμα, αλλά δεν έφτασες. Και έχεις όλα τα δίκια του κόσμου, πρέπει να μάθεις τι κάνεις εδώ. Ήρθες για να με συγχωρέσεις, και θα ήθελα να σου δείξω γιατί. Οι λέξεις όμως σκοτώνουν, μόνο η εμπειρία μπορεί να σε κάνει να τα καταλάβεις όλα. Ή, μάλλον, να τα καταλάβουμε κι οι δυο μας όλα, γιατί ούτε κι εγώ ξέρω το τέλος, την τελευταία αράδα, την τελευταία λέξη αυτής της ιστορίας».

«Θα περιμένουμε να φύγουν για να μπούμε στο Άλεφ».

«Αυτό σκέφτηκα, αλλά δεν πρόκειται να φύγουν και τόσο γρήγορα, ακριβώς λόγω του Άλεφ. Παρόλο που δεν το αντιλαμβάνονται, νιώθουν ευφορία και πλησμονή. Όσο τους κοιτούσα, συνειδητοποίησα ότι ίσως πρέπει να σε καθοδηγήσω και όχι να σου τα δείξω όλα μονομιάς.

»Έλα απόψε στο κουπέ μου. Σήμερα δε θα μπορείς να κοιμηθείς, γιατί αυτό το βαγόνι κουνάει πολύ. Κλείσε όμως τα μάτια, χαλάρωσε και μείνε πλάι μου. Άσε με να σε αγκαλιάσω όπως σε αγκάλιασα στο Νοβοσιμπίρσκ. Θα προσπαθήσω να φτάσω μόνος μου ως το τέλος της ιστορίας και τότε θα σου πω τι ακριβώς έγινε».

«Αυτό μόνο ήθελα ν' ακούσω. Μια πρόσκληση να έρθω στο κουπέ σου. Σε παρακαλώ, μη με απορρίψεις ξανά».

Η ΠΕΜΠΤΗ ΓΥΝΑΙΚΑ

«ΔΕΝ ΠΡΟΛΑΒΑ να πλύνω την πιτζάμα μου».

Η Χιλάλ είναι ντυμένη μόνο μ' ένα μπλουζάκι, το οποίο μόλις δανείστηκε από μένα. Καλύπτει μεν το σώμα της, αλλά αφήνει τα πόδια της να φανούν. Δεν μπορώ να καταλάβω αν φοράει κάτι από μέσα. Χώνεται κάτω από τα σκεπάσματα.

Της χαϊδεύω τα μαλλιά. Πρέπει να χρησιμοποιήσω όλο το τακτ και τη λεπτότητα του κόσμου, να της πω τα πάντα και να μην πω τίποτα.

«Το μόνο που χρειάζομαι αυτή τη στιγμή είναι μια αγκαλιά. Μια κίνηση τόσο αρχαία όσο η ανθρωπότητα, που σημαίνει πολύ περισσότερα από τη συνάντηση δύο σωμάτων. Μια αγκαλιά σημαίνει ότι δε με απειλείς, δε φοβάμαι να βρεθώ κοντά σου, μπορώ να χαλαρώσω, να νιώσω σαν στο σπίτι μου, με προστατεύουν και κάποιος με καταλαβαίνει. Η παράδοση λέει ότι, κάθε φορά που αγκαλιάζουμε κάποιον πρόθυμα, κερδίζουμε μία μέρα ζωής». Και συμπληρώνω: «Σε παρακαλώ, αγκάλιασέ με».

Ακουμπάω το κεφάλι μου στο στήθος της και με παίρνει στην αγκαλιά της. Ακούω ξανά την καρδιά της να χτυπάει γρήγορα, καταλαβαίνω ότι δε φοράει σουτιέν.

«Θα ήθελα πολύ να σου πω τι θα προσπαθήσω να κάνω, αλλά δεν μπορώ. Ποτέ δεν έφτασα ως το τέλος, ως το σημείο όπου εξηγείται η κατάσταση. Πάντα σταματάω την ίδια στιγμή, όταν φεύγουμε».

«Όταν φεύγουμε από πού;» απορεί.

«Όταν φεύγουν όλοι από την πλατεία – μη μου ζητήσεις να σου εξηγήσω περισσότερα. Υπάρχουν οχτώ γυναίκες, και η μία τους μου λέει κάτι που δεν μπορώ να ακούσω. Τα τελευταία είκοσι χρόνια γνώρισα τέσσερις από αυτές και καμιά δε με οδήγησε ως την τελική έκβαση. Είσαι η πέμπτη που συναντώ. Το ταξίδι αυτό δεν έγινε τυχαία, ο Θεός δεν παίζει ζάρια με το Σύμπαν, γι' αυτό κι εγώ κατανοώ για ποιο λόγο η ιστορία με την ιερή φωτιά σ' έκανε να έρθεις σε μένα. Το αντιλήφθηκα όταν βυθιστήκαμε μαζί στο Άλεφ».

«Θέλω τσιγάρο. Μίλα πιο καθαρά. Νόμιζα ότι ήθελες να είμαστε μαζί».

Καθόμαστε στο κρεβάτι κι ανάβουμε από ένα τσιγάρο.

«Θα ήθελα πολύ να σου μιλήσω πιο καθαρά, να σου τα πω όλα, αρκεί να μπορούσα να δω τι γίνεται μετά το γράμμα, που είναι το πρώτο πράγμα που εμφανίζεται. Στη συνέχεια ακούω τη φωνή του ανωτέρου μου, που μου λέει ότι μας περιμένουν οι οχτώ γυναίκες. Και ξέρω ότι στο τέλος μία από σας μου λέει κάτι, που μπορεί να είναι ευλογία ή κατάρα».

«Αναφέρεσαι σε προηγούμενες ζωές; Σε κάποιο γράμμα;»

Αυτό ήθελα να καταλάβει. Αρκεί να μη μου ζητήσει να της εξηγήσω τώρα σε ποια ζωή αναφέρομαι.

«Όλα αυτά βρίσκονται εδώ, στο παρόν. Ή καταδικάζουμε τον εαυτό μας ή τον σώζουμε. Ή, πάλι, τον καταδικάζουμε και τον σώζουμε κάθε στιγμή, αλλάζοντας συνέχεια πλευρά, περνώντας από το ένα βαγόνι στο άλλο, από τον έναν παράλληλο κόσμο στον άλλο. Πρέπει να πιστέψεις».

«Πιστεύω. Νομίζω ότι ξέρω για ποιο πράγμα μιλάς».

Άλλο ένα τρένο περνάει από την αντίθετη κατεύθυνση. Βλέπουμε τα φωτισμένα παράθυρα να διαδέχονται γοργά το ένα το άλλο, ακούμε το θόρυβο, νιώθουμε τον αέρα να μετατοπίζεται. Το βαγόνι μας κουνάει ακόμα περισσότερο.

«Τώρα λοιπόν πρέπει να περάσω στην άλλη πλευρά, η οποία βρίσκεται στο ίδιο "τρένο", που λέγεται χρόνος και χώρος. Δεν είναι δύσκολο· αρκεί να φανταστείς ένα χρυσό δακτύλιο να ανεβοκατεβαίνει στο σώμα σου, στην αρχή αργά και στη συνέχεια γρήγορα. Στο Νοβοσιμπίρσκ, όταν ήμασταν στην ίδια θέση, η διαδικασία είχε απίστευτα αποτελέσματα. Γι' αυτό θα ήθελα να επαναλάβω αυτό που κάναμε εκεί: με αγκάλιαζες, σε αγκάλιαζα κι εγώ και ο δακτύλιος με μετέφερε στο παρελθόν χωρίς πολλή προσπάθεια».

«Αρκεί αυτό; Να φανταστούμε ένα δαχτυλίδι;»

Τα μάτια μου είναι καρφωμένα στον υπολογιστή που βρίσκεται πάνω στο μικρό τραπέζι στο κουπέ μου. Σηκώνομαι και τον φέρνω στο κρεβάτι.

«Νομίζουμε ότι υπάρχουν εδώ φωτογραφίες, λόγια, εικό-

νες, ένα παράθυρο στον κόσμο. Στην πραγματικότητα ωστόσο το μόνο που υπάρχει πίσω απ' όλα, το μόνο που βλέπουμε σ' έναν υπολογιστή, είναι μια διαδοχή από 0 και 1. Αυτό που οι προγραμματιστές αποκαλούν "δυαδικό κώδικα".

»Είμαστε αναγκασμένοι να δημιουργήσουμε και γύρω μας μια ορατή πραγματικότητα, διαφορετικά η ανθρώπινη φυλή δε θα είχε ποτέ καταφέρει να επιζήσει από τα αρπακτικά. Εφεύραμε κάτι που ονομάζεται "μνήμη", όπως ονομάζουμε έτσι και τη μνήμη του υπολογιστή. Η μνήμη χρησιμεύει για να μας προστατεύει από τον κίνδυνο, να μας επιτρέπει να ζήσουμε στην κοινωνία, να βρίσκουμε τροφή, να μεγαλώσουμε, να μεταφέρουμε στην επόμενη γενιά όλα όσα μάθαμε. Δεν είναι όμως η βασική ύλη της ζωής».

Αφήνω ξανά τον υπολογιστή πάνω στο τραπέζι και επιστρέφω στο κρεβάτι.

«Ο δακτύλιος του φωτός είναι απλώς ένα τέχνασμα για να απελευθερωθούμε από τη μνήμη. Διάβασα κάτι σχετικά, αλλά δε θυμάμαι ποιος το έγραψε. Το κάνουμε ασυνείδητα κάθε βράδυ, όταν ονειρευόμαστε: πηγαίνουμε στο πρόσφατο ή στο μακρινό παρελθόν. Ξυπνάμε θεωρώντας ότι όλα όσα είδαμε στον ύπνο μας ήταν πράγματι παράλογα, αλλά δεν είναι έτσι. Βρεθήκαμε σε μια άλλη διάσταση, στην οποία τα πράγματα δε συμβαίνουν ακριβώς όπως εδώ. Πιστεύουμε ότι τίποτα απ' όλα αυτά δε βγάζει νόημα επειδή, όταν ξυπνάμε, επιστρέφουμε σε έναν κόσμο που οργανώνεται από τη "μνήμη", την ικανότητά μας να κατανοούμε το παρόν. Αυτό που ζήσαμε ξεχνιέται γρήγορα».

«Τόσο απλό είναι το να επιστρέψουμε σε κάποια προηγούμενη ζωή ή να μπούμε σε άλλη διάσταση;»

«Είναι απλό όταν ονειρευόμαστε και επίσης όταν το προκαλούμε μόνοι μας, όμως το δεύτερο καλό είναι να αποφεύγεται. Όταν καταλαμβάνει το σώμα μας ο δακτύλιος, η ψυχή μας αποδεσμεύεται και μπαίνει στο πουθενά. Αν δεν ξέρει πού πάει, θα πέσει σε βαθύ ύπνο, και μπορεί να μεταφερθεί σε ζώνες όπου δε θα είναι ευπρόσδεκτη, δε θα μάθει τίποτα ή θα φέρει στο παρόν προβλήματα του παρελθόντος».

Τελειώνουμε τα τσιγάρα μας. Βάζω το σταχτοδοχείο στην καρέκλα, που χρησιμεύει ως κομοδίνο, και της ζητάω να με αγκαλιάσει ξανά. Η καρδιά της χτυπάει πιο γρήγορα από ποτέ.

«Είμαι μία από αυτές τις οχτώ γυναίκες;»

«Ναι. Όλοι οι άνθρωποι με τους οποίους είχαμε προβλήματα στο "παρελθόν" εμφανίζονται ξανά στη ζωή μας, σε αυτό που οι μυστικιστές αποκαλούν Τροχό του Χρόνου. Σε κάθε μας ζωή έχουμε μεγαλύτερη συνείδηση και οι συγκρούσεις αυτές επιλύονται σιγά σιγά. Όταν όλες οι συγκρούσεις όλων των ανθρώπων πάψουν να υπάρχουν, το ανθρώπινο είδος θα μπει σε νέο στάδιο».

«Γιατί δημιουργούμε συγκρούσεις στο παρελθόν; Έτσι απλά για να τις λύσουμε αργότερα;»

«Όχι, για να μπορέσει η ανθρωπότητα να εξελιχθεί και να φτάσει σ' ένα σημείο που δεν ξέρουμε ακριβώς ποιο είναι. Φαντάσου την εποχή που ήμασταν όλοι μέρος ενός οργανικού "ζωμού" που κάλυπτε τον πλανήτη. Για εκατομμύ-

ρια χρόνια, τα κύτταρα αναπαράγονταν με τον ίδιο τρόπο, μέχρι που ένα από αυτά μεταλλάχτηκε. Εκείνη τη στιγμή, εκατομμύρια άλλα κύτταρα είπαν: "Κάνει λάθος, έχει πάθει σοκ, όπως κι εμείς άλλωστε".

»Εν τω μεταξύ, η μετάλλαξη αυτή έκανε όλα τα κύτταρα που βρίσκονταν πλάι του να αλλάξουν κι αυτά. Και, λάθος με λάθος, ο αρχικός ζωμός μεταβλήθηκε σε αμοιβάδες, ψάρια, ζώα και ανθρώπους. Οι συγκρούσεις αποτέλεσαν τη βάση της εξέλιξης».

Ανάβει κι άλλο τσιγάρο.

«Και γιατί πρέπει να τις λύσουμε τώρα;»

«Επειδή το Σύμπαν, η καρδιά του Θεού, συστέλλεται και διαστέλλεται. Οι αλχημιστές είχαν ως μότο τους τη λατινική φράση *Solve et coagula*. Να διαλύεις και να ενώνεις. Μη με ρωτήσεις γιατί. Δεν ξέρω.

»Πριν από λίγο, εσύ και η εκδότριά μου κοντραριστήκατε. Χάρη σε αυτή τη σύγκρουση, η καθεμιά σας μπόρεσε να ανάψει ένα φως που η άλλη δεν έβλεπε. Διαλύεστε και ενώνεστε ξανά, και όλοι εμείς που βρισκόμαστε γύρω σας κερδίζουμε από αυτό. Το αποτέλεσμα βέβαια θα μπορούσε να είναι και το ακριβώς αντίθετο: μια σύγκρουση χωρίς θετικά αποτελέσματα. Στην περίπτωση αυτή, πάει να πει ότι το θέμα της αντιπαράθεσης δε θα είχε και πολύ μεγάλη σημασία ή ότι η αντιπαράθεση θα έπρεπε να επιλυθεί αργότερα. Δε θα έμενε χωρίς λύση, επειδή η ενέργεια του μίσους ανάμεσα σε δύο ανθρώπους θα επηρέαζε ολόκληρο το βαγόνι. Το βαγόνι αντιπροσωπεύει τη ζωή».

Δεν την πολυενδιαφέρουν οι θεωρίες.

«Ξεκίνα. Θα έρθω μαζί σου».

«Όχι, δε θα έρθεις μαζί μου. Παρόλο που βρίσκεσαι στην αγκαλιά μου, δεν ξέρεις πού πηγαίνω. Μην το κάνεις αυτό. Υποσχέσου μου ότι δε θα το κάνεις, ότι δε θα οραματιστείς το δαχτυλίδι. Ακόμα κι αν δε βρω τη λύση, θα σου πω πού τη βρήκα πριν. Δεν ξέρω αν είναι η μόνη φορά που συνέβη αυτό στις ζωές μου, είναι όμως η μόνη για την οποία είμαι σίγουρος».

Δεν απαντάει.

«Υποσχέσου μου», επιμένω. «Σήμερα προσπάθησα να σε οδηγήσω στο Άλεφ, αλλά είχε κόσμο μπροστά. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να πάω εκεί πριν από σένα».

Παύει να μ' αγκαλιάζει και κάνει να σηκωθεί. Την κρατάω στο κρεβάτι.

«Πάμε στο Άλεφ τώρα», λέει. «Λογικά, δε θα είναι κανείς εκεί τέτοια ώρα».

«Πίστεψέ με, σε παρακαλώ. Αγκάλιασέ με ξανά, προσπάθησε να μην κουνιέσαι πολύ, ακόμα κι αν δυσκολεύεσαι να κοιμηθείς. Άσε με να δω πρώτα αν καταφέρω να βρω την απάντηση μόνος μου. Άναψε την ιερή φωτιά στο βουνό, γιατί θα πάω σ' ένα μέρος κρύο σαν το θάνατο».

«Είμαι μία από εκείνες τις γυναίκες», επαναλαμβάνει η Χιλάλ, δίχως να ρωτάει αυτή τη φορά.

«Ναι», επαναλαμβάνω κι εγώ. Ακούω την καρδιά της.

«Θα ανάψω την ιερή φωτιά και θα μείνω εδώ να σε στηρίζω. Πορεύου εν ειρήνη».

Φαντάζομαι το δακτύλιο. Η συγχώρεση με κάνει να νιώθω πιο ελεύθερος· σύντομα ο δακτύλιος ανεβοκατεβαίνει μόνος του στο σώμα μου, σπρώχνοντάς με προς το μέρος που ξέρω και που δε θέλω να πάω, αλλά πρέπει.

AD EXTIRPANDA

ΣΗΚΩΝΩ ΤΟ ΒΛΕΜΜΑ από το γράμμα και βλέπω το καλοντυμένο ζευγάρι απέναντί μου. Ο άντρας είναι ντυμένος με κατάλευκο λινό πουκάμισο και βελούδινο σακάκι που τα μανίκια είναι κεντημένα με χρυσή κλωστή. Η γυναίκα φοράει κι αυτή λευκή μπλούζα με μακριά μανίκια και ψηλό χρυσοκέντητο γιακά που πλαισιώνει το ανήσυχο πρόσωπό της. Φοράει επίσης μάλλινο εξωτερικό κορσέ, που πάνω του έχει ραμμένες σειρές μαργαριτάρια, κι έχει ένα δερμάτινο πανωφόρι ριγμένο στον ώμο της. Μιλούν με τον ανώτερό μου.

«Είμαστε παλιοί φίλοι», λέει η γυναίκα με ένα βεβιασμένο χαμόγελο στο πρόσωπο, σαν να θέλει να μας πείσει πως όλα είναι ίδια όπως και πριν, πως πρόκειται απλώς για παρεξήγηση. «Τη βαφτίσατε, τη βάλατε στο δρόμο του Θεού».

Μετά γυρίζει προς το μέρος μου.

«Εσύ την ξέρεις καλύτερα απ' όλους», μου λέει. «Παίζατε μαζί, μεγαλώσατε μαζί, και απομακρυνθήκατε ο ένας από τον άλλο μόνο όταν επέλεξες να γίνεις ιερέας».

Ο ιεροεξεταστής είναι ανέκφραστος.

Μου ζητούν βοήθεια με το βλέμμα. Κοιμήθηκα πολλές φορές στο σπίτι της και έφαγα το φαγητό της. Όταν πέθαναν οι γονείς μου στην επιδημία πανούκλας, εκείνοι ήταν που με φρόντισαν. Γνέφω καταφατικά με το κεφάλι. Παρόλο που είμαι πέντε χρόνια μεγαλύτερός της, τη γνωρίζω καλύτερα απ' τον καθένα, πράγματι. Παίζαμε μαζί, μεγαλώσαμε μαζί και, πριν μπω στο τάγμα των δομινικανών, ήταν η γυναίκα με την οποία θα ήθελα να περάσω το υπόλοιπο της ζωής μου.

«Δε μιλάμε για τις φίλες της». Είναι η σειρά του πατέρα της να απευθυνθεί στον ιεροεξεταστή, επίσης με ψεύτικο χαμόγελο σιγουριάς. «Δεν ξέρω ούτε τι κάνουν ούτε τι έκαναν. Πιστεύω ότι η Εκκλησία έχει καθήκον να βάλει τέρμα στην αιρετική συμπεριφορά, όπως έβαλε τέρμα και στην απειλή των μαυριτανών. Πρέπει να τιμωρηθούν, επειδή η Εκκλησία δεν είναι ποτέ άδικη. Ξέρετε όμως ότι η κόρη μας είναι αθώα».

Την προηγούμενη μέρα, όπως και κάθε χρόνο, οι ανώτεροι κληρικοί του τάγματος είχαν επισκεφτεί την πόλη. Η παράδοση έλεγε ότι όλοι οι πολίτες έπρεπε να συγκεντρωθούν στην κεντρική πλατεία. Δεν ήταν υποχρεωμένοι, όποιος όμως δεν εμφανιζόταν θεωρούνταν αυτομάτως ύποπτος. Οικογένειες κάθε κοινωνικής τάξης είχαν μαζευτεί μπροστά στην εκκλησία. Ένας από τους ανώτερους διάβασε ένα έγγραφο που εξηγούσε το λόγο της επίσκεψης: τον εντοπισμό των αιρετικών και την απονομή σε αυτούς επίγειας και θείας δικαιοσύνης. Ύστερα ήρθε η στιγμή της ευσπλαχνίας: όσοι έκαναν ένα βήμα μπροστά και ομολογούσαν αυθορμή-

τως θα υφίσταντο μόνο μια ελαφριά τιμωρία. Παρά τον τρόμο που υπήρχε στα μάτια όλων, κανείς δεν κουνήθηκε.

Έπειτα ήρθε η σειρά των γειτόνων: τους ζητήθηκε να καταγγείλουν κάθε ύποπτη δραστηριότητα. Τότε ένας χωρικός, που όλοι ήξεραν ότι έδερνε τις κόρες του, κακομεταχειριζόταν τους ανθρώπους που είχε στη δούλεψή του, αλλά πήγαινε στην εκκλησία κάθε Κυριακή, σαν να ήταν στ' αλήθεια αμνός του Θεού, πλησίασε μπροστά στο ιεροδικείο και άρχισε να καταγγέλλει τις κοπέλες μία μία.

***

Ο ιεροεξεταστής στρέφεται προς το μέρος μου. Μου κάνει νόημα με το κεφάλι κι εγώ του δίνω το γράμμα. Το φυλάει μαζί με μια στοίβα βιβλία.

Το ζευγάρι περιμένει. Παρά το κρύο, το μέτωπο του άντρα είναι ιδρωμένο.

«Κανείς στην οικογένειά μας δεν έκανε κάτι, είμαστε θεοσεβούμενοι. Δεν ήρθα εδώ για να τις σώσω όλες, θέλω μόνο την κόρη μου πίσω. Και υπόσχομαι σε ό,τι έχω ιερό πως, μόλις γίνει δεκάξι χρονών, θα πάει σε μοναστήρι. Το σώμα της και η ψυχή της δε θα έχουν άλλη ασχολία σε τούτο τον κόσμο παρά μονάχα την επίγεια αφοσίωση στο μεγαλείο του Θεού».

«Ο άντρας αυτός τις κατηγόρησε μπροστά σε όλους», λέει τελικά ο ιεροεξεταστής. «Αν ήταν ψέμα, δε θα ρίσκαρε να ατιμωθεί δημόσια. Συνήθως οι καταγγελίες γίνονται ανώνυμα, δε συναντάμε πάντα τόσο θαρραλέους ανθρώπους».

Ο ισχυρός και καλοντυμένος άντρας, ικανοποιημένος που ο ιεροεξεταστής έσπασε τη σιωπή του, θεωρεί τώρα ότι υπάρχει μια πιθανότητα διαλόγου.

«Ήταν εχθρός, το ξέρετε. Τον έδιωξα από τη δουλειά επειδή εποφθαλμιούσε την κόρη μου. Το κάνει για να εκδικηθεί, δεν έχει καμία σχέση με την πίστη μας».

«Είναι αλήθεια», θα ήθελα να πω. Όχι μόνο για τη συγκεκριμένη κοπέλα, αλλά και για τις υπόλοιπες εφτά κατηγορούμενες. Κυκλοφορεί η φήμη ότι ο συγκεκριμένος χωρικός έχει σεξουαλικές σχέσεις με δύο από τις κόρες του, ότι είναι διεστραμμένος από τη φύση του και βρίσκει την ηδονή στα μικρά κορίτσια.

Ο ιεροεξεταστής παίρνει ένα βιβλίο από το τραπέζι.

«Θέλω να πιστέψω πως είναι έτσι. Και είμαι διατεθειμένος να το ανακαλύψω, ωστόσο πρώτα πρέπει να ακολουθήσω τη σωστή διαδικασία. Αν είναι αθώα, δεν έχει να φοβηθεί τίποτα. Δε θα γίνει τίποτα, τίποτα απολύτως, αν δεν είναι γραμμένο εδώ. Στην αρχή υπήρξαν πολλές υπερβολές, τώρα όμως είμαστε πιο οργανωμένοι και πιο προσεκτικοί. Σήμερα πια δεν πεθαίνει κανείς στα χέρια μας».

Δείχνει το βιβλίο: *Directorium Inquisitorum.**

Ο άντρας το παίρνει, αλλά δεν το ανοίγει. Σφίγγει τα χέ-

---

* *Το Εγχειρίδιο του Ανακριτή.* Έργο του δέκατου τέταρτου αιώνα, γραμμένο από τον Καταλανό ιεροεξεταστή Νικόλαο Αιμεριχ, το οποίο περιγράφει τη μαγεία ως μορφή αίρεσης, τρόπους αναγνώρισής της και, το σπουδαιότερο, μεθόδους ώστε να ομολογήσει ο κατηγορούμενος – στις οποίες συμπεριλαμβάνονται τα βασανιστήρια. (Σ.τ.Μ.)

ρια του πάνω του, σε μια προσπάθεια να κρύψει το τρέμουλό τους.

«Ο κώδικας συμπεριφοράς μας», συνεχίζει ο ιεροεξεταστής. «Οι ρίζες της χριστιανικής πίστης. Η διαστροφή των αιρετικών. Και πώς να ξεχωρίζουμε το ένα από το άλλο».

Η γυναίκα φέρνει το χέρι της στο στόμα και δαγκώνει τα δάχτυλά της, για να πνίξει το φόβο και το κλάμα της. Έχει καταλάβει πλέον ότι δε θα καταφέρουν τίποτα.

«Δε θα πω εγώ στο δικαστήριο ότι την είδα, όταν ήταν μικρή, να μιλάει με αυτούς που ονόμαζε "αόρατους φίλους" της. Είναι επίσης γνωστό στην πόλη ότι συναντιέται με τις φίλες της στο δάσος κι ότι ακουμπούν τα δάχτυλά τους σ' ένα ποτήρι προσπαθώντας να το κουνήσουν με τη δύναμη της σκέψης. Τέσσερις από αυτές ομολόγησαν ήδη ότι επιχειρούσαν να έρθουν σε επαφή με τα πνεύματα των νεκρών, που θα τους αποκάλυπταν το μέλλον. Και ότι είναι προικισμένες με σατανικές ιδιότητες, όπως την ικανότητα να μιλούν με αυτό που οι ίδιες αποκαλούν "δυνάμεις της φύσης". Ο Θεός είναι η μοναδική δύναμη και η μοναδική εξουσία».

«Μα αυτό το κάνουν όλα τα παιδιά!»

Ο ιεροεξεταστής σηκώνεται κι έρχεται στο γραφείο μου. Παίρνει ένα άλλο βιβλίο και το ξεφυλλίζει. Παρά τη φιλία που τον δένει με την οικογένεια, η οποία ήταν εξάλλου ο μόνος λόγος για τον οποίο δέχτηκε τούτη τη συνάντηση, ανυπομονεί να αρχίσει τη δουλειά του και να τελειώσει πριν από την Κυριακή. Εγώ προσπαθώ να παρηγορήσω το ζευγάρι με

το βλέμμα, επειδή βρίσκομαι μπροστά στον ανώτερό μου και δεν πρέπει να εκφράσω τη γνώμη μου.

Εκείνοι όμως αγνοούν την παρουσία μου. Είναι επικεντρωμένοι σε κάθε κίνηση του ιεροεξεταστή.

«Σας παρακαλώ», λέει η μητέρα, αυτή τη φορά χωρίς καμία προσπάθεια να κρύψει την απελπισία της. «Λυπηθείτε την κόρη μας. Οι φίλες της ομολόγησαν επειδή υποβλήθηκαν σε...»

Ο άντρας της της πιάνει το χέρι διακόπτοντάς τη. Ο ιεροεξεταστής όμως συμπληρώνει:

«...βασανιστήρια. Κι εσείς, που σας γνωρίζω τόσο καιρό, που έχω συζητήσει μαζί σας κάθε θεολογική άποψη, δεν ξέρετε ότι, αν ο Θεός είναι μαζί τους, δε θα επέτρεπε ποτέ να υποφέρουν ή να ομολογήσουν κάτι που δεν είναι αλήθεια; Νομίζετε πως λίγος πόνος θα ήταν αρκετός για να ξεριζώσει τις χειρότερες ατιμίες από την ψυχή τους; Τα βασανιστήρια εγκρίθηκαν τριακόσια χρόνια πριν, από τον Άγιο Πατέρα, τον Πάπα Ιννοκέντιο ΙΔ', με την παπική βούλα *Ad Extirpanda*. Δεν το κάνουμε αυτό από ευχαρίστηση. Εμείς απλώς δοκιμάζουμε την πίστη τους. Όποιος δεν έχει κάτι να ομολογήσει θα βρει παρηγοριά και προστασία από το Άγιο Πνεύμα».

Τα εντυπωσιακά ρούχα του ζευγαριού έρχονται σε έντονη αντίθεση με την αίθουσα, από την οποία απουσιάζει επιδεικτικά κάθε ίχνος πολυτέλειας, με εξαίρεση το τζάκι, που είναι αναμμένο για να ζεσταθεί λίγο ο χώρος. Μια ηλιαχτίδα εισχωρεί από ένα άνοιγμα στον τοίχο και αντανακλάται

στα κοσμήματα που φοράει η γυναίκα στα δάχτυλα και στο λαιμό της.

«Δεν είναι η πρώτη φορά που το ιεροδικείο περνάει από την πόλη», συνεχίζει ο ιεροεξεταστής. «Τις προηγούμενες φορές κανείς σας δε διαμαρτυρήθηκε, ούτε βρήκε άδικο αυτό που συνέβαινε. Το αντίθετο μάλιστα: σε ένα από τα δείπνα στα οποία με είχατε καλέσει εγκρίνατε τη συγκεκριμένη πρακτική, που μετράει ήδη τρεις αιώνες, λέγοντας ότι είναι ο μοναδικός τρόπος να εμποδιστεί η εξάπλωση του κακού. Κάθε φορά που απαλλάσσαμε την πόλη από τους αιρετικούς της, εσείς επικροτούσατε. Καταλαβαίνατε ότι δεν είμαστε δήμιοι, ότι αναζητούμε μονάχα την αλήθεια, που δεν είναι πάντα διάφανη, όπως θα έπρεπε».

«Ναι, αλλά...»

«Αλλά το ίδιο συνέβη και με άλλους. Με εκείνους που πιστεύατε ότι άξιζαν τα βασανιστήρια και την πυρά. Μια φορά», επισημαίνει δείχνοντας τον άντρα, «εσείς καταγγείλατε μια οικογένεια. Είπατε πως η μητέρα ασχολούνταν με τη μαγεία για να πεθάνουν τα ζωντανά σας. Καταφέραμε να αποδείξουμε την αλήθεια, η οικογένεια καταδικάστηκε και...»

Κάνει μια μικρή παύση πριν ολοκληρώσει, σαν να απολαμβάνει τα λόγια του.

«...σας βοήθησα να αγοράσετε τα κτήματά τους, που γειτόνευαν με τα δικά σας, για ένα κομμάτι ψωμί. Η ευσέβειά σας ανταμείφθηκε».

Στρέφεται προς το μέρος μου.

«*Malleus Maleficarum*».

Πηγαίνω στο ράφι πίσω από το γραφείο του. Είναι καλός άνθρωπος, πιστεύει βαθιά σε αυτό που κάνει. Δε βρίσκεται εδώ για λόγους προσωπικής εκδίκησης, αλλά για να προσφέρει τις υπηρεσίες του στο όνομα της πίστης του. Παρόλο που ποτέ δεν το έχει ομολογήσει, τον έχω δει πολλές φορές με βλέμμα απόμακρο, χαμένο στο κενό, σαν να ρωτάει το Θεό γιατί του έβαλε τέτοιο βάρος στους ώμους.

Του δίνω το χοντρό, δερματόδετο τόμο με τον τίτλο που είναι χαραγμένος στο εξώφυλλο.

«Είναι όλα εδώ. Το *Malleus Maleficarum*. Μια μακροσκελής και λεπτομερής έρευνα για την παγκόσμια συνωμοσία να επανέλθει ο παγανισμός, για την πίστη στη φύση ως μοναδικό τρόπο σωτηρίας, τις προλήψεις που βεβαιώνουν ότι υπάρχουν περασμένες ζωές, την καταδικασμένη αστρολογία και την ακόμα πιο καταδικασμένη επιστήμη, που αντιτίθεται στα μυστήρια της πίστης. Ο Σατανάς ξέρει ότι δεν μπορεί να επιτελέσει το έργο του μόνος, χρειάζεται τις μάγισσές του και τους επιστήμονές του για να ξεγελάσει και να διαφθείρει τον κόσμο.

»Την ώρα που οι άντρες πεθαίνουν στον πόλεμο για να υπερασπιστούν την πίστη και το βασίλειο, οι γυναίκες αρχίζουν να νομίζουν ότι γεννήθηκαν για να κυβερνούν, και οι δειλοί που περνιούνται για σοφοί αναζητούν σε όργανα και θεωρίες κάτι που μπορούν να το βρουν στη Βίβλο. Είναι στο χέρι μας να το εμποδίσουμε. Δεν τις έφερα εγώ εδώ τις κοπέλες. Δικό μου καθήκον είναι απλώς να ανακαλύψω αν είναι αθώες ή αν πρέπει να τις σώσω».

Σηκώνεται και μου ζητά να τον ακολουθήσω.

«Πρέπει να φύγω. Αν η κόρη σας είναι αθώα, θα έχει γυρίσει στο σπίτι της πριν ξημερώσει η επόμενη μέρα».

Η γυναίκα ρίχνεται στο πάτωμα και γονατίζει στα πόδια του.

«Σας παρακαλώ! Την κρατήσατε στην αγκαλιά σας όταν ήταν παιδί!»

Ο άντρας παίζει το τελευταίο του χαρτί.

«Θα δωρίσω όλη μου τη γη και όλη μου την περιουσία στην Εκκλησία, εδώ και τώρα. Δώστε μου την πένα σας κι ένα χαρτί και υπογράφω. Θέλω να φύγω από εδώ κρατώντας την κόρη μου απ' το χέρι».

Ο ιεροεξεταστής απομακρύνει τη γυναίκα, που είναι ακόμα γονατισμένη, με το πρόσωπό της κρυμμένο στις παλάμες της και κλαίει με αναφιλητά.

«Το τάγμα των δομινικανών επελέγη ακριβώς για να αποφευχθεί αυτό που γίνεται εδώ. Παλιά, ήταν εύκολο να διαφθαρούν οι ιεροεξεταστές με το χρήμα. Εμείς όμως είμαστε επαίτες, και θα συνεχίσουμε να είμαστε. Το χρήμα δε μας γοητεύει. Το αντίθετο μάλιστα: με αυτή τη σκανδαλώδη προσφορά κάνετε την κατάσταση ακόμα χειρότερη».

Ο άντρας με πιάνει από τους ώμους.

«Σε είχαμε σαν παιδί μας! Όταν πέθαναν οι γονείς σου, σε πήραμε στο σπίτι μας και σε γλιτώσαμε από την κακομεταχείριση του θείου σου!»

«Μην ανησυχείτε», του ψιθυρίζω στο αφτί, με το φόβο μήπως με ακούσει ο ιεροεξεταστής. «Μην ανησυχείτε».

Παρόλο που με είχαν περιμαζέψει με σκοπό να με βάλουν να δουλέψω στα κτήματά τους ως σκλάβος. Παρόλο που, όταν έκανα κάτι στραβό, με έδερνε και με έβριζε.

Απομακρύνω τα χέρια του από πάνω μου και κατευθύνομαι προς την πόρτα. Ο ιεροεξεταστής στρέφεται για τελευταία φορά προς το ζευγάρι.

«Μια μέρα θα με ευχαριστείτε που έσωσα την κόρη σας από την αιώνια τιμωρία».

«ΒΓΑΛΤΕ ΤΗΣ ΤΑ ΡΟΥΧΑ. Να μείνει εντελώς γυμνή».

Ο ιεροεξεταστής είναι καθισμένος σ' ένα τεράστιο τραπέζι, με άδειες καρέκλες γύρω του. Δύο φρουροί πλησιάζουν, αλλά η κοπέλα κάνει νόημα με το χέρι της.

«Δεν τους χρειάζομαι, μπορώ να το κάνω και μόνη μου. Μόνο μη με χτυπήσετε, σας παρακαλώ».

Με αργές κινήσεις, βγάζει τη χρυσοκέντητη βελούδινη φούστα της, κομψή όσο κι εκείνη που φορούσε η μητέρα της. Οι είκοσι άντρες που βρίσκονται στην αίθουσα παριστάνουν τους αδιάφορους, εγώ όμως ξέρω τι έχουν στο μυαλό τους: λαγνεία, ακολασία, απληστία, διαστροφή.

«Και την μπλούζα».

Βγάζει την μπλούζα της, που χτες μάλλον ήταν λευκή και σήμερα βρόμικη και τσαλακωμένη. Οι κινήσεις της φαίνονται μελετημένες, είναι υπερβολικά αργές, μέσα της όμως είμαι σίγουρος πως πιστεύει: *Θα με σώσει. Θα το σταματήσει τώρα.* Εγώ δε μιλάω, μονάχα ρωτάω το Θεό σιωπηρά αν όλα αυτά είναι σωστά. Αρχίζω να λέω ξανά και ξανά το Πάτερ Ημών, ζητώντας από το Θεό να φωτίσει τόσο τον ανώτερό μου όσο κι αυτή. Ξέρω τι σκέφτεται εκείνος τώρα: η καταγγελία δεν έγινε μόνο από φθόνο ή για λόγους εκδίκησης, αλλά και εξαιτίας της απίστευτης ομορφιάς της. Είναι εικόνα του

Εωσφόρου, του ωραιότερου και μοχθηρότερου αγγέλου των Ουρανών.

Όλοι όσοι βρίσκονται εδώ γνωρίζουν τον πατέρα της, ξέρουν ότι είναι παντοδύναμος και ότι μπορεί να βλάψει όποιον αγγίξει την κόρη του. Εκείνη με κοιτάζει, και δεν αποστρέφω το βλέμμα. Οι υπόλοιποι είναι απλωμένοι στη μεγάλη υπόγεια αίθουσα, κρυμμένοι στη σκιά, με το φόβο ότι η κοπέλα μπορεί να βγει από εδώ ζωντανή και να τους καταγγείλει. Δειλοί! Κλήθηκαν να υπηρετήσουν έναν ανώτερο σκοπό, βοηθούν να εξαγνιστεί ο κόσμος. Γιατί κρύβονται από μια ανυπεράσπιστη κοπελίτσα;

«Βγάλε και τα υπόλοιπα».

Έχει ακόμα καρφωμένα τα μάτια της πάνω μου. Σηκώνει τα χέρια, λύνει το θαλασσί μεσοφόρι που της καλύπτει το σώμα και το αφήνει να πέσει αργά στο πάτωμα. Με ικετεύει με το βλέμμα να κάνω κάτι για να τα σταματήσω όλα αυτά, κι εγώ της απαντάω με ένα νεύμα του κεφαλιού πως όλα θα πάνε καλά και να μην ανησυχεί.

«Ψάξε να βρεις το σημάδι του Σατανά», με διατάζει ο ιεροεξεταστής.

Την πλησιάζω με το κερί. Οι ρώγες στα μικρά της στήθη είναι σκληρές, ίσως από το κρύο ή επειδή ερεθίστηκε άθελά της, έτσι όπως στέκεται γυμνή μπροστά σε όλους. Έχει ανατριχιάσει. Τα ψηλά παράθυρα με τα χοντρά τζάμια δεν αφήνουν να περνάει πολύ φως, όμως το λιγοστό που μπαίνει αντικατοπτρίζεται στο πάλλευκο σώμα της. Δε χρειάζεται να ψάξω πολύ· κοντά στην ηβική της χώρα, που στις χει-

ρότερες στιγμές πειρασμού φανταζόμουν ότι φιλούσα, βλέπω το σημάδι του Σατανά, κρυμμένο από τις τρίχες του εφηβαίου, στο πάνω αριστερό του μέρος. Τρομάζω. Ίσως ο ιεροεξεταστής να έχει δίκιο: πρόκειται για αδιαμφισβήτητη απόδειξη ότι είχε σχέσεις με το Σατανά. Νιώθω αηδία, θλίψη και οργή ταυτόχρονα.

Πρέπει να βεβαιωθώ. Γονατίζω και το κοιτάζω και πάλι εξεταστικά. Το μαύρο σημάδι, σε σχήμα ημισελήνου.

«Το έχω από τότε που γεννήθηκα».

Όπως και οι γονείς της, νομίζει ότι μπορεί να ανοίξει διάλογο, να τους πείσει όλους ότι είναι αθώα. Προσεύχομαι από την ώρα που μπήκα στην αίθουσα, ζητώντας απεγνωσμένα από το Θεό να μου δώσει δύναμη. Λίγος πόνος και θα τελειώσουν όλα σε μισή ώρα. Ακόμα κι αν αυτό είναι το αδιαφιλονίκητο σημάδι των κριμάτων της, την αγαπούσα προτού θέσω το σώμα μου και την ψυχή μου στην υπηρεσία του Θεού, επειδή ήξερα ότι οι γονείς της ποτέ δε θα επέτρεπαν σε μια ευγενή να παντρευτεί έναν χωρικό.

Η αγάπη αυτή είναι πιο δυνατή από την ικανότητά μου να την τιθασεύσω. Δε θέλω να τη δω να υποφέρει.

«Ποτέ μου δεν έκανα επίκληση στο Σατανά. Με ξέρεις, και ξέρεις και ποιες είναι οι φίλες μου. Πες του», λέει δείχνοντας τον ιεροεξεταστή, «ότι είμαι αθώα».

Ο ιεροεξεταστής μιλάει με εκπληκτική τρυφερότητα, που μόνο η θεία φιλευσπλαχνία μπορεί να του έχει εμπνεύσει.

«Γνωρίζω κι εγώ την οικογένειά σου. Η Εκκλησία όμως γνωρίζει ότι ο Σατανάς δε διαλέγει τα όργανά του βάσει κοι-

νωνικής τάξης, αλλά βάσει της ικανότητάς τους να αποπλανούν με τα λόγια τους ή με την ψεύτικη ομορφιά τους. Το κακό βγαίνει από το στόμα του ανθρώπου, είπε ο Ιησούς.* Αν το κακό βρίσκεται μέσα σου, θα εξορκιστεί με τις κραυγές και θα πάρει τη μορφή της ομολογίας που όλοι περιμένουμε. Αν δε βρίσκεται, θα αντισταθείς στον πόνο».

«Κρυώνω. Μήπως...;»

«Μη μιλάς αν δε σου μιλήσω», της λέω απαλά αλλά αυστηρά. «Απλώς κούνα το κεφάλι σου καταφατικά ή αρνητικά. Οι υπόλοιπες τέσσερις φίλες σου σου είπαν ήδη τι θα συμβεί, έτσι δεν είναι;»

Γνέφει καταφατικά.

«Στις θέσεις σας, κύριοι».

Οι δειλοί πρέπει να φανερώσουν τα πρόσωπά τους. Δικαστές, γραμματείς και ευγενείς κάθονται στο μεγάλο τραπέζι στο οποίο μέχρι τότε καθόταν μόνος του ο ιεροεξεταστής. Μόνο εγώ, οι φρουροί και η κοπέλα μένουμε όρθιοι.

Είχα ζητήσει από το Θεό να μη βρίσκεται εδώ αυτός ο όχλος. Αν ήμασταν μόνο οι τρεις μας, ξέρω ότι ο ιεροεξεταστής θα συγκινούνταν. Αν η καταγγελία δεν είχε γίνει δημόσια –κάτι που ήταν πολύ σπάνιο, γιατί οι περισσότεροι φοβούνταν τους γείτονες και προτιμούσαν την ανωνυμία–, ίσως τώρα να μη συνέβαινε τίποτα απ' όλα αυτά. Η μοίρα όμως θέλησε τα πράγματα να εξελιχθούν διαφορετικά, και η Εκκλησία τον χρειάζεται αυτό τον όχλο, η διαδικασία πρέπει

* Βλ. το κατά Ματθαίον Ευαγγέλιο, κεφάλαιο ιε', στίχο 11. (Σ.τ.Μ.)

να γίνει νομότυπα. Έχουμε κατηγορηθεί για υπερβολές (
παρελθόν, γι' αυτό και διατάχθηκε να καταγράφονται (
σε κατάλληλα έγγραφα. Έτσι, στο μέλλον θα ξέρουν όλοι
η εκκλησιαστική Αρχή ενήργησε σωστά και νόμιμα σε υ
ράσπιση της πίστης. Η καταδίκη θα έρθει από το κράτ
Οι ιεροεξεταστές απλώς υποδεικνύουν τον ένοχο.

«Μην τρομάζεις. Μόλις μίλησα με τους γονείς σου ι
τους υποσχέθηκα πως θα κάνω ό,τι μπορώ για να αποδεί
ότι ποτέ σου δεν πήρες μέρος στις τελετές για τις οποίες
κατηγορούν. Ότι δεν επικαλέστηκες τους νεκρούς, ότι δ
προσπάθησες να ανακαλύψεις τι κρύβει το μέλλον, ότι δ
αποπειράθηκες να επιστρέψεις στο παρελθόν, ότι δε λατρι
εις τη φύση, ότι ποτέ δεν άγγιξαν το σώμα σου μαθητευόμ
νοι του Σατανά, παρά το ΞΕΚΑΘΑΡΟ σημάδι που έχεις».

«Ξέρετε ότι...;»

Όλοι οι παριστάμενοι, που έχουν πια φανερώσει τα πρ
σωπά τους στην κατηγορουμένη, στρέφονται στον ιεροεξ
ταστή αγανακτισμένοι, περιμένοντας μια δικαιολογημέν
βίαιη αντίδραση. Εκείνος όμως φέρνει απλώς το δάχτυ
του στα χείλη του, ζητώντας της ξανά να σεβαστεί το δικ
στήριο.

Οι προσευχές μου εισακούονται. Ζητάω από τον Πατέρ
να δώσει υπομονή και ανεκτικότητα στον ανώτερό μου,
μην τη στείλει στον Τροχό. Κανείς δεν αντιστέκεται στ
Τροχό, γι' αυτό το λόγο μόνο εκείνοι που η ενοχή τους είν
σίγουρη στέλνονται εκεί.

Μέχρι τώρα καμία από τις τέσσερις κοπέλες που βρέθ

καν ενώπιον του δικαστηρίου δεν κρίθηκε άξια για την πιο ακραία τιμωρία – να δεθεί δηλαδή στο εξωτερικό μέρος του Τροχού, κάτω από τον οποίο τοποθετούνται μυτερά καρφιά και κάρβουνα. Μετά, ένας από εμάς γυρίζει τον Τροχό και το σώμα του κατηγορουμένου καίγεται αργά, ενώ τα καρφιά τού ξεσκίζουν τη σάρκα.

«Φέρτε το κρεβάτι».

Οι προσευχές μου εισακούστηκαν. Ένας από τους φρουρούς μεταφέρει με βροντερή φωνή μια διαταγή.

Η κοπέλα προσπαθεί να ξεφύγει, παρόλο που ξέρει ότι είναι αδύνατο. Τρέχει από τη μια μεριά στην άλλη, ρίχνεται στους πέτρινους τοίχους, πηγαίνει προς την πόρτα, αλλά τη γυρίζουν πίσω. Παρά το κρύο και την υγρασία, το σώμα της είναι κάθιδρο και γυαλίζει στο αχνό φως της αίθουσας. Δεν ουρλιάζει, όπως οι υπόλοιπες, μονάχα προσπαθεί να ξεφύγει.

Οι φύλακες τελικά την πιάνουν. Πάνω στη γενική σύγχυση, αγγίζουν τα μικρά της στήθη, το αιδοίο της, που είναι κρυμμένο κάτω από μια μεγάλη τούφα.

Καταφθάνουν δύο ακόμα άντρες, κουβαλώντας ένα ξύλινο κρεβάτι, φτιαγμένο ειδικά για το ιεροδικείο της Ολλανδίας. Σήμερα η χρήση του συνιστάται σε διάφορες χώρες. Οι άντρες ακινητοποιούν την κοπέλα, που αντιστέκεται σιωπηλά, της ανοίγουν τα πόδια και της δένουν τους αστραγάλους σε δύο κρίκους στην άκρη του κρεβατιού. Μετά σπρώχνουν τα χέρια της προς τα πίσω και της τα δένουν με σκοινιά που συνδέονται με ένα μοχλό.

«Θα τον χειριστώ εγώ το μοχλό», λέω.

Ο ιεροεξεταστής με κοιτάζει. Κανονικά, αυτό είναι δουλειά για κάποιον από τους στρατιώτες που βρίσκονται εκεί. Ξέρω όμως ότι είναι βάρβαροι και μπορεί να την τεντώσουν τόσο πολύ, ώστε να της σκίσουν τους μυς, κι έτσι, και τις τέσσερις φορές ως τώρα, μου επέτρεψε να το κάνω εγώ.

«Εντάξει».

Κατευθύνομαι στην άκρη του κρεβατιού και βάζω τα χέρια μου σε ένα κομμάτι ξύλου που έχει πια φθαρεί από τη χρήση.

Οι άντρες σκύβουν προς τα μπρος. Η γυμνή κοπέλα με τα ανοιγμένα πόδια, δεμένη στο κρεβάτι, είναι θέαμα δαιμονικό και ουράνιο συγχρόνως. Ο Διάβολος με δοκιμάζει, με προκαλεί.

Απόψε θα μαστιγωθώ μέχρι να τον διώξω από το σώμα μου, και μαζί του θα φύγει και η θύμηση ότι τούτη τη στιγμή θέλω να την αγκαλιάσω και να την προστατεύσω από τα λάγνα βλέμματα και χαμόγελα των υπολοίπων.

«Φύγε, στο όνομα του Ιησού!»

Φωνάζω στο Σατανά, άθελά μου όμως σπρώχνω το μοχλό και το σώμα της τεντώνεται. Το μόνο που κάνει όταν η σπονδυλική της στήλη τραβιέται μέχρι όσο πάει είναι να βογκήξει. Σταματάω να πιέζω το μοχλό και επανέρχεται σε φυσιολογική θέση.

Συνεχίζω να προσεύχομαι ασταμάτητα, παρακαλώντας το Θεό να φανεί φιλεύσπλαχνος. Όταν ξεπεραστεί το όριο του πόνου, το πνεύμα δυναμώνει. Οι επιθυμίες της καθημε-

ρινής ζωής χάνουν το νόημά τους και ο άνθρωπος εξαγνίζεται. Το μαρτύριο προέρχεται από την επιθυμία, όχι από τον πόνο.

Η φωνή μου είναι ήρεμη και καθησυχαστική.

«Οι φίλες σου σου είπαν τι είναι αυτό, έτσι δεν είναι; Όσο σπρώχνω αυτό το μοχλό, τα χέρια σου θα τραβιούνται προς τα πίσω, οι ώμοι σου θα εξαρθρωθούν, η σπονδυλική σου στήλη θα σπάσει, το δέρμα σου θα ξεσκιστεί. Μη με αναγκάσεις να φτάσω μέχρι τέλους. Ομολόγησε, όπως έκαναν και οι φίλες σου. Ο ανώτερός μου θα σου δώσει άφεση αμαρτιών, θα γυρίσεις στο σπίτι σου έχοντας να κάνεις μια πράξη μετάνοιας, όλα θα γίνουν όπως πριν. Το ιεροδικείο δεν έρχεται και τόσο συχνά στην πόλη».

Ρίχνω μια ματιά στο πλάι, για να βεβαιωθώ ότι ο γραμματέας σημειώνει τα λόγια μου σωστά. Θέλω να καταγραφούν όλα για το μέλλον.

«Ομολογώ», λέει εκείνη. «Πες μου τις αμαρτίες μου και ομολογώ».

Αγγίζω το μοχλό πολύ προσεκτικά, αρκετά όμως για να ουρλιάξει από τον πόνο. Σε παρακαλώ, μη με αφήσεις να προχωρήσω παραπέρα. Σε παρακαλώ, βοήθησέ με και ομολόγησε αμέσως.

«Δε θα σου πω εγώ τις αμαρτίες σου. Αν και τις γνωρίζω, πρέπει να τις πεις εσύ η ίδια, επειδή δικάζεσαι».

Αρχίζει να λέει όλα όσα ελπίζαμε ότι θα πει, χωρίς να χρειαστούν βασανιστήρια.

Υπογράφει όμως τη θανατική της καταδίκη, και πρέπει

να το αποτρέψω αυτό. Σπρώχνω το μοχλό λίγο ακόμα προσπαθώντας να την κάνω να σωπάσει, εκείνη όμως συνεχίζει, παρά τον πόνο. Μιλάει για προαισθήματα, για πράγματα που νιώθει ότι θα συμβούν, για το πώς η φύση αποκάλυψε στην ίδια και στις φίλες της πολλά μυστικά της ιατρικής. Αρχίζω να πιέζω το μοχλό απεγνωσμένα, μα αυτή δε σταματάει, απλώς στα λόγια της παρεμβάλλονται κραυγές πόνου.

«Μια στιγμή», λέει ο ιεροεξεταστής. «Ακούσαμε τι είχε να πει, ελάττωσε την πίεση».

Έπειτα στρέφεται στους υπόλοιπους.

«Είστε όλοι μάρτυρες. Η Εκκλησία ζητάει θάνατο στην πυρά και γι' αυτό το φτωχό θύμα του Σατανά».

Όχι! Θα ήθελα να του πω να πάψει, αλλά με κοιτάζουν όλοι.

«Το δικαστήριο συμφωνεί», ανακοινώνει ένας από τους δικαστές.

Εκείνη τα άκουσε όλα. Είναι χαμένη για πάντα. Για πρώτη φορά από τότε που μπήκε στην αίθουσα, τα μάτια της αλλάζουν, με μια σκληρότητα που μόνο από το Πονηρό θα μπορούσε να προέρχεται.

«Ομολογώ ότι έκανα όλες τις αμαρτίες του κόσμου. Ότι είδα όνειρα στα οποία οι άντρες έρχονταν στο κρεβάτι μου και με φιλούσαν εκεί χαμηλά. Ένας από αυτούς ήσουν εσύ, και ομολογώ ότι σε έβαλα σε πειρασμό στα όνειρά μου. Ομολογώ ότι συναντιόμουν με τις φίλες μου για να επικαλεστώ τα πνεύματα των νεκρών, επειδή ήθελα να μάθω αν μια μέ-

ρα θα παντρευόμουν τον άντρα που πάντα ονειρευόμουν να έχω στο πλευρό μου».

Κάνει ένα νεύμα με το κεφάλι της προς το μέρος μου.

«Ο άντρας αυτός είσαι εσύ. Περίμενα να μεγαλώσω λίγο και μετά να προσπαθήσω να σε απομακρύνω από τη ζωή του ιερωμένου. Ομολογώ ότι έγραψα γράμματα και ημερολόγια που τα έκαψα, επειδή μιλούσαν για το μόνο άνθρωπο εκτός από τους γονείς μου που μου έδειξε συμπόνια και που γι' αυτό τον αγαπούσα. Ο άνθρωπος αυτός είσαι εσύ...»

Σπρώχνω το μοχλό ακόμα πιο δυνατά. Ουρλιάζει και λιποθυμάει. Το κατάλευκο σώμα είναι λουσμένο στον ιδρώτα. Οι φρουροί κάνουν να της ρίξουν κρύο νερό στο πρόσωπο για να ανακτήσει τις αισθήσεις της και να μπορέσουμε να συνεχίσουμε την ανάκριση, όμως ο ιεροεξεταστής τούς εμποδίζει.

«Δε χρειάζεται. Νομίζω ότι το δικαστήριο άκουσε όλα όσα έπρεπε να ακούσει. Μπορείτε να της φορέσετε το μεσοφόρι της και να την οδηγήσετε πίσω στο κελί της».

Σηκώνουν το αναίσθητο κορμί της, το μεσοφόρι της από το πάτωμα, και την παίρνουν από την αίθουσα. Ο ιεροεξεταστής απευθύνεται στους σκληρόκαρδους άντρες που βρίσκονται στο δωμάτιο.

«Και τώρα, κύριοι, περιμένω γραπτώς την επιβεβαίωση της ποινής. Εκτός κι αν κάποιος εδώ έχει κάτι να πει υπέρ της κατηγορουμένης. Αν είναι έτσι, θα επανεξετάσουμε την κατηγορία».

Όχι μόνο εκείνος, αλλά και όλοι οι υπόλοιποι στρέφονται

προς το μέρος μου. Κάποιοι σαν να μου ζητούν να μην πω τίποτα, άλλοι να τη σώσω, επειδή, όπως ανέφερε κι αυτή, γνωριζόμαστε.

Γιατί τα είπε όλα αυτά; Γιατί να επαναφέρει πράγματα που ήταν τόσο δύσκολο για μένα να ξεπεράσω όταν αποφάσισα να υπηρετήσω το Θεό και να απαρνηθώ τα εγκόσμια; Γιατί να μη μου δώσει την ευκαιρία να την υπερασπιστώ, όταν θα μπορούσα να της σώσω τη ζωή;

Αν πω οτιδήποτε υπέρ της τώρα, αύριο κιόλας όλη η πόλη θα λέει ότι την έσωσα επειδή δήλωσε πως πάντα με αγαπούσε. Η φήμη μου και η καριέρα μου θα καταστραφούν για πάντα.

«Είμαι έτοιμος να δείξω την επιείκεια της μητέρας Εκκλησίας αν ακουστεί έστω και μία μόνο φωνή σε υπεράσπισή της».

Δεν είμαι ο μόνος εδώ που γνωρίζει την οικογένειά της. Κάποιοι τους χρωστούν χάρες, άλλοι χρήματα και κάποιοι τους ζηλεύουν. Κανείς δεν πρόκειται να ανοίξει το στόμα του. Μονάχα όποιος δε χρωστάει τίποτα.

«Να θεωρήσω ότι η διαδικασία ολοκληρώθηκε;»

Φαίνεται πως ο ιεροεξεταστής, παρόλο που είναι πιο μορφωμένος και πιο ευσεβής από μένα, ζητάει τη βοήθειά μου. Όμως εκείνη είπε σε όλους πως με αγαπάει.

«Πες μία μόνο λέξη και θα σωθεί ο δούλος μου», είπε ο εκατόνταρχος στον Ιησού.*

---

* Βλ. το κατά Ματθαίον Ευαγγέλιο, κεφάλαιο η', στίχο 8. (Σ.τ.Μ.)

Αρκεί μία μου μόνο λέξη και θα σωθεί η δούλη μου.

Τα χείλη μου δεν κινούνται.

Ο ιεροεξεταστής δεν το δείχνει, όμως ξέρω τι νιώθει για μένα: περιφρόνηση. Στρέφεται προς τους υπόλοιπους και λέει:

«Η Εκκλησία, που εκπροσωπείται εδώ από τον ταπεινό της υπερασπιστή, περιμένει επιβεβαίωση της ποινής του θανάτου».

Οι άντρες μαζεύονται σε μια γωνιά κι εγώ ακούω το Διάβολο να ουρλιάζει ολοένα και πιο δυνατά μες στ' αφτιά μου προσπαθώντας να με μπερδέψει, όπως έχει κάνει ξανά στο παρελθόν.

Δεν άφησα σε καμιά από τις κοπέλες αγιάτρευτα σημάδια. Έχω ήδη δει πολλούς αδελφούς να κατεβάζουν το μοχλό μέχρι το τέρμα, τους κατηγορουμένους να πεθαίνουν με όλα τους τα όργανα κατεστραμμένα, με αίμα να αναβλύζει από το στόμα τους και τα σώματά τους επιμηκυμένα κατά περισσότερο από τριάντα εκατοστά.

Οι άντρες επιστρέφουν με το χαρτί που έχουν υπογράψει όλοι.

Η ποινή είναι ίδια με την ποινή των άλλων τεσσάρων που ανακρίθηκαν: θάνατος στην πυρά.

Ο ιεροεξεταστής τούς ευχαριστεί όλους και φεύγει, χωρίς να μου απευθύνει το λόγο. Οι άνθρωποι του νόμου φεύγουν κι αυτοί, κάποιοι έχοντας ήδη πιάσει την κουβέντα για διάφορα ασήμαντα που συμβαίνουν στα περίχωρα και άλλοι με το κεφάλι σκυμμένο.

Πλησιάζω το τζάκι, παίρνω μερικά κάρβουνα και τα βάζω κάτω από το ράσο μου. Μυρίζω την καμένη σάρκα· τα χέρια μου καίνε, το κορμί μου συσπάται από τον πόνο, αλλά μένω ακίνητος.

«Κύριε», λέω τελικά όταν υποχωρεί ο πόνος. «Είθε να μείνουν για πάντα αυτά τα σημάδια από το κάψιμο στο σώμα μου, για να μην ξεχάσω ποτέ ποιος ήμουν σήμερα».

ΕΞΟΥΔΕΤΕΡΩΝΟΝΤΑΣ ΤΗ ΔΥΝΑΜΗ ΧΩΡΙΣ ΚΙΝΗΣΗ

Μια γυναίκα με μερικά –ή μάλλον πολλά– παραπανίσια κιλά, υπερβολικά βαμμένη και ντυμένη με παραδοσιακή στολή τραγουδάει τοπικά τραγούδια. Ελπίζω όλοι να διασκεδάζουν. Η γιορτή είναι πολύ ωραία, κάθε χιλιόμετρο της διαδρομής μού δημιουργεί και μεγαλύτερη ευφορία.

Κάποια στιγμή το απόγευμα, ο άνθρωπος που ήμουν προτού ξεκινήσει τούτο το ταξίδι έπαθε μια καταθλιπτική κρίση, αλλά συνήλθα σύντομα. Αφού η Χιλάλ με συγχώρεσε, δεν έπρεπε να κατηγορώ τον εαυτό μου. Δεν είναι εύκολο, ούτε σημαντικό, να γυρνάς στο παρελθόν και να ξανανοίγεις τις πληγές του. Η μόνη μου δικαιολογία γι' αυτό είναι να ξέρω ότι η γνώση αυτή θα με βοηθήσει να κατανοήσω καλύτερα το παρόν.

Από την ώρα που τελείωσε η υπογραφή αυτογράφων, προσπαθώ να βρω τα κατάλληλα λόγια για να κατευθύνω τη Χιλάλ προς την αλήθεια. Το κακό με τα λόγια είναι ότι μας δίνουν την εντύπωση πως μπορούμε να κάνουμε τους άλλους να μας καταλάβουν, να αντιληφθούν τι λένε οι διπλανοί τους.

Όταν όμως ερχόμαστε αντιμέτωποι με το πεπρωμένο μας, ανακαλύπτουμε ότι δεν αρκούν. Γνωρίζω πολλούς ανθρώπους που, όταν μιλούν, είναι σωστοί δάσκαλοι, είναι όμως ανίκανοι να κάνουν πράξη αυτό που κηρύσσουν. Εξάλλου, άλλο είναι να περιγράφεις μια κατάσταση και άλλο να τη ζεις. Γι' αυτό έχω συνειδητοποιήσει εδώ και καιρό ότι ένας πολεμιστής που αναζητά το όνειρο εμπνέεται από αυτό που κάνει, όχι από αυτό που νομίζει ότι κάνει. Δεν έχει νόημα να μεταφέρω στη Χιλάλ την κοινή μας εμπειρία. Τα λόγια που θα μπορούσε κανείς να χρησιμοποιήσει για να περιγράψει τέτοια πράγματα πεθαίνουν πριν βγουν από το στόμα.

Το να ζήσει την εμπειρία εκείνου του υπογείου, των βασανιστηρίων και του θανάτου στην πυρά δε θα τη βοηθήσει στο παραμικρό. Απεναντίας, μπορεί να της προκαλέσει ανείπωτη ζημιά. Έχουμε ακόμα μερικές μέρες μπροστά μας, θα βρω τον τρόπο να την κάνω να καταλάβει τη σχέση μας χωρίς να την αναγκάσω απαραίτητα να ξαναζήσει όλο εκείνο το μαρτύριο.

Μπορώ επίσης να την αφήσω στην άγνοιά της και να μην της αναφέρω τίποτα. Νιώθω όμως, χωρίς να υπάρχει λογική σ' αυτό, ότι η αλήθεια θα την απελευθερώσει από πολλά πράγματα που νιώθει σε αυτή της τη ζωή. Δεν ήταν τυχαίο που αποφάσισα να ταξιδέψω όταν συνειδητοποίησα πως η ζωή μου δεν κυλούσε πια σαν ποταμός με κατεύθυνση τη θάλασσα. Το έκανα αυτό επειδή υπήρχε ο κίνδυνος να βαλτώσουν όλα γύρω μου. Ούτε ήταν τυχαίο που μου είπε ότι ένιωθε κι εκείνη το ίδιο.

Έτσι, ο Θεός πρέπει να συνεργαστεί μαζί μου και να μου δείξει έναν τρόπο για να πω την αλήθεια. Όλοι οι συνταξιδιώτες μου στο βαγόνι ζουν κάθε μέρα ένα καινούριο στάδιο στις ζωές τους. Η εκδότριά μου φαίνεται πιο ανθρώπινη και λιγότερο επιθετική. Ο Γιάο, που αυτή τη στιγμή καπνίζει δίπλα μου ένα τσιγάρο και κοιτάζει στην πίστα, μάλλον είναι ικανοποιημένος που μου δείχνει πράγματα τα οποία έχω πια ξεχάσει και ξαναθυμάται παράλληλα όλα όσα έμαθε κι ο ίδιος. Περάσαμε το πρωινό μας σε μια άλλη σχολή πολεμικών τεχνών που κατάφερε να βρει εδώ, στο Ιρκούτσκ, εξασκηθήκαμε μαζί στο αϊκίντο και στο τέλος της εξάσκησης μου είπε:

«Πρέπει να είμαστε έτοιμοι για τις επιθέσεις του εχθρού και να έχουμε την ικανότητα να κοιτάζουμε το θάνατο στα μάτια, για να φωτίζει το δρόμο μας».

Ο Ουεσίμπα έχει πει πολλά που καθοδηγούν τα βήματα όσων αφοσιώνονται στο Δρόμο της Γαλήνης. Ο Γιάο ωστόσο διάλεξε μια φράση που σχετίζεται άμεσα με αυτό που έζησα χτες το βράδυ: την ώρα που η Χιλάλ κοιμόταν στην αγκαλιά μου, εγώ έβλεπα το θάνατό της και μου φώτιζε το δρόμο.

Δεν ξέρω αν ο Γιάο έχει την ικανότητα να ακολουθήσει μια διαδικασία για να μπει σε έναν παράλληλο κόσμο και να παρακολουθήσει τι μου συμβαίνει. Αν και μαζί του μιλάω περισσότερο από όλους (η Χιλάλ μιλάει ολοένα και λιγότερο, παρόλο που έζησα μαζί της εκπληκτικές εμπειρίες), δεν τον ξέρω ακόμα καλά. Νομίζω ότι δεν είχε και πολύ νόημα που του είπα ότι οι αγαπημένοι μας δε χάνονται, αλλά απλώς

περνούν σε άλλη διάσταση. Φαίνεται να έχει ακόμα εμμονή με τη γυναίκα του, και το μόνο που μου απομένει να κάνω είναι να του συστήσω ένα εξαιρετικό μέντιουμ που ζει στο Λονδίνο. Εκεί θα βρει όλες τις απαντήσεις που χρειάζεται και όλα τα σημάδια που θα επιβεβαιώσουν όσα του εξήγησα για την αιωνιότητα του χρόνου.

Είμαι σίγουρος ότι όλοι μας βρισκόμαστε εδώ, στο Ιρκούτσκ, για κάποιο λόγο, εφόσον σ' ένα λονδρέζικο εστιατόριο αποφάσισα, χωρίς να το πολυσκεφτώ, ότι έπρεπε να διασχίσω τη Ρωσία με το τρένο. Εμπειρίες σαν κι αυτή συμβαίνουν μόνο όταν όλοι οι άνθρωποι έχουν ξανασυναντηθεί κάπου στο παρελθόν και πορεύονται μαζί με κατεύθυνση την ελευθερία.

Η Χιλάλ χορεύει με έναν νεαρό της ηλικίας της. Είναι λιγάκι πιωμένη, σε κατάσταση υπερευθυμίας, και μου έχει πει ήδη πάνω από μία φορά σήμερα ότι μετάνιωσε που δεν έφερε το βιολί της. Είναι πράγματι κρίμα. Θα άξιζε στον κόσμο εδώ να γοητευτεί και να μαγευτεί από τη μεγάλη εξάρχουσα ενός από τα πιο αξιοσέβαστα κονσερβατόρια της Ρωσίας.

***

Η χοντρή τραγουδίστρια κατεβαίνει από τη σκηνή, η ορχήστρα συνεχίζει να παίζει και ο κόσμος χοροπηδάει και ουρλιάζει το ρεφρέν: «Καλάσνικοφ! Καλάσνικοφ!» Αν το τραγούδι του Γκόραν Μπρέγκοβιτς δεν ήταν τόσο γνωστό, όποιος περνάει απέξω θα πίστευε ότι είμαστε καμιά τρομο-

κρατική ομάδα που γιορτάζει κάτι – απ' τη στιγμή που Καλάσνικοφ λένε τα αυτόματα όπλα τύπου ΑΚ-47, προς τιμήν του δημιουργού τους Μιχαήλ Καλάσνικοφ.

Ο νεαρός και η Χιλάλ είναι σφιγμένοι ο ένας πάνω στον άλλο, σε απόσταση αναπνοής από ένα φιλί. Παρόλο που οι υπόλοιποι συνταξιδιώτες μου δεν είναι εδώ γύρω, ξέρω ότι θα τους ανησυχεί αυτό: ίσως να μη μου αρέσει. Εμένα όμως μου αρέσει πολύ.

Μακάρι να ήταν αλήθεια, να έβρισκε κάποιο εργένη που θα μπορούσε να την κάνει ευτυχισμένη, που δε θα προσπαθούσε να διακόψει τη λαμπρή της καριέρα, που θα μπορούσε να την αγκαλιάσει στο ηλιοβασίλεμα και να μην ξεχάσει να ανάψει την ιερή φωτιά όταν εκείνη θα χρειαζόταν βοήθεια. Της αξίζει.

«Μπορώ να θεραπεύσω τα σημάδια στο σώμα σου», λέει ο Γιάο κάποια στιγμή που κοιτάζουμε τον κόσμο που χορεύει. «Η κινέζικη ιατρική έχει καλά γιατρικά για κάτι τέτοιο».

Δεν μπορεί.

«Δεν είναι και τόσο σοβαρό. Εμφανίζονται και εξαφανίζονται όλο και πιο σπάνια. Το νομισματοειδές έκζεμα δεν έχει θεραπεία».

«Στην κινέζικη παράδοση λέμε ότι τέτοια σημάδια εμφανίζονται μόνο σε στρατιώτες που κάηκαν στη μάχη σε κάποια προηγούμενη ζωή».

Χαμογελάω. Με κοιτάζει και χαμογελάει κι αυτός. Δεν ξέρω αν καταλαβαίνει τι λέει. Τα σημάδια αυτά θα τα φέρω πάντοτε μετά από εκείνο το πρωινό στο υπόγειο. Όταν είδα

τον εαυτό μου ως Γάλλο συγγραφέα του δέκατου ένατου αιώνα, πρόσεξα ότι το χέρι που κρατούσε την πένα είχε το ίδιο νομισματοειδές έκζεμα, που ονομάζεται έτσι επειδή οι βλάβες που προκαλεί έχουν σχήμα νομίσματος.

Ή σχήμα εγκαύματος από κάρβουνα.

Η μουσική σταματάει. Είναι ώρα να πάμε για φαγητό. Πλησιάζω τη Χιλάλ και προσκαλώ τον παρτενέρ της να έρθει μαζί μας. Θα είναι ένας από τους αποψινούς εκπροσώπους των αναγνωστών. Η Χιλάλ με κοιτάζει έκπληκτη.

«Μα κάλεσες ήδη κάποιους».

«Πάντα υπάρχει μία θέση παραπάνω», απαντώ.

«Όχι πάντα. Δεν είναι όλα στη ζωή ένα μεγάλο τρένο με εισιτήρια για όλους».

Ο νεαρός δεν καταλαβαίνει για τι πράγμα μιλάμε, ωστόσο αρχίζει να υποψιάζεται ότι είναι κάτι περίεργο. Λέει ότι είχε υποσχεθεί στην οικογένειά του ότι θα πάει να φάει μαζί τους. Αποφασίζω να αστειευτώ λίγο.

«Έχεις διαβάσει ποτέ Μαγιακόφσκι;» τον ρωτάω.

«Δεν είναι πια υποχρεωτικός στα σχολεία. Η ποίησή του ήταν στρατευμένη υπέρ της κυβέρνησης».

Έχει δίκιο. Παρ' όλ' αυτά, λάτρευα τον Μαγιακόφσκι όταν ήμουν στην ηλικία του και ξέρω κάποια πράγματα για τη ζωή του.

Πλησιάζουν οι εκδότες μου, με το φόβο ότι θα προκαλέσω καβγά επειδή ζηλεύω. Όπως και σε πολλές άλλες περιπτώσεις στη ζωή, τα πράγματα φαίνονται ακριβώς έτσι όπως δεν είναι.

«Ερωτεύτηκε τη γυναίκα του εκδότη του», του λέω με προκλητικό τόνο. «Ήταν ένας έρωτας σφοδρός και θεμελιώδους σημασίας – τέτοιας ώστε να αποκτήσει το έργο του ποιητή και άλλη διάσταση πέρα από την πολιτική. Έγραφε ποιήματα και άλλαζε τα ονόματα. Ο εκδότης ήξερε ότι μιλούσε για τη γυναίκα του, αλλά παρ' όλ' αυτά συνέχιζε να του εκδίδει τα βιβλία. Εκείνη, πάλι, αγαπούσε τον άντρα της, αγαπούσε όμως και τον Μαγιακόφσκι. Η λύση που βρήκαν ήταν να ζήσουν και οι τρεις μαζί, ευτυχισμένοι».

«Κι εγώ αγαπάω τον άντρα μου, και μαζί και σένα!» αστειεύεται η γυναίκα του εκδότη μου. «Έλα να εγκατασταθείς στη Ρωσία!»

Ο νεαρός πιάνει το μήνυμα.

«Είναι η κοπέλα σου;» με ρωτάει.

«Είμαι ερωτευμένος μαζί της για τουλάχιστον πεντακόσια χρόνια. Η απάντηση όμως είναι όχι. Είναι ελεύθερη σαν πουλί. Μια κοπέλα με μια θαυμάσια καριέρα μπροστά της, που ακόμα δεν έχει βρει κάποιον που να της φερθεί με την αγάπη και το σεβασμό που της αξίζει».

«Τι ανοησίες είναι αυτές που λες; Νομίζεις ότι έχω ανάγκη να μου βρουν άντρα;»

Ο νεαρός επαναλαμβάνει ότι έχει κανονίσει να φάει με την οικογένειά του, με ευχαριστεί και φεύγει. Οι υπόλοιποι αναγνώστες που είναι καλεσμένοι πλησιάζουν και φεύγουμε για το εστιατόριο με τα πόδια.

«Επίτρεψέ μου να σου πω κάτι», μου λέει ο Γιάο την ώρα που περνάμε απέναντι. «Δεν της φέρθηκες σωστά, όπως δε

φέρθηκες σωστά ούτε στον νεαρό ούτε στον εαυτό σου: εκείνη επειδή δε σεβάστηκες την αγάπη που αισθάνεται σένα· στον νεαρό επειδή είναι αναγνώστης σου και ένι να τον χειραγωγούν· και στον εαυτό σου επειδή το κίνη σου ήταν απλώς η περηφάνια, ήθελες να φανεί ότι είσαι σημαντικός. Αν ήταν από ζήλια, θα είχες δικαιολογία, αλ δεν ήταν. Το μόνο που ήθελες ήταν να δείξεις στους φίλ σου και σε μένα ότι δε δίνεις σημασία σε τίποτα, κάτι δεν είναι αλήθεια».

Γνέφω με το κεφάλι μου καταφατικά. Η πνευματική π οδος δε συνοδεύεται πάντα από την ανθρώπινη σοφία.

«Και για να ολοκληρώσω», συνεχίζει ο Γιάο. «Ο Μαγιακ σκι ήταν υποχρεωτικός στις μέρες μου. Ξέρουμε λοιπόν ό ότι αυτός ο τρόπος ζωής δεν είχε καλά αποτελέσματα: αυ κτόνησε με μια σφαίρα στο κεφάλι πριν κλείσει τα σαράντ

***

Εδώ που βρισκόμαστε έχουμε ήδη πέντε ώρες διαφορά α το σημείο απ' όπου ξεκινήσαμε. Όταν αρχίζουμε να τρώ βραδινό στο Ιρκούτσκ, οι άνθρωποι στη Μόσχα μόλις κώνονται από το μεσημεριανό τραπέζι. Παρόλο που η λη έχει τη μαγεία της, νιώθω πως η ατμόσφαιρα είναι τεταμένη απ' ό,τι μέσα στο τρένο. Ίσως να έχουμε πια νηθίσει το μικρό μας κόσμο γύρω από το τραπέζι που τα δεύει προς ένα συγκεκριμένο προορισμό και κάθε στάση σημαίνει ότι βγαίνουμε από το δρόμο μας.

Η Χιλάλ έχει πολύ κακή διάθεση μετά απ' αυτό που συνέβη στη γιορτή. Ο εκδότης μου τσακώνεται με κάποιον στο κινητό. Ο Γιάο με καθησυχάζει, εξηγώντας μου ότι μιλούν για διανομή βιβλίων. Οι τρεις αναγνώστες που είναι καλεσμένοι μού φαίνονται πιο ντροπαλοί απ' ό,τι είναι συνήθως οι αναγνώστες σε τέτοιες περιστάσεις.

Παραγγέλνουμε ποτά. Ένας από τους αναγνώστες μάς λέει να προσέχουμε, γιατί το ποτό που μας σερβίρουν είναι βότκα από τη Μογγολία και τη Σιβηρία, πράγμα που σημαίνει ότι την επόμενη μέρα θα πρέπει να υποστούμε τις συνέπειες. Όλοι όμως έχουν ανάγκη να πιουν για να ελαφρύνουν την ένταση. Αδειάζουμε το πρώτο ποτήρι, το δεύτερο και, πριν καν έρθει το φαγητό, παραγγέλνουμε κι άλλο μπουκάλι. Τελικά ο αναγνώστης που μας είπε να προσέχουμε με τη βότκα αποφασίζει ότι δε θα είναι ο μόνος που θα απέχει και κατεβάζει τρία ποτήρια το ένα πίσω απ' το άλλο, ενώ οι υπόλοιποι χειροκροτούμε. Όλοι είναι χαρούμενοι, με εξαίρεση τη Χιλάλ, που παραμένει συννεφιασμένη παρόλο που ήπιε όσο και οι άλλοι.

«Χάλια η πόλη», σχολιάζει ο αναγνώστης που δεν έπινε μέχρι πριν από δύο λεπτά και που τώρα τα μάτια του είναι κόκκινα. «Είδατε το δρόμο μπροστά από το εστιατόριο».

Πρόσεξα μια σειρά από όμορφα ξύλινα σπίτια με ξυλόγλυπτη διακόσμηση, πράγμα ιδιαίτερα σπάνιο στις μέρες μας. Υπαίθριο μουσείο αρχιτεκτονικής.

«Δεν αναφέρομαι στα σπίτια, αλλά στο δρόμο».

Η αλήθεια είναι πως το πεζοδρόμιο δεν είναι από τα κα-

λύτερα που έχω δει, όπως επίσης πως σε κάποια σημεία ήρθε στα ρουθούνια μου μια δυσωδία υπονόμου.

«Η μαφία ελέγχει αυτό το κομμάτι της πόλης», συνεχίζει. «Θέλουν να αγοράσουν τα πάντα και να τα γκρεμίσουν, για να κατασκευάσουν κάτι φριχτά συγκροτήματα κατοικιών. Μέχρι τώρα λοιπόν οι άνθρωποι δεν έχουν δεχτεί να πουλήσουν τα οικόπεδα και τα σπίτια τους και δεν έχουν επιτρέψει την αστικοποίηση της συνοικίας. Η πόλη αυτή είναι τετρακοσίων ετών, υποδέχτηκε με ανοιχτές αγκάλες ξένους που συναλλάσσονταν εμπορικά με την Κίνα, την εκτιμούσαν οι έμποροι διαμαντιών, χρυσού, δερμάτων, τώρα όμως η μαφία προσπαθεί να εγκατασταθεί εδώ και να βάλει τέλος σε όλα, παρόλο που η κυβέρνηση αγωνίζεται ενάντια στη...»

«Μαφία»: διεθνής λέξη. Ο εκδότης είναι απασχολημένος στο ατέλειωτο τηλεφώνημά του, η εκδότρια διαμαρτύρεται για το μενού, η Χιλάλ παριστάνει πως ήρθε από άλλο πλανήτη, αλλά εγώ και ο Γιάο προσέχουμε μια παρέα αντρών που κάθονται στο διπλανό τραπέζι και αρχίζουν να παρακολουθούν τη συζήτησή μας.

Παράνοια. Απόλυτη παράνοια.

Ο αναγνώστης συνεχίζει να πίνει και να γκρινιάζει αστα-μάτητα. Οι δύο φίλοι του συμφωνούν με όλα. Μιλούν άσχημα για την κυβέρνηση, για τις συνθήκες στο δρόμο, για την πολύ κακή συντήρηση του αεροδρομίου. Τίποτα που δε θα έλεγε ο καθένας από μας για τη δική του πόλη, μόνο που επαναλαμβάνουν τη λέξη «μαφία» σε κάθε τους κουβέντα. Προσπαθώ να αλλάξω θέμα, ρωτάω για τους σαμάνους της

περιοχής (ο Γιάο δείχνει να χαίρεται, βλέπει ότι δεν το ξέχασα, παρόλο που δεν του έχω υποσχεθεί τίποτα), και οι νεαροί συνεχίζουν να μιλούν για τη «μαφία των σαμάνων» και τη «μαφία των ξεναγών». Έχουν ήδη παραγγείλει το τρίτο μπουκάλι μογγολοσιβηρικής βότκας, όλοι έχουν πιάσει μια έντονη πολιτική συζήτηση – στα αγγλικά, για να τους καταλαβαίνω κι εγώ, ή για να μη μας καταλαβαίνουν τα διπλανά τραπέζια. Ο εκδότης τελείωσε το τηλεφώνημά του και παίρνει μέρος στη συζήτηση, η εκδότρια ενθουσιάζεται, η Χιλάλ πίνει το ένα ποτήρι μετά το άλλο. Μόνο ο Γιάο παραμένει νηφάλιος, με το βλέμμα φαινομενικά χαμένο, προσπαθώντας να κρύψει την ανησυχία του. Εγώ σταμάτησα στο τρίτο ποτήρι και δεν έχω την παραμικρή πρόθεση να συνεχίσω.

Και τότε αυτό που έμοιαζε με παράνοια γίνεται πραγματικότητα. Ένας από τους άντρες στο διπλανό τραπέζι σηκώνεται και μας πλησιάζει.

Δε μιλάει. Κοιτάζει τους νεαρούς που έχουμε καλέσει και την ίδια κιόλας στιγμή η συζήτηση σταματάει. Όλοι είναι έκπληκτοι με την παρουσία του. Ο εκδότης μου, που έχει ζαλιστεί λίγο από το ποτό και από τα προβλήματα στη Μόσχα, ρωτάει κάτι στη γλώσσα τους.

«Όχι, δεν είμαι ο πατέρας του», απαντάει ο ξένος. «Δεν ξέρω όμως αν η ηλικία του του επιτρέπει να πίνει έτσι. Και να λέει πράγματα που δεν ανταποκρίνονται στην αλήθεια».

Τα αγγλικά του είναι άψογα, με την επιτηδευμένη προφορά ανθρώπου που σπούδασε σε κάποιο από τα πανάκρι-

βα πανεπιστήμια της Αγγλίας. Τα λόγια του ειπώθηκαν με ψυχρότητα, χωρίς το παραμικρό συναίσθημα και χωρίς καμία επιθετικότητα.

Μόνο ένας ηλίθιος απειλεί. Μόνο ένας άλλος ηλίθιος νιώθει να απειλείται. Όταν τα πράγματα λέγονται έτσι όπως μόλις τα ακούσαμε, σημαίνουν κίνδυνο, επειδή τα ρήματα, τα υποκείμενα και τα αντικείμενα θα γίνουν δράση αν χρειαστεί.

«Λάθος εστιατόριο διαλέξατε», συνεχίζει. «Το φαγητό εδώ είναι απαίσιο και το σέρβις απαράδεκτο. Ίσως θα ήταν καλύτερα να ψάξετε να βρείτε κάπου αλλού να πάτε. Θα πληρώσω εγώ το λογαριασμό».

Πράγματι, το φαγητό δεν είναι καλό, το ποτό είναι μάλλον όπως τα είπε ο νεαρός και το σέρβις δε θα μπορούσε να είναι χειρότερο. Δεν έχουμε όμως μπροστά μας κάποιον που ανησυχεί για την υγεία μας ή για την άνεσή μας. Μας διώχνουν.

«Πάμε να φύγουμε», λέει ο νεαρός.

Πριν προλάβουμε να κάνουμε οτιδήποτε, εκείνος και οι φίλοι του εξαφανίζονται. Ο άντρας φαίνεται ικανοποιημένος και κάνει να επιστρέψει στη θέση του. Προς στιγμήν η ένταση διαλύεται.

«Εμένα πάντως μου αρέσει πολύ το φαγητό, και δεν έχω κανένα σκοπό να πάω σε άλλο εστιατόριο».

Και ο Γιάο μίλησε με έναν τόνο που δεν κρύβει κανένα συναίσθημα και καμία απειλή. Δεν ήταν ανάγκη να το πει, η σύγκρουση είχε πια ολοκληρωθεί, το πρόβλημα ήταν μόνο

οι νεαροί. Θα μπορούσαμε να ολοκληρώσουμε το φαγητό με την ησυχία μας.

Ο άντρας γυρίζει το κεφάλι του προς το μέρος του Γιάο. Ένας άλλος άντρας από το ίδιο τραπέζι παίρνει το κινητό του και βγαίνει έξω. Στο εστιατόριο επικρατεί σιωπή.

Ο άντρας που είχε μιλήσει και ο Γιάο αναμετριούνται με το βλέμμα.

«Το φαγητό εδώ μπορεί να προκαλέσει δηλητηρίαση και να επιφέρει γρήγορο θάνατο».

Ο Γιάο δε σηκώνεται από τη θέση του.

«Σύμφωνα με τις στατιστικές, μέσα σε αυτά τα τρία λεπτά που μιλάμε πέθαναν 320 άνθρωποι στον κόσμο και 650 γεννήθηκαν. Έτσι είναι η ζωή, ο κόσμος. Δεν ξέρω πόσοι από αυτούς πέθαναν από δηλητηρίαση, κάποιοι πάντως οπωσδήποτε. Άλλοι πέθαναν από χρόνια αναπηρία, άλλοι έπαθαν ατύχημα και σίγουρα κάποιοι έφαγαν μια σφαίρα. Άλλοι, πάλι, άφησαν τούτο τον κόσμο την ώρα που έφερναν στη ζωή ένα παιδί – έτσι λένε τα στατιστικά στοιχεία των γεννήσεων. Πεθαίνει μόνο όποιος είναι ζωντανός».

Ο άντρας που βγήκε με το κινητό επιστρέφει. Η σκηνή που εκτυλίσσεται μπροστά από το τραπέζι μας δεν αφήνει να φανεί κανένα συναίσθημα. Για ένα διάστημα που μοιάζει με αιωνιότητα, το εστιατόριο βυθίζεται στη σιωπή.

«Μια στιγμή», λέει τελικά ο ξένος. «Τώρα πρέπει να πέθαναν άλλοι 100 άνθρωποι και να γεννήθηκαν 200».

«Ακριβώς».

Ακόμα δύο άντρες εμφανίζονται στην είσοδο του εστια-

τορίου και κατευθύνονται προς το τραπέζι μας. Ο ξένος προσέχει την κίνηση, κάνει νόημα με το κεφάλι κι εκείνοι βγαίνουν πάλι έξω.

«Ακόμα κι αν το φαγητό είναι απαίσιο και το σέρβις πέμπτης κατηγορίας, αφού αυτό το εστιατόριο διαλέξατε, δεν μπορώ να κάνω κάτι. Καλή όρεξη».

«Ευχαριστούμε. Μια όμως και προσφερθήκατε να πληρώσετε το λογαριασμό, δεχόμαστε ευχαρίστως».

«Μη σας απασχολεί αυτό», απαντάει, απευθυνόμενος μόνο στον Γιάο, σαν να μην υπάρχει κανείς άλλος εδώ. Φέρνει το χέρι του στην τσέπη. Προς στιγμήν όλοι νομίζουμε ότι θα τραβήξει πιστόλι, αλλά το μόνο που βγάζει είναι μια ακίνδυνη επαγγελματική κάρτα.

«Αν ποτέ μείνετε χωρίς δουλειά ή βαρεθείτε αυτό που κάνετε τώρα, ψάξτε να μας βρείτε. Η κτηματομεσιτική μας εταιρεία έχει μια μεγάλη θυγατρική εδώ στη Ρωσία και χρειαζόμαστε ανθρώπους σαν εσάς. Ανθρώπους που καταλαβαίνουν ότι ο θάνατος είναι μόνο μια στατιστική».

Δίνει την κάρτα του στον Γιάο, σφίγγουν τα χέρια και ο ξένος επιστρέφει στη θέση του. Σιγά σιγά, το εστιατόριο ξαναζωντανεύει, οι συζητήσεις ζωηρεύουν την ατμόσφαιρα και εμείς κοιτάζουμε θαμπωμένοι τον Γιάο, τον ήρωά μας, που νίκησε τον εχθρό χωρίς να ρίξει ούτε μία σφαίρα. Η Χιλάλ έχει χάσει την κακοκεφιά της και τώρα προσπαθεί να συμμετάσχει σε μια εντελώς παράλογη συζήτηση, στην οποία όλοι δείχνουν να ενδιαφέρονται για την ταρίχευση πουλιών και την ποιότητα της μογγολοσιβηρικής βότκας. Η αδρενα-

λίνη που μας προκάλεσε ο φόβος μάς ξεμέθυσε από τη μια στιγμή στην άλλη.

Πρέπει να εκμεταλλευτώ την ευκαιρία. Αργότερα θα ρωτήσω τον Γιάο για ποιο λόγο ήταν τόσο σίγουρος για τον εαυτό του.

«Μου κάνει εντύπωση η πίστη του ρωσικού λαού. Ο κομουνισμός, που για εβδομήντα χρόνια κήρυσσε ότι η θρησκεία είναι το όπιο του λαού, δεν έφερε κανένα αποτέλεσμα».

«Ο Μαρξ δεν καταλάβαινε τίποτα από τα θαύματα του οπίου», σχολιάζει εύθυμα η εκδότρια. Βάζουμε τα γέλια.

«Το ίδιο συνέβη και στη δική μου Εκκλησία», συνεχίζω. «Σκοτώνουμε στο όνομα του Θεού, βασανίζουμε στο όνομα του Ιησού, αποφασίσαμε ότι η γυναίκα ήταν απειλή για την κοινωνία και καταπνίξαμε κάθε εκδήλωση των γυναικείων χαρισμάτων, ασχοληθήκαμε με την τοκογλυφία, δολοφονήσαμε αθώους και συμμαχήσαμε με το Διάβολο. Παρ' όλ' αυτά, δύο χιλιάδες χρόνια μετά, είμαστε εδώ».

«Σιχαίνομαι τις εκκλησίες», λέει η Χιλάλ, δαγκώνοντας το δόλωμα. «Αν υπήρχε μια στιγμή στο ταξίδι αυτό που δε μου άρεσε καθόλου, ήταν όταν με ανάγκασες να πάω στην εκκλησία στο Νοβοσιμπίρσκ».

«Ας υποθέσουμε ότι πιστεύεις σε προηγούμενες ζωές και ότι σε μία από αυτές σε είχε κάψει στην πυρά η Ιερά Εξέταση, στο όνομα της πίστης που προσπαθούσε να επιβάλει το Βατικανό. Θα τις σιχαινόσουν περισσότερο γι' αυτό το λόγο;»

Δεν το σκέφτεται πολύ πριν απαντήσει.

«Όχι. Θα εξακολουθούσε να μου είναι αδιάφορο. Ο Γιάο δε μίσησε τον άντρα που ήρθε στο τραπέζι μας. Απλώς ήταν έτοιμος να αγωνιστεί για τις αρχές του».

«Ας πούμε όμως ότι ήσουν αθώα».

Μας διακόπτει ο εκδότης. Κατά πάσα πιθανότητα, έχει εκδώσει κάποιο βιβλίο γι' αυτό το θέμα.

«Θυμήθηκα την ιστορία του Τζορντάνο Μπρούνο», λέει. «Ήταν ένας δομινικανός φιλόσοφος, που τον έκαψαν ζωντανό στο κέντρο της Ρώμης. Κατά τη διάρκεια της δίκης του, είπε στους δικαστές του: "Εγώ δε φοβάμαι την πυρά. Εσείς όμως φοβάστε την ετυμηγορία σας". Σήμερα ένα άγαλμά του βρίσκεται στο σημείο όπου εκτελέστηκε από τους "ομοίους" του. Νίκησε επειδή τον έκριναν οι άνθρωποι και όχι ο Χριστός».

«Προσπαθείς να δικαιολογήσεις μια αδικία και ένα έγκλημα», παρατηρεί η εκδότρια.

«Καθόλου. Οι δολοφόνοι χάθηκαν από προσώπου γης, ο Τζορντάνο Μπρούνο όμως ακόμα επηρεάζει τον κόσμο με τις ιδέες του. Το θάρρος του ανταμείφθηκε. Ζωή χωρίς λόγο ύπαρξης είναι ζωή χωρίς αποτέλεσμα».

Φαίνεται πως κάποιος καθοδηγεί τη συζήτηση.

«Αν ήσουν λοιπόν ο Τζορντάνο Μπρούνο», επιμένω, απευθυνόμενος στη Χιλάλ, «θα μπορούσες να συγχωρέσεις τους δήμιούς σου;»

«Πού το πας;»

«Ανήκω σε μια θρησκεία που διέπραξε φριχτά εγκλήματα στο παρελθόν. Εκεί το πάω, επειδή, παρ' όλ' αυτά, νιώθω ακόμα την αγάπη του Χριστού, πιο δυνατή από το μίσος

εκείνων που αυτοαναγορεύτηκαν σε διαδόχους του. Συνεχίζω να πιστεύω στο μυστήριο της μετουσίωσης του οίνου και του άρτου».

«Δικό σου πρόβλημα. Εγώ δε θέλω σχέσεις με Εκκλησίες, παπάδες και κοινωνίες. Εμένα μου αρκεί η μουσική και να θαυμάζω σιωπηλά τη φύση. Αυτό που λες τώρα όμως έχει μήπως καμία σχέση με αυτό που είδες όταν...» –κάνει μια παύση, ψάχνοντας τις λέξεις– «...όταν είπες ότι θα έκανες μια άσκηση με ένα δακτύλιο φωτός;»

Αποφεύγει να αναφέρει ότι ήμασταν ξαπλωμένοι μαζί στο κρεβάτι μου. Παρά το έντονο ταμπεραμέντο της και τα λόγια που ξεστομίζει χωρίς να σκέφτεται, βλέπω ότι προσπαθεί να με προστατεύσει.

«Δεν ξέρω. Όπως είπα στο τρένο, όλα όσα γίνονται στο παρελθόν και στο μέλλον γίνονται και στο παρόν. Ποιος ξέρει, ίσως εμείς οι δύο να συναντηθήκαμε εδώ επειδή ήμουν ο δήμιος σου, εσύ το θύμα μου και είναι ώρα να σου ζητήσω άφεση αμαρτιών».

Γελούν όλοι, μαζί τους κι εγώ.

«Τότε να μου φέρεσαι καλύτερα. Να μου δίνεις περισσότερη σημασία, να μου πεις εδώ, μπροστά σε όλους, μία φράση με δύο λέξεις που θα ήθελα πολύ να ακούσω».

Ξέρω ότι έχει στο μυαλό της το «Σ' αγαπώ».

«Θα σου πω τρεις φράσεις με δύο λέξεις: 1) είσαι προστατευμένη, 2) μην ανησυχείς, 3) σε λατρεύω».

«Θέλω να πω κι εγώ κάτι: μπορεί να πει "Σε συγχωρώ" μόνο όποιος μπορεί να πει "Σ' αγαπώ"».

Χειροκροτούν όλοι. Επιστρέφουμε στη μογγολοσιβηρική βότκα, μιλάμε για αγάπη, διωγμούς, εγκλήματα στο όνομα της αλήθειας, για το φαγητό του εστιατορίου. Η συζήτηση δεν πρόκειται να προχωρήσει περισσότερο, η Χιλάλ δεν καταλαβαίνει τι εννοώ, αλλά έγινε το πρώτο βήμα, που είναι και το πιο δύσκολο.

***

Στην έξοδο, ρωτάω τον Γιάο γιατί αποφάσισε να αντιδράσει έτσι και να μας θέσει όλους σε κίνδυνο.

«Έγινε κάτι;»

«Όχι. Θα μπορούσε όμως. Τέτοιου είδους άνθρωποι δεν έχουν συνηθίσει να τους αψηφούν».

«Με έχουν διώξει από αλλού όταν ήμουν μικρότερος και υποσχέθηκα στον εαυτό μου ότι δε θα μου ξανασυνέβαινε ποτέ όταν θα μεγάλωνα. Δεν τον αψήφησα, απλώς τον αντιμετώπισα όπως του αρέσει να τον αντιμετωπίζουν. Τα μάτια δε λένε ψέματα. Ήξερε ότι δεν μπλοφάρω».

«Παρ' όλ' αυτά, τον προκάλεσες. Βρισκόμαστε σε μια μικρή πόλη και μπορεί να ένιωθε ότι απειλείται η εξουσία του».

«Όταν φύγαμε από το Νοβοσιμπίρσκ, μίλησες για κάποιο Άλεφ. Μόλις πριν από λίγες μέρες συνειδητοποίησα ότι και οι Κινέζοι έχουν μόνο μία λέξη γι' αυτό: *κι*. Τόσο εκείνος όσο κι εγώ βρισκόμασταν στο ίδιο ενεργειακό κέντρο. Χωρίς να θέλω να φιλοσοφήσω για το τι θα μπορούσε να

συμβεί, όλοι οι άνθρωποι που είναι μαθημένοι στον κίνδυνο γνωρίζουν ότι μπορεί να τους προκαλέσει κάποιος αντίπαλος ανά πάσα στιγμή. Δε λέω εχθρός, λέω αντίπαλος. Όταν οι αντίπαλοι είναι σίγουροι για τη δύναμή τους, όπως εκείνος ο άντρας, χρειάζονται τέτοιες συγκρούσεις, διαφορετικά μπορεί να αποδυναμωθούν από την απουσία άσκησης. Το να ξέρουμε να εκτιμούμε και να τιμούμε τους αντιπάλους μας είναι μια στάση εντελώς διαφορετική από τη στάση του κόλακα, του αδύναμου και του προδότη».

«Ήξερες όμως ότι ήταν...»

«Δεν έχει σημασία τι ήταν, αλλά πώς χειριζόταν την εξουσία του. Μου άρεσε το στιλ με το οποίο μάχεται, και σ' εκείνον άρεσε το δικό μου. Αυτό είν' όλο».

ΤΟ ΧΡΥΣΟ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟ

Εχω αφορητο πονοκεφαλο εξαιτίας της μογγολοσιβηρικ βότκας, παρ' όλα τα χάπια και τα φάρμακα για το στομ που έχω πάρει. Ο άνεμος θερίζει, παρόλο που η μέρα εί ηλιόλουστη και ο ουρανός ασυννέφιαστος. Τα κομμάτια τ πάγου μπερδεύονται με τα χαλίκια της όχθης, αν και έ μπει η άνοιξη. Το κρύο είναι αβάσταχτο, ακόμα και με μπουφάν που φοράω.

Το μόνο που σκέφτομαι είναι: *Θεέ μου, είμαι στο σπίτι μ*

Μια λίμνη που σχεδόν δεν μπορώ να δω την απένα όχθη της, διάφανο νερό, χιονισμένα βουνά στο βάθος, μ βάρκα με ψαράδες που βγαίνουν τώρα για ψάρεμα και γυρίσουν το σούρουπο. Θέλω να μείνω εδώ, απόλυτα παρ επειδή δεν ξέρω αν ποτέ θα επιστρέψω. Παίρνω μερικές β θιές ανάσες, προσπαθώντας να τα ρουφήξω όλα μέσα μ

«Από τα πιο ωραία πράγματα που έχω αντικρίσει στη ζ μου».

Ο Γιάο παίρνει θάρρος από τα λόγια μου και αποφα ζει να μου δώσει περισσότερες πληροφορίες. Μου λέει

η λίμνη Βαϊκάλη, που στα αρχαία κινέζικα κείμενα αποκαλείται «Βόρεια Θάλασσα», έχει το 20% του γλυκού νερού του πλανήτη και είναι ηλικίας 30 εκατομμυρίων ετών. Εμένα όμως τίποτα απ' όλα αυτά δε με ενδιαφέρει.

«Μη με αποσπάς, θέλω να βάλω το τοπίο αυτό στην ψυχή μου».

«Παραείναι μεγάλο. Γιατί δεν κάνεις το αντίθετο; Γιατί δε βουτάς για να ενωθείς με την ψυχή της λίμνης;»

Δηλαδή να πάθω υποθερμικό σοκ και να πεθάνω στη Σιβηρία παγωμένος. Τελικά όμως καταφέρνει να μου χαλάσει τη συγκέντρωση· νιώθω το κεφάλι μου βαρύ, τον άνεμο ανυπόφορο. Αποφασίζουμε να πάμε αμέσως στο μέρος που θα περάσουμε τη νύχτα μας.

«Σ' ευχαριστώ που ήρθες. Δε θα το μετανιώσεις».

Κατευθυνόμαστε στο πανδοχείο που βρίσκεται στο χωριουδάκι με τους χωματόδρομους και σπίτια ίδια με αυτά που είδα στο Ιρκούτσκ. Μπροστά στην πόρτα του υπάρχει ένα πηγάδι. Μπροστά στο πηγάδι, ένα κοριτσάκι που προσπαθεί να τραβήξει έναν κουβά νερό. Η Χιλάλ πηγαίνει κοντά του για να το βοηθήσει, αντί όμως να τραβήξει το σκοινί, φέρνει το παιδί επικίνδυνα κοντά στο χείλος του πηγαδιού.

«Το *Ι Τσινγκ*, το διάσημο κινέζικο βιβλίο μαντικής, λέει: "Μπορείς να μετακινήσεις μια πόλη, αλλά όχι ένα πηγάδι". Εγώ λέω ότι μπορείς να μετακινήσεις τον κουβά, αλλά όχι το παιδί. Πρόσεχε».

Η μητέρα του παιδιού πλησιάζει και αρχίζει να μιλάει στη Χιλάλ. Τις αφήνω και ανεβαίνω στο δωμάτιό μου. Ο

Γιάο δεν ήθελε να έρθει η Χιλάλ, γιατί στο μέρος που θα πάμε για να συναντήσουμε το σαμάνο δεν επιτρέπεται η πρόσβαση στις γυναίκες. Τους εξήγησα ότι αυτή η επίσκεψη δε με πολυενδιαφέρει. Γνωρίζω την Παράδοση, που είναι απλωμένη στα πέρατα της γης, και έχω ήδη γνωρίσει διάφορους σαμάνους στη χώρα μου. Δέχτηκα μόνο και μόνο επειδή ο Γιάο με βοήθησε και με δίδαξε πολλά κατά τη διάρκεια του ταξιδιού.

«Πρέπει να περάσω κάθε στιγμή που μπορώ δίπλα στη Χιλάλ», του είπα ήδη από τότε που ήμασταν στο Ιρκούτσκ. «Ξέρω τι κάνω. Πορεύομαι προς το βασίλειό μου. Αν εκείνη δε με βοηθήσει τώρα, θα έχω μόνο άλλες τρεις ευκαιρίες σε αυτή τη "ζωή"».

Δεν κατάλαβε τι εννοούσα, αλλά τελικά υποχώρησε.

Αφήνω το σακίδιό μου σε μια γωνιά, ανάβω το καλοριφέρ στο φουλ, κλείνω τις κουρτίνες και πέφτω στο κρεβάτι, παρακαλώντας να μου περάσει ο πονοκέφαλος. Αμέσως μετά, μπαίνει η Χιλάλ.

«Με άφησες έξω να μιλάω μ' εκείνη τη γυναίκα. Ξέρεις ότι σιχαίνομαι τους ξένους».

«Εμείς είμαστε οι ξένοι εδώ».

«Το μισώ να με κρίνουν συνεχώς ενώ κρύβω το φόβο μου, τα συναισθήματά μου, τα ευαίσθητα σημεία μου. Εσύ με βλέπεις σαν μια ταλαντούχα, θαρραλέα κοπέλα που δεν τη φοβίζει τίποτα. Κάνεις λάθος! Με φοβίζουν τα πάντα. Αποφεύγω βλέμματα, χαμόγελα, τις λίγο πιο άμεσες επαφές, μόνο με σένα έχω μιλήσει. Ή μήπως δεν το πρόσεξες;»

Η λίμνη Βαϊκάλη, χιονισμένα βουνά, κρυστάλλινα νερά, ένα από τα πιο όμορφα μέρη στον πλανήτη, κι αυτή η ηλίθια συζήτηση.

«Ας ξεκουραστούμε λιγάκι. Μετά θα βγούμε για έναν περίπατο. Το βράδυ θα πάω να συναντήσω το σαμάνο».

Κάνει να αφήσει το σακίδιό της.

«Έχεις δικό σου δωμάτιο».

«Ναι, αλλά στο τρένο...»

Δεν ολοκληρώνει. Χτυπάει η πόρτα. Εγώ μένω να κοιτάζω το ταβάνι, ρωτώντας τον εαυτό μου τι ακριβώς να κάνω. Δεν μπορώ να αφήσω τις ενοχές να μου υπαγορεύουν τι πρέπει να γίνει. Δεν μπορώ και δε θέλω, επειδή αγαπάω μια άλλη γυναίκα που αυτή τη στιγμή βρίσκεται μακριά και μου δείχνει εμπιστοσύνη, παρόλο που ξέρει καλά το σύζυγό της. Αν όλες οι προηγούμενες απόπειρες απέβησαν άκαρπες, ίσως εδώ να είναι το ιδανικό μέρος για να το ξεκαθαρίσω τελείως στην εύπλαστη αυτή κοπέλα με τις εμμονές, που είναι δυνατή και εύθραυστη συνάμα.

Δε φταίω εγώ γι' αυτό που συμβαίνει. Ούτε και η Χιλάλ. Η ζωή μάς έφερε σε αυτή τη θέση, και ελπίζω να είναι για το καλό μας. Ελπίζω; Πρέπει να είμαι σίγουρος. Αρχίζω να προσεύχομαι κι αμέσως μετά με παίρνει ο ύπνος.

ΟΤΑΝ ΞΥΠΝΑΩ, πηγαίνω στο δωμάτιό της και ακούω το βιολί. Περιμένω να τελειώσει προτού χτυπήσω την πόρτα της.

«Έλα να πάμε μια βόλτα».

Με κοιτάζει έκπληκτη και χαρούμενη.

«Είσαι καλύτερα; Θα αντέξεις τον άνεμο και το κρύο;»

«Ναι, είμαι πολύ καλύτερα. Έλα να βγούμε».

Κάνουμε έναν περίπατο στο χωριό, που θαρρείς και έχει ξεπηδήσει από παραμύθι. Μια μέρα θα έρθουν εδώ τουρίστες, θα χτιστούν τεράστια ξενοδοχεία, τα μαγαζιά θα πουλάνε μπλουζάκια, αναπτήρες, καρτ ποστάλ, μινιατούρες των ξύλινων σπιτιών. Στη συνέχεια θα φτιάξουν μεγάλους χώρους στάθμευσης για τα διώροφα λεωφορεία που θα ξεφορτώνουν ανθρώπους με ψηφιακές φωτογραφικές μηχανές, αποφασισμένους να αιχμαλωτίσουν τη λίμνη ολόκληρη σε ένα τσιπάκι. Το πηγάδι που είδαμε θα καταστραφεί και τη θέση του θα πάρει ένα άλλο, που θα χρησιμεύει απλώς σαν ντεκόρ στο δρόμο, αλλά που δε θα δίνει νερό στους κατοίκους του χωριού – θα σφραγιστεί με εντολή του δήμου, για να αποφευχθεί ο κίνδυνος να πέσει μέσα κάποιο από τα ξένα παιδάκια που θα έρχονται. Η ψαρόβαρκα που είδα το πρωί δε θα υπάρχει πια. Τα νερά της Βαϊκάλης θα τα διασχίζουν ταχύπλοα, που θα προσφέρουν μονοήμερες κρουα-

ζιέρες μέχρι το κέντρο της λίμνης με μεσημεριανό γεύμα. Θα έρθουν στην περιοχή επαγγελματίες ψαράδες και κυνηγοί, εφοδιασμένοι με άδειες εξάσκησης της δραστηριότητάς τους, για την οποία θα πληρώνουν για μία μέρα όσα βγάζουν οι ψαράδες και οι κυνηγοί της περιοχής μέσα σε ένα χρόνο.

Αυτή τη στιγμή ωστόσο το μέρος που βρισκόμαστε είναι απλώς ένα χωριό χαμένο στη Σιβηρία, όπου ένας άντρας και μια γυναίκα με τα μισά του χρόνια περπατούν δίπλα σε ένα ποτάμι το οποίο έχει δημιουργήσει ο πάγος που λιώνει. Κάθονται στις όχθες του.

«Θυμάσαι την κουβέντα μας χτες το βράδυ στο εστιατόριο;»

«Πάνω κάτω. Ήπια πολύ. Θυμάμαι ότι ο Γιάο δε φοβήθηκε όταν ήρθε εκείνος ο Άγγλος στο τραπέζι μας».

«Μίλησα για το παρελθόν».

«Το θυμάμαι. Κατάλαβα πολύ καλά τι εννοούσες, γιατί, όταν βυθιστήκαμε στο Άλεφ, σε είδα με το βλέμμα γεμάτο αγάπη και αδιαφορία και το κεφάλι σου καλυμμένο με μια κουκούλα. Ένιωσα προδομένη, ταπεινωμένη. Δε με ενδιαφέρουν όμως σχέσεις από προηγούμενες ζωές. Βρισκόμαστε στο παρόν».

«Βλέπεις το ποτάμι αυτό μπροστά μας; Στο σαλόνι του διαμερίσματός μου υπάρχει ένας πίνακας με ένα τριαντάφυλλο που αφέθηκε σε έναν παρόμοιο ποταμό. Ο μισός πίνακας έχει παρασυρθεί από το νερό και την κακοκαιρία, οπότε τα περιγράμματά του είναι ακανόνιστα. Ωστόσο, φαί-

νεται ακόμα μέρος του όμορφου κόκκινου τριαντάφυλλου, που έχει ζωγραφιστεί σε χρυσό φόντο. Γνωρίζω τη ζωγράφο. Το 2003 πήγαμε μαζί σ' ένα δάσος στα Πυρηναία, ανακαλύψαμε ένα ρυάκι, που τότε ήταν ξερό, και κρύψαμε τον πίνακα κάτω από τις πέτρες στην κοίτη του.

»Η ζωγράφος είναι η γυναίκα μου. Αυτή τη στιγμή βρίσκεται χιλιάδες χιλιόμετρα μακριά και κοιμάται, επειδή δεν έχει ξημερώσει ακόμα στην πόλη της, παρόλο που εδώ είναι ήδη τέσσερις το μεσημέρι. Είμαστε μαζί πάνω από ένα τέταρτο του αιώνα. Όταν την πρωτογνώρισα, ήμουν απολύτως βέβαιος ότι η σχέση μας δε θα είχε καλή κατάληξη. Τα δύο πρώτα χρόνια που ήμασταν μαζί περίμενα ότι ανά πάσα στιγμή ο ένας από τους δύο θα έφευγε. Τα πέντε επόμενα συνέχισα να πιστεύω ότι είχαμε απλώς συνηθίσει ο ένας τον άλλο, αλλά ότι σύντομα θα το συνειδητοποιούσαμε και θα τραβούσε ο καθένας το δρόμο του. Ήμουν σίγουρος ότι κάθε σοβαρή δέσμευση θα μου στερούσε την "ελευθερία" μου και θα με εμπόδιζε να ζήσω όλα όσα επιθυμούσα».

Βλέπω ότι έχει αρχίσει να νιώθει άβολα.

«Τι σχέση έχει αυτό με το ποτάμι και το τριαντάφυλλο;»

«Ήταν καλοκαίρι του 2002, ήμουν ήδη γνωστός συγγραφέας, είχα χρήματα και πίστευα ότι οι βασικές μου αξίες δεν είχαν αλλάξει. Πώς θα μπορούσα όμως να βεβαιωθώ; Μόνο με την εμπειρία, δοκιμάζοντας. Κλείσαμε ένα μικρό δωμάτιο σε κάποιο ξενοδοχείο δύο αστέρων στη Γαλλία, όπου αρχίσαμε να περνάμε πέντε μήνες το χρόνο. Αφού η ντουλάπα δε μεγάλωνε, περιορίσαμε τα ρούχα μας στα απολύτως απα-

ραίτητα. Περπατούσαμε σε δάση και βουνά, τρώγαμε έξω, καθόμασταν και μιλούσαμε με τις ώρες, πηγαίναμε στον κινηματογράφο κάθε μέρα. Ζώντας έτσι, βεβαιωθήκαμε ότι τα πιο εκλεπτυσμένα πράγματα στον κόσμο είναι αυτά ακριβώς στα οποία έχουν όλοι πρόσβαση.

»Είμαστε και οι δύο παθιασμένοι με αυτό που κάνουμε. Το μόνο που χρειάζεται για τη δουλειά μου είναι ένας φορητός υπολογιστής. Η γυναίκα μου είναι... ζωγράφος. Και οι ζωγράφοι χρειάζονται τεράστια ατελιέ για να δημιουργούν και να φυλάνε τα έργα τους. Δεν ήθελα σε καμία περίπτωση να θυσιάσει την κλίση της για μένα, γι' αυτό λοιπόν της πρότεινα να νοικιάσουμε ένα χώρο. Ωστόσο, εκείνη, κοιτάζοντας ένα γύρο, βλέποντας τα βουνά, τις κοιλάδες, τα ποτάμια, τις λίμνες, τα δάση, σκέφτηκε: Γιατί να μη φυλάω τα έργα μου εδώ; Και γιατί να μην αφήσω τη φύση να δουλέψει μαζί μου;»

Η Χιλάλ δεν παίρνει το βλέμμα της από το ποτάμι.

«Έτσι, λοιπόν, γεννήθηκε η ιδέα της "φύλαξης" των πινάκων στην ύπαιθρο. Εγώ έπαιρνα μαζί μου το φορητό υπολογιστή μου και έγραφα. Εκείνη γονάτιζε στο χορτάρι και ζωγράφιζε. Ένα χρόνο αργότερα, όταν συλλέξαμε τους πρώτους πίνακες, το αποτέλεσμα ήταν πρωτότυπο και εξαιρετικό. Ο πρώτος πίνακας που συνέλεξε ήταν ο πίνακας με το τριαντάφυλλο. Σήμερα, παρόλο που έχουμε σπίτι στα Πυρηναία, εξακολουθεί να θάβει και να ξεθάβει τους πίνακές της σε όλο τον κόσμο. Αυτό που γεννήθηκε ως ανάγκη έγινε τρόπος δημιουργίας».

Κοιτάζω το ποτάμι, θυμάμαι το τριαντάφυλλο και νι
μια αγάπη σχεδόν χειροπιαστή, υλική, σαν να ήταν κι ε
νη εδώ.

Ο άνεμος δε φυσάει πια το ίδιο δυνατά με πριν, κι έτ
ήλιος μάς ζεσταίνει λιγάκι. Το φως γύρω μας δε θα μπο
σε να είναι πιο ιδανικό.

«Καταλαβαίνω και το σέβομαι», λέει η Χιλάλ. «Εί
όμως κάτι στο εστιατόριο, όταν μιλούσες για το παρελθ
η αγάπη είναι πιο δυνατή. Η αγάπη είναι μεγαλύτερη
έναν άνθρωπο».

«Ναι. Την αγάπη όμως απαρτίζουν επιλογές».

«Στο Νοβοσιμπίρσκ μ' έκανες να σε συγχωρέσω και
συγχώρεσα. Τώρα σου ζητάω κάτι: πες πως μ' αγαπάς».

Της πιάνω το χέρι. Κοιτάζουμε μαζί τον ποταμό.

«Η απουσία απάντησης είναι απάντηση», επισημαίνε

Την αγκαλιάζω και φέρνω το κεφάλι της στον ώμο μ

«Σ' αγαπάω. Σ' αγαπάω επειδή όλες οι αγάπες του κόσ
μοιάζουν με διαφορετικά ποτάμια που τρέχουν προς
ίδια λίμνη, και εκεί συναντιούνται και μεταμορφώνονται
μια αγάπη μοναδική, που θα γίνει βροχή και θα ευλογή
τη γη.

»Σ' αγαπάω σαν ποτάμι που βοηθάει τα φυτά και τα λ
λούδια να μεγαλώσουν στα μέρη που διασχίζει. Σ' αγαπ
σαν ποτάμι που ξεδιψάει όποιον το έχει ανάγκη και με
φέρει τους ανθρώπους εκεί που θέλουν να πάνε.

»Σ' αγαπάω σαν ποτάμι που καταλαβαίνει ότι πρέπει
κυλήσει διαφορετικά στον καταρράκτη και να μάθει να

κουράζεται στα κοιλώματα του εδάφους. Σ' αγαπάω επειδή γεννηθήκαμε όλοι στο ίδιο μέρος, στην ίδια πηγή, που συνεχίζει να μας τροφοδοτεί με ακόμα περισσότερο νερό. Έτσι, όταν είμαστε αδύναμοι, το μόνο που πρέπει να κάνουμε είναι να περιμένουμε λίγο. Η άνοιξη θα ξανάρθει, τα χιόνια του χειμώνα θα λιώσουν και θα μας γεμίσουν με καινούρια ενέργεια.

»Σ' αγαπάω σαν ποτάμι που ξεκινάει την πορεία του μοναχικό και αδύναμο σε κάποιο βουνό, που σιγά σιγά μεγαλώνει και ενώνεται με άλλα ποτάμια, μέχρι που, από ένα σημείο και μετά, μπορεί να ξεπεράσει οποιοδήποτε εμπόδιο για να φτάσει εκεί που θέλει.

»Έτσι, λοιπόν, δέχομαι την αγάπη σου και σου παραδίνω την αγάπη μου. Όχι την αγάπη ενός άντρα για μια γυναίκα, όχι την αγάπη ενός πατέρα για την κόρη του, όχι την αγάπη του Θεού για τα πλάσματά του. Μα μια αγάπη χωρίς όνομα, χωρίς εξήγηση, σαν ποτάμι που δεν μπορεί να εξηγήσει τη διαδρομή του, που μονάχα προχωράει. Μια αγάπη που δε ζητάει και που δε δίνει τίποτα σε αντάλλαγμα, απλώς εκδηλώνεται. Δε θα γίνω ποτέ δικός σου, δε θα γίνεις ποτέ δική μου, παρ' όλ' αυτά όμως μπορώ να σου πω σ' αγαπώ, σ' αγαπώ, σ' αγαπώ».

Να ήταν το απόγευμα, το φως; Εκείνη τη στιγμή πάντως το Σύμπαν έμοιαζε να μπαίνει επιτέλους σε αρμονία. Μείναμε μαζί καθισμένοι εκεί, χωρίς κανένα σκοπό να επιστρέψουμε στο ξενοδοχείο, όπου μάλλον με περίμενε ήδη ο Γιάο.

Ο ΑΕΤΟΣ ΤΗΣ ΒΑΪΚΑΛΗΣ

ΘΑ ΝΥΧΤΩΣΕΙ από στιγμή σε στιγμή. Είμαστε έξι άνθρωποι μπροστά σε μια μικρή βάρκα αγκυροβολημένη στην όχθη: η Χιλάλ, ο Γιάο, ο σαμάνος, εγώ και δύο γυναίκες μεγαλύτερης ηλικίας. Όλοι συζητούν στα ρωσικά. Ο σαμάνος κουνάει αρνητικά το κεφάλι. Ο Γιάο επιμένει, αλλά ο σαμάνος τού γυρίζει την πλάτη και κατευθύνεται προς τη βάρκα.

Τώρα μιλούν ο Γιάο και η Χιλάλ. Ο Γιάο φαίνεται ανήσυχος, εγώ νομίζω όμως ότι διασκεδάζει με την κατάσταση. Έχουμε ασκηθεί μαζί στο Δρόμο της Γαλήνης πάνω από μία φορά και πλέον καταλαβαίνω τα σημάδια που εκπέμπει το σώμα του. Προσποιείται έναν εκνευρισμό που δεν έχει.

«Τι λένε;»

«Δεν μπορώ να έρθω», λέει η Χιλάλ. «Πρέπει να κάτσω με αυτές τις δύο γυναίκες, που τις δεν έχω ξαναδεί ποτέ στη ζωή μου. Να αντέξω να περάσω μία ολόκληρη νύχτα εδώ, σ' αυτό το κρύο. Δεν υπάρχει κανείς να με πάει πίσω στο ξενοδοχείο».

«Αυτό που θα κάνουμε εμείς στο νησί θα το ζήσεις κι εσύ

εδώ μαζί τους», της εξηγεί ο Γιάο. «Δε γίνεται όμως να σπάσουμε την παράδοση. Σου το είπα», απευθύνεται σε μένα, «εσύ όμως επέμεινες να τη φέρεις. Πρέπει να φύγουμε αμέσως, επειδή υπάρχει μία μόνο σωστή στιγμή: αυτό που εσείς λέτε Άλεφ, εγώ *κι* και που οι σαμάνοι σίγουρα το ξέρουν με κάποια άλλη ονομασία. Δε θα αργήσουμε, θα είμαστε πίσω σε δύο ώρες».

«Πάμε», του λέω, πιάνοντάς τον από το μπράτσο και οδηγώντας τον στη βάρκα.

Έπειτα στρέφομαι προς τη Χιλάλ χαμογελώντας.

«Δε θα έμενες με τίποτα κλεισμένη στο ξενοδοχείο γνωρίζοντας ότι μπορείς να ζήσεις κάτι εντελώς καινούριο. Δεν ξέρω αν θα είναι καλό ή κακό. Είναι όμως διαφορετικό από το να φας το βραδινό σου μόνη σου».

«Μήπως νομίζεις ότι τα όμορφα λόγια αγάπης αρκούν για να τραφεί η καρδιά; Εντάξει, αγαπάς τη γυναίκα σου, το ασπάζομαι αυτό, μήπως όμως μπορείς να μου ανταποδώσεις τουλάχιστον λίγο από τα τόσα σύμπαντα που σου φέρνω στην πόρτα σου;»

Κάνω μεταβολή και πηγαίνω προς τη βάρκα. Άλλη μια ηλίθια συζήτηση.

***

Ο σαμάνος βάζει μπροστά τη μηχανή και πιάνει το πηδάλιο. Κατευθυνόμαστε προς κάτι που πρέπει να είναι ένας μεγάλος βράχος, σε μικρή απόσταση από την όχθη. Υπολογίζω ότι θα φτάσουμε σε λιγότερο από δέκα λεπτά.

«Τώρα λοιπόν που δεν μπορώ πια να κάνω πίσω, γιατί επέμεινες τόσο να τον γνωρίσω; Ήταν το μόνο που μου ζήτησες σ' αυτό το ταξίδι, παρόλο που εσύ μου έδωσες πολύ περισσότερα. Δε μιλάω μόνο για το αϊκίντο. Κάθε φορά που χρειάστηκε, βοήθησες να διατηρηθούν οι ισορροπίες στο τρένο, μετέφρασες τα λόγια μου σαν να ήταν δικά σου και μόλις χτες έδειξες πόσο σημαντικό είναι να μπαίνεις σε μια μάχη μόνο και μόνο επειδή σέβεσαι τον αντίπαλο».

Ο Γιάο αισθάνεται κάπως άβολα, κουνάει το κεφάλι του δεξιά αριστερά, σαν να είναι υπεύθυνος για την ασφάλεια της βαρκούλας.

«Σκέφτηκα ότι θα σου άρεσε να τον γνωρίσεις, λόγω των ενδιαφερόντων σου...»

«Δεν είναι καλή η απάντησή σου. Αν ήθελα να τον γνωρίσω, θα το είχα ζητήσει».

Τελικά με κοιτάζει κατανεύοντας.

«Σε κάλεσα επειδή υποσχέθηκα να ξανάρθω εδώ την επόμενη φορά που θα περνούσα από την περιοχή. Θα μπορούσα να έχω έρθει μόνος, αλλά υπέγραψα μια συμφωνία με την εκδότρια η οποία υπαγορεύει ότι πρέπει να είμαι συνέχεια μαζί σου. Δε θα τους άρεσε αν σε άφηνα μόνο».

«Μερικές φορές δε χρειάζεται να έχω κάποιον συνέχεια μαζί μου. Και δε θα τους ενοχλούσε αν είχα μείνει στο Ιρκούτσκ».

Σκοτεινιάζει πολύ πιο γρήγορα απ' ό,τι περίμενα. Ο Γιάο αλλάζει θέμα.

«Ο άντρας που οδηγεί τη βάρκα μπορεί να μιλήσει με τη

γυναίκα μου. Ξέρω ότι δεν είναι ψέμα επειδή κάποια πράγματα δε θα μπορούσε να τα γνωρίζει κανείς άλλος στον κόσμο. Επίσης, έσωσε την κόρη μου. Κατάφερε αυτό που δεν μπόρεσε να κάνει κανένας γιατρός στα καλύτερα νοσοκομεία της Μόσχας, του Πεκίνου, της Σαγκάης και του Λονδίνου. Και δε ζήτησε τίποτα σε αντάλλαγμα, απλώς να τον ξαναεπισκεφτώ. Τυχαίνει αυτή τη φορά να είμαι μαζί σου. Ίσως εσύ καταφέρεις να καταλάβεις πράγματα που ο εγκέφαλός μου αρνείται να δεχτεί».

Ο βράχος στη μέση της λίμνης πλησιάζει. Θα φτάσουμε σε λιγότερο από ένα λεπτό.

«Αυτό ναι, είναι απάντηση. Σ' ευχαριστώ για την εμπιστοσύνη σου. Βρίσκομαι σ' ένα από τα ωραιότερα μέρη του κόσμου, τούτο το εκθαμβωτικό απόγευμα, ακούγοντας τον παφλασμό των κυμάτων στη βάρκα. Ε, το ότι ήρθα να γνωρίσω το συγκεκριμένο άνθρωπο είναι μία από τις πολλές ευλογίες αυτού του ταξιδιού».

Εκτός από τη μέρα που μου μίλησε για τον πόνο του εξαιτίας του χαμού της γυναίκας του, ο Γιάο δεν είχε φανερώσει ποτέ του το παραμικρό συναίσθημα. Τώρα μου πιάνει το χέρι, το φέρνει στο στήθος του και το σφίγγει δυνατά. Η βάρκα ακουμπάει σε μια μικρή ζώνη από βότσαλα, που κάποιες φορές χρησιμεύει ως αγκυροβόλι.

«Ευχαριστώ. Ευχαριστώ πολύ».

***

Ανεβαίνουμε στην κορυφή του βράχου. Μπορούμε ακόμα να δούμε τον κόκκινο ορίζοντα. Γύρω μας υπάρχει μόνο χαμηλή βλάστηση και, ανατολικά, τρία τέσσερα δέντρα που δεν έχει έρθει η ώρα τους να βγάλουν φύλλα. Στο ένα μένουν ακόμα τα απομεινάρια από προσφορές και το κουφάρι ενός ζώου που κρέμεται από ένα κλαδί. Ο γέρος σαμάνος αποπνέει σοφία και εμπνέει σεβασμό. Δεν πρόκειται να μου δείξει τίποτα καινούριο, γιατί έχω ήδη διατρέξει πολλούς δρόμους και ξέρω ότι όλοι συναντιούνται στο ίδιο σημείο. Παρ' όλ' αυτά, βλέπω πως οι προθέσεις του είναι σοβαρές. Ενόσω λοιπόν προετοιμάζει την τελετή, το μυαλό μου προσπαθεί να θυμηθεί όλα όσα έχω μάθει σχετικά με το ρόλο των σαμάνων στην ιστορία του πολιτισμού.

***

Στην αρχαιότητα, δύο άνθρωποι κυριαρχούσαν στις φυλές. Ο πρώτος ήταν ο αρχηγός: ήταν ο πιο θαρραλέος, αρκετά δυνατός για να νικήσει άλλους άντρες που τον προκαλούσαν, αρκετά έξυπνος για να επιβιώνει από τις συνωμοσίες στην αιώνια μάχη για την εξουσία – κάτι που δε συμβαίνει μόνο σήμερα, αλλά χρονολογείται από την απαρχή του χρόνου. Όταν εδραίωνε τη θέση του, γινόταν υπεύθυνος για την προστασία και την ευημερία του λαού του στον υλικό κόσμο. Με το πέρασμα του χρόνου, αυτό που ξεκίνησε ως φυσική επιλογή αλλοιώθηκε και ο ρόλος του ηγέτη άρχισε να μεταβιβάζεται κληρονομικά. Πρόκειται για την αρχή της διαιώνι-

σης της εξουσίας, από την οποία γεννήθηκαν οι αυτοκράτορες, οι βασιλιάδες, οι κάθε είδους μονάρχες.

Ακόμα πιο σημαντικός από τον αρχηγό ωστόσο ήταν ο σαμάνος. Ήδη από τη δημιουργία της ανθρωπότητας, οι άνθρωποι αντιλαμβάνονταν την παρουσία μιας ανώτερης δύναμης, που ήταν λόγος ύπαρξης και θανάτου, χωρίς να μπορούν να εξηγήσουν την προέλευσή της. Με τη γέννηση της αγάπης, προκύπτει και η ανάγκη μιας απάντησης για το μυστήριο της ζωής. Οι πρώτοι σαμάνοι ήταν γυναίκες, η πηγή της ζωής. Δεν ασχολούνταν με το κυνήγι ή το ψάρεμα, κι έτσι αφοσιώνονταν στην περισυλλογή, επομένως γίνονταν γνώστες των ιερών μυστηρίων. Η Παράδοση μεταδιδόταν πάντα στις πιο ικανές, που ζούσαν στην απομόνωση και που γι' αυτό ήταν στην πλειονότητά τους παρθένες. Λειτουργούσαν σε διαφορετικό επίπεδο, εξισορροπώντας τις δυνάμεις του πνευματικού κόσμου με τις δυνάμεις του υλικού.

Η διαδικασία ήταν σχεδόν πάντα ίδια: η σαμάνος της ομάδας έπεφτε σε έκσταση μέσω της μουσικής (που συνήθως προερχόταν από κρουστά όργανα), έπινε και χορηγούσε φίλτρα που έβρισκε στη φύση· η ψυχή της έβγαινε από το σώμα της και έμπαινε σε ένα παράλληλο σύμπαν. Εκεί συναντούσε τα πνεύματα των φυτών, των ζώων, των νεκρών και των ζωντανών, που συνυπήρχαν όλα σε ένα και μοναδικό χρόνο, εκείνον που ο Γιάο ονομάζει ενέργεια *κι* και που εγώ λέω Άλεφ. Μέσα σε αυτό το μοναδικό σημείο έβρισκε τις οδηγούς της, εξισορροπούσε τις ενέργειες, θεράπευε τις ασθένειες, έφερνε βροχή, αποκαθιστούσε την ειρήνη, απο-

κρυπτογραφούσε τα σύμβολα και τα σημάδια της φύσης, τιμωρούσε όποιον διατάρασσε την επαφή της φυλής με το Όλον. Δεδομένου ότι εκείνη την εποχή το ταξίδι σε αναζήτηση της τροφής ανάγκαζε τη φυλή να μετακινείται συνεχώς, δεν ήταν δυνατό να κατασκευαστούν ναοί ή βωμοί λατρείας. Υπήρχε μονάχα το Όλον, στην κοιλιά του οποίου βάδιζε η φυλή.

Όπως και με τους αρχηγούς, ο ρόλος των σαμάνων διαστρεβλώθηκε. Η υγεία και η προστασία της ομάδας εξαρτιόνταν από την αρμονία με το δάσος, τον κάμπο και τη φύση, και οι γυναίκες που είχαν αναλάβει την πνευματική επικοινωνία –η ψυχή της φυλής– άρχισαν να αποκτούν μεγάλη εξουσία, συνήθως μεγαλύτερη απ' ό,τι του αρχηγού. Κάποια στιγμή, που δεν μπορεί να προσδιοριστεί στην ιστορία (αν και πιστεύεται ότι ήταν αμέσως μετά την ανακάλυψη της γεωργίας και το τέλος του νομαδικού τρόπου ζωής), ο άντρας σφετερίστηκε το γυναικείο χάρισμα. Η δύναμη επιβλήθηκε στην αρμονία. Τα χαρίσματα των γυναικών δε λαμβάνονταν πια υπόψη. Σημασία είχε η εξουσία τους.

Το επόμενο βήμα ήταν να οργανωθεί ο σαμανισμός, που πλέον είχε εξελιχθεί σε αντρική υπόθεση, και να αποκτήσει κοινωνική δομή. Γεννήθηκαν οι πρώτες θρησκείες. Η κοινωνία είχε αλλάξει και δεν ήταν πια νομαδική, όμως ο σεβασμός και ο φόβος για τον αρχηγό και το σαμάνο ήταν (και παραμένουν) ριζωμένοι οριστικά στις ψυχές των ανθρώπων. Έχοντας επίγνωση αυτού του πράγματος, οι ιερείς συνεργάστηκαν με τους αρχηγούς για να κρατούν το λαό υποταγμέ-

νο. Όποιος αψηφούσε τους κυβερνώντες απειλούνταν με την τιμωρία των θεών. Κάποια στιγμή, οι γυναίκες άρχισαν να διεκδικούν ξανά το ρόλο του σαμάνου, επειδή ο κόσμος χωρίς εκείνες όδευε προς τη σύγκρουση. Κάθε φορά όμως που προσπαθούσαν να ανακαταλάβουν τη θέση τους, αμέσως διώκονταν, τις μεταχειρίζονταν ως αιρετικές και πόρνες. Στις περιπτώσεις που η απειλή ήταν πραγματικά μεγάλη, το σύστημα δε δίσταζε να τις τιμωρεί με την πυρά, το λιθοβολισμό και, σε πιο ήπιες περιπτώσεις, με την εξορία. Η ιστορία του πολιτισμού δεν άφησε ίχνη γυναικείων θρησκειών. Γνωρίζουμε μονάχα ότι τα αρχαιότερα μαγικά αντικείμενα που έχουν ανακαλύψει οι αρχαιολόγοι αναπαριστάνουν θεές.

Αυτό όμως χάθηκε στα βάθη του χρόνου. Όπως και η μαγική δύναμη, που χρησιμοποιήθηκε μόνο για επίγειους σκοπούς, διαλύθηκε και έγινε ανίσχυρη. Το μόνο που έμεινε ήταν ο φόβος για τη θεία τιμωρία.

ΜΠΡΟΣΤΑ ΜΟΥ ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ ένας άντρας και όχι μια γυναίκα, παρόλο που οι γυναίκες που έμειναν στην όχθη της λίμνης με τη Χιλάλ έχουν σίγουρα τις ίδιες δυνάμεις με αυτόν. Δεν αμφισβητώ την παρουσία του, και τα δύο φύλα έχουν το ίδιο χάρισμα να έρχονται σε επαφή με το άγνωστο, αρκεί να είναι ανοιχτά στη «θηλυκή πλευρά» τους. Η έλλειψη ενθουσιασμού που έδειξα στο να έρθω μέχρι εδώ οφείλεται στο ότι ξέρω πώς απομακρύνθηκε η ανθρωπότητα από την απαρχή, από την επαφή με το Όνειρο του Θεού.

Ανάβει τη φωτιά μέσα σε μια τρύπα, η οποία θα την προστατεύσει από τις φλόγες του ανέμου, που δε σταματάει να φυσάει. Αφήνει δίπλα του ένα είδος ταμπούρλου και ανοίγει ένα μπουκάλι που μέσα του έχει ένα υγρό που δεν ξέρω τι είναι. Ο σαμάνος στη Σιβηρία –σύμφωνα με την κρατούσα άποψη, ο όρος έχει τις ρίζες του εδώ– εκτελεί τις ίδιες τελετές που εκτελεί κι ο μάγος στα δάση της Αμαζονίας, ο γητευτής στο Μεξικό, οι ιερείς του καντομπλέ* στην Αφρική, οι πνευματιστές στη Γαλλία, οι κουραντέρο** των αυτοχθόνων της Λατινικής Αμερικής, οι Αβορίγινες στην Αυστραλία,

* Ανιμιστική θρησκεία της Βραζιλίας, αφρικανικής προέλευσης. (Σ.τ.Μ.)

** Μάγοι-γιατροί που χρησιμοποιούν ένα μείγμα παγανιστικών και καθολικών στοιχείων στις τελετές τους. (Σ.τ.Μ.)

τα χαρισματικά μέλη της Καθολικής Εκκλησίας, οι μορμόνοι στη Γιούτα κ.λπ.

Σ' αυτή την ομοιότητα έγκειται και η μεγάλη έκπληξη των παραδόσεων αυτών, που μοιάζουν να βρίσκονται σε συνεχή σύγκρουση μεταξύ τους. Συναντιούνται στο ίδιο πνευματικό επίπεδο και εκδηλώνονται σε διάφορα μέρη του κόσμου, παρόλο που δεν έχουν επικοινωνήσει ποτέ στο υλικό επίπεδο. Εκεί βρίσκεται το Ανώτατο Χέρι, που λέει:

«Μερικές φορές τα τέκνα Μου έχουν μάτια και δε βλέπουν. Έχουν αφτιά και δεν ακούν. Έτσι, λοιπόν, θα απαιτήσω από κάποια να μην είναι κουφά ή τυφλά απέναντί Μου. Παρόλο που το τίμημα είναι υψηλό, θα έχουν την ευθύνη να διατηρήσουν την Παράδοση ζωντανή, και μια μέρα οι ευλογίες Μου θα επιστρέψουν στη γη».

Ο σαμάνος αρχίζει να παίζει το ταμπούρλο του ρυθμικά, ολοένα και πιο γρήγορα. Λέει κάτι στον Γιάο, που μου μεταφράζει.

«Δε χρησιμοποίησε ακριβώς αυτό τον όρο, όμως το *κι* θα έρθει με τον άνεμο».

Ο άνεμος γίνεται πιο έντονος. Παρόλο που είμαι προστατευμένος –ειδικό αδιάβροχο, γάντια, χοντρός μάλλινος σκούφος και κασκόλ που αφήνει ακάλυπτα μόνο τα μάτια–, δεν αρκεί. Δε νιώθω τη μύτη μου, ενώ μικροί παγοκρύσταλλοι σχηματίζονται στις βλεφαρίδες και στο μούσι μου. Ο Γιάο είναι καθισμένος σε μια πολύ κομψή στάση. Προσπαθώ να κάνω το ίδιο, αλλά αλλάζω συνέχεια θέση, επειδή το παντελόνι που φοράω είναι κανονικό και ο αέρας διαπερνάει το

ύφασμα και μου μουδιάζει τους μυς, προκαλώντας μου κράμπες που με πονάνε.

Οι φλόγες έχουν στήσει άγριο χορό, μα παραμένουν ζωντανές. Ο ρυθμός του ταμπούρλου γίνεται πιο γρήγορος. Ο σαμάνος προσπαθεί να κάνει την καρδιά του να χτυπάει ταυτόχρονα με τα χτυπήματα που δίνει με το χέρι του στη μεμβράνη του οργάνου, που το κάτω μέρος του είναι ανοιχτό ώστε να μπορούν να εισχωρήσουν τα πνεύματα. Στις αφροβραζιλιάνικες παραδόσεις, αυτή είναι η στιγμή που το μέντιουμ ή ο ιερέας αφήνει την ψυχή του να βγει για να μπει στο σώμα του ένα άλλο ον – πιο έμπειρο και πιο ταξιδεμένο. Η μόνη διαφορά είναι ότι στη χώρα μου δεν υπάρχει μία συγκεκριμένη στιγμή στην οποία εκδηλώνεται το *κι,* όπως είπε ο Γιάο.

Αποφασίζω να πάρω μέρος στην έκσταση παύοντας να είμαι απλός παρατηρητής. Προσπαθώ να κάνω και τη δική μου καρδιά να χτυπήσει στο ρυθμό του ταμπούρλου· κλείνω τα μάτια, αδειάζω το μυαλό μου από σκέψεις, όμως το κρύο και ο αέρας δε μου επιτρέπουν να προχωρήσω περισσότερο. Πρέπει να αλλάξω πάλι θέση. Ανοίγω τα μάτια και βλέπω ότι ο σαμάνος κρατάει μερικά φτερά στο χέρι με το οποίο χτυπάει το ταμπούρλο – κατά πάσα πιθανότητα από κάποιο σπάνιο τοπικό πουλί. Στις παραδόσεις κάθε τόπου στον κόσμο, τα πουλιά είναι αγγελιαφόροι του θείου. Αυτά βοηθούν το μάγο να ανέβει ψηλά και να μιλήσει με τα πνεύματα.

Ο Γιάο έχει κι αυτός τα μάτια του ανοιχτά – η έκσταση του σαμάνου είναι μόνο δική του. Ο αέρας φυσάει ολοένα και πιο δυνατά, όσο πάει κρυώνω και περισσότερο, όμως ο

σαμάνος είναι ανέκφραστος. Η τελετή συνεχίζεται: ανοίγει το μπουκάλι που έχει μέσα του ένα υγρό που μου φαίνεται πράσινο, πίνει και το δίνει στον Γιάο, που πίνει κι αυτός και μετά το δίνει σε μένα. Από σεβασμό, κάνω το ίδιο κι εγώ· δοκιμάζω το μείγμα, που είναι γλυκό και έχει μέσα λίγο αλκοόλ, και επιστρέφω το μπουκάλι πίσω στο σαμάνο.

Το ταμπούρλο συνεχίζει να χτυπάει, διακόπτεται μόνο από τα σχέδια που σκαλίζει ο σαμάνος πάνω στο χώμα. Δεν τα έχω ξαναδεί ποτέ· θα έλεγα ότι πρόκειται για γραφή που έχει εξαφανιστεί εδώ και πολλά χρόνια. Από το λαιμό του βγαίνουν αλλόκοτοι ήχοι, που μοιάζουν με φωνές πουλιών πολλαπλασιασμένες πολλές φορές. Ο ρυθμός του ταμπούρλου γίνεται όλο και πιο φρενήρης, το κρύο δε με ενοχλεί και τόσο – και, ξαφνικά, ο άνεμος σταματάει.

Δε χρειάζεται να μου εξηγήσει κανείς τίποτα: μόλις εμφανίστηκε αυτό που ο Γιάο αποκαλεί *κι*. Κοιταζόμαστε, επικρατεί μια κάποια ηρεμία. Ο άνθρωπος απέναντί μου δεν είναι ο ίδιος που κουμαντάριζε τη βάρκα ή που ζήτησε από τη Χιλάλ να μείνει στην όχθη. Τα χαρακτηριστικά του άλλαξαν, έγιναν πιο νεανικά, πιο γυναικεία.

Για ένα χρονικό διάστημα που δεν μπορώ να το προσδιορίσω, εκείνος και ο Γιάο συζητούν στα ρωσικά. Στον ορίζοντα εμφανίζεται ένα φως, ανατέλλει το φεγγάρι. Παρακολουθώ την τροχιά του στον ουρανό, τις ασημένιες ακτίνες του να καθρεφτίζονται στα νερά της λίμνης, που από τη μια στιγμή στην άλλη έχουν γαληνέψει. Στ' αριστερά μου, τα φώτα του μικρού χωριού ανάβουν. Είμαι ήρεμος, προσπαθώ να

ρουφήξω όσο περισσότερο μπορώ τούτη τη στιγμή που δεν περίμενα να ζήσω, αλλά που ήταν στο δρόμο μου, όπως και πολλές άλλες. Μακάρι να έχει πάντοτε το απρόσμενο αυτό το τόσο όμορφο και γαλήνιο πρόσωπο.

Τελικά ο σαμάνος με ρωτάει μέσω του Γιάο τι ήρθα να κάνω εδώ.

«Να συνοδεύσω ένα φίλο που υποσχέθηκε να ξανάρθει. Να υποβάλω τα σέβη μου στην τέχνη σας. Και να ατενίσω το μυστήριο στο πλευρό σας».

«Ο άντρας που είναι δίπλα σου δεν πιστεύει σε τίποτα», λέει ο σαμάνος, πάντα μέσω του Γιάο. «Ήρθε εδώ πολλές φορές για να μιλήσει στη γυναίκα του και, παρ' όλ' αυτά, δεν πιστεύει. Καημένη γυναίκα! Αντί να μπορέσει να πορευτεί μαζί με το Θεό ενόσω θα περιμένει τη στιγμή που θα επιστρέψει στη γη, είναι αναγκασμένη να επιστρέφει συνέχεια για να παρηγορεί τούτο τον δυστυχισμένο. Αφήνει τη ζέστη του θείου Ήλιου και αντιμετωπίζει αυτό το μίζερο κρύο της Σιβηρίας, επειδή η αγάπη δεν την αφήνει να φύγει!»

Ο σαμάνος γελάει.

«Γιατί δεν του το εξηγείτε;» τον ρωτάω.

«Του το εξήγησα. Αλλά εκείνος, όπως και οι περισσότεροι άνθρωποι που γνωρίζω, δε συμβιβάζονται με αυτό που θεωρούν απώλεια».

«Καθαρός εγωισμός».

«Ναι, καθαρός εγωισμός. Θέλουν να σταματήσει ο χρόνος, ή να γυρίσει πίσω. Έτσι, δεν αφήνουν τις ψυχές να συνεχίσουν το δρόμο τους».

Ξαναγελάει.

«Σκότωσε το Θεό τη στιγμή που η γυναίκα του πέρασε σε άλλο επίπεδο. Θα ξαναγυρίσει εδώ μία, δύο, δέκα φορές και θα ξαναπροσπαθήσει να της μιλήσει. Δεν έρχεται για να ζητήσει βοήθεια προκειμένου να κατανοήσει καλύτερα τη ζωή. Θέλει να προσαρμοστούν τα πράγματα στον τρόπο με τον οποίο βλέπει εκείνος τη ζωή και το θάνατο».

Κάνει μια παύση και κοιτάζει γύρω του. Έχει πια σκοτεινιάσει για τα καλά και το τοπίο φωτίζεται μόνο από τις φλόγες της φωτιάς.

«Δεν μπορώ να θεραπεύσω την απόγνωση όταν οι άνθρωποι βρίσκουν σ' αυτή την παρηγοριά».

«Με ποιον μιλάω;»

«Εσύ πιστεύεις».

Επαναλαμβάνω την ερώτηση.

«Βαλεντίνα».

Γυναίκα.

«Ο άντρας δίπλα μου φαίνεται λίγο ανόητος σε θέματα που αφορούν το πνεύμα, είναι όμως εξαιρετικός άνθρωπος, έτοιμος να ζήσει σχεδόν τα πάντα, εκτός από αυτό που εκείνος ονομάζει "θάνατο" της συζύγου του. Ο άντρας δίπλα μου είναι καλός άνθρωπος».

Ο σαμάνος γνέφει καταφατικά με το κεφάλι για να δείξει πως συμφωνεί.

«Το ίδιο κι εσύ. Συνόδευσες ένα φίλο που είναι πλάι σου εδώ και πολύ καιρό. Πολύ πριν συναντηθείτε σε αυτή τη ζωή. Όπως κι εγώ σε γνωρίζω εδώ και πολύ καιρό».

Ακόμα ένα γέλιο.

«Οι τρεις μας έχουμε ξανασυναντηθεί αλλού, πριν έρθουμε μαζί αντιμέτωποι με το ίδιο πεπρωμένο, εκείνο που ο φίλος σου αποκαλεί "θάνατο", σε μια μάχη. Δεν ξέρω σε ποια χώρα, πάντως υπήρξαν τραυματισμοί από πυρά. Όλοι οι πολεμιστές ξανασυναντιούνται. Είναι μέρος του θείου νόμου».

Ρίχνει κάποια βότανα στη φωτιά και εξηγεί ότι το έχουμε ξανακάνει αυτό σε κάποια άλλη ζωή: καθόμασταν γύρω από τη φωτιά για να κουβεντιάσουμε για τις περιπέτειές μας.

«Το πνεύμα σου μιλάει με τον αετό της Βαϊκάλης, που τα βλέπει και τα παρατηρεί όλα, που επιτίθεται στους εχθρούς, που προστατεύει και υπερασπίζεται τους φίλους».

Σαν επιβεβαίωση των λόγων του, ακούμε από μακριά ένα πουλί. Η αίσθηση του κρύου έχει αντικατασταθεί από ένα αίσθημα ευεξίας. Μας ξαναδίνει το μπουκάλι.

«Το ποτό που έχει υποστεί ζύμωση είναι ζωντανό, περνάει από τη νεότητα στο γήρας. Όταν ωριμάζει, μπορεί να καταστρέψει το Πνεύμα των Αναστολών, το Πνεύμα της Απουσίας Ανθρώπινων Σχέσεων, το Πνεύμα του Φόβου, το Πνεύμα της Ανησυχίας. Ωστόσο, αν καταναλωθεί σε υπερβολικό βαθμό, επαναστατεί και φέρνει μαζί του το Πνεύμα της Ήττας και της Επιθετικότητας. Όλα είναι θέμα τού να ξέρεις ποιο σημείο δεν πρέπει να υπερβείς».

Πίνουμε και γιορτάζουμε.

«Αυτή τη στιγμή, το σώμα σου βρίσκεται στη γη, το πνεύμα σου όμως βρίσκεται μαζί μου εδώ ψηλά, κι αυτό μόνο

μπορώ να σου προσφέρω: μια βόλτα στον ουρανό της Βαϊκάλης. Δεν ήρθες για να μου ζητήσεις κάτι, κι έτσι δε θα σου δώσω τίποτ' άλλο πέρα από αυτή τη βόλτα. Ελπίζω να σε εμπνεύσει να συνεχίσεις να κάνεις αυτό που κάνεις.

»Να είσαι ευλογημένος. Όπως άλλαξες τη ζωή σου, να αλλάζεις και τη ζωή των άλλων γύρω σου. Όταν σου ζητούν, να δίνεις. Όταν σου χτυπούν την πόρτα, να την ανοίγεις. Όταν χάνουν κάτι και έρχονται σε σένα, κάνε ό,τι περνάει από το χέρι σου για να βρεις αυτό που χάθηκε. Πρώτα όμως ζήτα, χτύπα την πόρτα και ανακάλυψε αυτό που έχει χαθεί στη ζωή σου. Ένας κυνηγός ξέρει τι τον περιμένει: ή θα κατασπαράξει το θήραμα ή θα κατασπαραχτεί από αυτό».

Γνέφω καταφατικά με το κεφάλι.

«Το έχεις ξαναζήσει αυτό, και θα το ζήσεις πολλές φορές ακόμα», συνεχίζει ο σαμάνος. «Ένας φίλος των φίλων σου είναι φίλος του αετού της Βαϊκάλης. Τίποτα το σπουδαίο δε θα συμβεί απόψε. Δε θα έχεις οράματα, δε θα ζήσεις μαγικές εμπειρίες, εκστάσεις μέσα από τις οποίες θα επικοινωνήσεις με τους ζωντανούς ή τους νεκρούς. Δε θα λάβεις καμία ξεχωριστή δύναμη. Μονάχα θα αγαλλιάσεις από χαρά όταν ο αετός της Βαϊκάλης δείξει τη λίμνη στην ψυχή σου. Εσύ δε βλέπεις τίποτα αυτή τη στιγμή, όμως το πνεύμα σου απολαμβάνει τα ύψη».

Το πνεύμα μου απολαμβάνει τα ύψη κι εγώ δε βλέπω τίποτα. Δε χρειάζεται· ξέρω ότι λέει την αλήθεια. Όταν επιστρέψω στο σώμα μου, θα είμαι σοφότερος και πιο ήρεμος από ποτέ.

Ο χρόνος σταματάει, γιατί δεν μπορώ πια να τον μετρήσω. Οι φλόγες κινούνται, προβάλλοντας παράξενες σκιές στο πρόσωπο του σαμάνου, εγώ όμως δε βρίσκομαι μόνο εδώ. Αφήνω το πνεύμα μου να περιπλανηθεί – το έχει ανάγκη μετά από τόση προσπάθεια και τόση δουλειά από πλευράς μου. Δεν κρυώνω πια. Δε νιώθω τίποτα πλέον, είμαι ελεύθερος, κι έτσι θα μείνω για όσο ο αετός της Βαϊκάλης πετάει πάνω από τη λίμνη κι από τα χιονισμένα βουνά. Κρίμα που το πνεύμα μου δεν μπορεί να μου πει τι είδε. Στο κάτω κάτω όμως, δεν είναι ανάγκη να γνωρίζω όλα όσα μου συμβαίνουν.

Ο άνεμος αρχίζει να φυσάει ξανά. Ο σαμάνος κάνει μια βαθιά υπόκλιση στη γη και άλλη μία στον ουρανό. Η φωτιά, που ήταν τόσο καλά προστατευμένη, ξαφνικά σβήνει. Κοιτάζω το φεγγάρι, που ήδη έχει ανέβει ψηλά στον ουρανό, και διακρίνω το περίγραμμα διάφορων πουλιών που πετούν γύρω μας. Ο άντρας γέρασε ξανά, φαίνεται κουρασμένος. Βάζει το ταμπούρλο σε ένα μεγάλο κεντητό σάκο.

Ο Γιάο τον πλησιάζει. Χώνει το χέρι του στην αριστερή του τσέπη και βγάζει μια χούφτα μεταλλικά και χάρτινα νομίσματα. Τον μιμούμαι.

«Ζητιανέψαμε για τον αετό της Βαϊκάλης. Ιδού τα έσοδά μας».

Ο σαμάνος υποκλίνεται, ευχαριστεί για τα χρήματα και στη συνέχεια κατηφορίζουμε χωρίς να βιαζόμαστε προς τη βάρκα. Το ιερό νησί των σαμάνων έχει το δικό του πνεύμα. Τώρα έχει σκοτεινιάσει και δεν ξέρουμε πού πατάμε.

Όταν φτάνουμε στην όχθη, ψάχνουμε να βρούμε τη Χιλάλ, και οι δύο γυναίκες μάς λένε ότι γύρισε στο ξενοδοχείο. Μόνο τότε συνειδητοποιώ ότι ο σαμάνος δεν την ανέφερε καθόλου.

Ο ΦΟΒΟΣ ΤΟΥ ΦΟΒΟΥ

Το καλοριφερ στο δωματιο καίει στο φουλ. Προτού καν ψάξω το διακόπτη για να ανάψω το φως, βγάζω το πανωφόρι μου, το σκούφο μου και το κασκόλ μου και κατευθύνομαι προς το παράθυρο για να το ανοίξω και να αεριστεί λίγο ο χώρος. Το ξενοδοχείο βρίσκεται σε ένα μικρό λόφο, κι έτσι βλέπω τα φώτα του χωριού να σβήνουν. Στέκομαι λίγο εκεί και φαντάζομαι τα θαύματα που πρέπει να είδε το πνεύμα μου. Ετοιμάζομαι να κάνω μεταβολή, όταν ακούω μια φωνή.

«Μη γυρίσεις».

Η Χιλάλ είναι εδώ, και ο τόνος της με τρομάζει. Μιλάει σοβαρά.

«Είμαι οπλισμένη».

Αδύνατο. Εκτός κι αν οι γυναίκες...

«Κάνε λίγο πίσω».

Υπακούω.

«Ακόμα λίγο. Εντάξει. Τώρα κάνε ένα βήμα προς τα δεξιά. Εκεί, μην ξανακουνηθείς».

Δε σκέφτομαι τίποτα πλέον. Το ένστικτο της αυτοσυντήρησης έχει καταλάβει όλες μου τις αντιδράσεις. Μέσα σε λίγα δευτερόλεπτα, το μυαλό μου εξετάζει πόσες πιθανότητες έχω να επιζήσω: να ριχτώ στο έδαφος, να προσπαθήσω να της πιάσω την κουβέντα ή απλώς να περιμένω να δω τι θα κάνει. Αν είναι στ' αλήθεια αποφασισμένη να με σκοτώσει, δε θα αργήσει πολύ. Αν όμως δε ρίξει στο επόμενο λεπτό, θα αρχίσει να μιλάει, και οι πιθανότητες θα είναι με το μέρος μου.

Ένας εκκωφαντικός θόρυβος, μια έκρηξη, και ξαφνικά γεμίζω θραύσματα γυαλιού. Η λάμπα πάνω από το κεφάλι μου έσπασε.

«Στο δεξί μου χέρι έχω το δοξάρι, στο αριστερό το βιολί. Μη γυρίσεις».

Δε γυρίζω, αλλά αναστενάζω βαθιά. Γι' αυτό που μόλις συνέβη δεν απαιτείται κανενός είδους μαγεία ή ειδικό εφέ. Οι τραγουδιστές της όπερας μπορούν να κάνουν το ίδιο με τη φωνή τους: σπάνε ποτήρια της σαμπάνιας, για παράδειγμα, επειδή η συχνότητα στην οποία τραγουδούν είναι τόσο υψηλή, ώστε τα πολύ εύθραυστα αντικείμενα σπάνε.

Το δοξάρι αγγίζει ξανά τις χορδές, βγάζοντας ένα στριγκό ήχο.

«Ξέρω τι συνέβη. Τα είδα όλα. Οι γυναίκες με οδήγησαν εκεί χωρίς να χρειαστώ το δακτύλιο του φωτός».

Είδε.

Ένα τεράστιο βάρος φεύγει από τους ώμους μου, που είναι καλυμμένοι με τα θρύψαλα του γλόμπου. Το ταξίδι ως

εκεί ήταν για μένα –χωρίς ο Γιάο να το γνωρίζει– ταξίδι πίσω στο βασίλειό μου. Δε χρειαζόταν να της πω τίποτα, τα είχε δει η ίδια.

«Με εγκατέλειψες όταν σε είχα περισσότερο ανάγκη. Πέθανα εξαιτίας σου, και τώρα γύρισα για να σε στοιχειώσω».

«Δε με στοιχειώνεις. Δε με τρομάζεις. Με συγχώρεσες».

«Με ανάγκασες να σε συγχωρέσω. Σε συγχώρεσα χωρίς να ξέρω τι ακριβώς έκανα».

Άλλο ένα οξύ και δυσάρεστο ακόρντο.

«Αν θέλεις, πάρε πίσω τη συγχώρεσή σου».

«Δε θέλω. Σε συγχωρώ. Κι αν έπρεπε να σε συγχωρέσω εβδομηκοντάκις επτά,* πάλι θα σε συγχωρούσα. Όμως οι εικόνες στο κεφάλι μου ήταν μπερδεμένες. Πρέπει να μου πεις τι ακριβώς συνέβη. Θυμάμαι μονάχα ότι ήμουν γυμνή, ότι εσύ με κοιτούσες, ότι έλεγα σε όλους πως σε αγαπούσα και ότι γι' αυτό με καταδίκασαν σε θάνατο. Η αγάπη μου με καταδίκασε».

«Μπορώ να γυρίσω;»

«Όχι ακόμα. Πες μου πρώτα τι συνέβη. Το μόνο που ξέρω είναι ότι σε μια περασμένη μου ζωή πέθανα εξαιτίας σου. Θα μπορούσε να ήταν εδώ ή σε οποιοδήποτε άλλο μέρος του κόσμου, όμως θυσιάστηκα στο όνομα μιας αγάπης, για να σε σώσω».

Τα μάτια μου συνήθισαν το σκοτάδι, αλλά η ζέστη μέσα στο δωμάτιο είναι ανυπόφορη.

---

* Βλ. το κατά Ματθαίον Ευαγγέλιο, κεφάλαιο ιη', στίχο 22. (Σ.τ.Μ.)

«Τι ακριβώς έκαναν οι γυναίκες;»

«Καθίσαμε στην όχθη της λίμνης, άναψαν μια φωτιά, έπαιξαν ένα ταμπούρλο, έπεσαν σε έκσταση και μου έδωσαν να πιω κάτι. Με το που το ήπια, άρχισαν αυτά τα μπερδεμένα οράματα. Κράτησαν πολύ λίγο. Το μόνο που θυμάμαι είναι αυτό που μόλις σου είπα. Νόμισα πως ήταν απλώς ένας εφιάλτης, εκείνες όμως μου φανέρωσαν ότι εγώ κι εσύ έχουμε ξανασυναντηθεί σε κάποια προηγούμενη ζωή. Το ίδιο μού έχεις αναφέρει κι εσύ».

«Όχι. Συνέβη στο παρόν, συμβαίνει τώρα. Αυτή τη στιγμή βρίσκομαι σ' ένα δωμάτιο ξενοδοχείου στη Σιβηρία, σ' ένα χωριουδάκι που δεν ξέρω το όνομά του. Βρίσκομαι επίσης σ' ένα υπόγειο μπουντρούμι κοντά στην Κόρδοβα, στην Ισπανία. Βρίσκομαι με τη γυναίκα μου στη Βραζιλία, με τις πολλές γυναίκες που είχα, και σε κάποιες από τις ζωές αυτές είμαι γυναίκα εγώ ο ίδιος. Παίξε».

Βγάζω το πουλόβερ μου. Αρχίζει να παίζει μια σονάτα που δε γράφτηκε για βιολί. Την έπαιζε η μητέρα μου στο πιάνο όταν ήμουν παιδί.

«Κάποτε, ήταν κι ο κόσμος γυναίκα, η ενέργειά της ήταν όμορφη, οι άνθρωποι πίστευαν σε θαύματα, η παρούσα στιγμή ήταν όλα όσα είχαν και γι' αυτό ο χρόνος δεν υπήρχε. Οι Έλληνες είχαν –και έχουν ακόμα– δύο λέξεις για το χρόνο: η πρώτη είναι η λέξη *Καιρός,* ο χρόνος του Θεού, η αιωνιότητα. Ξαφνικά, κάτι άλλαξε. Η μάχη για την επιβίωση, η ανάγκη να ξέρουμε πού φυτεύουμε για να μπορούμε να θερίσουμε και ο χρόνος όπως τον ξέρουμε σήμερα άρχισαν να

αποτελούν κομμάτι της ιστορίας μας. Οι Έλληνες το λένε αυτό *Χρόνο*. Ο Χρόνος έχει συνδεθεί με τον Κρόνο, το θεό που καταβρόχθισε τα παιδιά του. Γίναμε σκλάβοι της μνήμης. Συνέχισε να παίζεις και θα σου εξηγήσω περισσότερα».

Συνεχίζει να παίζει. Τα μάτια μου δακρύζουν, αλλά δε σταματώ να μιλάω.

«Αυτή τη στιγμή βρίσκομαι σ' έναν κήπο σε μια μικρή πόλη, καθισμένος σ' ένα παγκάκι μπροστά στο σπίτι μου. Κοιτάζω τον ουρανό και προσπαθώ να καταλάβω τι εννοούν οι άνθρωποι όταν λένε "χτίζει πύργους στην άμμο", φράση που άκουσα πριν από μία ώρα. Είμαι εφτά χρονών. Προσπαθώ να χτίσω ένα χρυσό πύργο, αλλά δυσκολεύομαι να συγκεντρωθώ. Οι φίλοι μου τρώνε στα σπίτια τους, η μητέρα μου παίζει το ίδιο κομμάτι που ακούω τώρα, μόνο που το παίζει στο πιάνο. Αν δεν ήταν ανάγκη να διηγηθώ αυτά που αισθάνομαι, θα βρισκόμουν ολόκληρος εκεί. Μυρωδιά καλοκαιριού, τζιτζίκια τραγουδούν στα δέντρα, η σκέψη του κοριτσιού που αγαπάω.

»Δε βρίσκομαι στο παρελθόν, βρίσκομαι στο παρόν. Είμαι τώρα το παιδάκι που ήμουν τότε. Πάντα θα είμαι εκείνο το παιδάκι, όλοι μας είμαστε τα παιδιά, οι ενήλικες, οι γέροι που ήμασταν και που θα γίνουμε ξανά. Δε ΘΥΜΑΜΑΙ. ΖΩ ξανά αυτή την εποχή».

Δεν μπορώ να συνεχίσω. Κρύβω το πρόσωπό μου μες στα χέρια μου και βάζω τα κλάματα, ενώ εκείνη παίζει ολοένα και πιο έντονα, πιο τέλεια, κάνοντάς με να γίνω οι πολλοί

άνθρωποι που είμαι σ' αυτή τη ζωή. Δεν κλαίω για τη μητέρα μου που έφυγε, γιατί βρίσκεται τώρα εδώ και παίζει για μένα. Δεν κλαίω για το παιδί που, γεμάτο έκπληξη μ' αυτή την παράξενη έκφραση που μόλις άκουσε, προσπαθεί να χτίσει ένα χρυσό πύργο που εξαφανίζεται κάθε δευτερόλεπτο που περνάει. Το παιδί βρίσκεται ταυτόχρονα εδώ, ακούγοντας Σοπέν· ξέρει πόσο ωραίο είναι το κομμάτι, το έχει ακούσει ήδη τόσες φορές και θα ήθελε να το ακούσει άλλες τόσες! Κλαίω επειδή δεν υπάρχει άλλος τρόπος να εκφράσω αυτό που νιώθω: ΕΙΜΑΙ ΖΩΝΤΑΝΟΣ. Σε κάθε μου πόρο, σε κάθε κύτταρο του σώματός μου, είμαι ζωντανός, δε γεννήθηκα και δεν πέθανα ποτέ.

Μπορεί να έχω στιγμές θλίψης, να νιώθω το μυαλό μου να θολώνει, όμως πάνω από μένα υπάρχει το μεγάλο Εγώ, που τα καταλαβαίνει όλα και γελάει με τις αγωνίες μου. Κλαίω για το εφήμερο και για την αιωνιότητα, επειδή ξέρω ότι οι λέξεις είναι πιο φτωχές από τη μουσική και άρα ποτέ μου δε θα καταφέρω να περιγράψω τούτη τη στιγμή. Αφήνω τον Σοπέν, τον Μπετόβεν και τον Βάγκνερ να με οδηγήσουν στο παρελθόν που είναι μέλλον. Η μουσική τους έχει μεγαλύτερη δύναμη από όλους τους χρυσούς δακτυλίους που ξέρω.

Κλαίω όση ώρα παίζει η Χιλάλ. Κι εκείνη παίζει μέχρι να κουραστώ να κλαίω.

***

Ανοίγει το διακόπτη. Η σπασμένη λάμπα βραχυκυκλώνει και εκρήγνυται. Το δωμάτιο παραμένει σκοτεινό. Η Χιλάλ πηγαίνει στο κομοδίνο και ανάβει το πορτατίφ.

«Τώρα μπορείς να γυρίσεις».

Όταν τα μάτια μου συνηθίζουν στο φως, τη βλέπω. Είναι εντελώς γυμνή, με τα χέρια ανοιγμένα στον αέρα, κρατώντας στο ένα το βιολί και στο άλλο το δοξάρι.

«Μου είπες σήμερα πως μ' αγαπάς σαν ποτάμι. Τώρα θέλω κι εγώ να σου πω ότι σ' αγαπάω σαν κομμάτι του Σοπέν: απλό και βαθύ, γαλάζιο σαν τη λίμνη, με τη δύναμη να...»

«Η μουσική μιλάει από μόνη της. Δε χρειάζεται να πεις τίποτα».

«Φοβάμαι. Φοβάμαι πολύ. Τι ακριβώς είδα;»

Της περιγράφω με λεπτομέρειες όλα όσα συνέβησαν στο υπόγειο, τη δειλία μου και την κοπέλα που είδα όπως ακριβώς είναι τώρα αυτή, μόνο που τα χέρια της ήταν δεμένα με σκοινιά, δεν κρατούσε ούτε βιολί ούτε δοξάρι. Με ακούει αμίλητη με τα χέρια ανοιχτά, ρουφώντας την κάθε μου λέξη. Στεκόμαστε όρθιοι στο κέντρο του δωματίου· το σώμα της είναι λευκό όπως το σώμα του δεκαπεντάχρονου κοριτσιού που αυτή τη στιγμή οδηγείται στην πυρά που έχει στηθεί κοντά στην Κόρδοβα. Δεν μπορώ να τη σώσω, ξέρω ότι θα την καταπιούν οι φλόγες μαζί με τις φίλες της. Ήδη έχει γίνει μία φορά, συμβαίνει πολλές φορές ακόμα και θα συμβεί ξανά για όσο υπάρχει ο κόσμος. Λέω ότι εκείνη η κοπέλα είχε τρίχωμα στην ηβική της χώρα, ενώ αυτή που είναι όρθια τώρα απέναντί μου έχει ξυρίσει το δικό της – κάτι που

προσωπικά το θεωρώ φριχτό, λες και όλοι οι άντρες θέλουν πάντα να έχουν ερωτικές σχέσεις μ' ένα παιδί. Της ζητάω να μην το ξανακάνει ποτέ και μου υπόσχεται ότι δε θα το ξυρίσει ποτέ ξανά.

Της δείχνω το έκζεμα στο δέρμα μου, που μοιάζει πιο ορατό και πιο ερεθισμένο από ποτέ. Της εξηγώ ότι είναι σημάδια από το ίδιο μέρος κι από το ίδιο παρελθόν. Τη ρωτάω αν θυμάται τι μου είπε ή τι μου είπαν οι άλλες όταν τις οδηγούσαν στην πυρά. Κουνάει το κεφάλι της αρνητικά.

«Με θέλεις;»

«Πολύ. Είμαστε μόνοι εδώ, σ' αυτό το μοναδικό μέρος, στέκεσαι γυμνή απέναντί μου. Σε θέλω πολύ».

«Φοβάμαι το φόβο μου. Ζητάω συγνώμη από τον εαυτό μου όχι επειδή βρίσκομαι εδώ, αλλά επειδή πάντα ήμουν εγωίστρια με τον πόνο μου. Αντί να συγχωρέσω, γύρεψα την εκδίκηση. Όχι επειδή ήμουν πιο δυνατή, αλλά επειδή πάντα ένιωθα πιο αδύναμη. Όσο πλήγωνα τους άλλους, πλήγωνα και τον εαυτό μου. Ταπείνωνα για να νιώσω ταπεινωμένη, έκανα επίθεση για να νιώσω ότι με βίαζαν τα ίδια μου τα συναισθήματα.

»Ξέρω ότι δεν είμαι η μόνη που πέρασα αυτό που είπα στο τραπέζι της πρεσβείας, με τόσο κοινότοπο τρόπο – το να με κακοποιήσει δηλαδή ένας γείτονας που ήταν οικογενειακός φίλος. Είπα τότε ότι δεν είναι και τόσο σπάνιο, και είμαι σίγουρη ότι τουλάχιστον μία από τις γυναίκες που κάθονταν στο τραπέζι είχε υποστεί κι εκείνη κακοποίηση όταν ήταν παιδί. Παρ' όλ' αυτά, δε συμπεριφέρονται όλες όπως

εγώ. Εγώ δεν μπορώ να κάνω ειρήνη ούτε με τον εαυτό μου».

Παίρνει μια βαθιά ανάσα, αναζητώντας τα κατάλληλα λόγια, και συνεχίζει.

«Δεν μπορώ να ξεπεράσω κάτι που όλοι ξεπερνούν. Εσύ ψάχνεις το θησαυρό σου κι εγώ είμαι κομμάτι του. Παρ' όλ' αυτά, αισθάνομαι ξένη στο σώμα μου. Δε θέλω να ριχτώ στην αγκαλιά σου, να σε φιλήσω και να κάνω έρωτα μαζί σου, για έναν και μόνο λόγο: δεν έχω το θάρρος, φοβάμαι ότι θα σε χάσω. Όμως, όσο εσύ έψαχνες το βασίλειό σου, εγώ έβρισκα τον εαυτό μου, μέχρι που κάποια στιγμή στο ταξίδι σταμάτησα να προοδεύω. Τότε έγινα πιο επιθετική. Νιώθω ότι με έχουν απορρίψει, νιώθω άχρηστη, και ό,τι και να μου πεις, δεν μπορείς να με κάνεις να αλλάξω γνώμη».

Κάθομαι στη μοναδική καρέκλα του δωματίου και της ζητάω να καθίσει στα γόνατά μου. Είναι ιδρωμένη, λόγω της ζέστης που κάνει εδώ μέσα. Κρατάει ακόμα το βιολί και το δοξάρι.

«Έχω πολλούς φόβους», παραδέχομαι. «Και θα συνεχίσω να έχω. Δε θα προσπαθήσω να εξηγήσω τίποτα. Όμως υπάρχει κάτι που πρέπει να κάνεις αυτή τη στιγμή».

«Δε θέλω να συνεχίσω να λέω στον εαυτό μου πως μια μέρα θα περάσει. Δε θα περάσει. Πρέπει να μάθω να ζω με τους δαίμονές μου!»

«Περίμενε. Δεν έκανα αυτό το ταξίδι για να σώσω τον κόσμο, ούτε για να σώσω εσένα. Όμως η μαγική Παράδοση λέει ότι είναι δυνατό να μεταβιβάσεις τον πόνο. Δεν εξαφα-

νίζεται αμέσως, αλλά χάνεται σιγά σιγά ενώ εσύ τον μεταβιβάζεις κάπου αλλού. Το έκανες ασυνείδητα σε όλη σου τη ζωή. Σου προτείνω λοιπόν να το κάνεις τώρα συνειδητά».

«Δε θέλεις να κάνεις έρωτα μαζί μου;»

«Πολύ. Αυτή τη στιγμή, παρόλο που το δωμάτιο είναι πολύ ζεστό, νιώθω μια ζέστη ακόμα εντονότερη στα πόδια μου, στο σημείο που με αγγίζει το αιδοίο σου. Δεν είμαι υπεράνθρωπος. Γι' αυτό σου ζητάω να μεταβιβάσεις τον πόνο σου και την επιθυμία μου.

»Σου ζητάω να σηκωθείς, να πας στο δωμάτιό σου και να παίξεις μέχρι να εξαντληθείς. Είμαστε οι μόνοι πελάτες του ξενοδοχείου, κανείς δε θα διαμαρτυρηθεί για το θόρυβο. Βάλε όλα σου τα συναισθήματα στη μουσική, και αύριο κάνε πάλι το ίδιο. Κάθε φορά που θα παίζεις, να θυμάσαι ότι αυτό που τόσο σε πλήγωσε μεταμορφώθηκε σε χάρισμα. Σε αντίθεση με ό,τι είπες, άλλοι άνθρωποι δεν ξεπερνούν ποτέ το τραύμα τους, απλώς το κρύβουν σε ένα μέρος όπου δεν πηγαίνουν ποτέ. Στην περίπτωσή σου όμως, ο Θεός σού έδειξε το δρόμο. Η πηγή της αναγέννησης βρίσκεται αυτή τη στιγμή στα χέρια σου».

«Σ' αγαπάω όπως αγαπάω τον Σοπέν. Πάντα ήθελα να γίνω πιανίστρια, αλλά το βιολί ήταν το μόνο που μπορούσαν να μου αγοράσουν τότε οι γονείς μου».

«Εγώ σ' αγαπάω σαν ποτάμι».

Σηκώνεται κι αρχίζει να παίζει. Ο ουρανός ακούει τη μουσική, οι άγγελοι κατεβαίνουν να παρακολουθήσουν μαζί μου αυτή τη γυμνή γυναίκα που πότε κοντοστέκεται, πότε λικνί-

ζει το σώμα της συνοδεύοντας το όργανο. Την επιθύμησα και έκανα έρωτα μαζί της χωρίς να την αγγίξω και χωρίς να έρθω σε οργασμό. Όχι επειδή ήμουν ο πιο πιστός άντρας στον κόσμο, αλλά γιατί έτσι συναντήθηκαν τα σώματά μας – με τους αγγέλους να παρακολουθούν τα πάντα.

Για τρίτη φορά απόψε –όταν το πνεύμα μου πέταξε με τον αετό της Βαϊκάλης, όταν άκουσα ένα τραγούδι από την παιδική μου ηλικία και τώρα–, ο χρόνος έχει σταματήσει. Βρίσκομαι εδώ ολόκληρος, χωρίς παρελθόν και χωρίς μέλλον, ζω μαζί της το κομμάτι, την ανέλπιστη προσευχή, την ευγνωμοσύνη με την οποία ξεκίνησα να αναζητήσω το βασίλειό μου. Ξαπλώνω στο κρεβάτι ενώ εκείνη παίζει ακόμα. Κοιμάμαι με τον ήχο του βιολιού της.

ΞΥΠΝΑΩ με τις πρώτες ακτίνες του ήλιου. Πηγαίνω στο δωμάτιό της και βλέπω το πρόσωπό της. Για πρώτη φορά φαίνεται όντως είκοσι ενός. Την ξυπνάω απαλά και της λέω να ντυθεί, γιατί μας περιμένει ο Γιάο για καφέ. Πρέπει να γυρίσουμε στο Ιρκούτσκ, το τρένο θα φύγει σε μερικές ώρες.

Κατεβαίνουμε. Τρώμε μαριναρισμένο ψάρι (είναι η μοναδική μας επιλογή τέτοια ώρα) και ακούμε τον ήχο του αυτοκινήτου που έρχεται να μας παραλάβει. Ο οδηγός μάς καλημερίζει, παίρνει τις τσάντες μας και τις βάζει στο πορτμπαγκάζ.

Βγαίνουμε στον ήλιο που λάμπει, στον καθαρό ουρανό, στην απόλυτη νηνεμία. Φαίνονται πεντακάθαρα τα χιονισμένα βουνά στο βάθος. Σταματάω για να αποχαιρετίσω τη λίμνη, ξέροντας πως κατά πάσα πιθανότητα δε θα ξανάρθω ποτέ εδώ στη ζωή μου. Ο Γιάο και η Χιλάλ μπαίνουν στο αυτοκίνητο και ο οδηγός βάζει μπροστά.

Εγώ όμως δεν μπορώ να κουνηθώ.

«Πάμε», μου λένε. «Έχουμε μία ώρα περιθώριο, σε περίπτωση που συμβεί τίποτα στο δρόμο, αλλά δε θέλουμε να το ρισκάρουμε».

Η λίμνη με καλεί.

Ο Γιάο κατεβαίνει από το αυτοκίνητο και με πλησιάζει.

«Ίσως να περίμενες περισσότερα από τη συνάντηση με το σαμάνο. Για μένα όμως ήταν σημαντική».

Όχι, περίμενα λιγότερα. Αργότερα θα του πω τι έγινε με τη Χιλάλ. Τώρα κοιτάζω τη λίμνη, που λούζεται στο φως της αυγής και που τα νερά της καθρεφτίζουν την κάθε ηλιαχτίδα. Το πνεύμα μου θα την επισκεφτεί μαζί με τον αετό της Βαϊκάλης, όμως έχω την ανάγκη να τη γνωρίσω καλύτερα.

«Στο κάτω κάτω, μερικές φορές τα πράγματα δεν είναι όπως νομίζουμε», συνεχίζει. «Σ' ευχαριστώ πάντως που ήρθες».

«Γίνεται να φύγει κανείς από το δρόμο που έχει χαράξει ο Θεός; Ναι, γίνεται, αλλά είναι πάντα λάθος. Γίνεται να αποφύγει κανείς τον πόνο; Ναι, αλλά δε θα μάθεις ποτέ τίποτα. Γίνεται να μάθεις πράγματα χωρίς ποτέ να τα δοκιμάσεις; Ναι, αλλά δε θα γίνουν ποτέ πραγματικό κομμάτι σου».

Και μ' αυτά τα λόγια κατευθύνομαι προς τα νερά που με καλούν. Στην αρχή αργά, όχι τόσο αποφασιστικά, χωρίς να ξέρω αν θα καταφέρω να φτάσω ως εκεί. Σιγά σιγά, με τη λογική μου να με τραβάει προς τα πίσω, αρχίζω να αυξάνω ταχύτητα, να τρέχω, ενώ ταυτόχρονα βγάζω τα βαριά χειμωνιάτικα ρούχα μου. Όταν φτάνω στην όχθη, φοράω μόνο το μποξεράκι μου. Για μια στιγμή, για ένα κλάσμα του δευτερολέπτου, διστάζω. Ο δισταγμός μου όμως δεν είναι αρκετός για να με εμποδίσει να συνεχίσω. Το παγωμένο νερό αγγίζει τα πόδια μου, τους αστραγάλους μου, παρατηρώ ότι ο βυθός είναι γεμάτος πέτρες και δυσκολεύομαι να διατηρή-

σω την ισορροπία μου, παρ' όλ' αυτά όμως προχωράω, μέχρι να βαθύνει αρκετά το σημείο στο οποίο βρίσκομαι για να ΒΟΥΤΗΞΩ!

Το σώμα μου βυθίζεται ολόκληρο στο παγωμένο νερό. Νιώθω σαν να με τσιμπάνε χιλιάδες καρφίτσες. Αντέχω όσο μπορώ –ίσως μερικά δευτερόλεπτα, ίσως μια αιωνιότητα– και επιστρέφω αμέσως στην επιφάνεια.

Καλοκαίρι! Ζέστη!

Αργότερα θα καταλάβω ότι, όταν κάποιος βρίσκεται σ' ένα χώρο όπου επικρατεί πολύ χαμηλή θερμοκρασία και βρεθεί ξαφνικά σε έναν άλλο χώρο όπου η θερμοκρασία είναι έστω και λίγους βαθμούς υψηλότερη, νιώθει να ζεσταίνεται. Να με λοιπόν, χωρίς μπλουζάκι, με τα νερά της Βαϊκάλης ως τα γόνατα, χαρούμενος σαν παιδί, επειδή με έχει τυλίξει όλη αυτή η δύναμη που πλέον είναι κομμάτι μου.

Ο Γιάο και η Χιλάλ με ακολούθησαν και τώρα με κοιτάζουν από την όχθη σαν να μην πιστεύουν στα μάτια τους.

«Ελάτε! Ελάτε!»

Αρχίζουν και οι δυο τους να γδύνονται. Η Χιλάλ δε φοράει εσώρουχα, είναι πάλι γυμνή – αλλά τι σημασία έχει; Κάποιοι μαζεύονται στην αποβάθρα και μας χαζεύουν. Ποιος νοιάζεται; Η λίμνη είναι δική μας. Ο κόσμος είναι δικός μας.

Ο Γιάο μπαίνει πρώτος, δε βλέπει ότι ο βυθός έχει πέτρες και πέφτει. Ξανασηκώνεται, κάνει μερικά βήματα και βουτάει. Η Χιλάλ μάλλον πέρασε ανάμεσα από τις πέτρες, γιατί μπαίνει τρέχοντας, πηγαίνει πιο μακριά απ' όλους, κάνει

μακροβούτι, βγαίνει στην επιφάνεια, ανοίγει διάπλατα τα χέρια της προς τον ουρανό και γελάει, γελάει σαν τρελή.

Από τη στιγμή που άρχισα να τρέχω προς τη λίμνη μέχρι την ώρα που βγαίνουμε δεν έχουν περάσει πάνω από πέντε λεπτά. Ο οδηγός, ανήσυχος, καταφθάνει τρέχοντας, κρατώντας μερικές πετσέτες που πήρε βιαστικά από το ξενοδοχείο. Εμείς οι τρεις χοροπηδάμε από τη χαρά μας, αγκαλιασμένοι, τραγουδώντας, ουρλιάζοντας και λέγοντας «Κάνει ζέστη εδώ έξω!», σαν τα παιδιά που ποτέ δε θα πάψουμε να είμαστε στη ζωή μας.

Η ΠΟΛΙΤΕΙΑ

Ρυθμιζω το ρολοϊ για τελευταία φορά σ' αυτό το ταξίδι: είναι πέντε το πρωί, 30 Μαΐου 2006. Στη Μόσχα, που είναι εφτά ώρες πίσω, οι άνθρωποι τρώνε ακόμα βραδινό τη νύχτα της 29ης.

Όλοι στο βαγόνι ξυπνούν νωρίς ή δεν μπορούν να κοιμηθούν. Όχι επειδή κουνάει το τρένο –αυτό το έχουμε συνηθίσει–, αλλά επειδή σύντομα θα φτάσουμε στο Βλαδιβοστόκ, τον τελικό σταθμό. Έχουμε περάσει δύο μέρες στο βαγόνι, κυρίως γύρω από εκείνο το τραπέζι που για όλη αυτή την αιωνιότητα αποτελεί το κέντρο του σύμπαντός μας. Τρώμε, λέμε ιστορίες και εγώ περιγράφω τι νιώσαμε όταν βουτήξαμε στη Βαϊκάλη, αν και τους υπόλοιπους τους ενδιαφέρει περισσότερο η συνάντηση με το σαμάνο.

Οι εκδότες μου είχαν μια εκπληκτική ιδέα: ειδοποίησαν στις πόλεις στις οποίες θα κάναμε στάση τι ώρα έφτανε το τρένο. Είτε ήταν νύχτα είτε μέρα, κατέβαινα από το βαγόνι, ο κόσμος με περίμενε στην πλατφόρμα, μου έδινε βιβλία να υπογράψω, με ευχαριστούσε και ευχαριστούσα κι εγώ. Κά-

ποιες φορές μέναμε πέντε λεπτά, άλλες φορές είκοσι. Μου έδιναν την ευχή τους κι εγώ τις δεχόμουν όλες, είτε προέρχονταν από ηλικιωμένες κυρίες με μακριά πανωφόρια, μπότες και μαντίλια στο κεφάλι είτε από νεαρούς που γύριζαν από τη δουλειά ή πήγαιναν στα σπίτια τους και συνήθως φορούσαν ένα απλό μπλουζάκι, σαν να ήθελαν να διαλαλήσουν «Είμαι πιο δυνατός από το κρύο».

Χτες αποφάσισα να διασχίσω όλο το τρένο. Το 'χα στο νου μου από την αρχή, αλλά συνεχώς το ανέβαλλα, αφού είχαμε μεγάλο ταξίδι μπροστά μας, μέχρι που συνειδητοποίησα ότι σχεδόν φτάναμε.

Παρακάλεσα τον Γιάο να έρθει μαζί μου. Ανοιγοκλείσαμε άπειρες πόρτες, αμέτρητες. Τότε μόνο κατάλαβα ότι δε βρισκόμουν σε τρένο, αλλά σε πολιτεία, σε χώρα, στο Σύμπαν ολόκληρο. Έπρεπε να το είχα κάνει νωρίτερα, το ταξίδι μου θα ήταν πιο πλούσιο, θα μπορούσα να είχα ανακαλύψει πολύ ενδιαφέροντες ανθρώπους, να ακούσω ιστορίες τις οποίες θα μπορούσα ίσως να μετατρέψω σε βιβλία.

Όλο το μεσημέρι διέσχιζα εκείνη την πολιτεία που βρίσκεται πάνω σε ράγες, διακόπτοντας την πορεία μου μόνο για να κατέβω όποτε κάναμε στάση, για να συναντηθώ με τους αναγνώστες που περίμεναν. Περπάτησα σε τούτη την πολιτεία, που είναι το ίδιο μεγάλη όπως και τόσες άλλες στον κόσμο, και είδα τις ίδιες σκηνές: τον άντρα που μιλάει στο κινητό, τον νεαρό που τρέχει να πάρει κάτι που ξέχασε στο εστιατόριο, τη μητέρα με το μωρό στην αγκαλιά, δυο νέους να φιλιούνται στο στενό διάδρομο ανάμεσα στα κουπέ χω-

ρίς να δίνουν σημασία στο τοπίο έξω από το παράθυρο, ραδιόφωνα στη διαπασών, σημάδια που δεν μπόρεσα να αποκρυπτογραφήσω, ανθρώπους που πρόσφεραν ή που ζητούσαν κάτι, έναν άντρα μ' ένα χρυσό δόντι να γελάει μαζί με τους φίλους του, μια γυναίκα με μαντίλι στο κεφάλι να κλαίει ατενίζοντας το κενό. Κάπνισα μερικά τσιγάρα με μια παρέα για να περάσω τη στενή πόρτα που οδηγούσε στο επόμενο βαγόνι, κοίταξα στα κλεφτά τους σκεφτικούς, καλοντυμένους ανθρώπους που έμοιαζαν να κουβαλούν τον κόσμο στις πλάτες τους.

Περπάτησα σ' εκείνη την πολιτεία που εκτείνεται σαν μεγάλο ατσάλινο ποτάμι το οποίο δε σταματά να κυλά, που δε μιλάω τη γλώσσα της, αλλά τι σημασία έχει; Άκουσα κάθε είδους γλώσσα και πρόσεξα ότι, όπως συμβαίνει στις μεγαλουπόλεις, οι περισσότεροι δε μιλούσαν με κανέναν: ο κάθε επιβάτης ήταν απορροφημένος στα προβλήματα και τα όνειρά του, υποχρεωμένος να συνυπάρχει με τρεις ξένους στο ίδιο κουπέ, ανθρώπους τους οποίους δε θα ξανασυναντήσει ποτέ και που έχουν να ασχοληθούν με τα δικά τους προβλήματα και όνειρα. Όσο δυστυχισμένοι ή μοναχικοί κι αν είναι, όσο κι αν έχουν ανάγκη να μοιραστούν τη χαρά μιας κατάκτησης ή τη θλίψη που τους πνίγει, μάλλον θεωρούν καλύτερο και πιο ασφαλές να μείνουν αμίλητοι.

Αποφάσισα να πλησιάσω κάποιον: μια γυναίκα που φαινόταν στην ηλικία μου. Τη ρώτησα από πού περνούσαμε. Ο Γιάο άρχισε να μεταφράζει τα λόγια μου, εγώ όμως του ζήτησα να μη με βοηθήσει· είχα ανάγκη να φανταστώ πώς θα

ήταν αν έκανα αυτό το ταξίδι μόνος. Θα κατάφερνα άραγε να φτάσω ως το τέλος; Η γυναίκα μού έγνεψε με το κεφάλι, εννοώντας προφανώς ότι δεν άκουσε τι της είπα – ο θόρυβος που έκαναν οι τροχοί πάνω στις ράγες ήταν πολύ δυνατός. Επανέλαβα την ερώτηση. Αυτή τη φορά με άκουσε, αλλά δεν κατάλαβε τίποτα. Μάλλον με πέρασε για τρελό και συνέχισε το δρόμο της.

Προσπάθησα δεύτερη, τρίτη φορά, με διαφορετικούς ανθρώπους. Άλλαξα την ερώτηση: ρωτούσα γιατί ταξίδευαν, γιατί βρίσκονταν στο τρένο. Κανείς δεν κατάλαβε τι ήθελα, και χάρηκα, γιατί η ερώτησή μου ήταν γελοία· όλοι ξέρουν τι κάνουν, πού πάνε, μαζί κι εγώ, παρόλο που ίσως δεν έχω φτάσει ακόμα εκεί που θα ήθελα. Κάποιος που περνούσε ανάμεσά μας στο στενό διάδρομο με άκουσε να μιλάω αγγλικά. Κοντοστάθηκε και με ρώτησε με ήρεμο τόνο:

«Μπορώ να σας βοηθήσω; Χαθήκατε;»

Όχι, δε χάθηκα. Από πού περνάμε τώρα;

«Βρισκόμαστε στα σύνορα με την Κίνα, σύντομα θα στρίψουμε δεξιά και θα κατέβουμε προς το Βλαδιβοστόκ».

Τον ευχαρίστησα και προχώρησα παρακάτω. Αφού κατάφερα να ανοίξω διάλογο, μπορούσα λοιπόν να ταξιδέψω μόνος. Ποτέ δε θα χανόμουν από τη στιγμή που υπάρχουν τόσοι άνθρωποι να με βοηθήσουν.

Περπάτησα στην πολιτεία που έμοιαζε ατέλειωτη και γύρισα στο σημείο απ' όπου είχα ξεκινήσει κουβαλώντας μαζί μου τα γέλια, τα βλέμματα, τα φιλιά, τα τραγούδια, τις λέξεις σε τόσες διαφορετικές γλώσσες, το δάσος που περνού-

σε έξω από το παράθυρο και που σίγουρα δε θα ξαναδώ ποτέ στη ζωή μου κι έτσι θα μείνει πάντα μαζί μου, στον αμφιβληστροειδή μου και στην καρδιά μου.

Επέστρεψα στο τραπέζι που αποτέλεσε το κέντρο του σύμπαντός μας, έγραψα μερικές γραμμές και τις έβαλα εκεί που ο Γιάο κολλάει πάντα τα χαρτάκια με το απόφθεγμα της μέρας.

***

Διαβάζω τι έγραψα χτες, μετά την περιπλάνησή μου στο τρένο:

«Δεν είμαι ξένος επειδή δεν προσευχήθηκα να επιστρέψω στην ασφάλειά μου, δεν έχασα το χρόνο μου με το να φαντάζομαι το σπίτι μου, το τραπέζι μου, τη μεριά μου στο κρεβάτι. Δεν είμαι ξένος επειδή όλοι μας ταξιδεύουμε, έχουμε τις ίδιες απορίες, την ίδια κούραση, τους ίδιους φόβους, τον ίδιο εγωισμό και την ίδια γενναιοδωρία. Δεν είμαι ξένος επειδή, όταν χρειάστηκα, έλαβα. Όταν χτύπησα, μου άνοιξαν. Όταν ζήτησα, βρήκα αυτό που έψαχνα».

Θυμάμαι πως αυτά ήταν τα λόγια του σαμάνου. Σύντομα το τρένο αυτό θα φτάσει στον προορισμό του. Το χαρτί θα εξαφανιστεί μόλις μπει η καθαρίστρια για να καθαρίσει. Όμως δε θα ξεχάσω ποτέ τι έγραψα, επειδή δεν είμαι ξένος, ούτε και πρόκειται να γίνω ποτέ.

***

Η Χιλάλ πέρασε το μεγαλύτερο διάστημα στο κουπέ της, παίζοντας απεγνωσμένα βιολί. Μερικές φορές ένιωθε πως μιλούσε με τους αγγέλους· άλλες, πάλι, απλώς εξασκούνταν, για να μη χάσει την τεχνική της. Στο δρόμο της επιστροφής προς το Ιρκούτσκ ένιωσα μέσα μου τη βεβαιότητα πως δεν ήμουν μόνος στην περιπλάνησή μου με τον αετό της Βαϊκάλης. Τα πνεύματά μας είχαν δει μαζί τα ίδια θαύματα.

Χτες το βράδυ της ζήτησα ξανά να κοιμηθούμε μαζί. Είχα ξαναπροσπαθήσει να κάνω την άσκηση με το δακτύλιο του φωτός μόνος μου, αλλά δεν είχα καταφέρει τίποτα, εκτός από το να δω, άθελά μου, το συγγραφέα που ήμουν στη Γαλλία του δέκατου ένατου αιώνα. Ολοκλήρωνε (ή ολοκλήρωνα) μια παράγραφο:

«Οι στιγμές πριν από το όνειρο μοιάζουν με το θάνατο. Μας κυριεύει μια νάρκη και μας είναι πια αδύνατο να προσδιορίσουμε πότε αρχίζουμε να υπάρχουμε με άλλη μορφή. Τα όνειρά μας είναι η δεύτερη ζωή μας· είμαι ανίκανος να περάσω τις πόρτες που μας οδηγούν στον κόσμο του αοράτου χωρίς να ανατριχιάσω».

Χτες το βράδυ ξάπλωσε δίπλα μου. Έβαλε το κεφάλι της στο στήθος μου και μείναμε αμίλητοι, λες και οι ψυχές μας γνωρίζονταν από καιρό και δεν υπήρχε πια ανάγκη για λόγια, μόνο γι' αυτή τη σωματική επαφή. Τελικά κατόρθωσα να με οδηγήσει ο χρυσός δακτύλιος ακριβώς εκεί που ήθελα να πάω: σε μια πόλη κοντά στην Κόρδοβα.

Η ΠΟΙΝΗ ΑΝΑΚΟΙΝΩΝΕΤΑΙ δημόσια, στη μέση της πλατείας, σαν να βρισκόμαστε σε μεγάλο πανηγύρι. Οι οχτώ κοπέλες φορούν ένα μακρύ λευκό χιτώνα που τους φτάνει ως τον αστράγαλο. Τρέμουν από το κρύο, σύντομα όμως θα τις ζεστάνει η φωτιά της κόλασης, την οποία άναψαν άνθρωποι που νομίζουν πως ενεργούν στο όνομα των Ουρανών. Ζήτησα από τον ανώτερό μου να μου δώσει την άδεια να μη σταθώ με τους εκπροσώπους της Εκκλησίας. Δε χρειάστηκε να κάνω και πολλά για να τον πείσω. Νομίζω ότι είναι έξαλλος με τη δειλία μου και με αφήνει να πάω όπου θέλω. Ανακατεύομαι στο πλήθος, ντροπιασμένος, με το κεφάλι πάντα καλυμμένο με την κουκούλα του ράσου μου.

Από το πρωί καταφθάνουν διάφοροι περίεργοι από τις γειτονικές πόλεις και, πριν καλά καλά βραδιάσει, η πλατεία έχει γεμίσει. Έχουν έρθει οι ευγενείς, φορώντας τα πιο πολύχρωμα ρούχα τους, και κάθονται στην πρώτη σειρά, σε ειδικά καθίσματα. Οι γυναίκες πρόλαβαν να φτιάξουν τα μαλλιά τους και να μακιγιαριστούν, έτσι ώστε όλοι να μπορούν να απολαύσουν αυτό που οι ίδιες θεωρούν ομορφιά. Στα μάτια των παρισταμένων υπάρχει και κάτι άλλο πέρα από την περιέργεια: ένα αίσθημα εκδίκησης, που φαίνεται πως το συμμερίζονται όλοι. Δεν πρόκειται για ανακούφιση που βλέ-

πουν τις ένοχες να τιμωρούνται, αλλά για αντίποινα, επειδή οι κοπέλες είναι όμορφες, νέες, αισθησιακές γυναίκες, κόρες ζάπλουτων ανθρώπων. Τους αξίζει να τιμωρηθούν για όλα αυτά που στην πλειονότητά τους όσοι βρίσκονται εδώ άφησαν πίσω τους, στη νεότητά τους, ή που δεν είχαν ποτέ τους. Ας εκδικηθούμε λοιπόν την ομορφιά. Ας εκδικηθούμε τη χαρά, το γέλιο και την ελπίδα. Σε έναν κόσμο όπως αυτός, δεν υπάρχει χώρος για συναισθήματα που αποδεικνύουν πως είμαστε όλοι δυστυχισμένοι, απογοητευμένοι, αδύναμοι.

Ο ιεροεξεταστής τελεί μια λειτουργία στα λατινικά. Κάποια στιγμή, κατά τη διάρκεια του κηρύγματός του, όταν απειλεί τον κόσμο με τις φριχτές ποινές που περιμένουν τους αιρετικούς, ακούγονται ουρλιαχτά. Είναι οι γονείς των κοριτσιών που σύντομα θα οδηγηθούν στην πυρά, τους οποίους μέχρι τότε κρατούσαν έξω από την πλατεία, αλλά εκείνοι κατόρθωσαν να ξεφύγουν και να βρεθούν εδώ.

Ο ιεροεξεταστής διακόπτει το κήρυγμά του. Το πλήθος τούς αποδοκιμάζει. Οι φρουροί κατευθύνονται προς το μέρος τους και καταφέρνουν να τους απομακρύνουν.

Φτάνει ένα κάρο που το σέρνουν βόδια. Οι κοπέλες φέρνουν τα χέρια τους πίσω από την πλάτη, τους τα δένουν και οι δομινικανοί τις βοηθούν να ανέβουν. Οι φρουροί σχηματίζουν αλυσίδα γύρω από το κάρο, το πλήθος ανοίγει για να το αφήσει να περάσει και τα βόδια με το μακάβριο φορτίο τους οδηγούνται προς την πυρά που θα ανάψει σ' ένα κοντινό λιβάδι.

Οι κοπέλες έχουν σκυμμένο το κεφάλι. Από εδώ που βρίσκομαι μου είναι αδύνατο να δω αν τα πρόσωπά τους δείχνουν φόβο ή αν έχουν δάκρυα στα μάτια. Η μία τους υπέστη τόσο βάναυσα βασανιστήρια, που δεν μπορεί να σταθεί όρθια χωρίς τη βοήθεια των υπολοίπων. Οι στρατιώτες δυσκολεύονται πολύ να ελέγξουν το πλήθος, που γελάει, τις βρίζει και τους πετάει πράγματα. Βλέπω ότι το κάρο θα περάσει κοντά από το σημείο που στέκομαι. Κάνω μια απόπειρα να φύγω, αλλά είναι πλέον αργά. Η συμπαγής μάζα αντρών, γυναικών και παιδιών πίσω μου δε μου επιτρέπει να κουνηθώ.

Πλησιάζουν. Τα λευκά τους ρούχα έχουν τώρα λεκέδες από αβγά, μπίρα, κρασί, κομμάτια από φλούδες πατάτας. Ο Θεός να τις λυπηθεί. Εύχομαι, όταν ανάψει η πυρά, να ζητήσουν ξανά συγχώρεση για τις αμαρτίες τους – αμαρτίες που όλοι όσοι βρισκόμαστε εδώ δεν μπορούμε να φανταστούμε ότι μια μέρα θα μετατραπούν σε αρετές. Αν ζητήσουν λοιπόν συγχώρεση, θα τις εξομολογήσει ξανά ένας μοναχός, θα παραδώσει τις ψυχές τους στο Θεό και όλες τους θα απαγχονιστούν με ένα σκοινί που θα τους περάσουν στο λαιμό και θα το σφίξουν πάνω στο στύλο της πυράς. Θα καούν μονάχα τα πτώματά τους.

Αν επιμείνουν στην αθωότητά τους, θα καούν ζωντανές.

Έχω παρακολουθήσει κι άλλες εκτελέσεις όπως την αποψινή. Ελπίζω οι γονείς τους να έχουν δώσει λεφτά στο δήμιο. Έτσι, ο δήμιος θα έχει αλείψει το ξύλο με λάδι, η φωτιά θα ανάψει γρήγορα και θα τις πνίξει ο καπνός προτού

αρχίσουν οι φλόγες να καταπίνουν πρώτα τα μαλλιά τους, μετά τα πόδια, τα χέρια, το πρόσωπό τους και, τέλος, τον κορμό τους. Αν δεν τους δόθηκε όμως η ευκαιρία να τον δωροδοκήσουν, οι κοπέλες θα καούν αργά, σε ένα απερίγραπτο βασανιστήριο.

Το κάρο βρίσκεται τώρα μπροστά μου. Σκύβω το κεφάλι, όμως η μία τους με αναγνωρίζει. Γυρίζουν όλες προς το μέρος μου και ετοιμάζομαι να δεχτώ την επίθεσή τους, ν' ακούσω τις βρισιές τους, επειδή μου αξίζει, είμαι ο πιο ένοχος απ' όλους, εκείνος που ένιψε τας χείρας του όταν ένας του λόγος θα μπορούσε να τα είχε αλλάξει όλα.

Με φωνάζουν. Ο κόσμος γύρω μου με κοιτάζει, έκπληκτος: τις ξέρω αυτές τις μάγισσες; Αν δεν ήταν το ράσο μου, που μαρτυρά πως είμαι δομινικανός μοναχός, το πιθανότερο είναι πως θα με λιντσάριζαν. Ωστόσο, την επόμενη κιόλας στιγμή, καταλαβαίνουν πως είμαι μάλλον ένας από εκείνους που τις καταδίκασε. Κάποιος με χτυπάει στην πλάτη συγχαίροντάς με, ενώ μια γυναίκα μου λέει: «Μπράβο για την πίστη σου».

Οι κοπέλες συνεχίζουν να με φωνάζουν. Κι εγώ, που έχω κουραστεί πλέον να είμαι δειλός, αποφασίζω να σηκώσω το κεφάλι και να τις κοιτάξω.

Και τότε όλα παγώνουν και δεν μπορώ να δω παραπέρα.

ΣΚΕΦΤΗΚΑ να την πάω στο Άλεφ, που είναι τόσο κοντά μας, ήταν όμως άραγε αυτό το νόημα του ταξιδιού μου; Να χρησιμοποιήσω έναν άνθρωπο που με αγαπάει, μόνο και μόνο για να βρω την απάντηση σε κάτι που με βασανίζει; Θα ξαναγίνω μ' αυτό τον τρόπο βασιλιάς στο βασίλειό μου; Αν δεν τα καταφέρω τώρα, θα τα καταφέρω αργότερα. Είναι παραπάνω από βέβαιο ότι με περιμένουν άλλες τρεις γυναίκες στο δρόμο μου, αν κατορθώσω να φτάσω μέχρι το τέλος του. Είναι σίγουρο πως δε θα φύγω από αυτή τη ζωή χωρίς να μάθω την απάντηση.

***

Έχει πια ξημερώσει για τα καλά. Η μεγάλη πόλη φαίνεται από τα παράθυρα. Ο κόσμος σηκώνεται χωρίς ενθουσιασμό, χωρίς χαρά που φτάνουμε. Ίσως το ταξίδι μας να αρχίζει στην πραγματικότητα εδώ.

Κόβουμε ταχύτητα. Η ατσάλινη πολιτεία σιγά σιγά σταματάει, αυτή τη φορά οριστικά. Στρέφομαι στη Χιλάλ και της λέω:

«Κατέβα μαζί μου».

Αυτό κάνει. Έξω μας περιμένει κόσμος. Μια κοπέλα με

μεγάλα μάτια κρατάει ένα πλακάτ με μια βραζιλιάνικη σημαία, που πάνω του έχει κάποιες λέξεις στα πορτογαλικά. Μας πλησιάζουν οι δημοσιογράφοι. Ευχαριστώ όλους τους Ρώσους για τον τρόπο που με περιποιήθηκαν κάθε στιγμή που διέσχιζα μέσα από τη χώρα τους τη γιγαντιαία ασιατική ήπειρο. Μου δίνουν λουλούδια, οι φωτογράφοι μού ζητούν να ποζάρω μπροστά σε μια μεγάλη μπρούντζινη στήλη που πάνω της έχει ένα δικέφαλο αετό και που στη βάση της είναι χαραγμένος ένας αριθμός:

9.288.

Δεν είναι απαραίτητο να προσθέσουν «χιλιόμετρα». Όλοι όσοι έχουν φτάσει εδώ ξέρουν τι σημαίνει αυτός ο αριθμός.

ΤΟ ΤΗΛΕΦΩΝΗΜΑ

Το σκαφος ταξιδευει γαλήνια στον Ειρηνικό Ωκεανό την ώρα που ο ήλιος δύει πίσω από τους λόφους της πόλης. Η θλίψη που πίστεψα πως είδα στους συνταξιδιώτες μου μόλις φτάσαμε έχει παραχωρήσει τη θέση της σε μια ανεξέλεγκτη ευφορία. Όλοι κάνουμε σαν να βλέπουμε θάλασσα πρώτη φορά, κανείς δε θέλει να σκέφτεται ότι σύντομα θα πει αντίο την ίδια στιγμή που θα υποσχόμαστε ο ένας στον άλλο ότι θα τα ξαναπούμε σύντομα, πεπεισμένοι ότι η υπόσχεση αυτή σκοπό έχει μονάχα να διευκολύνει τον αποχαιρετισμό μας.

Το ταξίδι τελειώνει, η περιπέτεια φτάνει στο τέλος της και, σε τρεις μέρες, θα γυρίσουμε όλοι στα σπίτια μας, όπου θα αγκαλιαστούμε με τις οικογένειές μας, θα δούμε τα παιδιά μας, θα κοιτάξουμε την αλληλογραφία μας που έχει μαζευτεί, θα δείξουμε τις εκατοντάδες φωτογραφίες που βγάλαμε, θα πούμε ιστορίες για το τρένο, για τις πόλεις από τις οποίες περάσαμε, για τους ανθρώπους που βρέθηκαν στο δρόμο μας.

Τα πάντα για να πείσουμε τους εαυτούς μας ότι όλα αυτά συνέβησαν στ' αλήθεια. Μέσα σε τρεις μέρες θα έχουμε

επιστρέψει στη ρουτίνα της καθημερινότητας, στο αίσθημα ότι δε φύγαμε ποτέ, ότι ποτέ δεν πήγαμε τόσο μακριά. Θα έχουμε φυσικά τις φωτογραφίες, τα εισιτήρια, τα σουβενίρ που αγοράσαμε στο ταξίδι, όμως ο χρόνος, ο μοναδικός, ο απόλυτος, ο αιώνιος κύριος της ζωής μας, θα μας λέει: Ήσουν πάντα εδώ, σε αυτό το σπίτι, σε αυτό το δωμάτιο, σε αυτό τον υπολογιστή.

Δύο βδομάδες; Τι σχέση έχει αυτό με μια ζωή ολόκληρη; Δεν έχει αλλάξει τίποτα σε αυτό το δρόμο, οι γείτονές σου μιλάνε ακόμα για τα ίδια πράγματα, η εφημερίδα που αγόρασες το πρωί έχει ακριβώς τις ίδιες ειδήσεις: το Μουντιάλ που θα αρχίσει όπου να 'ναι στη Γερμανία, το θέμα του Ιρανού με την ατομική βόμβα, τις συγκρούσεις μεταξύ Ισραηλινών και Παλαιστινίων, τα σκάνδαλα των διασημοτήτων, τα συνεχή παράπονα για όσα η κυβέρνηση υποσχέθηκε και δεν έκανε.

Όχι, δεν άλλαξε τίποτα. Μόνο εμείς, που ταξιδέψαμε για να βρούμε το βασίλειό μας και ανακαλύψαμε εδάφη τα οποία δεν είχαμε ξαναπατήσει ποτέ πριν και ξέρουμε ότι είμαστε διαφορετικοί. Ωστόσο, όσο περισσότερο το εξηγούμε, τόσο περισσότερο πείθουμε τους εαυτούς μας ότι αυτό το ταξίδι, όπως όλα τα προηγούμενα, υπάρχει μόνο στη μνήμη μας. Ίσως να χρησιμεύει για να το διηγούμαστε στα εγγόνια μας ή για να γράψουμε γι' αυτό ένα βιβλίο – όμως τι ακριβώς θα μπορούσαμε να πούμε;

Τίποτα. Ίσως αυτό που συνέβη εκεί έξω, αλλά ποτέ δε μεταμορφώθηκε εδώ μέσα.

Ίσως να μην ιδωθούμε ποτέ ξανά. Και ο μόνος άνθρωπος που αυτή τη στιγμή κοιτάζει τον ορίζοντα να είναι η Χιλάλ. Μάλλον σκέφτεται πώς θα μπορούσε να λύσει το συγκεκριμένο πρόβλημα. Όχι, για εκείνη ο Υπερσιβηρικός δεν τελειώνει εδώ. Παρ' όλ' αυτά, δεν αφήνει να φανούν τα συναισθήματά της και, όταν οι άλλοι της πιάνουν την κουβέντα, απαντάει ευγενικά και με τρόπους, κάτι που ποτέ δεν έκανε για όσο διάστημα ήμασταν μαζί.

***

Ο Γιάο προσπαθεί να μείνει δίπλα της. Ήδη το επιχείρησε δυο τρεις φορές, όμως εκείνη πάντα απομακρύνεται αφού ανταλλάξουν δυο λόγια. Ο Γιάο παραιτείται και έρχεται προς το μέρος μου.

«Τι να κάνω;»

«Να σεβαστείς τη σιωπή της, νομίζω».

«Το ίδιο νομίζω κι εγώ. Ξέρεις όμως ότι...»

«Ναι, ξέρω. Ωστόσο, γιατί δεν ανησυχείς για τον εαυτό σου; Θυμάσαι τα λόγια του σαμάνου: σκότωσες το Θεό. Είναι ώρα να τον αναστήσεις, αλλιώς το ταξίδι θα είναι μάταιο για σένα. Γνωρίζω πολλούς ανθρώπους που προσπαθούν να βοηθήσουν τους άλλους μόνο και μόνο για να ξεχάσουν τα δικά τους προβλήματα».

Ο Γιάο με χτυπάει απαλά στην πλάτη σαν να θέλει να μου πει «Καταλαβαίνω» και με αφήνει μόνο με θέα τον ωκεανό.

Τώρα που βρίσκομαι στο πιο μακρινό μέρος, η γυναίκα

μου είναι μαζί στο πλευρό μου. Το απόγευμα συναντήθηκα με τους αναγνώστες μου, παρευρέθηκα στην αιώνια εκδήλωση, επισκέφτηκα το νομάρχη και κράτησα για πρώτη φορά στη ζωή μου ένα αληθινό Καλάσνικοφ που είχε στο γραφείο του. Φεύγοντας, πρόσεξα μια εφημερίδα πάνω στο γραφείο του. Αν και δεν ξέρω λέξη ρωσικά, οι φωτογραφίες μιλούσαν μόνες τους: ποδοσφαιριστές.

Σε μερικές μέρες αρχίζει το Μουντιάλ! Με περιμένει στο Μόναχο, όπου θα συναντηθούμε σύντομα, θα της πω πόσο μου έλειψε και θα της αφηγηθώ με λεπτομέρειες όλα όσα έγιναν ανάμεσα σε μένα και τη Χιλάλ.

Θα μου απαντήσει «Τα έχω ακούσει αυτά τόσες φορές» και μετά θα βγούμε για μια μπίρα σε κάποια γερμανική μπιραρία.

Το ταξίδι μου δεν έγινε για να βρω τη φράση που έλειπε από τη ζωή μου, αλλά για να ξαναγίνω βασιλιάς στον κόσμο μου. Ο κόσμος μου βρίσκεται εδώ και τώρα, είμαι ξανά σε επαφή με τον εαυτό μου και με το μαγικό Σύμπαν γύρω μου.

Ναι, θα μπορούσα να είχα καταλήξει στα ίδια συμπεράσματα χωρίς να φύγω από τη Βραζιλία, όμως, όπως ο βοσκός Σαντιάγο σε ένα από τα βιβλία μου, έτσι κι εγώ έπρεπε να πάω πολύ μακριά για να καταλάβω αυτό που βρίσκεται κοντά. Η βροχή, όταν επιστρέφει στη γη, φέρνει μαζί της πράγματα από τον αέρα. Το μαγικό, το ασυνήθιστο, είναι πάντοτε μαζί μου και με όλα τα πλάσματα του Σύμπαντος, μόνο που πότε πότε το ξεχνάμε και πρέπει να το ξαναθυμηθούμε, ακόμα κι αν χρειαστεί να διασχίσουμε τη μεγαλύτε-

ρη ήπειρο του κόσμου από τη μια άκρη στην άλλη. Επιστρέφουμε φορτωμένοι με θησαυρούς, που μπορεί να θαφτούν ξανά, και τότε, για μία ακόμα φορά, θα νιώσουμε την ανάγκη να φύγουμε προς αναζήτησή τους. Αυτό δίνει ενδιαφέρον στη ζωή: το να πιστεύουμε σε θησαυρούς και θαύματα.

«Πάμε να το γιορτάσουμε. Έχει βότκα στο σκάφος;»

Δεν έχει βότκα στο σκάφος, και η Χιλάλ με κοιτάζει οργισμένη.

«Τι να γιορτάσουμε; Το ότι τώρα θα μείνω εδώ μόνη μου, θα πάρω το τρένο να γυρίσω πίσω και ότι όλες αυτές τις ατέλειωτες μέρες και νύχτες του ταξιδιού θα σκέφτομαι όλα όσα ζήσαμε μαζί;»

«Όχι. Έχω ανάγκη να γιορτάσω αυτά που έζησα, να κάνω μια πρόποση στον εαυτό μου. Κι εσύ πρέπει να πιεις στο θάρρος σου. Ξεκίνησες γυρεύοντας μια περιπέτεια και τα κατάφερες. Έπειτα από μια μικρή περίοδο θλίψης, κάποιος θα ανάψει μια φωτιά στο διπλανό βουνό.

»Θα δεις το φως της, θα πας κοντά και θα βρεις τον άντρα που έψαχνες σε όλη σου τη ζωή. Είσαι νέα· πρόσεξα χτες το βράδυ ότι δεν έπαιζαν πλέον τα χέρια σου το βιολί, αλλά τα χέρια του Θεού. Άσε το Θεό να χρησιμοποιήσει τα χέρια σου. Θα βρεις την ευτυχία, έστω κι αν τώρα αισθάνεσαι απελπισμένη».

«Δεν καταλαβαίνεις τι αισθάνομαι. Είσαι εγωιστής, νομίζεις ότι ο κόσμος σού χρωστάει. Παραδόθηκα ολοκληρωτικά, και για μία ακόμα φορά με εγκατέλειψαν στα μισά του δρόμου».

Δεν έχει νόημα να τσακωθούμε, ξέρω όμως ότι αυτό που της είπα θα γίνει. Εγώ είμαι πενήντα εννιά χρονών κι αυτή είκοσι ενός.

***

Επιστρέφουμε στο μέρος που έχει παραχωρηθεί για τη διαμονή μας. Αυτή τη φορά δεν πρόκειται για ξενοδοχείο, αλλά για ένα τεράστιο σπίτι που χτίστηκε το 1974, για τη συνάντηση που πραγματοποιήθηκε το ίδιο έτος μεταξύ του τότε γενικού γραμματέα του Κομουνιστικού Κόμματος της Ρωσίας Λεονίντ Μπρέζνιεφ και του Αμερικανού προέδρου Τζέραλντ Φορντ με θέμα τον αφοπλισμό. Είναι φτιαγμένο όλο από λευκό μάρμαρο, έχει μια πελώρια αίθουσα στο κέντρο και μια σειρά δωματίων τα οποία στο παρελθόν φιλοξένησαν πολιτικές αντιπροσωπίες και σήμερα χρησιμοποιούνται για επίσημους προσκεκλημένους.

Θέλουμε να κάνουμε μπάνιο, να αλλάξουμε ρούχα και αμέσως μετά να βγούμε για φαγητό στην πόλη, μακριά από αυτό το ψυχρό περιβάλλον. Όμως ένας άντρας στέκεται στο μέσο ακριβώς της αίθουσας. Οι εκδότες μου τον πλησιάζουν. Ο Γιάο κι εγώ κρατάμε απόσταση ασφαλείας.

Ο άντρας παίρνει το κινητό του και πληκτρολογεί έναν αριθμό. Δίνει το τηλέφωνο στον εκδότη μου, που μιλάει σε κάποιον με σεβασμό, ενώ τα μάτια του λάμπουν από χαρά. Η εκδότριά μου χαμογελάει. Η φωνή του εκδότη αντηχεί στους μαρμάρινους τοίχους.

«Καταλαβαίνεις;» ρωτάω τον Γιάο.

«Ναι, καταλαβαίνω», απαντάει. «Θα μάθεις σε ένα λεπτό».

Ο εκδότης κλείνει το τηλέφωνο και με πλησιάζει μ' ένα πλατύ χαμόγελο.

«Αύριο επιστρέφουμε στη Μόσχα», λέει. «Πρέπει να είμαστε εκεί στις πέντε το απόγευμα».

«Δε θα μέναμε άλλες δύο μέρες εδώ; Δεν πρόλαβα καν να δω την πόλη. Εξάλλου, είναι εννιά ώρες πτήση. Πώς θα τα καταφέρουμε να είμαστε εκεί στις πέντε το απόγευμα;»

«Έχουμε εφτά ώρες διαφορά. Αν φύγουμε στις δώδεκα το μεσημέρι, θα φτάσουμε εκεί στις δύο. Θα μας περισσέψει και χρόνος. Θα ακυρώσω την κράτηση στο εστιατόριο και θα πω να μας φέρουν να φάμε εδώ. Πρέπει να λάβω όλα τα δυνατά μέτρα».

«Μα γιατί τόση βιασύνη; Το αεροπλάνο μου για τη Γερμανία φεύγει...»

Με διακόπτει.

«Φαίνεται πως ο πρόεδρός μας, ο Βλαντιμίρ Πούτιν, διάβασε τα πάντα για το ταξίδι σου και θα ήθελε πολύ να σε γνωρίσει».

Η ΨΥΧΗ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΙΑΣ

«Κι εγω;»

Ο εκδότης στρέφεται προς τη Χιλάλ.

«Εσύ ήρθες επειδή έτσι ήθελες. Και θα γυρίσεις όπως και όποτε θελήσεις. Εμείς δεν έχουμε καμία σχέση με αυτό».

Ο άντρας με το κινητό έχει εξαφανιστεί προ πολλού. Οι εκδότες μου φεύγουν κι αυτοί, και ο Γιάο τούς ακολουθεί. Μένουμε μόνο εγώ και η Χιλάλ στη μέση αυτής της γιγάντιας και καταθλιπτικής αίθουσας από λευκό μάρμαρο.

Έγιναν όλα πολύ γρήγορα και δεν έχουμε ακόμα συνέλθει από το σοκ. Δε φανταζόμουν ότι ο Πούτιν θα ήξερε για το ταξίδι μου. Η Χιλάλ δεν πιστεύει ότι το τέλος θα είναι τόσο απότομο, τόσο ξαφνικό, ότι δε θα της δοθεί άλλη μία ευκαιρία να μου μιλήσει για αγάπη, να μου πει πόση σημασία έχουν όλα αυτά για τη ζωή μας και ότι πρέπει να προχωρήσουμε παρόλο που είμαι παντρεμένος. Ή τουλάχιστον αυτό νομίζω εγώ ότι σκέφτεται.

«ΔΕΝ ΜΠΟΡΕΙΣ ΝΑ ΜΟΥ ΤΟ ΚΑΝΕΙΣ ΑΥΤΟ! ΔΕΝ ΜΠΟΡΕΙΣ ΝΑ ΜΕ ΑΦΗΣΕΙΣ ΕΔΩ! ΜΕ ΣΚΟΤΩΣΕΣ ΜΙΑ ΦΟΡΑ

ΕΠΕΙΔΗ ΔΕΝ ΕΙΧΕΣ ΤΟ ΘΑΡΡΟΣ ΝΑ ΠΕΙΣ ΟΧΙ ΚΑΙ ΤΩΡΑ ΘΑ ΜΕ ΞΑΝΑΣΚΟΤΩΣΕΙΣ!»

Τρέχει στο δωμάτιό της κι εγώ φοβάμαι για το χειρότερο. Αν τα εννοεί πραγματικά αυτά που λέει, όλα τα ενδεχόμενα είναι ανοιχτά αυτή τη στιγμή. Θέλω να τηλεφωνήσω στον εκδότη μου, να τον παρακαλέσω να της πληρώσει το εισιτήριο, αλλιώς θα έχουμε στα χέρια μας μια τραγωδία, δε θα γίνει η συνάντηση με τον Πούτιν, δε θα υπάρχει πια βασίλειο, εξιλέωση ή κατάκτηση, η μεγάλη περιπέτεια θα λήξει με την αυτοκτονία και το θάνατο. Τρέχω προς το δωμάτιό της, που είναι στο δεύτερο όροφο του σπιτιού. Έχει ήδη ανοίξει το παράθυρο.

«Σταμάτα! Δε θα πεθάνεις αν πηδήξεις από τέτοιο ύψος. Το μόνο που θα καταφέρεις θα είναι να μείνεις ανάπηρη για την υπόλοιπη ζωή σου!»

Δε με ακούει. Πρέπει να ηρεμήσω, να πάρω τον έλεγχο της κατάστασης. Είναι η σειρά μου να δείξω την ίδια αυστηρότητα που έδειξε εκείνη στη Βαϊκάλη, όταν μου ζήτησε να μη γυρίσω και τη δω γυμνή. Χιλιάδες πράγματα μου περνούν από το μυαλό τούτη τη στιγμή. Και επιλέγω το ευκολότερο.

«Σ' αγαπάω. Δε θα σε άφηνα ποτέ μόνη εδώ».

Ξέρει ότι δεν είναι αλήθεια, όμως τα λόγια αγάπης έχουν άμεση επίδραση.

«Μ' αγαπάς σαν ποτάμι. Εγώ όμως σ' αγαπάω ως γυναίκα».

Η Χιλάλ δε θέλει να πεθάνει. Αν ήθελε, δε θα είχε μιλήσει.

Η φωνή της όμως, εκτός απ' όσα είπε, λέει ακόμα: «Είσαι κομμάτι του εαυτού μου, το πιο σημαντικό, και μένεις πίσω. Ποτέ μου δε θα ξαναγίνω αυτή που ήμουν». Κάνει λάθος, αλλά δεν είναι ώρα τώρα να της εξηγήσω αυτό που δε θα μπορέσει να καταλάβει.

«Σ' αγαπάω ως γυναίκα», λέω. «Όπως σ' αγάπησα και στο παρελθόν και όπως θα συνεχίσω να σ' αγαπάω για όσο υπάρχει ο κόσμος. Σου το εξήγησα ήδη, πάνω από μία φορά: ο χρόνος δεν περνάει. Θέλεις να σου το ξαναπώ;»

Γυρίζει.

«Ψέματα. Η ζωή είναι ένα όνειρο, από το οποίο ξυπνάμε μόνο όταν βρίσκουμε το θάνατο. Ο χρόνος περνάει όσο ζούμε. Είμαι μουσικός, παλεύω συνέχεια με τις νότες μου. Αν ο χρόνος δεν υπήρχε, δε θα υπήρχε ούτε μουσική».

Τα λόγια της βγάζουν νόημα. Την αγαπάω. Όχι ως γυναίκα, αλλά την αγαπάω.

«Η μουσική δεν είναι μια σειρά από νότες. Είναι το συνεχές πέρασμα μιας νότας από τον ήχο στη σιωπή. Το ξέρεις αυτό», της λέω.

«Και τι ξέρεις εσύ από μουσική; Ακόμα κι αν είναι έτσι, τι σημασία έχει τώρα αυτό; Αν είσαι αιχμάλωτος του παρελθόντος σου, μάθε ότι είμαι κι εγώ! Αν σ' αγάπησα σε μια ζωή, θα σε αγαπάω για πάντα!

»Δεν έχω πια καρδιά, ούτε σώμα ούτε ψυχή, τίποτα! Έχω μονάχα αγάπη. Νομίζεις ότι υπάρχω, όμως είμαι ένα παιχνίδι που κάνουν τα μάτια σου, αυτό που βλέπεις είναι στην πραγματικότητα αγνή Αγάπη, που θέλει να φανερώσει τον

εαυτό της, αλλά δεν υπάρχει ούτε ο χρόνος ούτε ο χώρος για να εκδηλωθεί».

Απομακρύνεται από το παράθυρο και αρχίζει να βηματίζει πάνω κάτω στο δωμάτιο. Δεν είχε κανένα σκοπό να πηδήξει. Εκτός από τα βήματά της στο ξύλινο πάτωμα, το μόνο που ακούω είναι το διαβολεμένο τικ τακ ενός ρολογιού που αποδεικνύει ότι κάνω λάθος, ότι ο χρόνος υπάρχει και ότι αυτή τη στιγμή μας καταβροχθίζει. Αν ήταν εδώ ο Γιάο, θα μπορούσε να με βοηθήσει να την ηρεμήσω· πάντα αισθάνεται καλά όταν κάνει κάτι για τους άλλους. Ο καημένος... Είναι ένας άνθρωπος που στην ψυχή του φυσάει ακόμα ο μαύρος άνεμος της μοναξιάς.

«Γύρνα στη γυναίκα σου! Γύρνα σ' εκείνη που ήταν πάντα στο πλευρό σου στα εύκολα και στα δύσκολα! Είναι γενναιόδωρη, τρυφερή, ανεκτική, κι εγώ είμαι όλα όσα σιχαίνεσαι: πολύπλοκη, επιθετική, έχω εμμονές, είμαι ικανή για τα πάντα!»

«Μη μιλάς έτσι για τη γυναίκα μου!»

Αρχίζω να χάνω πάλι τον έλεγχο της κατάστασης.

«Όπως θέλω θα μιλάω! Δεν μπόρεσες ποτέ να με ελέγξεις, ούτε και θα μπορέσεις!»

Ψυχραιμία. Συνέχισε να μιλάς και θα ηρεμήσει. Όμως δεν έχω ξαναδεί ποτέ μου άνθρωπο σε τέτοια κατάσταση.

«Να χαίρεσαι που δεν μπορεί κανείς να σε ελέγξει. Να πανηγυρίζεις που είχες θάρρος, ρίσκαρες την καριέρα σου, κυνήγησες μια περιπέτεια και τη βρήκες. Να θυμάσαι αυτό που σου είπα στο σκάφος: κάποιος θα ανάψει την ιερή φω-

τιά για σένα. Σήμερα δεν παίζουν πια τα δικά σου χέρια το βιολί, σε βοηθούν οι άγγελοι. Άσε το Θεό να χρησιμοποιήσει τα χέρια σου. Αργά ή γρήγορα, η πικρία θα χαθεί, κάποιος που το πεπρωμένο έβαλε στο δρόμο σου θα έρθει επιτέλους κρατώντας στα χέρια του κλάδο ευτυχίας και όλα θα πάνε καλά. Έτσι θα γίνει, παρόλο που αυτή τη στιγμή νιώθεις απελπισμένη και νομίζεις ότι σου λέω ψέματα».

Πολύ αργά.

Είπα τα λάθος λόγια, που συνοψίζονται στην εξής φράση: «Πρέπει να μεγαλώσεις, κοριτσάκι». Απ' όλες τις γυναίκες που γνώρισα, καμία δε θα δεχόταν αυτή την ηλίθια εξήγηση.

Η Χιλάλ πιάνει ένα βαρύ μεταλλικό πορτατίφ, το ξεριζώνει από την πρίζα και κινείται προς το μέρος μου. Επιχειρώ να της το πάρω προτού μου το κοπανήσει στο πρόσωπο, εκείνη όμως με χτυπάει με όλη της τη δύναμη και με όλη της την οργή. Της αρπάζω το πορτατίφ και το πετάω σε ασφαλή απόσταση. Ύστερα προσπαθώ να της κρατήσω τα χέρια, μα δεν τα καταφέρνω. Ένα χτύπημα με βρίσκει στη μύτη και το αίμα αναβλύζει.

Γεμίζουμε και οι δύο με το αίμα μου.

Η ψυχή της Τουρκίας θα δώσει στον άντρα σου όλη της την αγάπη. Θα χύσει όμως το αίμα του πριν του αποκαλύψει αυτό που αναζητά.

«Έλα!»

***

Ο τόνος μου αλλάζει εντελώς. Η Χιλάλ σταματάει να με χτυπάει. Την πιάνω από το χέρι και την τραβάω προς τα έξω.

«Έλα μαζί μου!»

Δεν έχω χρόνο να της εξηγήσω τίποτα τώρα. Κατεβαίνω τη σκάλα τρέχοντας, τραβώντας μια Χιλάλ πιο πολύ τρομαγμένη παρά έξαλλη. Η καρδιά μου χτυπάει σαν τρελή. Βγαίνουμε έξω. Το αυτοκίνητο που θα με πήγαινε για φαγητό με περιμένει.

«Στο σταθμό του τρένου!»

Ο οδηγός με κοιτάζει, δεν καταλαβαίνει τι του λέω. Ανοίγω την πόρτα του αυτοκινήτου, τη σπρώχνω μέσα και μπαίνω κι εγώ.

«Πες του να πάει αμέσως στο σταθμό του τρένου!»

Η Χιλάλ επαναλαμβάνει τα λόγια μου στη γλώσσα τους και ο οδηγός ξεκινάει.

«Πες του να μη σεβαστεί κανένα όριο ταχύτητας. Θα τα κανονίσω όλα εγώ μετά. Πρέπει να πάμε στο σταθμό τώρα!»

Ο οδηγός δείχνει να χαίρεται με αυτό που ακούει. Πατάει το γκάζι, τα λάστιχα στριγκλίζουν σε κάθε στροφή, τα άλλα αυτοκίνητα φρενάρουν όταν βλέπουν τις επίσημες πινακίδες του οχήματος. Προς έκπληξή μου, ο οδηγός έχει ένα φάρο με σειρήνα στο αμάξι, τον οποίο και βάζει στην οροφή. Τα δάχτυλά μου είναι βυθισμένα στο μπράτσο της Χιλάλ.

«Με πονάς!»

Χαλαρώνω την πίεση. Προσεύχομαι, ζητάω από το Θεό

να με βοηθήσει, να φτάσω εγκαίρως, να είναι όλα εκεί που πρέπει.

Η Χιλάλ μού μιλάει, με παρακαλάει να ηρεμήσω, μου λέει ότι δεν έπρεπε να φερθεί όπως φέρθηκε, ότι στο δωμάτιο δε σκεφτόταν να αυτοκτονήσει, ήταν όλα μια παράσταση. Όποιος αγαπάει δεν καταστρέφει, ούτε αφήνει τον εαυτό του να καταστραφεί. Ποτέ της δε θα με ανάγκαζε να περάσω μία ακόμα ζωή υποφέροντας και κατηγορώντας τον εαυτό μου γι' αυτό που έγινε – η μία φορά ήταν αρκετή, κι αυτό έχει ήδη συμβεί. Θα ήθελα να μπορούσα να της απαντήσω, αλλά δεν παρακολουθώ τι μου λέει.

Δέκα λεπτά αργότερα, το αυτοκίνητο σταματάει μπροστά στην είσοδο του σταθμού.

Ανοίγω την πόρτα, τραβάω έξω τη Χιλάλ και μπαίνουμε στο σταθμό. Στο σημείο όπου πρέπει να περάσουμε από τον έλεγχο μας σταματούν. Εγώ θέλω να προχωρήσω πάση θυσία, αλλά εμφανίζονται μπροστά μας δύο φύλακες τεραστίων διαστάσεων. Η Χιλάλ με αφήνει μόνο και, για πρώτη φορά σε ολόκληρο το ταξίδι, νιώθω χαμένος, δεν ξέρω τι ακριβώς να κάνω για να προχωρήσω. Τη χρειάζομαι δίπλα μου. Χωρίς εκείνη δε γίνεται τίποτα, απολύτως τίποτα. Κάθομαι κάτω στο πάτωμα. Οι άντρες κοιτούν το χτυπημένο πρόσωπό μου και τα ματωμένα ρούχα μου. Πλησιάζουν, μου γνέφουν με το χέρι να σηκωθώ και αρχίζουν να μου κάνουν ερωτήσεις. Προσπαθώ να τους δώσω να καταλάβουν ότι δε μιλάω ρωσικά, εκείνοι όμως γίνονται ολοένα και πιο απειλητικοί. Μαζεύεται κόσμος για να δει τι τρέχει.

Η Χιλάλ επιστρέφει με τον οδηγό. Δίχως να υψώσει τη φωνή της, λέει κάτι στους δύο φύλακες, που αλλάζουν έκφραση και με χαιρετούν, εγώ όμως δεν έχω καιρό για χάσιμο. Πρέπει να προχωρήσω. Οι φύλακες σπρώχνουν τον κόσμο που έχει συγκεντρωθεί γύρω μας. Ο δρόμος ανοίγει. Πιάνω τη Χιλάλ από το χέρι, μπαίνουμε στην αποβάθρα και τρέχω ως την άκρη. Είναι σκοτεινά, αλλά αναγνωρίζω το τελευταίο βαγόνι.

Είναι ακόμα εκεί!

Αγκαλιάζω τη Χιλάλ ενώ προσπαθώ να ξαναβρώ την αναπνοή μου. Η καρδιά μου χτυπάει από τη σωματική προσπάθεια και από την αδρεναλίνη που κυλάει στο αίμα μου. Νιώθω μουδιασμένος, έφαγα πολύ πριν, δε γίνεται όμως να λιποθυμήσω τώρα. Η ψυχή της Τουρκίας θα μου δείξει αυτό που χρειάζομαι. Η Χιλάλ με χαϊδεύει σαν να είμαι παιδί της, μου ζητάει να ηρεμήσω· είναι πλάι μου και τίποτα κακό δεν μπορεί να μου συμβεί.

Παίρνω βαθιές αναπνοές και οι χτύποι της καρδιάς μου σιγά σιγά επανέρχονται στο κανονικό.

«Έλα, έλα μαζί μου».

Η πόρτα του βαγονιού είναι ανοιχτή. Κανείς στη Ρωσία δε θα τολμούσε να εισβάλει σ' ένα σιδηροδρομικό σταθμό για να κλέψει κάτι. Μπαίνουμε στο κουβούκλιο όπου βρίσκονται οι πόρτες και βάζω τη Χιλάλ σε εκείνο το σημείο όπως είχα κάνει πριν από πολύ καιρό, στην αρχή αυτού του ατέλειωτου ταξιδιού. Τα πρόσωπά μας έχουν πλησιάσει το ένα το άλλο, λες και το επόμενο βήμα θα είναι ένα φιλί. Ένα

μακρινό φως, ίσως από το μοναδικό φως μιας άλλης πλατφόρμας, καθρεφτίζεται στα μάτια της.

Παρόλο που επικρατεί σχεδόν απόλυτο σκοτάδι, θα μπορέσουμε να δούμε. Εδώ βρίσκεται το Άλεφ. Ο χρόνος αλλάζει συχνότητα, μπαίνουμε στο σκοτεινό τούνελ με ιλιγγιώδη ταχύτητα. Η Χιλάλ ξέρει ήδη την ιστορία, δε θα τρομάξει.

«Πάμε μαζί, πιάσε με από το χέρι και πάμε μαζί στον άλλο κόσμο, ΤΩΡΑ!»

Εμφανίζονται καμήλες και έρημοι, βροχές και άνεμοι, μια πηγή σ' ένα χωριό των Πυρηναίων, ο καταρράκτης στο μοναστήρι της Πιέδρα, οι ακτές της Ιρλανδίας, μια γωνιά σ' ένα δρόμο που νομίζω πως βρίσκεται στο Λονδίνο, γυναίκες καβάλα σε μοτοσικλέτες, ένα προφήτης μπροστά στο ιερό βουνό, ο καθεδρικός του Αγίου Ιακώβου της Κομποστέλα, πόρνες που περιμένουν πελάτη στη Γενεύη, μάγισσες που χορεύουν γυμνές γύρω από μια φωτιά, ένας άντρας έτοιμος να πυροβολήσει τη γυναίκα του και τον εραστή της, οι στέπες μιας ασιατικής χώρας όπου μια γυναίκα υφαίνει όμορφα χαλιά ενώ περιμένει τον άντρα της να γυρίσει, τρελοί σε νοσοκομεία, θάλασσες με όλα τους τα ψάρια και το Σύμπαν με το κάθε του άστρο. Ήχοι παιδιών που γεννιούνται, γέρων που πεθαίνουν, αυτοκινήτων που φρενάρουν, γυναικών που τραγουδούν, αντρών που βρίζουν, και πόρτες, πόρτες και πάλι πόρτες.

Πηγαίνω σε όλες τις ζωές που έζησα, που θα ζήσω και που ζω. Είμαι ένας άντρας σ' ένα τρένο με μια γυναίκα, ένας

συγγραφέας που έζησε στη Γαλλία στα τέλη του δέκατου ένατου αιώνα, είμαι οι πολλοί άνθρωποι που υπήρξα και που θα υπάρξω. Περνάμε την πόρτα που θέλω να περάσω. Κρατούσα το χέρι της, που τώρα εξαφανίζεται.

Γύρω μου ένα πλήθος που βρομάει μπίρα και κρασί γελάει, βρίζει, ουρλιάζει.

ΜΕ ΚΑΛΟΥΝ ΟΙ ΦΩΝΕΣ των γυναικών. Ντρέπομαι, δε θέλω να τις κοιτάξω, εκείνες όμως επιμένουν. Ο κόσμος γύρω μου μου δίνει συγχαρητήρια: ώστε εγώ ήμουν υπεύθυνος για όλα αυτά! Για τη σωτηρία της πόλης από την αίρεση και την αμαρτία! Οι φωνές συνεχίζουν να με φωνάζουν.

Έχω σταθεί ήδη αρκετά δειλός για εκείνη τη μέρα και για την υπόλοιπη ζωή μου. Σηκώνω αργά το κεφάλι.

Το κάρο που το σέρνουν τα βόδια έχει σχεδόν προσπεράσει, άλλο ένα δευτερόλεπτο και δε θα άκουγα τίποτα. Όμως τις κοιτάζω. Παρά τις ταπεινώσεις που έχουν υποστεί, φαίνονται ήρεμες, σαν να έχουν ωριμάσει, μεγαλώσει, παντρευτεί και κάνει παιδιά και να οδεύουν τώρα με φυσικότητα προς το θάνατο, τον προορισμό όλων των ανθρώπων. Πάλεψαν όσο μπορούσαν, κάποια στιγμή όμως κατάλαβαν πως αυτή ήταν η μοίρα τους, είχε γραφτεί πριν πεθάνουν. Μονάχα δύο πράγματα μπορούν να μας αποκαλύψουν τα μεγάλα μυστικά της ζωής: ο πόνος και η αγάπη. Εκείνες έχουν βιώσει και τα δύο.

Αυτό ακριβώς βλέπω στα μάτια τους: αγάπη. Παίξαμε μαζί, ονειρευτήκαμε ευγενείς και πριγκίπισσες, κάναμε σχέδια για το μέλλον, όπως κάνουν όλα τα παιδιά. Η ζωή ανέλαβε να μας χωρίσει. Εγώ επέλεξα να υπηρετήσω το Θεό, εκείνες πήραν άλλο δρόμο.

Είμαι δεκαεννιά χρονών. Λίγο μεγαλύτερος από τις κοπέλες που τώρα με κοιτούν με ευγνωμοσύνη επειδή σήκωσα το κεφάλι. Στην πραγματικότητα όμως η ψυχή μου κουβαλάει ένα βάρος πολύ μεγαλύτερο, το βάρος της αντίφασης και της ενοχής, του ότι δεν είχα ποτέ μου το θάρρος να πω όχι στο όνομα μιας παράλογης υπακοής, που θέλω να πιστέψω πως είναι αληθινή και λογική.

Με κοιτάζουν και η στιγμή αυτή μου φαίνεται αιωνιότητα. Η μία τους με ξαναφωνάζει. Σχηματίζω με τα χείλη μου μια λέξη, χωρίς ήχο, για να με καταλάβουν μόνο εκείνες:

«Συγνώμη».

«Δε χρειάζεται», μου απαντάει μία από αυτές. «Ναι, μιλήσαμε με τα πνεύματα. Μας αποκάλυψαν τι θα συνέβαινε, ο καιρός του φόβου πέρασε, απέμεινε μόνο ο καιρός της ελπίδας. Είμαστε ένοχες; Μια μέρα θα το κρίνει ο κόσμος και η ντροπή δε θα ξαναπέσει ποτέ πάνω μας.

»Θα ξανασυναντηθούμε στο μέλλον, όταν όλη σου η ζωή και όλη σου η δουλειά θα είναι αφιερωμένες σε αυτούς που σήμερα οι άλλοι δεν τους καταλαβαίνουν. Η φωνή σου θα είναι δυνατή, θα σε ακούσουν πολλοί».

Το κάρο απομακρύνεται. Αρχίζω να τρέχω πλάι του, παρά τα σπρωξίματα των φρουρών.

«Η αγάπη θα νικήσει το μίσος», συνεχίζει μια άλλη, μιλώντας ήρεμα, σαν να βρισκόμαστε ακόμα στα δάση της παιδικής μας ηλικίας. «Όσοι καούν σήμερα θα εκθειαστούν όταν έρθει εκείνη η ώρα. Οι μάγοι και οι αλχημιστές θα επιστρέψουν, η Θεά θα γίνει αποδεκτή, οι μάγισσες θα δοξά-

ζονται. Όλα αυτά με το μεγαλείο του Θεού. Αυτή είναι η ευλογία που σου δίνουμε τώρα, μέχρι το τέλος του χρόνου».

Ένας φρουρός μού χώνει μια γροθιά στο στομάχι. Διπλώνομαι στα δύο με κομμένη την ανάσα, αλλά σηκώνω ξανά το κεφάλι. Το κάρο ξεμακραίνει, δε θα καταφέρω να πλησιάσω περισσότερο.

ΣΠΡΩΧΝΩ ΤΗ ΧΙΛΑΛ στο πλάι. Βρισκόμαστε ξανά στο τρένο.

«Δεν είδα καλά», λέει. «Υπήρχε μάλλον ένα μεγάλο πλήθος που ούρλιαζε και ένας άντρας με κουκούλα. Νομίζω πως ήσουν εσύ».

«Μη σε απασχολεί».

«Πήρες την απάντηση που χρειαζόσουν;»

Θα ήθελα να της πω «Ναι, επιτέλους κατάλαβα το πεπρωμένο μου», όμως η φωνή μου δε βγαίνει.

«Δε θα με αφήσεις μόνη σε αυτή την πόλη, έτσι δεν είναι;»

Την αγκαλιάζω.

«Με τίποτα».

ΜΟΣΧΑ, 1η ΙΟΥΝΙΟΥ 2006

ΕΚΕΙΝΟ ΤΟ ΒΡΑΔΥ, όταν επιστρέψαμε στο ξενοδοχείο, ο Γιάο την περίμενε με το εισιτήριό της για τη Μόσχα. Γυρνάμε με το ίδιο αεροπλάνο, σε διαφορετικές θέσεις. Όσο για τους εκδότες μου, δεν κατέστη δυνατό να έρθουν μαζί μου ως εκεί που θα με δεχτεί ο πρόεδρος Πούτιν, αλλά ένας φίλος μου δημοσιογράφος έχει τα κατάλληλα διαπιστευτήρια.

Όταν προσγειώνεται το αεροπλάνο, βγαίνουμε με τη Χιλάλ από διαφορετικές πόρτες. Με οδηγούν σε μια ειδική αίθουσα, όπου με περιμένουν δύο άντρες και ο φίλος μου. Τους ζητάω να πάω στον τερματικό σταθμό όπου βρίσκονται οι υπόλοιποι επιβάτες, γιατί πρέπει να αποχαιρετίσω μια φίλη και τους εκδότες μου. Ο ένας από τους άντρες μού λέει ότι δεν υπάρχει χρόνος, ο φίλος μου όμως του απαντάει ότι είναι δύο το μεσημέρι, η συνάντηση έχει οριστεί για τις πέντε, και ακόμα κι αν ο πρόεδρος με περιμένει σ' ένα σπίτι έξω από τη Μόσχα, όπου βρίσκεται συνήθως τέτοια εποχή του έτους, θα είμαστε εκεί σε λιγότερο από πενήντα λεπτά.

«Διαφορετικά, έχετε σειρήνες στα αυτοκίνητά σας...» αστειεύεται.

Περπατάμε προς τον άλλο τερματικό σταθμό. Καθ' οδόν σταματάω σ' ένα ανθοπωλείο και αγοράζω δώδεκα τριαντάφυλλα. Φτάνουμε στην αίθουσα υποδοχής, γεμάτη με ανθρώπους που περιμένουν άλλους ανθρώπους που έρχονται από μακριά.

«Ποιος από εσάς εδώ μιλάει αγγλικά;» φωνάζω.

Ο κόσμος με κοιτάζει τρομαγμένος. Με συνοδεύουν τρεις άντρες που φαίνονται αρκετά δυνατοί.

«Ποιος από εσάς εδώ μιλάει αγγλικά;»

Σηκώνονται μερικά χέρια. Δείχνω το μπουκέτο που κρατάω.

«Σε λίγο θα έρθει μια κοπέλα που αγαπάω πολύ. Χρειάζομαι έντεκα εθελοντές για να με βοηθήσουν να της δώσω αυτά τα λουλούδια».

Οι έντεκα εθελοντές εμφανίζονται στη στιγμή. Μπαίνουμε σε μια σειρά. Η Χιλάλ βγαίνει από την κεντρική πύλη. Με βλέπει, σκάει αμέσως ένα χαμόγελο και κατευθύνεται προς το μέρος μου. Οι εθελοντές τής δίνουν ένας ένας από ένα τριαντάφυλλο. Εκείνη δείχνει μπερδεμένη και συγχρόνως χαρούμενη. Όταν φτάνει μπροστά μου, της δίνω το δωδέκατο λουλούδι και την αγκαλιάζω με όλη την τρυφερότητα του κόσμου.

«Δε θα μου πεις πως μ' αγαπάς;» με ρωτάει, προσπαθώντας να κρατήσει τον έλεγχο της κατάστασης.

«Ναι. Σ' αγαπάω σαν ποτάμι. Αντίο».

«Αντίο;» λέει γελώντας. «Δε θα με ξεφορτωθείς έτσι εύκολα».

Οι δύο άντρες που περιμένουν για να με οδηγήσουν στον πρόεδρο λένε κάτι στη γλώσσα τους. Ο φίλος μου γελάει. Τον ρωτάω τι είπαν, αλλά μου μεταφράζει η Χιλάλ.

«Λένε ότι δεν έχουν ξαναδεί πιο ρομαντική στιγμή σε αυτό το αεροδρόμιο».

Ημέρα του Αγίου Γεωργίου, 2010

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ

ΞΑΝΑΣΥΝΑΝΤΗΘΗΚΑ ΜΕ ΤΗ ΧΙΛΑΛ το Σεπτέμβριο του 2006, όταν την κάλεσα να συμμετάσχει σε μια συνάντηση στο μοναστήρι του Μελκ στην Αυστρία. Από εκεί ταξιδέψαμε στη Βαρκελώνη και μετά στην Παμπλόνα και το Μπούργκος. Σε μία από αυτές τις πόλεις με ενημέρωσε ότι είχε παρατήσει τις σπουδές της στο βιολί και ότι δε σκόπευε να αφοσιωθεί στη μουσική. Προσπάθησα να της φέρω αντιρρήσεις, βαθιά μέσα μου όμως καταλάβαινα ότι κι εκείνη είχε ξαναγίνει βασίλισσα στο βασίλειό της και ότι τώρα έπρεπε να κυβερνήσει.

Κατά τη διάρκεια της συγγραφής αυτού του βιβλίου, η Χιλάλ μού έστειλε δύο e-mails στα οποία μου έλεγε ότι είχε δει στον ύπνο της πως θα διηγιόμουν την ιστορία μας. Της απάντησα να έχει υπομονή και της ανακοίνωσα την ύπαρξη του βιβλίου μόνο όταν το τελείωσα. Δε φάνηκε και πολύ έκπληκτη.

Αναρωτιέμαι αν είχα δίκιο που θεωρούσα ότι αν έχανα την ευκαιρία μου με τη Χιλάλ θα είχα άλλες τρεις (στο κάτω

κάτω, οχτώ κοπέλες θα εκτελούνταν εκείνη τη μέρα, κι εγώ είχα συναντήσει ήδη τις πέντε). Τώρα πια πιστεύω ότι δε θα μάθω ποτέ την απάντηση: από τις οχτώ, η συγκεκριμένη κοπέλα, που δεν κατάφερα ποτέ να ανακαλύψω πώς την έλεγαν, ήταν η μόνη που με αγαπούσε πραγματικά.

Παρόλο που δε συνεργαζόμαστε πια, ευχαριστώ τη Λένα, τον Γιούρι Σμιρνόφ και τις εκδόσεις Σόφια, για τη μοναδική εμπειρία του ταξιδιού με το τρένο που διασχίζει τη Ρωσία.

Η προσευχή που χρησιμοποίησε η Χιλάλ για να με συγχωρέσει στο Νοβοσιμπίρσκ έχει ήδη διοχετευτεί από άλλους ανθρώπους. Στο σημείο που γράφω στο βιβλίο ότι την είχα ξανακούσει στη Βραζιλία αναφέρομαι στο πνεύμα ενός μικρού αγοριού, του Αντρέ Λουίζ.

Τέλος, θα ήθελα να προειδοποιήσω για την άσκηση με το δακτύλιο του φωτός. Όπως επισημαίνω στο βιβλίο, οποιαδήποτε επιστροφή στο παρελθόν χωρίς τις ελάχιστες γνώσεις για τη διαδικασία μπορεί να έχει δραματικές και καταστροφικές συνέπειες.

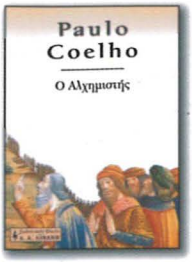
Paulo
Coelho
Ο Αλχημιστής

Paulo
Coelho
Το ημερολόγιο
ενός μάγου

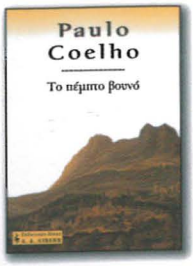
Paulo
Coelho
Το πέμπτο βουνό

Paulo
Coelho
Ο Διάβολος
και η Δεσποινίδα Πριμ

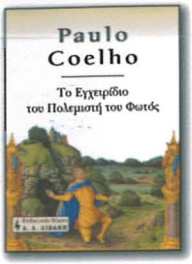
Paulo
Coelho
Το Εγχειρίδιο
του Πολεμιστή του Φωτός

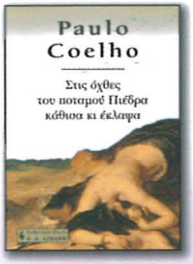
Paulo
Coelho
Στις όχθες
του ποταμού Πιέδρα
κάθισα κι έκλαψα

Paulo
Coelho
Έντεκα Λεπτά

Paulo
Coelho
Η Βερόνικα
αποφασίζει να πεθάνει

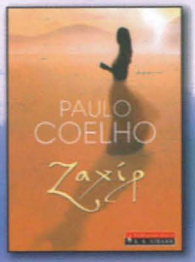
PAULO
COELHO
Ζαχίρ

PAULO
COELHO
Η ΜΑΓΙΣΣΑ ΤΟΥ ΠΟΡΤΟΜΠΕΛΟ

Paulo
Coelho
Μπρίντα

Paulo
Coelho
Ο ΝΙΚΗΤΗΣ ΕΙΝΑΙ ΜΟΝΟΣ

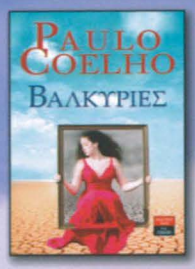
PAULO
COELHO
ΒΑΛΚΥΡΙΕΣ

Άλεφ

Μεταμορφώστε τη ζωή σας. Ξαναγράψτε το πεπρωμένο σας.

Στο πιο προσωπικό μυθιστόρημα που έχει γράψει ως σήμερα, ο παγκοσμίου φήμης συγγραφέας Πάουλο Κοέλο επιστρέφει με ένα θαυμαστό ταξίδι ανακάλυψης του εαυτού του. Όπως και ο πρωταγωνιστής του *Αλχημιστή*, στο *Άλεφ* ο Κοέλο έρχεται αντιμέτωπος με μια θεμελιακή κρίση πίστης. Αναζητώντας ένα μονοπάτι προς την πνευματική ανανέωση και ανάπτυξη, αποφασίζει να ξαναρχίσει από την αρχή: να ταξιδέψει, να πειραματιστεί, να έρθει ξανά σε επαφή με τους ανθρώπους και τα τοπία που τον περιστοιχίζουν.

Με αφετηρία την Αφρική, μέσω Ευρώπης και Ασίας με τον Υπερσιβηρικό, ξεκινάει ένα ταξίδι με σκοπό να ξαναζωντανέψει την ενέργεια και το πάθος του. Ωστόσο, δεν περιμένει ότι θα συναντήσει τη Χιλάλ – μια ταλαντούχα νεαρή βιολίστρια που ο Πάουλο αγάπησε πριν από πεντακόσια χρόνια, τη γυναίκα που πρόδωσε σε μια πράξη δειλίας τόσο τρομερή, ώστε τον εμποδίζει να βρει την πραγματική ευτυχία στη ζωή που ζει τώρα. Μαζί ξεκινούν ένα μυστικιστικό ταξίδι στο χώρο και στο χρόνο, περπατώντας σε ένα μονοπάτι που διδάσκει την αγάπη, τη συγχώρεση και τη δύναμη υπέρβασης των αναπόφευκτων προκλήσεων της ζωής. Το *Άλεφ* είναι ένα βιβλίο συναρπαστικό, που αποτελεί πηγή έμπνευσης και μας καλεί να συλλογιστούμε το νόημα του δικού μας ταξιδιού: Άραγε βρισκόμαστε στ' αλήθεια εκεί που θέλουμε, κάνουμε πράγματι αυτό που επιθυμούμε;

Μερικά βιβλία τα διαβάζει κανείς. Το *Άλεφ* το ζει.

Μετάφραση από τα πορτογαλικά
ΜΑΤΑ ΣΑΛΟΓΙΑΝΝΗ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ
Α.Α. ΛΙΒΑΝΗ

http://www.livanis.gr

Παπασωτηρίου
2000490697 051
ΑΛΕΦ
15€ 9789601424 3